

Riksdagens protokoll

2011/12:51

Måndagen den 19 december

Kl. 11.00 – 23.06

Protokoll
2011/12:51

Ajournering

Kammaren beslutade kl. 11.00 på förslag av andre vice talmannen att ajournera förhandlingarna i cirka fem minuter på grund av larm om misstänkt brand i byggnaden.

Återupptagna förhandlingar

Förhandlingarna återupptogs kl. 11.05.

1 § Justering av protokoll

Justerades protokollen för den 12 och 13 december.

2 § Anmälan om inkomna protokollsutdrag från utskott

Andre vice talmannen anmälde att utdrag ur följande protokoll i ärenden om subsidiaritetsprövning av EU-förslag inkommit:
prot. 2011/12:12 för torsdagen den 15 december från civilutskottet
prot. 2011/12:12 för torsdagen den 15 december från miljö- och jordbruksutskottet
prot. 2011/12:14 för torsdagen den 15 december från arbetsmarknadsutskottet

3 § Anmälan om inkomna faktapromemorior om förslag från Europeiska kommissionen

Andre vice talmannen anmälde att följande faktapromemorior om förslag från Europeiska kommissionen inkommit och överlämnats till utskott:
2011/12:FPM55 Fonden för ett sammanlänkat Europa *KOM(2011)665* till trafikutskottet
2011/12:FPM56 Ändring av tredje körkortsdirektivet *KOM(2011)710* till trafikutskottet

4 § Anmälan om inkomna uppteckningar från EU-nämndssammanträden

Andre vice talmannen anmälde att uppteckningar från följande EU-nämndssammanträden inkommit:
onsdagen den 30 november
fredagen den 2 december

5 § Hänvisning av ärenden till utskott

Föredrogs och hänvisades
Motioner
2011/12:Sf1 till socialförsäkringsutskottet
2011/12:Ub1 och Ub2 till utbildningsutskottet
2011/12:Ju3 till justitieutskottet

EU-dokument
KOM(2011)889 till näringsutskottet

6 § Förnyad bordläggning

Föredrogs och bordlades åter
Finansutskottets betänkanden 2011/12:FiU2–FiU5
Finansutskottets utlåtande 2011/12:FiU29

*Utbildning och
universitetsforskning*

7 § Utbildning och universitetsforskning

Föredrogs
utbildningsutskottets betänkande 2011/12:UbU1
Utgiftsområde 16 Utbildning och universitetsforskning (prop. 2011/12:1 delvis).

Anf. 1 MIKAEL DAMBERG (S):

Herr talman! Det blev en dramatisk start på debatten – brandvarning.

Nu ska riksdagen debattera utbildningsbudgeten för 2012, utbildningsutskottets betänkande UbU1. Det är en viktig debatt om prioriteringar och färdriktningar för skolpolitiken de kommande åren.

Jag skulle vilja gå så långt som att påstå att ungdomars rätt till en förstklassig och likvärdig utbildning är vår tids kanske viktigaste politiska fråga. Vi vet att utvecklingen på många sätt fortfarande går åt fel håll. Kunskapsresultaten sjunker i skolan. Skolsegregationen växer för varje år som går. Det blir allt viktigare vem som är ens föräldrar för vilka resultat man får i skolan. Ungdomsarbetslösheten är fortsatt överkligt hög i Sverige, och Sverige tillhör den europeiska bottenligan.

Herr talman! Mot denna bakgrund är det faktiskt lite obegripligt att skolministern inte är här i dag. Det är nämligen Björklunds stora spar-krav på gymnasieskolan vi kommer att debattera i dag. Det är Björklunds

neddragningar på Lärarlyftet 2 vi kommer att debattera i dag. Det är Björklunds och regeringens låga utbildningsambitioner vi från oppositionen kommer att kritisera i dagens debatt, och det är Björklunds uppenbara misslyckande i förhandlingen med Anders Borg om investeringar i utbildningssystemet vi kommer att diskutera i kammaren i dag.

Jag tycker att det är viktigt med ordning och reda både i skolan och i skoldebatten. På samma sätt som elever förväntas vara på plats när skoltimmen ringer in hade jag förväntat mig och hoppats på att skolministern skulle vara på plats åtminstone när vi diskuterar hans egna budgetförslag här i Sveriges riksdag. Jag kommer i dagens debatt att presentera en annan skolpolitisk väg för Sverige inför framtiden. Det är en politik och en budget som investerar mest i det vi tror är viktigast för att bygga Sverige starkt inför framtiden. Vi investerar i kunskap och kreativitet, inte bara för att kunna behålla konkurrenskraften internationellt utan också för att bekämpa ungdomsarbetslösheten.

Vi lever i en tid när Europas ekonomi skakar. Regeringen gjorde en bedömning i budgeten att reformutrymmet för Sverige var 15 miljarder kronor. I det läget valde regeringen att göra sin prioritering. Regeringen valde att göra den största satsningen i sin budget på sänkt krogmoms – 5,4 miljarder kronor nästa år. I ett läge där vi har skyhög ungdomsarbetslöshet, ser sjunkande resultat och en gymnasieskola som är i behov av investeringar gör regeringen valet att lägga 5,4 miljarder på en krogmomsänkning som statsministern inte vet om den skapar några nya jobb eller sänker priset på krogen.

Då måste man som politiskt ansvarig ställa sig frågan: Vad är viktigast att göra här i dag för att stärka Sveriges konkurrenskraft inför framtiden?

Vi socialdemokrater har gjort en helt annan prioritering. De 5 miljarder kronor som regeringen satsar på krogmomsänkningen väljer vi att investera i utbildningssystemet. Det kommer vi att redovisa här i dagens debatt.

Det handlar framför allt om investeringar i utbildningsmöjligheter för unga människor, i kvaliteten i skolan och gymnasieskolan. Men framför allt handlar det om att investera i det som är absolut viktigast för att nå resultat, att investera i landets lärare.

Vi vet att Sveriges lärare i dag gör ett storartat arbete. De jobbar varje dag med elever, lyfter deras resultat och inspirerar dem. Men de jobbar i en ganska tuff tid. Många lärare känner att deras arbete inte värdesätts, vare sig i debatten eller i lönekuvertet. Vi vet att många lärare känner att de inte får tid och möjlighet att sätta in det stöd och den hjälp som de skulle vilja kunna göra till de elever som hamnar efter i skolan.

Att i det läget avstå från att investera stort i lärarna de kommande åren tror jag är kortsiktig politik. Vi väljer att investera i lärarna på alla nivåer och i fråga om chefskapet, för vi vet att bra lärare behöver bra chefer, bra pedagogiska ledare, rektorer som lyfter och kan coacha lärarna till bättre resultat. Vi ser i internationella jämförelser att i de bästa skolsystemen i världen använder skolledarna uppemot 80 procent av sin arbetstid till det pedagogiska ledarskapet. Vi gör en satsning i vår budget på det pedagogiska ledarskapet för att frigöra tid och möjligheter för lärarna att utveckla sig i sitt arbete.

Vi investerar i karriärvägar för lärare. Regeringen har presenterat en satsning på karriärvägar. Vi lägger till karriärvägar i skolan, därför att vi ser att en av de viktigaste uppgifterna för lärarna är att bidra till ökad likvärdighet i skolan, att bekämpa den växande skolsegregationen. Då lägger vi pengar för att skapa en karriärväg för att också ge mer pengar i plånboken till de lärare som tar sig an de tuffaste skolorna, så att vi kan få ett system i Sverige som innebär att de bästa lärarna också vill jobba på skolor som innebär de tuffaste utmaningarna. Det är en viktig investering.

Men den absolut största investeringen vi gör i lärarna är på lärarnas fortbildning. Att regeringen i det här läget, när vi nu har beslutat gemensamt i Sveriges riksdag om en lärarlegitimation, väljer att dra ned på statens insatser för fortbildning av lärare med en halv miljard kronor i en situation där landets lärare står inför en stor omställning med lärarlegitimation är felaktig och kortsiktig politik.

Jag tror snarare att vi skulle behöva tänka till mer när det gäller fortbildning. Vi skriver att vi måste hitta system för att garantera alla lärare kontinuerlig fortbildning, eftersom vi vet att lärare kan behöva både ämneskunskaper och utbildning i det ledarskap som är så viktigt i klassrummet för att lyfta resultaten. Här investerar vi ½ miljard mer på både förskollärare och lärare runt om i Sverige för att de ska kunna få en fortbildning som gör att de kan bli ännu bättre i sin lärarmission.

Den stora frågan i svenskt utbildningssystem, vid sidan av investeringarna i lärarna, handlar om att garantera likvärdigheten. Vi ser nu ett skolsystem som håller på att dra isär. Skillnaderna växer mellan olika skolor, men också elevernas föräldrars utbildningsbakgrund betyder alltmer för studieresultaten. Det är en skola som inte jag vill se, för det är en skola som inte ger alla elever likvärdiga chanser och möjligheter att möta framtiden. Och gör man ingenting nu, snabbt, kommer det svenska skolsystemet att brytas isär.

Jag menar att regeringen är alldeles för passiv på det här området. Regeringen har också fått kritik. Regeringens eget finanspolitiska råd skrev på det här området i en rapport som granskade regeringens politik på ett antal områden att regeringen har gjort väldigt lite, inom parentes "om ens något", för att motverka den växande skolsegregationen i Sverige. Det här är en fråga som tas upp i tidningarna och debattprogrammen runt om i Sverige där folk är oroad för vart svenskt skolsystem är på väg. Och regeringen säger att man inte ens kan ändra skollagen för att se till att de resurser som kommunerna satsar på skolan går till eleverna utifrån deras behov.

Det här är ingen svår förändring att göra. Det är en minimiförändring som måste till om man vill garantera likvärdighet i utbildningssystemet. De förslagen fanns när vi justerade och fattade beslut om skollagen senast. Regeringen valde att bortse från förslagen från oss. Nu säger man att man ska utreda frågan något år till. Varför? Är det inte bättre att kommunerna faktiskt fördelar pengarna efter elevernas behov? Här finns en gammal läsning, som jag antar är ideologisk, i en skolpeng lika för alla elever oavsett elevernas resultat. Det har enligt finanspolitiska rådet bidragit till en ökad segregation i skolsystemen.

Det räcker inte med bara resursfördelning och investeringar. Det handlar också om, som jag sade tidigare, att få de bästa lärarna och skolledarna att vilja jobba på skolor med störst utmaningar.

Jag tror också att det handlar om ett synsätt och en ambition att precis som i högskolans värld jobba för blandade elevgrupper. Precis som styrdokumentet på nationell nivå i dag har en målsättning att universitet och högskolor ska jobba för breddad rekrytering borde vi jobba för blandade elevgrupper också i skolans värld. Jag tror att vi kan göra mycket mer på det här området. Den största bromsklossen här heter Sveriges regering, som inte tar skolsegregationsfrågan på allvar.

Ett tredje perspektiv som vi socialdemokrater lyfter fram, och i många olika sammanhang, handlar om framtidens kunskaper och färdigheter, att vi måste få ett skolsystem som tittar framåt, inte bara bakåt. Jag tycker att vi har en skolminister, som jag har sagt vid ett par tillfällen, som har en väldigt liten framruta men en väldigt stor backspegel.

Vi måste orka föra en skolpolitisk diskussion i dag om vilka kunskaper och färdigheter man behöver ha på framtidens arbetsmarknad och i framtidens samhällsliv. Då finns it där, då finns kreativiteten där, då finns kulturen där och då finns förmågan att samarbeta. En del av det som i den offentliga politiska debatten ibland kallas för flum är en av nyckelfaktorerna för att svenska ungdomar ska möta framtiden starka på arbetsmarknaden.

Avslutningsvis, herr talman, handlar budgetdebatten inte bara om pengar. Den handlar också om målsättningar, vart vi vill någonstans. Det är förskräckligt egentligen att regeringen i sina egna målsättningar inte vågar sätta upp tydliga målsättningar för vart vi ska någonstans.

När resultaten i grundskolan i fem år i rad har gått åt fel håll borde vi gemensamt i Sveriges riksdag säga: Låt oss halvera andelen unga människor som lämnar grundskolan utan gymnasiebehörighet till 2020. Är det ett för djärvt mål? Regeringen borde vara tydlig med en målsättning som innebär att vi kan utkräva ansvar.

När det gäller gymnasieskolan har vi i dag en stor andel unga människor som inte får en gymnasieexamen. Det är drygt 10 procent som inte ens när de kommit upp en bit i ålder får en gymnasieexamen. Regeringens ambition är att drygt 10 procent ska bli mindre än 10 procent på tio år. På tio år ska det gå att ta Sverige från drygt 10 procent till under 10 procent! Är det alla ambitioner ni har för svenskt utbildningssystem? Vi socialdemokrater har högre ambitioner och väljer att investera i det som vi tror bygger Sverige starkt.

Jag vill yrka bifall till våra två reservationer och hänvisar i övrigt till vårt särskilda yttrande.

(Applåder)

I detta anförande instämde Håkan Bergman, Adnan Dibrani, Caroline Helmersson Olsson, Louise Malmström, Thomas Strand, Gunilla Svantorp och Björn von Sydow (alla S).

Anf. 2 JABAR AMIN (MP):

Herr talman! Även jag är mycket förvånad över att skolministern under nästan ett års tid har valt att kontinuerligt nonchalera de stora viktiga

utbildningsdebatterna här i kammaren. Han har varit frånvarande hela tiden, och det är synd.

Den 1 december, för bara några veckor sedan, kunde vi se första avsnittet av Utbildningsradions serie om den svenska skolan. Där såg vi både utbildningsminister Jan Björklund och förra skolministern Ylva Johansson. I stället för att ägna sig åt vad man kan göra åt morgondagens skola ägnade de sig ganska uteslutande åt att skylla på varandra. Jag tycker att svensk skola är förtjänt av att man pratar om vad man ska göra i dag. Det primära är inte att skylla på varandra och prata om vem det var som gjorde vad för 5, 10 eller 15 år sedan. Det primära och det centrala är vad vi kan göra för att utveckla den svenska skolan inom de områden där den är föremål för kritik, fast svensk skola är också bra på många, många områden.

Herr talman! Vi har en vision om ett lärande samhälle där vi rustar våra barn och unga med den kompetens som behövs för att de så småningom självständigt ska kliva ut i en global värld och etablera sig på sina egna villkor.

Vi har större ambitioner än regeringen inom skola och utbildning. Vi sätter lärandet i centrum för vår politik. Vi tror att de reformer som behövs just nu är de som gör skillnad i den svenska skolans klassrum.

För att stärka kvalitetsarbetet i svenskt utbildningssystem föreslår Miljöpartiet en stor satsning på lärarnas karriär, kompetens och löneutveckling. Det är en satsning på Sveriges lärare som omfattar förskola, grundskola, gymnasieskola, vuxenutbildning och folkhögskola.

Miljöpartiet satsar 5 miljarder under de kommande tre åren på detta, vilket kan jämföras med regeringens knappa 500 miljoner under samma period. Vi satsar med andra ord tio gånger mer än vad regeringen säger sig vilja göra.

Det är en stor satsning; 5 miljarder är mycket pengar. Det är lika mycket pengar som regeringen vill satsa på sänkt krogmoms. Vi anser dock att pengarna gör mer nytta i utbildningsväsendet.

Herr talman! I realiteten gör regeringen tyvärr mer nedskärningar än satsningar på skolan. Minskningen av kommunbidraget för gymnasieskolan överstiger de satsningar som görs i statsbudgeten. Miljöpartiet beklagar den politiken.

En konsekvens av regeringens politik blir dessutom att resurser för skolans utveckling flyttas från kommunerna till staten. Folkpartiet försöker därmed smygvägen göra verklighet av sin ambition att förstärka skolan, och allianspartierna hänger med.

Att genomföra stora reformer för skolan, som ny skollag, ny läroplan, ny gymnasieskola och legitimationsförfarande, samtidigt som regeringen gör neddragningar på det ekonomiska stöd som kommunerna får av staten för att genomföra dessa reformer är högst olämpligt. De reformer som genomförs riskerar att bli misslyckade om kommunerna inte tillskjuter pengar ur den egna budgeten.

I stället för att köra över kommunerna borde regeringen lyssna på Sveriges Kommuner och Landsting som ju styrs av Alliansen. Den nedskärning på 3 miljarder på tre år som regeringen gör kommer onekligen att få konsekvenser för kommunerna och därmed även för skolan. Om regeringen inte vill lyssna på vår kritik borde man lyssna på kritiken från SKL.

Herr talman! Utgiftsområde 16 är ett stort utgiftsområde. Jag vill även passa på att säga något om den högre utbildningen. Regeringen gör ett antal omflyttningar av medel inom universitetsvärlden men tillför inga nya resurser för kvalitetshöjningar.

Inom lärarutbildningen, som regeringen nyligen gjort om, uteblir möjligheten till exempelvis mer lärarledd tid. De medel regeringen skyltar med äts upp av otydliga indragna medel. Det kommer att påverka kvaliteten negativt.

Herr talman! Till skillnad från regeringen vill vi i Miljöpartiet satsa på den högre utbildningen. Vi tillför 3 miljarder under de kommande tre åren med ambitionen att varje student och varje utbildning i genomsnitt ska ha minst tio timmars lärarledd utbildning i veckan. Det är en tydlig satsning på högre kvalitet i den högre utbildningen.

Miljöpartiet går fram med en tydlig politik på utbildningsområdet. Det är en politik som gör att fler människor kan växa genom lärande och som ger samhället förutsättningar att utvecklas.

Herr talman! Jag står givetvis bakom Miljöpartiets motioner och hänvisar i övrigt till vårt särskilda yttrande.

Anf. 3 RICHARD JOMSHOF (SD):

Herr talman! När jag funderade på vad jag skulle ta upp här i dag kom jag att tänka på Oskar Öholm som nämnde att han debatterat ungefär samma sak i kammaren ett femtontal gånger. Jag har suttit i riksdagen i ett och ett halvt år och börjar redan känna att jag har tagit upp allt jag vill säga. Det behöver dock inte vara ett problem. Den berömda stenen och droppen kan vara en bra liknelse i detta fall. En bra idé blir inte sämre av att den upprepas, snarare tvärtom. De två talare som har varit uppe har sagt en del kloka saker, och mycket har vi hört förut. Det hör till debatten. Mycket av det jag kommer att ta upp har nämnts tidigare men är värt att nämnas igen.

Att svensk skola brottas med problem är vi alla ganska överens om. Att det finns en rad undersökningar, internationella och nationella, som visar detta vet vi; det är ingen hemlighet. Att våra elever presterar allt sämre i en rad ämnen vet vi. Att skolan har blivit stökigare, otryggare och alltmer segregerad vet vi. Mikael Damberg berörde segregationen; den är ingen nyhet.

Frågan är vad man ska göra åt det. Vi föreslår en rad riktade satsningar i vår höstbudget där vi försöker åtgärda problemen. Det handlar till exempel om att tillföra skolan fler vuxna. Vi vill ha fler skolsköterskor, skolpsykologer och kuratorer. Vi lägger också pengar på en antimobbningsinsatsning.

Vi vill också att regeringen utreder hur man kan få till ett system med så kallade journalskolor. Det måste bli regel och inte undantag att stökiga elever flyttas på. Då får de elever som sköter sig studiero och trygghet och de elever som bråkar, mobbar och är stökiga en rimlig chans att åtgärda sitt beteende.

Skolan är en arbetsplats, och elever och lärare förtjänar en arbetsplats som fungerar och där alla möter varandra med respekt oavsett vilka de är.

Skolmaten är ett annat område där vi skjuter till pengar. Vi satsar också på svenska, inte minst för elever som har svenska som andraspråk.

Många av dessa satsningar kommer att innebära stora förbättringar för svensk skola, men det handlar om att lappa och laga. Ska vi åtgärda de problem som finns i svensk skola måste vi genomföra en rad genomgripande förändringar. Riktade bidrag till kommunerna kan innebära en rad förbättringar, men det hjälper bara tillfälligt. Det behöver genomföras flera viktiga förändringar för att åtgärda de problem som svensk skola brottas med i dag.

Vår syn på invandringspolitiken är ingen hemlighet. Det är klart att vi vill se åtgärder där. En viktig del av förklaringen står att finna i det vi anser vara en misslyckad invandrings- och integrationspolitik.

Vi kan inte komma ifrån att många av problemen finns på skolor i våra invandratäta förorter och kommuner. Det här är ett svek mot alla. Det är ett svek mot invandrarelever såväl som svenska elever.

Det är ett svek mot hela samhället att situationen är som den är. Det finns bara ett sätt att åtgärda detta, och det är att minska inflödet. Det behövs en seriös invandringspolitik; det är det första steget.

Lägger vi detta därhän och koncentrerar oss på skolan är det ingen hemlighet att den viktigaste reformen som vi vill införa är ett förstatligande. Vi är inte ensamma om att tycka det, och det är bra. Jag hoppas att fler partier kommer att ställa sig bakom ett förstatligande av skolan, för det behöver göras snarast.

I somras läste jag delar av den så kallade styrningsberedningen. Det var den beredning som gjordes innan skolan skulle kommunaliseras. Där kom man fram till att även om det fanns problem i svensk skola borde skolan inte kommunaliseras. Man lyfte fram flera farhågor. Bland annat var man rädd för att likvärdigheten i utbildningsväsendets skulle minska.

I dag ser vi att det är så. Skolan har, precis som Mikael Damberg sade, blivit alltmer segregerad. Den har blivit alltmer ojämlig och splitt-rad. Jag är övertygad om att kommunaliseringen är en viktig förklaring till det. Det är möjligt att Mikael Damberg inte delar den åsikten.

Lärarnas status och löneutveckling har halkat efter. Byråkratin har ökat. En allt mindre del av resurserna används till undervisning, och andelen obehöriga lärare har ökat. Det finns en rad problem i skolan i dag.

Nästa steg som vi vill ta är att se över friskolesystemet. Jag är den förste att skriva under på att det fria skolvalet och friskolereformen har inneburit flera fördelar. Beslutsvägarna är många gånger kortare i de fristående skolorna, och de anställda känner en högre grad av delaktighet. Det är jättebra. De fristående skolorna har breddat utbudet och många gånger också fyllt ett tomrum. Det är bra. Föräldrarnas engagemang har ökat och inflytandet har ökat. Det är hur bra som helst.

Om vi vågar vara ärliga vet vi att de båda reformerna också har kommit att innebära en rad problem. Segregationen har ökat, och skillnaderna mellan skolorna har ökat. Det finns många som hävdar att kostnaderna har ökat eftersom skolorna har blivit mer svårplanerade. Lärarna tvingas in i rollen som marknadsförare. Det tycker jag är ett problem. Jag menar att det kan strida mot rollen som objektiv lärare. Skolan har blivit en del av en marknad som öppnar för påtryckningar. Betygssättningen har uppmärksammat den senaste tiden, inte bara i fristående skolor utan även i kommunala skolor. Jag tror att denna marknad kan vara en av förklaringarna.

I många fristående skolor har vi sett problem med lägre lärartäthet, färre lektioner, minskad timplan, obefintlig skolhälsovård och avsaknad av studievägledare. Jag vet att regeringen har genomfört en del förändringar på området. Det är bra, men jag tror inte att det är tillräckligt.

Eftersom en friskola är ett företag lyder den inte under offentlighets- och sekretesslagen, vilket jag anser vara ett stort problem. Det minskar medborgarnas insyn. Ju fler friskolor en kommun har desto större del av skolan ställs utanför den demokratiska processen. Det är också ett problem.

Jag är den förste att understryka att det finns friskolor som gör ett fantastiskt jobb, men det innebär inte att det ska få finnas hur många friskolor som helst. Jag vill ta fasta på friskolereformens ursprungliga intentioner. Jag vill att vi skapar ett friskolesystem som det man har i Finland där det måste finnas ett påvisbart behov av den utbildning som en friskola vill ge för att man ska få tillstånd att starta sin verksamhet.

Vi har kanske nått dithän att marknaden är mättad – kanske till och med mer än mättad. Vi kanske ska dra i bromsen och börja fundera på hur vi vill att skolan ska se ut framöver. Det handlar inte om att man är för eller emot friskolor, utan om att försöka hitta en bra balans. En sådan balans finns det i en hel del kommuner. Men i många andra kommuner har det stora antalet friskolor kommit att medföra en rad problem för planeringen. Det finns många fördelar, men också en rad nackdelar. Dem måste vi våga diskutera utan att någon blir anklagad för att vara helt emot friskolor.

I somras läste jag om friskolereformen och intentionerna. På något ställe skrev man att en av tankarna var att man ville att föräldrakooperativ, speciella ämnesprofiler eller nedläggningshotade glesbygdsskolor skulle få en chans under ett nytt huvudmannaskap. Det låter ju jättebra. Man hade till exempel en vision om att det skulle växa fram fler skolor med särskild pedagogisk inriktning, det vill säga en breddning. Det är också bra.

Mer än 80 procent av friskolorna har i dag en allmän inriktning. Är det verkligen det som var tanken med friskolereformen? Jag tror inte det. Det är inte vad man skrev i de dokument som jag har gått igenom.

Vi måste få diskutera de här frågorna. Man har tillsatt en kommitté, vilket är ett bra initiativ, men det är tråkigt att man på förhand så tydligt har begränsat diskussionsutrymmet. Jag menar att vi borde få diskutera allt detta i ett mycket bredare perspektiv, för den diskussionen behövs.

Ett förslag är att förskoleklassen ska bli en obligatorisk del av förskolan. Det finns många argument för det. Många har lyft upp den här frågan tidigare; det är ingen nyhet. Barn har kanske alltid varit kloka, men jag tror att barn i dag är ännu klokare. De möts av ett enormt informationsutbud. Jag menar att de redan i sexårsåldern kan erbjudas en undervisning som mer liknar den riktiga skolan än vad många förskolor gör i dag. Det finns en vilja hos barn att lära sig, och den måste vi ta till vara.

I vårt parti har vi diskuterat och på landsdagarna nyligen fattat beslut om att vi vill införa förbud mot den så kallade avknoppningen av skolor. Det har kanske inte varit så många avknoppningar den senaste tiden, men vi menar att det ska förbjudas i lag. Vi har också diskuterat frågan om vinst. Det är bra att ett företag går med vinst, men vår bestämda uppfattning är att vinsten ska återinvesteras i skolan. Det är också en fråga som

jag önskar att vi hade kunnat diskutera i den kommitté som har tillsatts. Jag tycker att det är tråkigt att man även där begränsar diskussionsutrymmet.

Jag sätter upp mig för ny talartid för att prata om högre utbildning.

Anf. 4 ROSSANA DINAMARCA (V):

Herr talman! Jag förvarnar om att mitt anförande nog blir något längre än jag har anmält.

Jag beklagar att utbildningsministern inte är här i dag heller. Jag har inte sett honom på många år.

Herr talman! Vi har i dagsläget en ungdomsarbetslöshet på över 20 procent. Utbildningspolitiken har en central roll för att bekämpa arbetslösheten och öka konkurrenskraften i framtiden genom höjd kunskap och kvalitet. Vi vill därför satsa på fler utbildningsplatser för att öka såväl sysselsättningen som människors kunskaper. I förhållande till regeringens förslag blir det drygt 25 000 fler platser på komvux och 5 000 fler platser på yrkeshögskolan 2012.

Många som i dag är arbetslösa saknar grundläggande utbildning från grund- eller gymnasieskola. Samtidigt krävs ofta minst gymnasieutbildning för att få ett arbete, och det är även nödvändigt för att kunna vidareutbilda sig på yrkeshögskola eller universitet.

En gymnasieexamen eller motsvarande har med andra ord blivit en nödvändig förutsättning för att kunna etablera sig på arbetsmarknaden och i samhället. Därför söker nästan alla ungdomar vidare till gymnasieskolan efter grundskolan.

Men högerregeringens politik har gjort det svårare att utbilda sig. Genom att höja gränsen för behörighet på olika nivåer är det färre som blir behöriga att läsa vidare, och utbildningsnivån kommer därför att sjunka. Alla utbildningar ger inte heller de kunskaper som är nödvändiga för att etablera sig i samhället och på arbetsmarknaden.

Många av dessa problem skulle kunna bli bättre om grund- och gymnasieskolan vore mer likvärdig. I en skola som kan anpassa undervisningen efter elevernas förutsättningar och behov kan fler elever få bättre kunskaper. För att skolan ska bli bättre på att möta varje enskild elevs behov måste vi ersätta den kommunala skolpengen och skolvalet med resurser efter behov och närhetsprincip. Det behövs också en upprepning bland de företag som driver skolor för att tjäna pengar. En sådan reform tar många år att genomföra. Hittills har vi bara tagit ett steg på vägen mot en reform genom att riksdagen har fattat beslut om att utreda de senaste decenniernas skolreformer som har skapat de problem med bristande likvärdighet som skolan brottas med.

Men en framtida reform hjälper inte dem som redan har lämnat skolan, eller snart kommer att göra det, utan en fullständig utbildning. För att snabbt åtgärda det och ge fler människor ökad frihet och valmöjligheter på arbetsmarknaden vill vi införa en rätt att läsa in gymnasieskolan inom vuxenutbildningen. Det ska kunna ske antingen inom den kommunala vuxenutbildningen eller på folkhögskola.

Sedan den globala finanskrisen inleddes har fler börjat studera. Det gäller även vuxenutbildningen. Antalet heltidsstuderande på komvux har ökat med drygt 15 procent de senaste åren. Det är dock fortfarande långt kvar till det antal platser som fanns innan högerregeringen skar ned vux-

enutbildningen med en tredjedel. De extra anslag som kommunerna har fått de senaste åren har inte kompensert för de förlorade studieplatserna. En rätt till gymnasieutbildning gör att det kommer att behövas fler studieplatser. Regeringen föreslår i budgetpropositionen 5 000 fler platser på komvux, trots att Utbildningsdepartementets egen utredning visar på ett behov av omkring 31 000 platser.

Herr talman! Universitet och högskolor har stor betydelse för sysselsättningen på något längre sikt eftersom de flesta utbildningar är tre år eller längre. Det gör att planeringshorisonten bör ligga några år in i framtiden. Regeringen utökade högskolan tillfälligt 2010 och 2011 med 10 000 platser. Antalet sökande ökade som en följd av lågkonjunkturen och att det var ovanligt stora årskullar som gick ut gymnasieskolan. År 2012 försvinner dessa platser trots att söktrycket fortfarande är rekordstort. Nu i höst ökar antalet antagna till universitet och högskolor till över 270 000 personer, vilket är det största antalet någonsin. Det finns heller ingenting som tyder på att högskolan kommer att minska sin attraktionskraft. Arbetslösheten är fortfarande hög, och därför kommer många att söka en högskoleutbildning eftersom det ger en starkare ställning på arbetsmarknaden.

Fler akademiker behövs, och behovet kommer snart att öka. Det råder redan brist på förskollärare, och de nya kraven på behörighet och legitimation i grund- och gymnasieskola kan komma att leda till brist på lärare även inom dessa skolformer. Ett annat område där det finns en brist på arbetskraft är vården där det till exempel saknas specialistsjuksköterskor. Stora pensionsavgångar inom en nära framtid ställer också krav på fler högskoleutbildade i många olika branscher och yrkesområden. Satsningar på högskolan måste därför vara långsiktiga, och av den anledningen behöver regeringens satsning på 10 000 extra högskoleplatser förlängas i tre år.

Kunskapsskillnaderna ökar i den svenska skolan. Det har några talare före mig också sagt. Elevernas bakgrund får allt större betydelse för deras prestationer och lärande. De internationella tester som genomförs med jämna mellanrum visar tydligt att svenska skolor blir sämre och sämre på att kompensera för elevernas skiftande förutsättningar. Målet att den svenska skolan ska vara likvärdig blir alltmer avlägset.

Skolverkets statistik visar på tydliga skillnader i elevers resultat beroende på kön, etnisk bakgrund och föräldrars utbildning. Störst var skillnaden mellan elever med låg- och högutbildade föräldrar.

Elevernas bakgrund är inte en förklaring till skillnader i skolresultat. Det är känt sedan länge att klass, etnicitet eller kön i sig inte utgör ett hinder för inläring. Däremot kan olika bakgrund eller funktionsnedsättning göra att det krävs olika arbetssätt för att nå målen. Skillnaderna i skolresultat visar att skolan fortfarande inte kompenserar tillräckligt för sociala skillnader eller andra bakgrundsfaktorer. Undervisningen anpassas helt enkelt inte till eleverna. Elevers olika bakgrund gör att de delvis får olika behov. Dessa olika behov måste tillfredsställas i långt större utsträckning än vad som är fallet i dag.

Det behövs därför en helt annan syn på vad som är syftet med skolan. Skolans förmåga att bryta sorteringen och ge alla elever lika förutsättningar bör vara ett avgörande kriterium på skolsystemets och enskilda skolors kvalitet – inte vilka skolor som ger höga betyg.

Elevers olika behov av undervisning gör att det behövs olika mycket ekonomiska resurser. Skolor där många elever har stort behov av stöd och hjälp har större kostnader och kräver högre anslag.

Trots att nuvarande system med skolval och skolpeng har funnits i snart 30 år har kommunerna inte insett att elever är olika. Staten måste därför ta över ansvaret och införa tydliga kriterier för hur resurserna till skolan ska fördelas.

Eftersom den nuvarande resursfördelningen är en följd av att den kommunala skolpengen infördes bör frågan givetvis analyseras i den utvärdering av de senaste decenniernas skolreformer som riksdagen har beslutat om. Men regeringen har ännu inte tillsatt denna utredning. Till dess att den parlamentariska utredningen och dess betänkande finns i sinnevärlden ska Skolverket få i uppdrag att skyndsamt ta fram allmänna råd om hur kommunerna ska fördela pengar till skolorna beroende på elevernas bakgrund och behov.

För att förstärka och skynda på effekten av det nya regelverket föreslår vi i vår budgetmotion ett nytt statsbidrag på 1 miljard kronor årligen. Statsbidraget ska gå till de skolor som har störst behov av mer resurser för att eleverna ska kunna nå målen.

Herr talman! Antalet barn i fritidshemsgrupper ökar dramatiskt varje år och har gjort så de senaste 20 åren. Jag har besökt fritidshem där gruppstorlekarna har varierat mellan 60 och 100 barn. I Göteborg har Lärarförbundet uppmärksammat ett fritidshem med 159 barn i en och samma grupp. Dessutom är lokalerna underdimensionerade. Den här arbetsmiljön är helt oacceptabel både för barnen och för fritidspedagogerna.

Det måste göras tydligare att det krävs vissa förutsättningar för att verksamheten ska hålla en godtagbar kvalitet. Om inte staten tar initiativet är chansen liten att det någonsin kommer att bli bättre för barnen på fritidshemmen. Därför vill Vänsterpartiet införa ett statligt stöd på 4,5 miljarder kronor för att anställa fler i fritidshemmen och minska barngrupperna. Villkoret för att få detta bidrag är att kommunen bidrar med halva kostnaden. Det innebär en bättre arbetsmiljö för både anställda och barn. Möjligheterna att bedriva en meningsfull verksamhet förbättras också, vilket är bra för barnens lärande och utveckling.

I dag har de flesta barn rätt att gå i förskolan – i alla fall de barn som har föräldrar som jobbar dagtid. Men många föräldrar jobbar på kvällar, nätter och helger, och de blir allt fler. Vänsterpartiet vill genomföra reformer för att öka tillgängligheten och kvaliteten inom förskolan och fritidshemmen. Vi föreslår därför bland annat att det införs en skyldighet för kommuner att erbjuda barnomsorg på obekvämt arbetstid.

Över 300 000 av dessa föräldrar har små barn i förskoleåldern. Trots det erbjuder mindre än hälften av landets kommuner barnomsorg på obekvämt arbetstid. Det borde vara fler eftersom en utbyggd förskola och barnomsorg är en förutsättning för en hög sysselsättning.

Det måste alltså skapas bättre förutsättningar för föräldrar att kombinera sitt föräldraskap med arbete. Men en utbyggd barnomsorg är i första hand en reform för att fler barn ska få det lite bättre när de växer upp. Fler föräldrar som arbetar och slipper oroa sig för ekonomin innebär helt enkelt färre fattiga barn. Barn behöver också trygghet och kontinuitet. Det kan de få om det finns en permanent lösning med en professionell

barnomsorg utförd av utbildad personal med kunskap och erfarenhet. Barnomsorgen måste därför anpassas till alla föräldrars behov, och kommunen ska vara skyldig att erbjuda barnomsorg inte bara på dagen utan även på kvällar, nätter och helger.

Genom att avskaffa RUT-avdraget skapar vi 15 000 fler platser.

Herr talman! För att kunna möta varje barns behov ska de som arbetar i förskola och fritidshem vara välutbildade och kompetenta. Den nuvarande lärarutbildningen, som just har införts, kommer inte att ge de framtida förskollärarna och lärarna i fritidspedagogik tillräckliga kunskaper. I alla andra sammanhang framhålls vilken betydelse välutbildade och kunniga lärare har, men inte när det gäller förskola och fritidshem.

Ett huvudsyfte med lärarutbildningsreformen 2001 var att stärka lärarutbildningens forskningsanknytning och att möjliggöra en direkt övergång från professionsutbildning till forskarutbildning, utan kostsamma kompletteringar. Efter reformen fick förskollärare och lärare med inriktning mot fritidspedagogik eller mot de tidigare åren i grundskolan sådana möjligheter dels genom tillkomsten av nya forskarutbildningar vid universiteten, dels genom tillkomsten av forskarskolor som innebär ett samarbete med och uppbyggnad av forskarmiljöer vid högskolor med lärarutbildning.

I fritidshemmen riskerar kvaliteten att ytterligare försämrats med den nya lärarutbildningen. Blivande lärare med inriktning mot fritidspedagogik har nu fått sin utbildning kortad till tre år. Dessutom är det inom denna inriktning möjligt att fördjupa sig endast i praktiska och estetiska ämnen.

Ett syfte med fritidshemmen är att de ska ingå som en integrerad del i en samlad skoldag. De har en pedagogisk uppgift och betydelse i och med att läroplanen även gäller för fritidshemmen. Det är därför nödvändigt att grundlärare med inriktning mot fritidshem har djupa kunskaper inom exempelvis läs-, skriv- och matematiklärande för att kunna möta barnen i deras ständigt pågående lärande.

För att lärare med inriktning mot fritidshem ska få tillräcklig kompetens i fritidspedagogik och i sidoämnena, inklusive de teoretiska ämnena, för att undervisa 6–12-åringar är det nödvändigt att utbildningen förlängs. Dessutom anser vi att nu när legitimationskravet införs ska det givetvis även gälla fritidspedagogerna. Det är de som ska vara ansvariga för verksamheten på fritidshemmen.

Herr talman! När det nuvarande resurstilldelningssystemet för högskolans grundutbildning utvecklades var normen att alla studenter skulle ha minst nio timmars undervisning per vecka. Anslagen till högskolan baseras på studentantalet och på vilken typ av utbildning som de läser på. Utbildningar inom humaniora, samhällsvetenskap, teologi och juridik får lägst ersättning. Ersättningsnivån är inte tvingande för högskolan, utan varje högskola har möjlighet att omfördela pengarna mellan utbildningar för att utjämna skillnader. Få högskolor gör en sådan omfördelning, och låg ersättning innebär i de flesta fall få undervisningstimmar.

För lite undervisning leder till en sämre utbildning. Det handlar inte bara om antalet undervisningstillfällen utan också om formerna för undervisningen. Mycket av undervisningen bedrivs i form av föreläsningar.

Det måste också finnas utrymme för mer resurskrävande undervisningsformer som seminarier, problembaserat lärande, enskild handledning, handledning i grupp och så vidare. Anslagen till högskolan måste därför bli större.

Regeringen föreslår att humaniora, samhällsvetenskap, juridik och teologi år 2012 i höjda ersättningar får 200 miljoner kronor som ökar till 400 miljoner år 2013. Det är ett steg i rätt riktning, men inte tillräckligt. Dessutom finansierar regeringen detta genom lika stora neddragningar på annat inom högskolan.

För att nå upp till nio timmars undervisning per vecka i de ämnen där det är som sämst krävs det att lägsta ersättningen per student höjs till 50 000 kronor per år. För att kunna upprätthålla kvaliteten och erbjuda studenter från icke studievana hem tillräckligt stöd är det, menar vi, nödvändigt att högskolan får större anslag. Vi föreslår därför att ersättningsbeloppet för studenter inom humaniora, samhällsvetenskap, juridik och teologi höjs med 1 ½ miljard – från och med år 2012.

Herr talman! Sedan år 2010 är det frivilligt för studerande vid högskolan att vara medlem i en studentkår. Studentkårerna fyller dock samma funktion som när medlemskap var obligatoriskt: att ta till vara studenters intressen, företräda dem i nämnder och styrelser, granska utbildningskvaliteten, bedriva studiesocial verksamhet med mera.

När medlemskapet nu blivit frivilligt har många kårer halverat sitt medlemsantal, vilket gjort att intäkterna minskat. Många lärosäten ger därför kårerna ekonomiskt stöd för att dessa ska kunna fortsätta att bedriva sin verksamhet. Det har den nackdelen att kåren hamnar i beroendeställning i förhållande till lärosätet som de samtidigt ska granska. De resurser som nyttjas borde användas till att förbättra utbildningen.

Problemet som nu uppstått är att det inte råder någon likvärdighet för studentinflytande. Alla studenter måste ha samma möjligheter att påverka sin högskola och förbättra sin utbildning. Det måste finnas ett riktat statligt stöd för att finansiera detta, precis som det föreslagits i utredningen. Vänsterpartiet tillför därför 95 miljoner kronor årligen till studentinflytandet vid universitet och högskolor.

Att finansiera sina studier inom forskarutbildningen med stipendier innebär en rad nackdelar för den enskilda doktoranden. En av de allvarligare konsekvenserna är att dessa doktorander inte har rätt till någon inkomstrelaterad ersättning vid sjukdom, föräldraledighet eller arbetslöshet.

Dessutom räknas inte stipendiefinansierade studier som överhoppningsbar tid av Försäkringskassan, vilket gör att dessa doktorander inte har någon vilande SGI. Stipendierna räknas inte heller som pensionsgrundande inkomst. Högskolorna kan inte teckna försäkringar för stipendiater. Inte heller berättigar stipendier till den övergång till doktorand-tjänst som automatiskt sker för doktorander med utbildningsbidrag när två år återstår av utbildningen.

Den enda regel som finns rörande stipendier är att statliga anslag inte får användas till stipendier. Vid högskolorna finns dock en rad stipendiefonder och externa medel som kan användas till stipendier.

Vår bestämda mening är att stipendier inte är en acceptabel finansieringsform för forskarstuderande dels med hänvisning till den sociala och ekonomiska otrygghet som stipendier leder till, dels därför att bristen på

regler gör det alltför lätt att missbruka stipendierna. Det finns inget att invända mot att stipendier används till särskilda kostnader i samband med forskarstudier – såsom resor och utrustning. Däremot ska de inte användas till de forskarstuderandes levnadsomkostnader.

Stipendier bör därför förbjudas som studiefinansieringsform inom forskarutbildningen. Kostnaderna för högskolorna kommer därigenom att öka med 30 miljoner kronor per år. I vår budgetmotion höjer vi därför anslagen till forskning och forskarutbildning.

Jag är medveten om att jag ganska ordentligt överskridit talartiden. Ändå har jag missat en del saker, till exempel förbättringar när det gäller skolmat samt feministiskt självförsvar. Men jag stannar här och hänvisar till vårt särskilda yttrande.

Anf. 5 MARGARETA PÅLSSON (M):

Herr talman! Om utbildningsministern hade varit närvarande här hade han kanske gett sin talartid till mig. Men jag tror inte att han hade gett elva minuter till Vänsterns representant. Jag avser i alla fall att tala lite kortare än i 21 minuter.

Nu genomförs Alliansens historiska utbildningsreform. Runt om i landet arbetar lärarna sedan höstterminens början med helt nya styrdokument. I grundskolan tillämpas nya kurs- och läroplaner. På gymnasiet är det nya kurser och en ny struktur med teoretiska program, yrkesprogram och lärlingsutbildning. Programmen har nu en mycket tydligare karaktär och inriktning.

Tyvärr dröjer sig fortfarande den utbredda vanföreställningen kvar att man på de yrkesförberedande programmen inte kan få högskolebehörighet. De som satt den bilden har visserligen varit retoriskt skickliga, men de bör skämmas över att ha lurat så många svenska ungdomar i deras gymnasieval.

Ett nytt betygssystem med fler och tydligare betygssteg är på plats. Hösten 2012 får sexor och sjuor för första gången på länge betyg. Det kommer att innebära tydligare fokus på kunskap samt mindre stress över de första betygen.

Kontinuerliga, tydliga och tidiga kunskapskontroller är oerhört viktiga för en framgångsrik skola. De nationella proven spelar en stor roll. Så småningom kommer det att bli fler nationella prov. De är ovärderliga för lärarens betygssättning och enormt värdefulla för att komma åt betygsinflationen.

Nationella prov i SO- och NO-ämnena införs för årskurs 6 läsåret 2013/14. De redan införda proven i årskurs 3 i svenska och matte uppskattas runt om i landet.

En ny skollag är på plats som bland annat ska ge förutsättningar för ökad trygghet och studiero. Den ställer högre krav på kvalitet i skolan och ger lika villkor för kommunala och fristående skolor.

Vid våra lärosäten utbildas en ny generation lärare i den nya lärarutbildningen som sjösattes under hösten. På sikt ska Sveriges lärarkår bli bättre utbildad och vara behörig i de ämnen och för de åldrar som den undervisar i.

Herr talman! Dessa reformer kan något förenklat beskrivas som strukturreformer. Det är reformer som syftar till att omstöpa skolans grundläggande regelverk och ramar.

I höstens budget är utbildningsreformerna i huvudsak av annat slag. De syftar till att stärka skolans personal och utveckla kompetensen. Vår karriärutvecklingsreform syftar till att gynna och sporra framgångsrika lärare.

All forskning pekar i samma riktning. Inget kan ersätta en kompetent och motiverad lärare. Duktiga lärare ska ha bra betalt och hög status. Ett viktigt led i detta är också våra satsningar på forskarskolor för lärare. Alliansen vill se fler lektorer i skolan.

Fortbildning och möjlighet att skapa sig behörighet skapas med satsningarna Lärarlyftet 2 och VAL. Eleverna ska undervisas av behöriga lärare.

Vi har en välbehövlig satsning för yrkeslärare på gymnasiet. Det är en lärarkategori som måste synliggöras och prioriteras mer.

Vi satsar på matematiken med ämnesdidaktisk fortbildning och fler undervisningstimmar. Internationella jämförelser visar att matematik är ett ämne som behöver en rejäl skjuts i den svenska skolan.

Vi har också ett rektorslyft för att stärka skolans pedagogiska ledarskap. Rektorer som pedagogiska ledare är enormt viktiga för en modern kunskapsskola.

En satsning på elevhälsan som inkluderar och stärker även specialpedagogerna föreslås också i budgeten.

Herr talman! Vid en genomgång av oppositionens budgetmotioner på utbildningsområdet är det lätt att konstatera att man i stort uppskattar inriktningen på regeringens politik. Oppositionspartierna lånar och kopierar våra förslag men sockrar dessutom dem en aning. Det är en komplimang att Socialdemokraterna, Miljöpartiet och i någon mån Vänsterpartiet delar vår uppfattning om vad som är bra för svensk skola. Det är positivt.

Jag märker också att tonen och inriktningen i skoldebatten har förändrats. Tidigare pratades det enbart om hur mycket resurser man skulle lägga på det ena eller andra. Det handlade om kvantitet och väldigt lite om vad som skapar kvalitet. I dag vet de flesta bättre. Ingen forskning visar på något samband mellan stora resurser och goda elevresultat. I Finland visar man toppresultat trots att man satsar betydligt mindre resurser per elev än vad vi gör.

Att det finns en bred enighet om att vilja skapa en modern kunskapsorienterad skola ger goda förutsättningar för en konstruktiv dialog och politiker som tar ansvar för utbildningen i vårt land.

Herr talman! Under mina skolresor det senaste året har jag koncentrerat mig på samtal med lärare. De berättar att de längtar efter att alla dessa reformer ska komma på plats. Men de berättar också om en viss nervositet inför så mycket nytt.

Vi kommer aktivt och ödmjukt att följa implementeringen av våra skolreformer. Skolan har och har haft problem, om detta råder det inget tvivel. Men den ska inte svartmålas. Sverige har många fantastiska lärare som behöver uppmuntras och stärkas i sitt arbete med att genomföra reformerna.

Herr talman! Avslutningsvis vill jag säga att mycket forskning handlar om betydelsen av höga förväntningar på eleverna. Kanske gäller samma förhållande mellan samhällets förväntningar och förutsättningar för lärarna att genomföra skolans förändringsarbete.

Låt oss ge Sveriges lärare vårt stöd och förtroende i kombination med höga förväntningar. Låt oss sprida de goda exemplen från de skolor och klasser som lyckas. På så sätt ger vi goda förutsättningar för framtidens skola.

Jag yrkar bifall till utskottets förslag i dess helhet i betänkandet.
(Applåder)

I detta anförande instämde Annika Eclund (KD).

Anf. 6 JABAR AMIN (MP) replik:

Herr talman! I slutet av sitt anförande sade Margareta Pålsson att den svenska skolan inte ska svartmålas. Det är exakt vad Alliansen har hållit på med under mer än tio år. Det är svartmålning och osanningar om den svenska skolan. Jag skrev upp mig för replik inte för att tala om detta utan för att ta upp det jag nämnde i mitt anförande.

Under snart ett och ett halvt år har vi diskuterat olika viktiga utbildningspolitiska frågor. Vi har diskuterat lärarlegitimation, fritidspedagogernas villkor, neddragningar i kommunerna, studentinflytande, satsningar på lärare, kvalitetshöjningar på universiteten och så vidare. Alla dessa debatter i Sveriges lagstiftande församling har er utbildningsminister valt att nonchalera.

Min fråga till Margareta Pålsson är: Tycker ni att det är rimligt att ni när alla dessa historiska reformer, som ni beskriver dem, diskuteras i Sveriges riksdag har en utbildningsminister som är totalt frånvarande och nonchalerar riksdagen och den debatt som föregår här? Det är en fråga som jag hoppas att Margareta Pålsson svarar på.

Anf. 7 MARGARETA PÅLSSON (M) replik:

Herr talman! Det är en viktig fråga som Jabar Amin framför. Jag tycker precis som Jabar Amin att ministrarna borde vara här inte bara i denna debatt utan i alla som bedöms som viktiga. Jag kan bara konstatera att det inte är så.

Nu kan man inte konstatera att vår utbildningsminister aldrig är här. Han har i varje fall varit med under åtminstone två debatter, jag minns inte riktigt.

I slutet av förra mandatperioden när detta också irriterade mig bad jag att få se hur många av de socialdemokratiska ministrarna som var närvarande på er tid.

Då kunde man konstatera att under mandatperioden 2002–2006 var färre S-ministrar närvarande än alliansministrar under 2006–2010. Det är inte någonting som rättfärdigar att Björklund inte är här. Men det talar om att ni och de var ännu sämre.

För övrigt skulle jag vilja säga till Jabar Amin att jag tycker att den satsning på studie- och yrkesvägledare som ni har i er motion är bra. Jag önskar att också vi snart kommer med något liknande. Studie- och yrkesvägledarna har en nyckelroll i svensk skola, och de behövs.

Ni har också en satsning på utökad rätt till modersmålsundervisning. Den tycker jag också verkar intressant. Jag skulle gärna vilja höra hur ni har tänkt er att göra detta och vad det i så fall skulle innebära.

Anf. 8 JABAR AMIN (MP) replik:

Herr talman! Låt mig tacka Margareta Pålsson för medgivandet att det inte är bra att vår skolminister och utbildningsminister nonchalerar riksdagen på detta sätt.

Vi har inget ansvar för att socialdemokratiska ministrar på sin tid inte skötte sig. Vi har aldrig haft någon utbildningsminister här. Men förhoppningsvis har vi det efter 2014, och då kommer vi i så fall att vara här.

Återigen: Ni har suttit i ett och ett halvt år. Utbildningsministern nonchalerar att vara här. Hur kan det komma sig att ni inte har framfört detta? Snart är vi inne i den andra halvan av mandatperioden. Ändå har vi en utbildningsminister som är frånvarande. Hur kan det komma sig? De gånger som du refererar till, Margareta Pålsson, är de gånger han har blivit mer eller mindre tvingad att komma hit – när vi har diskuterat interpellationer och enkla frågor.

Vad gör ni för att se till att er utbildningsminister ska komma hit och lyssna på debatterna?

Anf. 9 MARGARETA PÅLSSON (M) replik:

Herr talman! Jabar Amin säger saker som inte är riktigt med sanningen överensstämmande. Jag minns två tillfällen som utbildningsministern har varit här när vi har haft debatt, och jag ser att mina kompisar här nickar. Han har verkligen varit här på debatter. När det gäller interpellationer är han tvungen att vara här; den uppfattningen kan jag dela.

Jag har förtroende för att vår utbildningsminister väljer det som är viktigast för regeringen, för Utbildningsdepartementet och för honom att vara på i dag. Jag vet faktiskt inte vad det är, men jag har en tro på att han väljer det viktigaste. Mer har jag inte att tillägga.

Även om Jabar Amin inte tycker att han är delaktig i hur de socialdemokratiska ministrarna prioriterade kammaren vill jag tala om att det inte är sant att de var här mer än våra ministrar.

Anf. 10 ROSSANA DINAMARCA (V) replik:

Herr talman! Jag skäms inte för att ha upplyst elever om effekten av regeringens uppdelade gymnasieskola. Däremot borde regeringen skämmas för att man urholkar yrkeselevernans utbildning.

Dessutom gör regeringen det krångligare för just yrkeseleverna att få en komplett gymnasieutbildning. Det gör man i en tid då vi har en hög arbetslöshet. Vi vet att gymnasieutbildning är oerhört viktigt för att ha en möjlighet på arbetsmarknaden över huvud taget.

Vi hade en debatt här i förra veckan då vi pratade om studiestödet. Då nämnde jag att 40 procent av dem som är arbetslösa och som saknar gymnasieutbildning är under 35 år.

Dessutom finns det inte tillräckligt med platser på komvux, och de som läser på vuxenutbildningen hamnar i en annan kvotgrupp, vilket gör det ännu svårare att vidareutbilda sig senare.

Det är det här som Margareta Pålsson borde bekymra sig över och skämmas över, om det är någon som ska skämmas.

Anf. 11 MARGARETA PÅLSSON (M) replik:

Herr talman! Jag har säkert mycket som jag ska skämmas för i mitt liv. Det gäller både det som jag har sagt och gjort och det som jag inte har sagt och gjort. Men just detta har jag ingen anledning att skämmas för.

Det finns politiker som tycker att det är okej att ljuga i den politiska debatten. Det tycker inte jag. Jag är fostrad till att tala sanning, och för mig gäller det även i politiken.

Om man går på ett de tolv yrkesprogrammen får man i sju av dem inom ramen möjlighet till högskolebehörighet. I de fem återstående kan man genom att läsa till 100 poäng – alltså 100 poäng av de 2 500 – få möjlighet att göra det om man så önskar. För mig är det en lögn att då gå ut i debatten och säga att man inte kan få högskolebehörighet om man väljer ett yrkesprogram.

Dessutom är det inte jag som ska skämmas mest för att vi har så många ungdomar som saknar gymnasieutbildning. Det är ju för att sätta stopp för det som vi har infört den nya gymnasieskolan. Det är den gamla gymnasieskolan som har lett till att så många som 30 procent nu varje år lämnar skolan utan att ha gymnasieutbildning.

När det gäller vuxenutbildningen har vi i år, 2011, mer pengar än det någonsin har funnits där. Nästa år, 2012, har vi näst mest pengar. Det finns stora behov, och det är behjärtansvärt att vi tänker på dem och gör allt vi kan. Men man kan inte säga att det är för lite pengar, för då har det funnits alldeles för lite pengar tidigare.

(Applåder)

Anf. 12 ROSSANA DINAMARCA (V) replik:

Herr talman! Jag undrar på vilket sätt det är en lögn att säga att yrkes-elever inte inom sitt ordinarie program kan uppnå en högskolebehörighet. De får i många fall läsa ett utökat program.

Varför ska just yrkes eleverna ha en längre och krångligare väg för att uppnå någonting som borde vara självklart, Margareta Pålsson? Det svarade du inte på. Detta är någonting som anses vara en lägsta nivå på arbetsmarknaden i dag. Varför är det mindre viktigt att yrkes elever har samhällskunskap? Varför har de bara en tredjedel av svenska? Varför är det viktigt, och på vilket sätt är det en lögn att säga att det ser ut på detta sätt?

Som gymnasieelev – om man kommer ihåg den tid då man gjorde sitt gymnasieval – ville man ha så breda möjligheter som möjligt. Man ville ha så många öppna dörrar som möjligt för framtida val. Ni har stängt i princip varenda en. Ni slänger in elever på yrkesprogrammen i en återvändsgränd.

Och inte nog med det – sedan säger ni: Ni kan läsa upp det där som ni missade på gymnasiet på komvux! Då har ni lagt till en kvotgrupp för eleverna om de ska vidareutbilda sig som gör det i princip omöjligt att gå vidare. På vilket sätt är det en lögn att säga att det är så här, Margareta Pålsson?

Utbildningsdepartementet självt säger att det skulle behövas 30 000 platser inom vuxenutbildningen. Ni lägger in 5 000. På vilket sätt är det en enorm satsning? I början av er regeringsperiod, 2006, skar ni bort en tredjedel av vuxenutbildningen.

Anf. 13 MARGARETA PÅLSSON (M) replik:

Herr talman! Nej, när Rossana Dinamarca uttrycker sig på det viset ljuger hon inte. Men det är inte så hon tidigare har uttryckt sig om möjligheten att få högskolebehörighet.

Varför gäller det just dessa utbildningar? Det beror på att det är vår uppfattning att många hoppar av gymnasiet för att de tycker att det är för mycket teori. Det är dessutom så att när de kommer ut på de jobb som vi hoppas att alla får, men som tyvärr inte alla får, säger de att de inte kan jobben tillräckligt. Därför har vi gjort en större satsning på karaktärsämnen.

När det gäller kvotgruppen kommer de som läser in högskolebehörighet på komvux att hamna i samma kvotgrupp som de andra.

När Rossana Dinamarca talade om hur kommunerna använder sig av fördelningen till skolorna vill jag säga att det 2011 enligt Skolverket är tre fjärdedelar som använder sig av någon form av socioekonomisk fördelning. År 2007 var det två tredjedelar. Kommunerna tar alltså sitt ansvar mer nu än tidigare. Jag tycker dock inte att de tar det tillräckligt, men de gör det bättre.

Sist men inte minst: Det är intressant att höra hur det står till i Göteborg och på deras fritidsavdelningar. Som Rossana Dinamarca vet lika bra som jag är detta en kommunal fråga. Och vem är det som styr i Göteborg? Vi har inte styrt där sedan 1994, tyvärr.

(Applåder)

Anf. 14 MIKAEL DAMBERG (S) replik:

Herr talman! Jag noterade att både Margareta Pålsson och jag har högre förväntningar på utbildningsministern i framtiden. Det är bra.

Man kan fundera på vilka förväntningar regeringen har på prestationerna i gymnasieskolan. En av de reservationer som vi har i det här betänkandet handlar om hur stor andel av en ungdomskull som ska ha en fullständig gymnasieexamen. Regeringen har den fantastiskt ambitiösa målsättningen att gå från lite drygt 10 procent som inte har en fullständig gymnasieexamen till under 10 procent på tio år. Det är ingen dramatisk ambitionshöjning när det gäller andelen unga människor som har en fullständig gymnasieexamen. Jag undrar hur Margareta Pålsson och regeringen har resonerat när man har satt den målbilden. Det hänger kanske ihop med den målbild ni har för gymnasieskolan.

Ibland blir jag lite provocerad när Moderaterna jämt säger att detta med resurser inte spelar någon roll alls. Vi fick beröm för att vi för en gemensam agenda kring lärarnas utbildning och kompetens. Det är viktigt för skolans måluppfyllelse. Det är i mötet mellan elev och lärare som det händer mest. Kan Margareta Pålsson förklara, för det tycker jag inte att skolministern har lyckats reda ut, vad kommunerna ska kunna spara 675 miljoner kronor på under nästa år i den nya gymnasiereformen? Det är ganska stora pengar när kommunerna säger att de snarare har implementeringskostnader som gör att gymnasieskolan blir dyrare när man inför den nya gymnasieskolan, i alla fall i början. Regeringen har räknat ut att man kan ta 675 miljoner kronor från gymnasieskolan nästan år. Kan Margareta Pålsson förklara hur den besparingen ska göras och varför det leder till en bättre gymnasieskola?

Anf. 15 MARGARETA PÅLSSON (M) replik:

Herr talman! Redan den gymnasieberedning som Socialdemokraterna ledde fastslog i sitt betänkande att en ny gymnasieskola med en inriktning som ganska mycket liknar den som vår gymnasieskola har skulle bli billigare. Varför det? Jo, därför att det blir skärpta krav för behörighet i gymnasieskolan, och nu pratar jag alltså om vår gymnasieskola. Det handlar om tidiga insatser i grundskolan och ett borttagande av nuvarande begränsningar att eleven bara kan reducera kurser omfattande 250 poäng. Vi får en ökad samverkan mellan gymnasieskolan och arbetslivet och ett förtydligande av de bestämmelser som rör tillgången till studie- och yrkesvägledning. Vi tror att det leder till en ökad genomströmning, bättre planeringsförutsättningar, färre avhopp och byten och sist men inte minst en möjlighet att fylla upp undervisningsgrupperna, vilket sparar in mycket resurser, och att antalet håltimmar minskar genom att det blir lättare att planera.

Regeringen har beräknat att det ska kunna dra in 675 miljoner nästa år, och det vänder sig Socialdemokraterna mot. Däremot tror Socialdemokraterna tydligen att vår besparing är okej 2013, 2014 och 2015, för då har ni följt den fullt ut. När det gäller besparingen nästa år har vi naturligtvis lovat att vi ska följa detta noga och att finansieringsprincipen gäller, det vill säga att om det inte fungerar måste det till nya samtal med SKL och en eventuell justering i budgeten. Men hur är det mer er syn på denna inbesparing under de tre kommande åren?

Anf. 16 MIKAEL DAMBERG (S) replik:

Herr talman! Jag väljer att svara på frågan först. Vi har 675 miljoner kronor för nästa år för att undandra den besparingen i gymnasieskolan. Sedan ligger dessa 675 miljoner kronor kvar i skolbudgetarna. Däremot har vi sagt att vi ska ha en utvärdering. Vi hoppas att riksdagen också kan ge regeringen till känna att vi snabbt får en utvärdering av den här reformens kostnader så att kommunerna inte drabbas oskäligt mycket av detta. Om det visar sig framöver att det har blivit enorma besparingar i gymnasieskolan ska inte kommunerna överkompenseras för detta. Det är helt rimligt.

Jag har inte träffat en kommunpolitiker, inte ens en moderat, som tror att det är möjligt att spara 675 miljoner kronor. Skillnaden mellan de här prognoserna och kommunernas budgetar är att när staten drar in statsbidragen måste kommunerna göra besparingarna. Det finns ingen återvändo. De får inte underbalansera. Det beror på den lagstiftning som finns. Men du hoppas på dynamiska effekter som i efterhand kan läggas tillbaka om det visar sig vara felaktigt. Varför riskera 1 400 lärares anställningar genom en besparing nästa år? Varför dra in ett möjligt löneutrymme på 818 kronor i månaden för Sverige samtliga gymnasielärare inför 2012? Det är det regeringen gör. Regeringen finansierar i princip varenda reform som man påstår att man ska genomdriva med indragningar från gymnasieskolan de kommande åren. Det är gymnasieskolan som får betala regeringens politik i det här läget.

Margareta Pålsson svarar dock inte på min fråga om hur man ska genomföra de här besparingarna i skolan, vilka effekter de kommer att få och varför det skulle leda till färre avhopp och mindre ungdomsarbetslöshet om man drar in 675 miljoner kronor nästa år.

Den andra frågan handlar om målsättningen. Har inte regeringen någon högre ambition för hur många unga människor som ska ha en fullständig gymnasieexamen? Ska det vara 10 procent som saknar gymnasieexamen? Det är ju det som står i er strategi 2020, den EU-strategi som ni har antagit och ställt er bakom. Det innebär att Sverige ska gå från lite över 10 procent, där vi ligger i dag, till lite under 10 procent om tio år. Det är en radikal agenda för Sverige när det gäller att se till att unga människor verkligen får den gymnasieexamen som de behöver på dagens arbetsmarknad.

Anf. 17 MARGARETA PÅLSSON (M) replik:

Herr talman! Det här är EU 2020. Detta är en strid om orden. De som är mellan 30 och 34 år om tio år är i dag mellan 20 och 24 år. De har gått igenom gymnasiet, och av dem har 30 procent misslyckats. Det är en enorm satsning som krävs för att nå upp till de mål som Socialdemokraterna har ställt upp. Jag har bett att få det förklarat för mig, och även utskottet har fått en förklaring av statssekreteraren varför målsättningen är så låg. Jo, detta ska ske om tio år, och de som är 30–34 år om tio år är redan över 20 i dag.

Hur ska kommunerna klara 675 miljoner? Det vet jag inte, men jag har en stor tro på att kommunernas politiker klarar det. Men hur skulle de ha klarat det om er budget hade blivit verklighet? Socialdemokraterna föreslår att vi ska dubblera arbetsgivaravgiften för de unga under 26 år. Det skulle verkligen innebära mycket mer än 675 miljoner för kommuner och landsting som arbetsgivare och även för den privata sektorn. Det handlar om många miljarder och inte bara om 675 miljoner.

(Applåder)

Anf. 18 TINA ACKETOFT (FP):

Herr talman! Låt mig börja med att instämma i allt som den föregående talaren, det vill säga min allianskollega, sade. Ni kommer nog att få höra mycket en gång till, men upprepning är som bekant kunskapens moder. Jag undrar dock fortfarande vem fadern är.

Som bekant debatterar vi i dag ämnet utbildning och forskning. Som ett förtydligande vill jag redan nu säga att jag kommer att koncentrera mig på barn och ungdomar, det vill säga förskola och gymnasieskola. De övriga områdena lämnar jag med varm hand till mina FP-kolleger som kommer in i debatten senare. Jag vill säga detta för att inte förvill kamraren onödigt mycket.

För alla oss som bryr oss om skolan i Sverige är 2011 ett mycket speciellt år. Det är fullt med reformer för att uppfylla målet att Sverige ska vara en framstående kunskaps- och forskningsnation som präglas av hög kvalitet, som det så vackert står i budgetpropositionen. Det målet kan vi alla vara överens om, men vägen dit skiljer oss en enad allians från en låt oss kalla det mångfasetterad opposition.

Herr talman! Skolans uppdrag är att eleverna ska nå målen. Bristande resurser, dålig skolmiljö eller elevernas sociala bakgrund är vanliga men ofta mycket förenklade förklaringar till varför elever inte når målen. Självklart har dessa faktorer betydelse, och självklart har pengar betydelse, men skolforskningen visar att resultaten är mer beroende av sådant

som går att påverka i den direkta skolsituationen – motivation, attityder till lärandet och vikten av att anstränga sig.

I rapporten *Synligt lärande*, som publicerats av Sveriges Kommuner och Landsting, pekar en av världens främsta utbildningsforskare, John Hattie, på vad som är viktigast för elevernas studieresultat, nämligen att eleverna får tydliga mål för undervisningen, att det finns en ständig återkoppling till arbetet så att man helt enkelt vet varför man är där, att lärarens pedagogiska kunskap är god, att det finns studier, att lärare deltar i och lär av varandras undervisning och att det finns stöd och uppmuntran i hemmet. Studien bygger på intervjuer och analyser av 80 miljoner elevers studieresultat, och jag har svårt att tro att våra elever i Sverige skulle avvika speciellt mycket från det mönstret.

Folkpartiet och Alliansen inför nu en ny skollag med tydliga läro- och timplaner, tydliga mål för undervisningen där förskolan dessutom blir en egen skolförform, en ny betygsskala med betyg från årskurs 6, utökade nationella prov med tydlig återkoppling, ny lärarutbildning med lärarlegitimation, fokus på kunskap och tydliggörande av vilka rättigheter lärare har i klassrummet. När vi gör det är vi på väg mot en ny skola. Det är en ny skolpolitik. Jag betvivlar inte att det kommer att ta tid. Jag betvivlar inte att vi kommer att få införa fler förändringar för att nå resultatet. Men den som påstår att Utbildningsdepartementet inte arbetar för att ministern inte råkar vara närvarande i dag måste ha befunnit sig i radioskugga sedan 2006.

En av de största och viktigaste frågorna är att skapa likvärdiga möjligheter för eleverna. Det har flera av talarna från båda sidor tagit upp. Jag tror att vi brinner för det precis lika mycket. Kvaliteten på skolan får helt enkelt inte bero på vilken sida av gårdsgården man råkar bo. Förvisso fördelar tre fjärdedelar av kommunerna resurserna, men enligt en undersökning från Skolverket har tolv av landets 49 mest bostadssegrerade kommuner fortfarande ingen modell för att ge mer pengar till skolor i socioekonomiskt svaga områden. Det är naturligtvis helt vansinnigt. Därför får Skolverket nu i uppdrag att undersöka hur mycket medel man omfördelar, vilken effekt det får, vilka kriterier som följs och vilka åtgärder som behöver vidtas.

Det är inte så enkelt som att bara skriva in det i skollagen och säga att det löser sig. Vi måste veta hur vi ska göra. Det är ingen hemlighet att Folkpartiet tycker att staten bör ha huvudmannaskapet för skolan just för att undvika sådana små feltolkningar som kommunerna gör när det gäller skolan. Men till dess är det kommunerna som har ansvaret, och om de inte tar det ansvaret blir det bit för bit mer uppstyrning genom Skolverket, på det sätt som nu sker under alliansregeringen. Det är inte något smygförstatligande, som Jabbar Amin sade, utan det sker helt öppet, helt tydligt och i totalt samförstånd inom alliansregeringen.

I dag diskuterar vi budgeten, och som vanligt är det oppositionens roll att övertrumfa regeringen med satsningar och utspel. Den spelare som bara satsar på höga insatser utan någon strategi kommer dock att snart sitta där med svartepetter. Om man enbart försöker förklara den problematik vi har i svensk skola med att det är för lite pengar i systemet har man missförstått något. Det är strukturella problem vi har haft, och då är det strukturella problem som måste rättas till.

Prot. 2011/12:51
19 december

*Utbildning och
universitetsforskning*

Låt oss ta ett exempel på hur skolpolitiken skulle ha sett ut om oppositionen vunnit valet 2010. Alla elever på gymnasiet skulle ha teoretisk högskolebehörighet. Det var innebörden i Göran Perssons gymnasie-reform i början av 1990-talet. Man förlängde de tvååriga yrkeslinjerna, och det allmänna teoretiska innehållet ökade. SCB har presenterat siffror som visar att antalet elever som avbröt sin gymnasieutbildning tredubblades – tredubblades! – mellan 1992 och 2002, alltså före och efter gymnasie-reformen. Således struktur, inte pengar. Det motsvarar 3 800 elever, om vi räknar om det till dagens siffror.

Tidigare fanns det även försök med lokala styrelser med elevmajoritet. Eleverna skulle alltså kunna rösta ned sin rektor eller lärare. Vilken elev i världen – ifall man frågade dem – skulle säga ja, jag vill gärna arbeta hårdare och ha mer läxor? Man måste sätta ned foten och visa att det är rektorn och läraren som ytterst har ansvaret.

Alliansregeringen satsar rejält när det gäller en karriärutvecklingsreform inom lärarkåren med kompetensutveckling för förskollärare, förskolechefer, lärare och rektorer, med forskarskolor för lärare och en översyn av möjligheterna till verkliga karriärsteg inom yrket för att kunna höja lönerna och göra yrket mer lockande. Vi satsar på mattelyftet med fortbildning för mattelärare och 120 timmar mer matematikundervisning. Vi gör en läsa-skriva-räkna-satsning för de yngsta eleverna, för vi vet att det som man missar om man inte har läsfärdigheter kommer man tyvärr att få dras med hela livet. Till detta kommer ersättningar till kommunerna för implementering av den nya skollagen, satsningar på förbättrad utbildning för nyanlända elever, jämställdhet i skolan och stärkt elevhälsa.

Socialdemokraterna tycker inte att vi satsar tillräckligt mycket. Det må så vara. Enligt Statskontorets beräkningar kommer ambitionen att 30 000 lärare ska delta i Lärarlyftet inte att uppnås förrän nu, 2011. Det finns en eftersläpning i systemet. Oavsett hur mycket pengar vi tillför hinner lärarna inte med. Den satsning som nu görs är väl avvägd.

Herr talman! Oppositionen beklagar med jämna mellanrum att Folkpartiet och Alliansen inte för en skolpolitik i samråd med dem, att det görs för mycket politik av skolan. Låt mig säga att jag inte söker konfrontation för konfrontationens skull, men jag beklagar att det tog så många år av politisk samsyn innan vi insåg vad den gamla skolan ledde till för våra elever. En tredjedel av varje årskull slogs ut i den rödgröna gymnasieskolan. En tredjedel av de årskullar som vi nu har är ungefär 40 000 ungdomar. 40 000 är ungefär som hela Trollhättan, skulle jag tro, Trollhättan som vi alla i dag har i tankarna. 40 000 elever har blivit bortsorterade under den gamla skolpolitiken. Då är det inte lätt att ha samsyn.

Ska vi komma tillbaka till en topplacering när det gäller kunskap är de strukturella reformer och omläggningar som nu införs livsviktiga. Lotta Gröning har en väldigt bra debattartikel i Expressen i dag med titeln ”Den underkända skolan”. Hon ger alla oss politiker underbetyg och behandlar alltså inte någon av oss speciellt vänligt. Hon har rätt när hon skriver: ”Politikerna har sett till att lärarna förlorat sin status och stolthet och förvandlades till ’trivselvaktmästare’.” En sådan skola är dömd till undergång. Det insåg Folkpartiet och Alliansen för länge sedan.

Vi i Alliansen tar nu ansvar och försöker åter få styr på skolan. Vill ni i oppositionen vara med i det arbetet är ni mer än välkomna.

Med det, herr talman, yrkar jag bifall till utskottets förslag i betänkandet och avslag på samtliga motioner.
(Applåder)

I detta anförande instämde Ismail Kamil (FP).

Anf. 19 JABAR AMIN (MP) replik:

Herr talman! I sin budget gör regeringen neddragningar till kommunerna motsvarande 3 miljarder kronor. Det kommer att drabba kommunerna och ytterst skolan. Vi har låtit riksdagens utredningstjänst beräkna vad dessa neddragningar skulle kunna leda till i de olika kommunerna. Det vi kan notera är häpnadsväckande. I Helsingborg skulle det innebära minst 79 färre lärartjänster, i Umeå skulle det under de kommande tre åren kunna innebära 71 färre lärartjänster, i Skövde minst 32 färre lärartjänster under mandatperioden, i Borås minst 66 färre lärartjänster, i Karlstad minst 53 färre lärartjänster och så vidare, och så vidare.

Min fråga till Tina Acketoft är, herr talman, om hon tycker att det är rimligt att göra dessa neddragningar. Är det färre lärartjänster den svenska skolan behöver? Är det så Folkpartiet och Alliansen vill utveckla den svenska skolan, genom att vi får färre lärartjänster i våra skolor?

Anf. 20 TINA ACKETOFT (FP) replik:

Herr talman! Folkpartiet och Alliansen vill ha en skola där det finns lärare som är utbildade för det de ska göra, där det finns ett tillräckligt antal utbildade elever på varje plats. Ingen har argumenterat mot det. Det Jabar Amin hela tiden glömmar är att årskullarna blir mindre och antalet elever färre och att en dimensionering av skolan därför måste ske. Därmed finns inte det underskott som Jabar Amin tar upp.

Det är samma sak när Miljöpartiet har räknat in detta. Ni räknar också bort de effekter som den nya gymnasieskolan kommer att innebära i besparingar. Det är inte så att man har skurit bort 675 miljoner, utan skolan har sparat 675 miljoner genom den nya gymnasieskolan.

Statistik är en fantastisk företeelse. Man kan få fram nästan precis vad man vill beroende på hur man ställer frågan. Men man måste se det i ett vidare perspektiv. Eleverna blir färre och lärarna blir utbildade. Dessutom kommer gymnasieskolan att bli en billigare skola. Vi har tidigare haft en dålig och dyr skola – den värsta av världar. Vad vi nu försöker göra – det kommer säkert att ske fler reformer som kommer att behövas på vägen – är att se till att anpassa skolans dimensionering genom att hitta smartare vägar att få bättre utbildning för våra elever.

Anf. 21 JABAR AMIN (MP) replik:

Herr talman! Jag pratar om en nedskärning på 3 miljarder kronor. Tina Acketoft pratar om de 675 miljonerna, vilket är knappt en fjärdedel av de pengarna.

Vi har inte lekt med statistik. Det är riksdagens utredningstjänst som har räknat fram detta. Jag hoppas att Folkpartiet inte börjar ifrågasätta även riksdagens utredningstjänst.

Ni tror att det kommer att ske besparingar i kommunerna för 675 miljoner. Men era vänner, folkpartisterna, moderaterna, kristdemokraterna och centerpartisterna i Sveriges Kommuner och Landsting, anser att ni har fel. De har vänt sig till oss. De anser att man inte kan göra sådana beräkningar redan nu.

Jag frågar återigen Tina Acketoft: Anser ni att man utvecklar den svenska skolan genom att utsätta alla dessa kommuner för stora neddragningar bland lärarna?

Anf. 22 TINA ACKETOFT (FP) replik:

Herr talman! Förlåt, jag uppfattade inte riktigt frågan. Men jag upprepar gärna det jag sade tidigare, eftersom upprepning till slut kanske gör att även Jabar Amin följer med. Jag ifrågasätter inte RUT över huvud taget. Det gäller riksdagens utredningstjänst i denna fråga; annars tycker jag väldigt mycket om RUT i andra fall också. Vad jag ifrågasätter är de faktorer som man lämnar in och vill få beräknade och vad man vill visa med just de faktorerna. Det är därför jag säger att statistik och beräkningar är underbara saker därför att man kan få ut precis vad man vill beroende på vad man matar in.

Att Jabar Amin menar att det kommer att ske nedskärningar inom lärarkåren får stå för honom. Om det sker beror det i så fall helt enkelt på att man dimensionerar lärarkåren efter att det finns färre barn. Det föds för lite barn i det här landet för att hålla uppe de siffrorna. Konstigare än så är det inte.

För att komma tillbaka till gymnasiereformen och besparingarna, som man väljer att kalla det här: Om vi sitter i en förhandlingssituation med motparten, i detta fall Sveriges Kommuner och Landsting, tror Jabar Amin verkligen att motparten skulle säga att det inte är några problem och att de kommer att gå med överskott vad vi än säger till dem? Tror inte Jabar Amin att de, som i alla förhandlingar, skulle ta hänsyn till sin egen sidas intressen? Man räknar på precis det man vill ha. Sedan börjar man förhandla om det. Detta är dock en osäkerhetsfaktor som regeringen hela tiden har sagt att den kommer att föra en debatt om. Man kommer att föra en diskussion med SKL för att stämma av.

Jabar Amin vet inte hur detta kommer att se ut om några år. Det vet inte vi heller. Men enligt de beräkningar som gjordes när lagen framlades har regeringen till och med varit försiktigare än vad som rekommenderades.

Vi följer upp detta tillsammans. Jag lovar att jag kommer att vara precis lika mycket på som Jabar Amin i denna fråga. Jag vill inte heller att kommunerna ska ha problem med lärarkåren.

Anf. 23 MIKAEL DAMBERG (S) replik:

Herr talman! Jag börjar med att kommentera den senaste ordväxlingen om besparingarna i gymnasieskolan. Tina Acketoft och regeringen måste vara tydliga med att dessa besparingar ligger utöver de demografiska förändringarna. Regeringen har gång på gång sagt att detta inte har något att göra med demografin. Sveriges kommuner står redan inför en jätteutmaning: att klara den demografiska omställningen av gymnasieskolan. På det har regeringen gjort prognosen och lagt ut det minskade statsbidraget till Sveriges Kommuner och Landsting. Jag vill bara att

Tina Acketoft kommenterar det och bekräftar att regeringen räknat med dessa besparingar utöver de demografiska förändringar som kommunerna står inför.

De 675 miljoner kronorna nästa år är inga småpengar. Jag vet att Folkpartiet ibland gillar att tala lärarlöner. Det är 818 kronor i månaden i löneutrymme för Sveriges samtliga gymnasielärare. Det är intressant för Sveriges gymnasielärare att känna att regeringen nu när man går in för en avtalsrörelse och det är tuffa tider dessutom lägger ut besparingar som kommunerna säger att de omöjligt kan räkna hem. Det jag skulle vilja att Tina Acketoft reder ut är hur man ska göra de här besparingarna ute i kommunerna. Jag träffar inte en kommun som förstår hur den ska göra.

Min huvudfråga handlar ändå – jag fick inte riktigt något svar om det – om målsättningarna om fullständig gymnasieutbildning före 25 år som regeringen har som strategi. Det handlar om EU 2020. Man ska till 2020 minska andelen som inte har en fullständig gymnasieexamen i Sverige från drygt 10 procent till mindre än 10 procent. Det är en radikal agenda för att fler ungdomar ska få en gymnasieexamen i Sverige och klara sig bättre på arbetsmarknaden. Hur har regeringen tänkt? Varför har ni så låga ambitioner?

Anf. 24 TINA ACKETOFT (FP) replik:

Herr talman! Jag tror att en av förklaringarna till att utbildningsministern inte är här i dag kan vara att han har fört den här debatten med Mikael Damberg, som är väldigt ambitiös riksdagsledamot, ungefär tio gånger. Jag tror inte att jag kan svara på någonting som utbildningsministern inte har svarat på, men jag kan gärna upprepa något.

Du har alldeles rätt när det gäller demografin, men Jabar Amin refererade inte till de 675 miljonerna, utan var långt utöver det i sin RUT-beräkning. Där ingick också demografin.

De 675 miljoner kronorna har Mikael Damberg redan fått svar om. Bland annat kan man säga att det kan innebära en viss besparing när vi tar bort de 8 000 olika varianter man haft på gymnasiet. Eller har jag fel? Mikael Damberg får gärna svara på om han tror att det kan påverka det hela att det är billigare att ha större klasser än mängder av små grupper.

För övrigt kan man också säga att 675 miljoner kronor är mycket, men ändå mindre än vad man beräknade det till. Regeringen valde att vara på den säkra sidan och har gått ned pengamässigt. För att få lite distans till det hela kan man också säga att det är ungefär 1 ½ procent av gymnasieskolans samlade budget i Sverige, samtidigt som vi genomför reformer som kommer att dra ned kostnaden.

Herr talmannen och Mikael Damberg får ursäkta mig, men jag glömde den andra frågan.

Anf. 25 MIKAEL DAMBERG (S) replik:

Herr talman! Jag försöker få svar på frågan om de radikala ambitionerna när det gäller målsättningen att fler ungdomar före 25 års ålder ska ha fullständig gymnasieexamen. Regeringen har den ambitiösa målsättningen att vi ska gå från drygt 10 procent som inte har det till under 10 procent på tio år. Vi talar just nu om gymnasieskolan och de besparingar som regeringen har lagt ut där. Det kanske har ett samband med det. Man kanske tror att det med dessa besparingar blir svårt att åstadkomma nå-

gon förbättring över huvud taget när det gäller andelen unga människor som har gymnasieexamen.

Vi har en högre målsättning och kräver att man investerar i gymnasieskolan för att minska avhoppet och göra den bättre, men också investerar i vuxenutbildning, yrkesvux och mycket annat som debatten senare kommer att handla om för att ge unga människor möjlighet att komma tillbaka och bättra på sin utbildning senare.

Jag skulle vilja ha svar på frågan hur regeringen har gjort bedömningen att man på tio år ska gå från lite drygt 10 procent som inte har en fullständig gymnasieexamen till under 10 procent. Är det en radikal agenda för Sverige och de unga människor som behöver en gymnasieutbildning för att få jobb i dag på arbetsmarknaden?

Jag konstaterade att av de arbetslösa som saknar gymnasiekompetens är det en kraftigt växande andel som är unga. Den gruppen har ökat från 30 till 40 procent från år 2007. De unga människor som är arbetslösa saknar i väldigt stor utsträckning gymnasiekompetens. Då gäller det att man har insatser mot det, både genom den ordinarie gymnasieutbildningen, vuxenutbildning och annat och genom arbetsmarknadspolitiken, som ger de här unga människorna möjligheter.

Regeringen har svårt att svara på varför man har satt upp de mål man satt upp. Det är noterat. Men det är en budgetdebatt i dag, och då måste vi diskutera budgeten. Det är klart att det är lite jobbigt för regeringspartiernas företrädare att reda ut varför man lägger 5,4 miljarder på en krogmomssänkning i stället för att investera dem i bättre fortbildning av lärarna eller i en gymnasiereform som kan få en bra start i stället för att börja med besparingar. Jag förstår att det är jobbigt för regeringspartierna att reda ut detta, men det är trots allt en budgetdebatt, och politik handlar också om prioriteringar.

Anf. 26 TINA ACKETOFT (FP) replik:

Herr talman! Det var verkligen inte jag som försökte dribbla, utan jag glömde helt enkelt den andra frågan.

Nej, Mikael Damberg, det är inga radikala ambitioner som regeringen har när vi säger att vi ska gå från att drygt 10 procent inte har full gymnasiebehörighet till under 10 procent. Det är inga radikala visioner. Däremot är det en realistisk ambition.

Om åtta år, år 2020, är de som nu är 20–24-åringar 30–34 år. De tillhör den kvotgruppen. Med utgångspunkt i en statistik som är ganska svår att beräkna är detta en realistisk ambition. Däremot finns det ju ingen som inte önskar att ambitionen så småningom ska ställas högre.

Nu har vi att reda upp i denna gymnasieskola som har slagit ut 40 000 ungdomar varje år. Mikael Damberg, som själv satt i utbildningsutskottet under tidigare regering, har helt plötsligt inte något som helst ansvar i detta. Vi försöker nu reda ut denna rödgröna röra som har slagit ut ett antal ungdomar som motsvarar ett Trollhättan varje år.

Jag hoppas att vi får se utvärderingar av detta. Behövs det mer resurser har regeringen redan sagt att man kommer att tillföra dem.

(Applåder)

Anf. 27 ROSSANA DINAMARCA (V) replik:

Herr talman! Jag tänkte ta upp ett ämne där vi i viss mån är eniga, Tina Acketoft och jag, nämligen detta med statens ansvar för skolan. Nu tror jag väl inte att den segregation som vi ser i skolan bara är kommunaliseringens fel, men i mitt anförande tog jag upp detta med att resursfördelningen ser väldigt olika ut från kommun till kommun, och det beror delvis på kommunaliseringen.

Detta var också en anledning till att vi förra hösten motionerade om att utreda de stora skolreformerna, bland annat kommunaliseringen, fristående skolors etablering och det fria skolvalet. Det var också något som en majoritet av riksdagen beslutade att man skulle göra.

Tina Acketoft tycker ju liksom jag att staten behöver ta över ansvaret för skolan. Jag vill fråga henne: När kommer den här utredningen?

Anf. 28 TINA ACKETOFT (FP) replik:

Herr talman! Jag vill börja med att be om ursäkt om jag har haft fel om Trollhättans befolkning. Jag talar om antalet invånare i själva staden. Jag får hänvisa till SCB, för de anger faktiskt att befolkningen i Trollhättans stad är 41 000.

Nej, jag kan inte svara på när utredningen kommer. Men Rossana Dinamarca är välkommen att ställa den frågan direkt till utbildningsministern vid tillfälle.

Anf. 29 ROSSANA DINAMARCA (V) replik:

Herr talman! Jag hade gärna ställt frågan direkt till utbildningsministern, men han behagar ju inte vara här. Han har varit här kanske två gånger de senaste sex åren, så det blir lite svårt.

Någonstans ligger det ändå på regeringens och regeringspartiernas ansvar att se till att detta kommer i gång. Vi har över 20 år gamla reformer som vi vet väldigt tydligt har effekter på hur skolan i dag ser ut. Vi har en stor skolsegregation som bland annat kommunaliseringen men också det fria skolvalet har bidragit till. Vad har regeringen för ambitioner? Vad har Tina Acketoft och Folkpartiet för ambitioner för att göra något åt detta, som Skolverket och PISA mycket tydligt pekar på som orsakerna till den stora segregationen och bristerna i likvärdigheten? Vi behöver en utredning, men det behövs också politiska ambitioner för att förändra detta.

Nu har vi haft en hel höst där uppmärksamheten har riktats mot Carrema och riskkapitalbolag inom äldreomsorgen, något som vi under lång tid har sett på skolans område. Vi har nu en parlamentarisk utredning som ska se över just reglerna för fristående skolor men som redan från första mötet deklarerade att man inte vill förbjuda vinstuttag.

Anf. 30 TINA ACKETOFT (FP) replik:

Herr talman! Jag är säkert lika bekymrad som Rossana Dinamarca över den ojämlika skolan. Vi är överens om att det förmodligen hade varit till elevens gagn att ha en statlig skola.

Nu styr vi upp den genom att ge Skolverket tydligare regler, råd och anvisningar i stället för att lyfta de kommuner i örat som inte sköter sitt arbete. Det är beklagansvärt att se hur det ser ut i många kommuner.

Jag tror inte – och det finns heller inget som direkt pekar på – att det skulle vara det fria skolvalet som har skapat klyftorna. Däremot är bostadssegregationen det stora problemet. Det stora problemet bakom ojämlika skolor är faktiskt bostadssegregationen. Jag tror att det fria skolvalet rätt använt – när vi får friskolor som oavsett huvudman lyder under samma regler som den kommunala skolan, vilket vi har fått nu med den nya skollagen – kommer att förändra situationen.

Precis som Rossana Dinamarca sitter också jag med i den pågående utredningen. Jag hoppas att vi kommer fram med tydligare regler för hur man ska kunna visa vad som är verklig kvalitet i skolan, så att jag och Rossana som föräldrar kan välja skola åt våra barn efter kvalitet och inte bara efter de broschyrer som de skickar ut, för så är det delvis i dag. Där vill jag se till att vi får ett tydligare system som visar exakt vad man får på en viss skola. Då kan vi välja med fötterna och alltså välja bort skolor som inte är bra.

Jag vill också passa på att säga att jag inte har något problem med att skolor går med vinst så länge som de utför kvalitet. Jag tycker inte att det är vinsten som är problemet. Däremot ställer jag mig ofta frågan vad det är som gör att kommunerna inte kan arbeta med bättre effektivitet i relation till kostnaden. Ska vi kanske lära av de friskolor som både ger kvalitet och gör det till en lägre kostnad? De andra ska bort, rent ut sagt.

Anf. 31 ULRIKA CARLSSON i Skövde (C):

Herr talman! Då var det återigen dags för debatt om utgiftsområde 16, *Utbildning och universitetsforskning*: Det är alliansregeringens sjätte budget på det här området, och det är mycket som har hänt på de här åren, men det finns också stora utmaningar kvar.

Målet för det här utgiftsområdet är att Sverige ska vara en framstående kunskaps- och forskningsnation som präglas av hög kvalitet. Målet är att alla barn och elever ska nå målen, och inte bara det: De ska nå så långt det är möjligt för dem.

Centerpartiets vision för 2020 är att Sverige då ska ha världens bäst utbildade befolkning. För att nå det krävs krafttag på både kort och lång sikt. De reformer som allianspartierna har tagit fram under de här fem åren har alla haft fokus på just ökad kvalitet på olika sätt.

Nyckelfaktorer för att nå en ökad kvalitet är satsningar på både rektorer och lärare, på det ledarskap som behövs i den svenska skolan och som man behöver verktyg för att kunna bedriva. En viktig del i detta har varit den nya skollagen och ytterligare förtydligande styrdokument. En annan jätteviktig del har varit Lärarlyftet, där många lärare har förbättrat sin kompetens på olika områden. I årets budget finns det också satsningar på ett rektorslyft, där vi ser satsningar på skolans ledarskap.

Rekryteringen till utbildningen är en annan mycket viktig faktor. Jag var inne på Skolverkets hemsida och tittade på hur man vill locka unga människor att satsa på en lärarkarriär i den svenska skolan. Tidigare i debatten har det hänvisats till statistik av olika slag. Också här hänvisar man till statistik när man lyfter fram att nästan 90 procent av eleverna i årskurs 4–6 tycker att deras lärare undervisar bra. Ca 85 procent av gymnasieeleverna känner att de kan gå till sina lärare och prata om problem av olika slag som de upplever i skolan. Det är inte bra att 15 procent

upplever att de inte kan det, men att 85 procent upplever att det finns lärare som tar deras problem på allvar är jättebra.

En annan siffra som nämns är att nio av tio lärare trivs med den skola de arbetar på. Jag säger inte detta för att negligera de problem som finns, men jag säger det för att det är viktigt att vi har en nyanserad bild av att det finns skolor som arbetar på många bra sätt. På en och samma skola finns det elever som inte alls upplever att de får det stöd som de behöver medan andra upplever något annat. Det vi vill säkra är en likvärdighet. Det ska vara lika bra för alla. Därmed är inte sagt att det ska vara lika, men elever ska känna sig sedda i både grundskola och gymnasieskola, och givetvis i förskola och fritidshem också.

Tyvärr är bilden i massmedierna många gånger ensidigt svartmålande. Vi ska inte blunda för resultatutvecklingen. Vi ska inte blunda för den bristande likvärdigheten. Men frågan måste ställas: Vad kan man göra för att på ett mer effektivt sätt vända den negativa trenden?

Svaret tror jag inte är fler krisreportage i medierna. Svaret är att ge skolan de rätta förutsättningarna.

Vi är ett av de länder som lägger mest pengar i världen på skolan. Då är den stora frågan: Vad gör vi med de resurser som vi faktiskt har? Vi diskuterar gärna marginalen, om det är 1 eller 2 procents nedskärningar, andra satsningar. Men vad gör man med de 98,5 procent som man faktiskt bedriver verksamhet för?

Vi har lyft upp viktiga delar, som rektorers och lärares ledarskap. En annan del som jag skulle vilja nämna i sammanhanget och tror är oerhört viktig för utvecklingen på sikt är den strategi för entreprenörskap som man har tagit fram, där det handlar om att utmana elevers kreativitet och motivation för att på det sättet bidra till att skapa framtidens lärande.

En annan jätteviktig del, där den svenska skolan tyvärr inte alls har en likvärdighet, är it och moderna läroverktyg. Det gäller delar i den digitala agendan. Vi hade en diskussion med SKL:s företrädare häromveckan där de lyfte fram på vilket sätt kommunerna skulle vilja jobba för att utveckla de moderna läroverktygen. Där tror jag att vi har ett gemensamt ansvar.

En annan viktig del som Centerpartiet och även en del andra allianspartier har lyft fram är en modern studentexamen, både för att säkra kvaliteten och likvärdigheten och för att också i ett internationellt perspektiv lyfta fram viktiga delar.

Fru talman! I årets budget finns återigen satsningar för högre kompetens för lärare och för karriärvägar, en karriärutvecklingsreform, Lärarlyftet II, och fortbildningsmedel för yrkeslärare, liksom forskarskolor för lärare. Alla är jätteviktiga satsningar för att stärka kvaliteten i skolan.

Mattelyftet är en annan viktig satsning. Mina kolleger i Alliansen har redan lyft fram ökad undervisningstid men också en rejäl fortbildnings-satsning på mattedidaktik också för lärare.

Förskolesatsningen i årets budget handlar om kompetensutveckling inom två mycket viktiga områden. Det ena handlar om barn i behov av särskilt stöd och på vilket sätt man möter de barnen i den svenska förskolan. Det andra handlar om uppföljning och utvärdering.

Andra satsningar i budgeten handlar om att skolhälsovården byggs ut med ytterligare resurser och kompetens.

Alla elever har rätt till kunskap. En viktig satsning som alliansregeringen gjorde tidigt var att återinföra specialläroutbildningen. Förhoppningen är att detta på olika sätt kommer att öka möjligheten för alla barn att nå målen.

För Centerpartiet är elevers rättigheter en mycket viktig fråga. Den är ett av våra stora fokus. Det handlar om rätt till kunskap, rätt till en likvärdig bedömning, möjlighet att ompröva sina betyg och så vidare.

Utbildningsfrågorna, med alla de reformer som nu är genomförda och som vi mycket nära följer utvecklingen av, är viktiga. Men vi fortsätter att satsa på framtidens skola.

Jag ska ägna sista minuten av mitt anförande åt det som man har lyft fram från oppositionens sida.

Det är inget nytt och inget annat man vill. Man lägger till lite olika pengar. Möjligtvis har Vänsterpartiet en del andra förslag än dem som finns i budgetpropositionen. Men från Socialdemokraternas sida är det väldigt mycket av det som man har genomfört som ligger fast.

Man säger nej till den nya skollagen. Men i olika sammanhang lyfter man fram att det mesta ändå är bra och att det väl egentligen inte är några större fel på den lagstiftning som finns.

När det gäller gymnasieskolan är jag likt föregående talare upprörd över de felaktigheter som har spridits, där man inte har gett en fullständig bild av vilka möjligheter elever har på olika sätt. Det finns både förvägnade elever och förvägnade föräldrar som säger: Vad, tänk att det går att läsa in högskolebehörighet också på yrkesprogrammen! Det gör mig upprörd att det har spridits en bild av att det inte skulle gå. Det går i många fall inom programmen, ibland med en utökad kurs – men det går.

Socialdemokraterna skriver i det särskilda yttrandet att varje skattekontra ska användas rätt. Frågan blir då vad som är rätt. Man lyfter fram restaurangmomsen, som ska kosta 5 miljarder, men nämner inte de 16 miljarder det skulle kosta att återigen höja arbetsgivaravgiften för ungdomar under 26 år, vilket är en mycket större del än den andra.

Sverigedemokraterna förnekar sig inte heller. Först har de en massa fagra ord om skolans utveckling. Men när de börjar prata om elever med manifesta sociala problem vill de anordna specialklasser för att de andra barnen ska få lugn och ro. Den uppdelningen vänder jag mig starkt emot. De vänder sig också mot modersmålsundervisningen.

Det finns mycket mer att lyfta fram. Det är en viktig diskussion och en viktig debatt. Jag vill därmed yrka bifall till utskottets förslag och avslag på alla motioner.

(Applåder)

I detta anförande instämde Emil Källström (C).

Anf. 32 ROSSANA DINAMARCA (V) replik:

Fru talman! En sak som har varit genomgående i debatten från de borgerliga partiernas sida – fast jag inte har hört Kristdemokraterna än – är att man inte nämner fritidshemmen.

De nämndes tidigare av Margareta Pålsson men då mest för att säga att Göteborg minsann var en sossestyrd kommun. Jag hoppas att Ulrika Carlsson kan se lite allvarigare på det problem som faktiskt finns. Det spelar egentligen ingen roll vilket politiskt styre en kommun har. Det ser

ungefär likadant ut här i Stockholm, och man kan också titta på moderatstyrda kommuner där grupperna är som störst, bland annat i Helsingborg, och Huddinge är ett annat exempel.

För att tala om det problem som finns: Det är inom fritidshemmen som grupperna ökar allra mest dramatiskt och har gjort det under de senaste 20 åren. Vad tänker Ulrika Carlsson från Centerpartiet och regeringen göra åt det problemet?

Vänsterpartiet har lagt fram ett förslag om att genom statsbudgeten se till att vi kan få ned grupperna till åtminstone under 30. Vad tänker ni göra?

Anf. 33 ULRIKA CARLSSON i Skövde (C) replik:

Fru talman! Jag är medveten om att jag inte kunde vara lika fullödlig som Rossana Dinamarca under den långa tid som hon använde för sitt anförande tidigare.

Jag nämnde fritidshemmen men utvecklade inte något runt det. De stora barngrupper som finns bekymrar också mig, där varje barn inte kan bli sett på det sätt som skulle behövas. Men vi måste göra prioriteringar när det handlar om vad vi måste satsa resurser på i första hand.

Alliansregeringen har satsat stora resurser på utbildningssystemet. Vi började när det gäller Lärarlyftet med grundskollärare och gymnasielärare. Sedan har vi fortsatt med förskollärare. Förskolan och grundskolan har varit det vi har prioriterat. Men fritidshemmens styrdokument har förtydligats, och det lyfts fram kopplat till den nya skollagen.

Ökningen det senaste året har varit ungefär ett barn per grupp. Men de stora grupper som Rossana Dinamarca nämner, till exempel i Göteborg, med över 100 barn i varje grupp, verkar fullständigt orimliga. Tack och lov ser det inte ut så i alla kommuner.

Jag vet inte riktigt hur Vänsterpartiet ställer sig i frågan om förstatligande, om man vill förstatliga alla fritidshem och ledningen för dem. Men det är en viktig fråga för skolhuvudmännen att kunna göra satsningar också på fritidshemmen och lyfta fram den delen.

Anf. 34 ROSSANA DINAMARCA (V) replik:

Fru talman! Jag tycker att det är lite tragiskt att man avfärdar detta med att man har prioriterat annat. Fritidshemmen ska vara en integrerad del av skolan och skoldagen och spelar stor roll för elevernas inläring.

Fritidshemmet ska vara ett komplement till skolan, men det väljer man att strunta i! Då klingar de satsningar som man vill göra på skolan rätt falskt. Fritidshemmen spelar ju enormt stor roll i den verksamheten. Men det är en orimlig arbetsituation när man på fritis har kanske 60 barn, som min son har.

Ökningen har varit från åtta barn per pedagog i början av 90-talet till drygt 20 barn per pedagog i dag. Och, som sagt, den här situationen ser vi på ganska många ställen runt om i Sverige.

Dessutom har man urholkat fritidspedagogernas utbildning genom att förkorta den till tre år – tidigare var den tre och ett halvt år. Vänsterpartiet hade gärna sett att man hade förlängt också den utbildningen till fyra år. Då är frågan: Vad är det fritidspedagogerna hade för mycket kunskap om, eftersom man måste förkorta utbildningen till tre år?

Utöver det har man berövat, skulle jag vilja säga, fritidspedagogerna ansvaret för just fritidshemsverksamheten. De får inte heller samma legitimationskrav som det är för övriga lärare inom skolan.

Det här är en total degradering. Det är inte bara en nedprioritering utan en total nedgradering av fritidshemsverksamheten, barnen som går i den och personalen som jobbar i den.

Anf. 35 ULRIKA CARLSSON i Skövde (C) replik:

Fru talman! Rossana Dinamarca ställer ett antal frågor. Här ljuger inte statistiken, utan barngrupperna har blivit större. Vi vet att det många gånger är en pressad situation. Å andra sidan är fritidshemsverksamheten ingen obligatorisk verksamhet som alla barn måste gå i på samma sätt som skolan. Och prioriteringen för regeringen har varit grundskolan men också förskolorna. Därmed är det inte sagt att man nedprioriterar den här verksamheten.

Jag har tidigare kolleger som har varit fritidspedagoger och har haft en utbildning på två och ett halvt år. Jag kan inte säga att jag har tyckt att det har varit underutbildade pedagoger.

Sedan har man byggt på och byggt på de pedagogiska utbildningarna. Någonstans kanske man får börja fundera. Det handlar ju inte om att hela tiden förlänga utbildningar utan om att också fundera på vad det är man gör. Det finns alltid ytterligare ambitioner. Vi skulle vilja tränga in ytterligare kurser. Vi tycker att det är viktigt med än det ena, än det andra, som vi skulle vilja att det fanns plats för i utbildningen. Men för den sakens skull kan man inte hela tiden förlänga utbildningen.

Det finns något som jag tycker är viktigt. Det handlar om det som har varit uppe i debatten tidigare. På vilket sätt kan man säkerställa en kontinuerlig kompetensutveckling? Det tror jag är en nog så viktig insats för de lärare som kommer att arbeta inom fritidshemmen framöver, att man säkrar en kontinuerlig kompetensutveckling. Det handlar inte om att grundutbildningen måste vara så lång, om den är tre år, tre och ett halvt år eller fyra och ett halvt år eller vad man nu skulle kunna förlänga den till.

Sedan gäller det legitimationen, som Rossana Dinamarca nämnde, och på vilket sätt man skulle kunna arbeta med det. Det är en problemställning som regeringen arbetar med. Man ser på vilket sätt man ska kunna lösa det.

Anf. 36 MIKAEL DAMBERG (S) replik:

Fru talman! Jag vill börja med att välkomna Ulrika Carlssons deltagande i debatten. Det blir alltid ett annat tonläge. Det handlar mer om en positiv skoldebatt – det är något som inte alltid präglar den borgerliga skoldebatten. Och det blir en diskussion om kreativitetens betydelse i skolan – det är sällan man hör skolministern tala om det. Det talas om eleverna som subjekt i skolan och som viktiga. Det talas om en positiv relation till lärarna och så vidare. Jag tror att svensk skola har mycket att vinna på att prata mer om mycket av det. Därför vill jag tacka Ulrika för att hon ägnar en del av anförandet till att diskutera det som faktiskt växer och är väldigt positivt i svensk skola.

Sedan fick jag en fråga: Vad betyder det här med att varje skattekrona ska användas effektivt? Ja, det är två perspektiv. Det ena perspektivet är

att vi inte ska slösa med skattemedel. Det tycker jag att vi gör i dag när vi har ett så slappt regelverk att riskkapitalbolag kan skära guld med täljkniv och göra enorma vinster till aktieutdelning. Det är en diskussion som kanske leder lite för långt i dag. Det andra är: Vad använder vi statsbudgeten till? Då har vi kritiserat regeringen. Den enskilt största satsningen i budgeten var en krogmomssänkning på 5,4 miljarder kronor när regeringen samtidigt säger: Vi har inte riktigt råd och möjlighet att göra lika mycket för lärarna när det gäller fortbildning, och vi lägger ut en besparing de kommande åren på gymnasieskolan som vi inte riktigt vet hur kommunerna ska plocka hem, men det är nog rätt i alla fall.

Då tror jag att man ger den nya gymnasieskolan en väldigt dålig start.

Jag ska faktiskt återkomma till frågan om er målsättning för gymnasiexamen en gång till. Nu har jag nämligen kollat i budgetpropositionen. Er målsättning handlar inte alls om 30–34-åringar. Det är 20–25-åringar. De är 11–16 år i dag. Menar ni, när det gäller de ungdomar som i dag är 11–16 år, att andelen som har en fullständig gymnasieexamen ska minska från lite drygt 10 procent till under 10 procent till 2020?

Är det en omöjlig uppgift? Jag fick svaret tidigare från Folkpartiet att det är en realistisk målsättning. Men det är ju inte en realistisk målsättning för de här ungdomarna att klara arbetsmarknaden.

Anf. 37 ULRICA CARLSSON i Skövde (C) replik:

Fru talman! Jag får tacka Mikael Damberg för de vänliga orden.

När det gäller riskkapital och vinster i skolan är det en fråga som vi diskuterar i Friskolekommittén, där vi båda sitter. Det är klart att detta är en fråga där man verkligen funderar. Man plockar ut vinster och placerar dem någon annanstans. Däremot ser jag det som oerhört positivt att vi har företag som vill gå in och vara en del av Utbildningsverige. De vill satsa på att investera i den svenska skolan på olika sätt. Detta är alltså en ganska tricky fråga. Men ett regelverk som handlar om att man bedriver en högkvalitativ utbildning ser jag som oerhört viktigt framöver.

Sedan fick jag en fråga om statsbudgeten och de 5,4 miljarderna till restaurangmomsen. Ja, det är en stor satsning. En statsbudget handlar om hela politikområdet. Vi kan stå här inne och enbart vara skol- och utbildningspolitiker och tycka att man ska värna just det utgiftsområde som vi har lite större ansvar för.

Jag tror att det är oerhört viktigt att se de utbildningar som vi pratar om. I debatten har det stora problemet med ungdomsarbetslösheten berörts. Därför känner jag att det är oroande om man i stället, som från Socialdemokraternas sida, vill ta bort den halvering av arbetsgivaravgiften som har gällt ungdomar upp till 26 år. Det är ingenting som säger att vi därmed skulle ta stora kliv uppåt i den tråkiga statistik som finns som handlar om att vi ligger dåligt till när det gäller ungdomsarbetslösheten.

Snarare är det så att den sänkta restaurangmomsen – vi vet att restaurangbranschen är en bransch där många ungdomar och många invandrare får sina första jobb och på så sätt får möjlighet att komma ut på arbetsmarknaden – ses som en väldigt viktig satsning.

Jag ska be att få återkomma till det här med kommunerna och målsättningen i min andra replik, för jag ser att tiden rinner ut.

Anf. 38 MIKAEL DAMBERG (S) replik:

Fru talman! Jag hoppas verkligen det, för jag har ställt frågan många gånger. Då kanske jag kan få ett svar på slutet, i alla fall om gymnasieexamen. Jag tror nämligen inte att det är realistiskt att tänka sig att 10 procent av ungdomarna 2020 inte ska ha en gymnasieexamen. Det är inte en realistisk målsättning för Sverige, om vi tittar på hur de ungdomarna ska möta en arbetsmarknad.

Vi ser i dag på Arbetsförmedlingen att det är ett inträdeskrav på arbetsmarknaden. Det är absolut ett golv för unga människor att de har en gymnasieutbildning. Har de inte det får de inga jobb. För allt fler nya yrken som växer fram är det en högskoleutbildning eller en yrkeshögskoleutbildning som är inträdeskravet. Då kan det inte vara en realistisk målsättning att det ska vara alldeles under 10 procent som ska klara detta på tio års tid. Jag tror att det är en för låg målsättning. Det kanske också förklarar varför regeringen inte väljer att investera i utbildningssystemet på det sätt som vi gör. Vi har nämligen högre ambitioner om vad utbildningssystemet ska leverera.

Jag kan återkomma till frågan om de 5,4 miljarderna. Det är faktiskt så att vi tar ansvar för helheten. I vår nationella budget väljer vi att prioritera utbildningsverksamheten ännu högre. Då väljer vi att lägga 5,4 miljarder på utbildningsplatsningar i stället. Då får vi fler utbildningsplatser på universitet och högskolor. Vi får en kvalitetsreform. Vi får fler platser på yrkeshögskolan. Vi får en stor satsning på lärarnas fortbildning, där regeringen drar ned. Och vi kan undvika att göra den besparing i den nya gymnasieskolan som innebär att den nya gymnasieskolan får en svår start.

Ja, politik handlar om att göra en del prioriteringar och värna vissa saker. Det är smart att värna utbildningssystemet och att faktiskt investera för att bygga Sverige starkt. Det är en av huvudpoängerna i den socialdemokratiska alternativbudgeten.

Anf. 39 ULRIKA CARLSSON i Skövde (C) replik:

Fru talman! Jag får tacka Margareta Pålsson som nyss gav mig en sidhänvisning. När det gäller EU-målen står det på s. 26, som Mikael Damberg också har sett. År 2011 kommer man att ändra sättet att mäta de här olika delarna.

Men jag tror att vi är överens om målet. Det är att alla barn ska nå målen. Precis som Socialdemokraterna säger i sitt särskilda yttrande är det också målet för regeringens politik att vi ska vara en förstklassig kunskaps- och forskningsnation. Det handlar om att alla barn får chansen och att alla elever får chansen.

När det gäller den nya gymnasieskolan är jag övertygad om att den på olika sätt kommer att gynna elever när det gäller att hitta nya vägar ut i livet. Det handlar om att gå stärkt med den kunskap som man tillgodogör sig, och det är fler vägar som öppnar sig ut i livet.

När det gäller de 5,4 miljarderna så hittar jag åtminstone inte i den här propositionen att det är just 5,4 miljarder som Socialdemokraterna satsar på utbildning. Men det är ett antal miljarder som man har sockrat budgeten med. Däremot har man inte speciellt många nyheter, utan man väljer att göra den politik som regeringen presenterar fast med lite ytterligare satsningar.

Låt oss därför fortsätta diskutera statistiken. Det långsiktiga målet är definitivt att alla elever i den svenska skolan ska nå målen. Det är en jätteväiktig satsning, och under fem år har vi nu genomfört ett antal reformer som kommer att garantera att betydligt fler barn gör det.

Det är också viktigt att kommunerna har goda målsättningar på det här området och inte ger sig. Det finns många goda exempel, men det finns också stora utmaningar. Jag tror därför att det är viktigt att framöver följa de reformer som vi har genomfört och på så sätt säkerställa att de gynnar kvaliteten i de svenska skolorna och kommer eleverna till godo.

Men vi kan fortsätta diskutera s. 26 senare.

Anf. 40 ANNIKA ECLUND (KD):

Fru talman! Jag vill börja med att yrka bifall till förslaget i betänkandet och avslag på samtliga motioner och reservationer.

Aldrig har så mycket satsats på svensk skola och utbildning som just nu. Vi får gå 169 år tillbaka i tiden till den allmänna folkskolans uppkomst för att historiskt hitta något jämförbart med det vi nu är med om. Aldrig har Skolverket fått så många uppdrag som just nu, allt för att säkerställa kvaliteten och återigen få en skola som är bäst i klassen i jämförelse med andra länder.

Det är smärtsamt att varje dag ta del av uppgifter om att svenska skolelevers resultat sjunker, samtidigt som vi satsar så stort på skolan. Men alla som vet hur skolan fungerar förstår att alla de reformer som vi nu håller på att genomföra ännu inte fått avsedd effekt. Nu gäller det att hålla i dessa reformer som vi tror så starkt på, exempelvis lärarlegitimationen för att höja läraryrkets status, de nya och tydligare kursplanerna och kriterierna och det nya betygssystemet, bara för att nämna några av reformerna.

Fru talman! Skolans viktigaste uppgift är kunskapsuppdraget, och för att fullfölja den uppgiften krävs kompetenta lärare. En stimulerande arbetsmiljö och studiesocial trygghet är också viktigt.

Läraren är huvudpersonen i det pedagogiska arbetet. Genom fortlöpande forskning får vi hela tiden bekräftat att en kompetent lärare är den helt avgörande faktorn för om en elev ska lyckas i skolan. Läraren är alltså skolans viktigaste resurs, och vi ser nu hur en välbehövlig upprustning av läraryrket pågår. Lärarnas kompetens höjs och vi stärker läraryrkets status.

Fortbildningssatsningen Lärarlyftet har sedan 2007 gett lärare möjlighet att bredda och fördjupa sina ämne-teoretiska och ämnesdidaktiska kunskaper. Alliansregeringen går nu vidare i samma anda genom det så kallade Lärarlyftet II. Nya regler kommer att gälla för satsningen som inriktas på behörighetsgivande kurser för fritidspedagoger och legitimerade lärare. Totalt kommer regeringens satsning på kompetensutveckling för lärare, förskollärare, fritidspedagoger och rektorer att omfatta ca 500 miljoner kronor 2012, ca 510 miljoner kronor 2013 och 2014 och ca 200 miljoner kronor 2015. Detta är utmärkt och mycket välkommet, men ännu mer behöver göras för att öka yrkets status och för att fler av våra bästa studenter ska välja läraryrket.

I dag är det endast 1,2 sökande per plats till lärarutbildningen. Detta kan jämföras med sjuksköterskeutbildningen, där söktrycket är 2,5 per

plats. Det är ett yrke som ligger i ungefär samma löneläge. Det är således inte endast lönen som gör att många väljer bort läraryrket, även om lönen är jätteviktig. Menar vi allvar med att kompetenta lärare är skolans viktigaste resurs för en god kvalitet måste vi jobba vidare med att göra läraryrket ännu mer attraktivt.

Vi kan börja tillsammans redan i dag genom att tänka på hur vi talar om den svenska skolan. Debatten har hamnat i ett dike, där allt är elände och ingen elev får den hjälp han eller hon behöver. Det är väl ganska naturligt att våra bästa studenter inte väljer en sådan tillvaro för sin framtid. Var finns alla de goda exemplen? Var finns berättelserna om de lärare som älskar sitt jobb? I svensk skola räddar lärare liv varenda dag genom sitt sätt att vara tillsammans med elever och genom att undervisa på ett bra sätt. Vem talar om detta? Vem talar om att lärare har världens viktigaste jobb för att säkra vårt lands framtida utveckling?

Fru talman! Alliansregeringen är tydlig när det gäller skolans två viktigaste uppdrag: kunskapsuppdraget och förmedlandet av grundläggande värden. Det är bara i en trygg skolmiljö som eleverna har möjlighet att ta till sig kunskap för att nå uppsatta mål.

Vi har tydligt skärpt stödet för de akuta situationer som kan uppstå i skolmiljön. Men vi kristdemokrater har alltid arbetat för att vi långsiktigt ska arbeta med värderingsfrågorna i skolan. Arbetet mot mobbning måste integreras i och vara en naturlig del av det dagliga pedagogiska arbetet.

I utvärderingar och rapporter vet vi att jobbet mot mobbning och utformandet av likabehandlingsplaner är ett komplext arbete. Stundtals har goda intentioner med ett ambitiöst antimobbningsprogram i slutändan visat sig vara kontraproduktivt. Det har visat sig att arbetet med att förhindra mobbning i vissa fall tvärtom har lett till att mobbning och trakasserier har ökat i omfattning.

Nej, värdegrundsfrågorna måste arbetas med utefter lokala förutsättningar och lokala behov. Lärarutbildningarna måste också jobba med värdegrundsfrågor utifrån ett evidensbaserat forskningsperspektiv, och det ska vara en naturlig del av lärarutbildningen. Det är därför mycket bra och positivt att vi nu har gett Skolverket ett förnyat uppdrag att jobba med värdegrundsfrågorna.

Fru talman! Att ha duktiga lärare som stöder och stimulerar eleverna är en grundförutsättning för lärande, men för vissa elever är det inte tillräckligt. Stödet från en kurator, psykolog eller speciallärare är i vissa fall minst lika viktigt för att en elev ska må bra och nå goda resultat.

Elevehälsans personal består av skolläkare, skolsköterska, kurator, psykolog samt speciallärare eller specialpedagog – en sammansättning av olika specialiteter som alla arbetar för att stödja elevernas utveckling. Genom ett aktivt samarbete med skolans övriga personal kan de bidra med såväl kunskap som aktiva insatser för enskilda elever eller elevgrupper. Därmed kan de också avlasta de lärare som i dag alltför ofta ensamma tvingas stödja elever med behov som sträcker sig långt utanför lärarens kompetensområde.

En välfungerande elevehälsa är särskilt viktig i en tid då den psykiska ohälsan bland barn och unga blir alltmer alarmerande. Allt fler ungdomar känner sig nere, har svårt att somna, har ont i magen eller i huvudet. Detta är en negativ utveckling som pågått under lång tid. Svenska ung-

domar mår i dag sämre än sina jämnåriga i andra OECD-länder, och särskilt illa är det för unga flickor.

Elevhälsan är ett viktigt skyddsnät för att tidigt observera och fånga upp barn och unga med psykisk ohälsa. Om problemen fångas upp i tid kan det förhindra en långsiktig, negativ utveckling och därmed bidra till ett bättre liv för den enskilde eleven. På sikt har detta också betydelse för att minska belastningen inom barn- och ungdomspsykiatri.

Det är därför en god fortsättning på det påbörjade arbetet med elevhälsan att vi nu föreslår att sammanlagt över 600 miljoner kronor satsas 2012–2015, varav 54 miljoner kronor för 2012, för att stärka elevhälsan.

Fru talman! Jag hade tänkt sluta här, men min partikollega Yvonne Andersson är tyvärr förhindrad att vara här i dag för att framföra kristdemokratiska synpunkter på det område som gäller forskning och högre utbildning. Därför vill jag från henne lyfta fram några ställningstaganden för vår politik inom dessa områden redan här.

Kristdemokraterna välkomnar naturligtvis de satsningar som genomförs för att säkra kvaliteten inom högre utbildning. Kristdemokraterna var starkt pådrivande för den över tid största satsning på forskningen som har gjorts och som genomfördes i och med den förra forskningspolitiska propositionen. Vi välkomnar nu arbetet med en ny proposition om forskning och innovationer som ska komma 2012 och som innebär att nuvarande inriktning i allt väsentligt bibehålls. Därmed kommer Sverige att ligga starkt på den globala kunskapsmarknaden över tid.

Vi följer naturligtvis alla de inspel som nu kommer från olika aktörer, såväl i utskott som genom brev och muntligt. Vi kommer att överväga, analysera och söka hitta lösningar på eventuella problem som har uppkommit, allt för att finna bästa möjliga villkor för utveckling av forskning och innovationer.

För oss kristdemokrater är det viktigt att se skola, utbildning, studiefinansiering och forskning som områden inom samma helhet. Och de berör över lag barn och unga, det vill säga den kommande generationen. Alla områden behöver ha hög kvalitet för att vi som nation ska finnas med på den internationella marknaden i dag och inför framtiden.

Med de orden vill jag tacka för mig och önska fru talmannen, kammarkansli, utskottskansli och utskottskamrater en riktigt skön jul.
(Applåder)

Anf. 41 LOUISE MALMSTRÖM (S):

Fru talman! Varför lägger vi varje år miljardbelopp på högre utbildning och forskning? Jag vet varför jag och mitt parti gör det. Vi har höga ambitioner för Sverige som en kunskapsbaserad ekonomi som kan konkurrera med välutbildad arbetskraft i stället för med låga löner och dåliga arbetsvillkor i en alltmer konkurrensutsatt och globaliserad värld.

Men att reducera högre utbildning till enbart detta menar vi är alltför snävt. Det finns även demokratiska, bildningsmässiga, regionala, hälso-relaterade och frihetliga aspekter på högre utbildning och forskning. En bred, tillgänglig och väl utbyggd högre utbildning i hela landet utgör inte bara en enorm tillväxtpotential utan den stärker också konkurrenskraften, den akademiska utvecklingen och välfärden för såväl Sveriges invånare som nationen som helhet.

Prot. 2011/12:51
19 december

*Utbildning och
universitetsforskning*

Fru talman! Det har hänt mycket och det händer mycket i Höskole-sverige just nu. Förändringarna handlar till exempel om ökad autonomi, större fokus på uppföljning av kvaliteten och tankar kring ett nytt svenskt högskolelandskap. En del aspekter av det här är bra, men en hel del är oroande. Med tanke på att varje student investerar tid och pengar i sin utbildning är det självklart att de har rätt till hög kvalitet vad de än läser. Men då vill det till att vi inte fastnar i att värdera bara det som är lättast att mäta i stället för att mäta det som är mest värdefullt. Ett kvalitetsutvärderingssystem måste ha trovärdighet i sektorn och ska inte utvärdera studenternas förutsättningar utan själva utbildningens kvalitet. Vilken högskola väljer annars att jobba med breddad rekrytering?

Ökad autonomi är också bra, men då vill det till att det inte bara handlar om att öka rektorernas makt, och det gäller att se till att lärosätenas autonomi inte blir starkt beskuren på grund av att beroendet av externfinansieringen blir oproportionerligt eller att kraven på strategiska satsningar, excellenssträvanden och profilering ger långtgående lösningar. Det ökar inte friheten.

Det är inte heller för alltid givet att dagens lärosäten och deras placeringar är det optimala. Men om högskolan ska förändras ska det ske på basis av underbyggda och väl avvägda beslut. Att högskolor tvingas reduceras till filialer till universitet kommer inte att leda till högre forskningskvalitet.

Regeringens politik för högre utbildning må vara en logisk följd av regeringens syn på syftet med högre utbildning och regeringens syn på vad begreppet kunskap egentligen innebär. Men även om vi, som ett tankeexperiment, skulle reducera högskolor och universitet till utbildningsfabriker som så effektivt som möjligt ska rekrytera dem med den gynnsammaste studiebakgrunden för att på så kort tid som möjligt spotta ut dem på andra sidan för produktion eller som blivande Nobelpristagare slår regeringens politik för högre utbildning och forskning ändå fel, inte minst på längre sikt.

För det första är det knappast effektivt att bara nyttja en del av dem som vill och har behörighet att studera på högskolan. Som det är nu läcker vi studiebegåvningar på varje nivå i utbildningssystemet: med vårdnadsbidraget som gett vissa barn sämre förutsättningar redan när de börjar i förskoleklass, med meritämnessystemet som varje 11-åring måste ha järnkoll på, med en segregrande grundskola och en gymnasieskola med återvändsgränder, med starkt beskurna möjligheter att rätta till felvalen inom vuxenutbildningen, med ett antagningssystem så ogenomträngligt att ingen riktigt kan redogöra för det och med studerandevillkor och numera en uttalad svälta räv-strategi som ovillkorligen kommer att slå mot studenter som är lite äldre och kommer från mer studieovana miljöer.

För det andra är upprepadet och citerandet av etablerade sanningar sällan det som för ett samhälle framåt. Det som betraktas som excellent forskning i dag kan vara ointressant om ett par decennier. Vi har nyss sett Nobelpris delas ut. Hade vi kunnat förutse inom precis vilka områden de här prisen skulle delas ut för 10, 20 eller 30 år sedan? Nej. Lägg därtill att faktiskt nästan ingen blir Nobelpristagare, medan en nytänkande och dynamisk forskningspolitik som även lyfter tillämpad, samhällsnyttig och företagsnära forskning i princip gynnar alla individer och regioner i

vårt land. Därför måste det alltid råda balans mellan grundforskning och Nobelprisambitionerna.

Kanske är det regeringens fokus på den så kallade arbetslinjen som gör att den blir så enögt fokuserad på att syftet med högre utbildning är att snabbt få ut individer i produktion respektive häva in Nobelpris. I så fall är det, precis som resten av regeringens utbildningspolitik, ett nostalgiskt tillbakablickande på svunna tider. En trovärdig arbetslinje på 2000-talet är med nödvändighet en utbildningslinje för en kunskapsbaserad ekonomi. Fler välutbildade i vår omvärld ”mättar” inte behovet av välutbildade. Det är precis tvärtom. Vi måste hålla minst samma takt, helst ligga i framkant. Det gjorde vi tidigare, men det gör vi inte längre. Tio OECD-länder har redan i dag fler högutbildade 25–34-åringar, och de har högre ambitioner än vi framöver. Vi är numera medelmåttor. Och det mål som regeringen har satt för den andel av befolkningen som ska påbörja högre utbildning är ett mål som vi redan uppnår. Snacka om visionslöst!

Fru talman! Vi tycker att Sverige är värt en mycket bättre placering i OECD-ligan. Vi är värda 8 700 fler högskoleplatser, och vi vill placera dem främst vid de små och medelstora högskolorna, eftersom vi vet vilken betydelse det har för att bredda rekryteringen och eftersom vi vet att dessa högskolor ofta ligger i framkant när det gäller att interagera med omvärlden och koppla utbildningen till arbetsmarknaden. Ofta fungerar de som regionala tillväxtmotorer.

Vi tycker att det är ett rimligt mål att 50 procent av 30–34-åringarna ska ha genomgått minst en tvåårig högre utbildning – högskola eller yrkeshögskola – år 2020. Då är det hög tid att dimensionera för det nu. Det är inte rimligt att man ska ha mindre chans att komma in på högskolan bara för att man råkar vara född samma år som många andra. Med tanke på den rekordhöga ungdomsarbetslösheten är det vansinne att inte ta till vara det höga söktryck som råder nu. De studenter som redan i dag läser tycker vi är värda bättre utbildningskvalitet, med fler lärarledda lektioner, mer tid med sina handledare, bättre arbetslivsanknytning och sjystare studerandevillkor.

Vi tycker att vi är värda ett flexibelt system för livslångt lärande där det är lätt att komplettera och söka högre utbildning lite senare i livet, utan att straffas för att man inte växte upp med de bästa förutsättningarna. Hade vår budgetmotion gått igenom hade detta varit inte bara en vision utan verklighet, eftersom vi hade valt att använda 5 miljarder till en långsiktig investering i utbildning och kunskap i stället för kortsiktig konsumtion i form av sänkt krogmoms.

Apropå syftet med högre utbildning läste jag ett inlägg av universitetskansler Lars Haikola i något nummer av Högskoleverkets tidning, där han uttryckte det så här:

”Självklart ska utbildning vara nyttig – för individen och för samhället. Yrkesutbildning är högskolans äldsta uppgift och kompetensförsörjningen är idag en av de största utmaningarna. Men högskolans uppdrag är bredare än så. Den högre utbildningen ska göra studenterna till kloka, bildade och aktiva medborgare som kritiskt kan analysera mänskliga och samhällsliga fenomen. Den kritiska och kreativa högskoleutbildningen utgör basen för framtidens samhälle. Detta är en vital uppgift – inskriven i Svea rikes lag. Att högre utbildning fått så stort förtroende

Prot. 2011/12:51
19 december

*Utbildning och
universitetsforskning*

inom alla politikområden får inte medföra att den kritiska färdigheten och det bredare bildningsperspektivet i högre utbildning förminsas.”

Jag tycker att det uttalandet sätter fingret på de argument för högre utbildning som vida överstiger den krassa kärnan av ren kompetensförsörjning. En bredare syn på den högre utbildningens roll leder till högre ambitioner och mer vidsynt politik – vår politik.

Jag yrkar bifall till våra reservationer.
(Applåder)

I detta anförande instämde Håkan Bergman, Mikael Damberg, Adnan Dibrani, Thomas Strand och Gunilla Svantorp (alla S).

Anf. 42 MICHAEL SVENSSON (M):

Fru talman! Mikael Damberg inledde dagens debatt med att prata om utbildningsministerns bilkörande, att framrutan var något liten och att bakrutan var stor. Om vi ska fortsätta att måla i bilder ska jag säga att bilen är väl tankad, vi vet vart vi ska åka och sikten är fri. Men det är också viktigt att ha backspeglar om man ska köra bil, och det är viktigt att sätta saker och ting i sitt historiska perspektiv.

Under flera årtionden i början av 1900-talet hade vi fyra lärosäten i Sverige. Nu har vi mellan 35 och 40 beroende på hur vi räknar. År 1945 fanns 10 000–12 000 högskolestuderande. Förra året var det 59 000 som tog examen. Det är en fantastisk utbyggnad av högskolan. Det får vi inte glömma bort.

Men det har lett till vissa saker, även om vi fullt ut bejakar utvecklingen, nämligen att kvaliteten på våra universitet och högskolor inte är så bra som vi hade hoppats på och önskat. Det finns problem i systemen som är symtom på att vi under lång tid har haft en utbildningspolitik som saknat ett tydligt målfokus. Därför är det omöjligt att bortse från regeringens politik även för de yngre eleverna när vi diskuterar högskolan. Högskolan blir inte bättre än vad gymnasieskolan är, och ett framgångsrikt gymnasium bygger på att barnen lär sig mycket i grundskolan.

Jag kan stå här och tala om siffror hit och dit och utbildningsplatser, men det tänker jag inte göra. Det viktiga är att alliansregeringen har återetablerat kunskapsfokuset i hela utbildningssystemet.

Låt mig citera Johannes Åmans rapport *Att lära av de bästa* som gavs ut för en kort tid sedan: ”Målet bör vara att höja kvaliteten på undervisningen. Men hur? Och varför har tidigare reformer så ofta misslyckats? En del av problemet ligger i att skolans mål har utopiska drag och att de sinsemellan konkurrerar med varandra.”

I stället för att fokusera på konkreta kunskapsmål har tidigare regeringar och skolpolitiker ägnat sina år vid makten till att skriva vackra styrdokument som i slutändan, har det visat sig, ändå inte gör någon skillnad. Samtidigt har kvalitets- och behörighetskrav till högskolan sänkts på grund av Socialdemokraternas heliga mål att hälften av alla människor ska bli akademiker.

Vi har gjort mycket för att återupprätta kunskapslinjen i skolan, men det tar tid att komma dit. Och i den här budgeten har regeringen identifierat tre konkreta problem för högskolan som vi nu är mogna att lösa.

Det första problemet är lärarutbildningen. Lärare är en av våra största och viktigaste yrkeskåror i Sverige, och vid terminsstarten i år startade

vår helt nya lärarutbildning. Det var en uppstart som föregåtts av ett nitiskt kontrollarbete från Högskoleverket. I processen har en del lärosäten som inte hållit måttet blivit av med sin examinationsrätt. Samtidigt har kapaciteten ökat på andra lärosäten så att den totala mängden lärarstudenter inte ska minska. I den här budgeten skjuter vi till extra satsningar på lärarutbildningen för att lärarstudenternas verksamhetsförlagda del av utbildningen ska bli bättre.

Det andra problemet är att undervisningstimmarna på humsamutbildningarna är för få. Vi minns förra årets rapport från TCO som visade att 60 procent, alltså sex av tio av våra studenter, har färre än nio timmars lärarledd undervisning i veckan, och då pluggar de på heltid! Men vi ska inte bara fokusera på timmarna eftersom det finns också andra brister som vi ska försöka åtgärda, bland annat lärarnas pedagogiska skicklighet i vissa fall. Det finns kurser på universiteten där en helårsstudent har lektioner enbart två timmar i veckan. Det är naturligtvis inte bra. Det är något vi ska åtgärda. Därför gör vi en kvalitetssatsning på dessa utbildningar. År 2012 höjer vi anslagen med 200 miljoner, och 2013 blir det 400 miljoner för att öka kvaliteten. Systemet som vi nu har haft är inte bra för vare sig studenterna eller skattebetalarna.

Det tredje problemet är att utbildningsplatserna inte svarar mot de behov arbetsmarknaden har. Här vill jag dock först säga att det är vår uppfattning att vi inte ska styra och ställa för mycket. Vi har gett lärosätena större frihet, men vi måste naturligtvis då och då fundera på saker och ting. Om vi återgår till bilen är det viktigt att stanna då och då, veva ned rutan och lyssna och se hur reformen har slagit ut hittills.

Detta är utmaningar som vi avser att lösa med hjälp av politiken, men om vi höjer blicken lite märker vi att högskolorna och universiteten står inför en stor gemensam utmaning – de sjunkande ungdomskullarna. Just nu studerar nämligen fler människor än någonsin i Sverige, och så kommer det inte att vara i fortsättningen. Snart kommer de stora barnkullarna födda i slutet av 80-talet och början av 90-talet att lämna lärosätena, och detta kommer att bli mycket påfrestande för de lärosäten som redan i dag inte har ett tillräckligt högt söktryck till sina utbildningar. Det i kombination med tuffare kvalitetskrav kommer att kräva att många institutioner börjar tänka i nya banor och inte fortsätter med business as usual.

Det har ibland låtit i debatten som att vi vill lägga ned enskilda skolor eller tvinga fram samgåenden. Så är det inte. Vi slår vakt om att det är högskolornas problem att hitta konstruktiva lösningar. Vi har också bett att högskolor och universitet ska lämna förslag – inte minst när jag och min kollega Betty Malmberg har varit ute på besök – på åtgärder som sänker trösklarna och tar bort rena hinder för att samarbeta bättre mellan till exempel stora universitet och små högskolor.

Fru talman! Jag vill också nämna de mycket ambitiösa satsningarna på forskning som regeringen fortsätter med i den här budgeten. Hemma i mitt län har Högskolan i Halmstad till exempel precis fått ett nytt forskningsanslag för att jobba med forskningsprojekt och forskarutbildning inom nanoteknik. Det är ett bra exempel på ett forskningsområde med stor potential för vetenskapen i sig, men också för innovation och näringsliv. Det visar också att det finns en bredd i Forsknings Sverige som vi värnar om. Det är inte bara på de stora traditionella universiteten som man kan bedriva forskning i spjutspetsform.

Forskningsanslagen delas inte ut enligt en hierarki eller statusordning utan ska ges där kompetens och engagemang frodas. Vi fortsätter också att bygga ut vårt innovationssystem. Det finns för närvarande åtta innovationskontor runt om i landet. Man skulle så här i juletider kunna säga att det jäser, men snarare sjuder det av liv ute i Forskarsverige i Science Parks och på olika innovationskontor.

Detta är vår linje i utbildningspolitiken, en kunskapslinje som sträcker sig genom hela system där kvalitet och kunskap är det centrala. I oppositionspartiernas budgetar tävlar de i stället om vem som kan anslå medel till flest platser. Kvaliteten – om det över huvud taget finns en idé om detta – har tyvärr varit sekundär.

Under nästa år ska det nu författas och presenteras en ny forsknings- och innovationsproposition. Det vore naturligtvis glädjande om även oppositionen kommer med inspel till denna proposition. Jag tycker att det i viktiga och stora långsiktiga frågor är bra med en så god samsyn man någonsin kan ha och med kompromisser.

Fru talman! Så här i jultider vill jag avsluta med att tillönska fru talmannen och mina kolleger en god jul och ett gott nytt år.
(Applåder)

Anf. 43 LOUISE MALMSTRÖM (S) replik:

Fru talman! Jag är glad att Michael gillar bilden med framrutan och backspegeln, så jag tänkte också spinna lite på den.

Det jag är intresserad av är hur Michael Svensson ser på framtidens arbetsmarknad. Tror Michael att framtidens arbetsmarknad kommer att kräva färre i arbetskraften som har genomgått yrkeshögskola eller högskola, eller tror Michael att det kommer att krävas fler?

Om du tror att det kommer att krävas fler förstår jag inte varför ni har så låga ambitioner att ni redan lever upp till dem och alla andra länder är på väg att gå om oss.

Anf. 44 MICHAEL SVENSSON (M) replik:

Fru talman! Jag tror att det kommer att krävas fler i utbildning i framtiden. Vi kommer att behöva ha fler med högre utbildning. Jag tror inte att vi kan konkurrera med Kina, Vietnam och Kambodja om vissa jobb. Det är därför jag tror att vi gör helt rätt satsningar.

Jag tror också att en del av detta kommer att lösa sig på ett betydligt bättre sätt än ni kanske tror. Genom att vi nu reformerar grundskola och gymnasieskola mycket kommer det också att visa sig att det blir fler som söker vidare till högskolan. Det kommer att ta några år till.

Anf. 45 LOUISE MALMSTRÖM (S) replik:

Fru talman! Om det blir fler som söker vidare men platserna inte ökar kommer det ju att bli ännu mer orättvist för dem som råkar vara födda det år när väldigt många söker vidare och man har ännu mindre chans att ta sig in.

Ni brukar säga så här: Alla ska inte bli akademiker. Men ni vill inte satsa på yrkeshögskoleplatserna heller. Alla ska inte bli akademiker, men alla ska väl inte jobba på restaurang heller? Många fler vill och kan bli akademiker och kan läsa på yrkeshögskolan. Vi kan lätt fylla de 8 700

platserna på högskolan, varav 6 500 platser på yrkeshögskolan, med tanke både på konjunkturen och på söktrycket.

Om vi ska klara arbetskraftsförsörjningen i framtiden och framtidens arbetsmarknad, som du håller med om kommer att kräva mer välutbildad arbetskraft, måste vi också börja bredda rekryteringen.

Vi hade en rad strategier för det. Ni har inga sådana strategier. Ni har till och med strukit det som ett direktiv till lärosätena i regleringsbrevet till högskolorna. Hur kan det någonsin bli en arbetslinje när man har mindre resurser till utbildning?

Anf. 46 MICHAEL SVENSSON (M) replik:

Fru talman! Vi gör stora kvalitetssatsningar nu. Ni anslår ungefär samma medel fast ni har betydligt fler platser. I detta läge går det inte ihop, för då blir det lägre kvalitet på dem som går igenom högskolan just nu.

Men som jag sade, om vi återgår till bilden med bilen, kommer vi att stanna då och då och se hur reformerna går. Jag är ganska trygg i min förvisning att det kommer att bli fler som söker till högskolan och att de som kommer ut ur högskolan når bättre mål. Bara det att det i dag finns grundkurser drar egentligen ett löjets skimmer över Högskolesverige.

Anf. 47 NINA LUNDSTRÖM (FP):

Fru talman! Jag vill börja med att yrka bifall till förslaget i betänkan- det och avslag på samtliga motioner.

Jag kommer att framför allt beröra högskola, universitet och forsk- ning.

Förra veckan hade vi en debatt om studiestödet, som är en annan del av utbildningspolitiken. Det tål att påminna om den debatten också.

För drygt en vecka sedan delades Nobelprisen ut här i Stockholm. Det är en stor glädje att se prisen utdelas i Sverige, inte minst i år med tanke på litteraturpriset till Tomas Tranströmer, vars verk har betytt och bety- der så mycket för så många. Det är härligt att man i Stockholm inte bara delar ut Nobelpris utan också tilldelas ett pris.

Forskningsrönen i naturvetenskap har i alla tider inneburit stora ge- nombrott i förståelsen för olika typer av problemformuleringar, som rör inte minst mänsklighetens utmaningar, kunskap som kommit till stor nytta i många sammanhang. Ibland innebär ny kunskap också paradigmskiftet i förståelsen av vår omvärld och värld.

Det krävs både stort mod och kreativitet för att våga och kunna se det nya även om det innebär en konflikt med rådande kunskaper och synsätt. Därför är det också viktigt att värna och hävda forskningens frihet. Forsk- arens möjligheter att se det som ingen annan just nu ser, att formulera problem som ingen annan ännu formulerat, är delar av denna frihet.

För att skapa förutsättningar för forskare att besitta den excellens som krävs behöver vi en utbildningskedja från grundskola till högre utbild- ning av hög kvalitet.

Med tanke på den kapacitet som dagens treåringar besitter måste man ställa sig frågan om inte barnens nyfikenhet och vilja att lära ska tas till vara redan i förskolan.

Jag tänker på Christian, tre och ett halvt år, som ställer de mest fan- tastiska frågor och sprider nyfikenhetens glädje till hela sin omgivning.

Att använda en Iphone, cd-spelare eller annan teknik är för honom en självklarhet.

Hjärnforskare har konstaterat att vi lär oss som mest mellan tre och sju år.

Utbildning är viktigt, både för den enskilde individen och för samhället. Bildning är en del av utbildningens fokus. Den andra delen är Sveriges utveckling på lång sikt. Hur ska den svenska arbetsmarknadens behov av kompetent arbetskraft utvecklas? Hur ska Sverige klara sig i konkurrensen från andra länder i det globala samhället?

Folkpartiet liberalernas svar är: med bildning och kunskap i fokus och en utbildningskedja av högsta klass. Ett utbildningsväsen av hög kvalitet är av avgörande betydelse.

Fru talman! De svenska lärosätena måste ges goda förutsättningar för att Sverige ska kunna fortsätta att utvecklas som en ledande utbildnings- och forskningsnation. Sedan 2006 har riksdagen och regeringen beslutat om en rad reformer för universitets- och högskolesektorn.

Det kan vara på sin plats att börja med att reflektera över vad som faktiskt sker inom högre utbildning.

De direkta statliga anslagen till universitet och högskolor uppgick under 2010 till 34,8 miljarder kronor. De statliga anslagen har ökat med 2 miljarder jämfört med föregående år. I förhållande till bruttonationalprodukten avsätter Sverige knappt 1,7 procent till högskolesektorn.

Inför höstterminen 2010 sökte totalt 374 000 personer till utbildningsprogram och kurser vid universitet och högskolor. Det är en ökning med 4 procent jämfört med höstterminen 2009. Av det totala antalet sökande utgjorde 19-åringarna 30 procent. Det är den högsta andelen under den senaste tolvårsperioden.

Utskottet ställer sig bakom regeringens förslag avseende utbyggnaden av läkar-, tandläkar-, sjuksköterske- och civilingenjörsutbildningarna. Dessutom ska även i fortsättningen dimensioneringen av förskollärarych lärarytbildningen värnas.

Mikael Damberg påtalar att det inte bara handlar om pengar. Nej, det handlar inte bara om pengar.

Kvalitetssatsningar har genomförts flera gånger. År 2007 satsades 120 miljoner kronor för att höja ersättningsnivåerna inom humaniora, samhällsvetenskap, juridik och teologi. Under 2008 satsades ytterligare 240 miljoner kronor för att bland annat öka undervisningstiden. Alla ersättningsbelopp räknas upp med 0,9 procent för 2012, och därutöver räknas ersättningsbeloppen för humaniora, samhällsvetenskap, juridik och teologi upp med 7,4 procent.

I budgetpropositionen för 2011 fanns en höjning av grundutbildningsanslagen med 200 miljoner kronor 2012 och därefter ytterligare 200 miljoner kronor från 2013 i form av höjda ersättningsbelopp för tidigare nämnda områden. Därutöver kommer ytterligare en satsning med 400 miljoner kronor. Det är totalt en satsning på 800 miljoner kronor inom humaniora, samhällsvetenskap, juridik och teologi från och med 2013 jämfört med 2011.

En kvalitetsbaserad resurstilldelning för utbildningar på grundnivå och avancerad nivå påbörjas 2013 och beräknas då omfatta 95 miljoner kronor. Denna fördelning baseras på Högskoleverkets utbildningsutvär-

deringar. År 2015 beräknas den årliga satsningen vara 295 miljoner kronor.

Fru talman! Det känns kanske formalistiskt att räkna upp alla budgetanslag, eller vissa av dem, men det är viktigt att påminna om vilka enorma satsningar som genomförs. Utskottet välkomnar alltså regeringens fortsatt kraftfulla satsning på högre utbildning och forskning. Utskottet har tidigare uttryckt att de stora satsningar på forskning som inleddes under förra mandatperioden och som fortsätter de närmaste åren är ytterst värdefulla och kommer att stärka Sverige som forskningsnation.

Satsningarna kommer att stärka Sveriges internationella konkurrenskraft och bidra till ökad ekonomisk tillväxt och till vår välfärd. Anslagen för forskning och forskarutbildning till universitet och högskolor föreslås 2012 öka med 731 950 000 kronor. Det sker betydande insatser för att rusta Sverige som kunskapsnation vad gäller grundskola, gymnasium, yrkesutbildning, högre utbildning och forskning.

Jag noterar att det är långt ifrån allt vi är oense om över blockgränserna. Vi har i dag i vissa avseenden samsyn över blockgränserna om betydelsen av utbildning och forskning, men när det gäller vägarna för att förbättra och satsa skiljer vi oss åt. Det finns anledning att känna glädje över alla dessa betydande satsningar som regeringen gjort och gör och som utskottet ställer sig bakom, fru talman, för utbildning och bildning är nyckeln till framtiden.

(Applåder)

Anf. 48 LOUISE MALMSTRÖM (S) replik:

Fru talman! Ditt parti sitter på ministerposten, Nina Lundström. Du talar rätt mycket om hur du ser på kvaliteten och högskolan i dag, och det är också det man får mest frågor kring när man är ute på högskolorna. Jag tänker till exempel på att studenter får allt färre lärarledda undervisningstimmar och mindre tid med sina handledare, samt alla de bristfälliga villkoren när det gäller skydd när studenter blir sjuka eller föräldrar.

Om man investerar i en utbildning vill man träffa sin lärare. Chansen att lyckas är också mycket större om man får mer undervisningstid än ett par timmar i veckan, vilket faktiskt är fallet på en del områden inom humsam. Särskilt om man kommer från miljöer där man inte är så studievän är chansen mycket större om man får mer stöd.

Jag vill helt enkelt veta hur du ser på kvaliteten i högskolan i dag.

Anf. 49 NINA LUNDSTRÖM (FP) replik:

Fru talman! Kvalitetsfrågorna är oerhört viktiga. Det var också skälet till att jag i anförandet tog upp de satsningar som görs. Där finns nämligen en koppling till de resurser som har tillförts för att öka möjligheterna till kvalitetsutveckling. 800 miljoner kronor till de områden jag räknade upp är en viktig satsning.

Det är viktigt att ha möjlighet till lärarledd undervisning även i högre utbildning. Det är en viktig kvalitetsfråga. Samtidigt ska jag säga att jag blir ganska förvånad över Socialdemokraternas kritiska förhållningssätt. När man läser er motion ser man att ni avsätter 300 miljoner kronor till kvalitetsatsningar. Det är bara det att pengarna inte finns i tabellverket. Hade ni styrts i dag hade dessa pengar alltså inte funnits. Ni nämner dem i

motionen, men sedan saknas de i den konkreta budgettabellen. Dessa pengar finns alltså inte.

Jag konstaterar att denna regering har satsat och kommer att satsa totalt 800 miljoner kronor i kvalitetsförbättringar, vilket är en avsevärd förbättring.

Ja, kvaliteten är viktig. Ni talar gärna om volymerna, om utökningen av utbildningen. Det måste dock ske utifrån att vi värnar kvaliteten och utvecklar den, och det är där vi måste ha ökat fokus.

Anf. 50 LOUISE MALMSTRÖM (S) replik:

Fru talman! Nu måste jag så klart gå tillbaka och kolla i vår tabell, för som jag har förstått det lägger vi 300 miljoner i kvalitetssatsningar på att studenterna ska få fler lärarledda timmar och bättre arbetslivsanknytning. Vi har heller inte, som Mikael sade tidigare, lagt fram förslag på att bygga ut utan att tillföra kvalitetspengar. Det har vi vid det här laget inte gjort på ett antal år. Vi är alltså lite trötta på att lyssna på det.

Det ni kallar satsningar ser däremot, utifrån det jag har försökt läsa mig till, ut som att ni bara flyttar pengar. Ni tar in pengar högskolorna redan har, som de får för att normalprestera, och så stoppar ni tillbaka dem i andra änden. I alla fall som jag har läst det lägger vi 300 miljoner mer i kvalitetssatsningar.

När det gäller det minskade utrymmet på högskolorna: Att man får mindre pengar över till undervisningstid hänger också ihop med att man har fått utökade uppgifter. Man har till exempel fått ta över ansvaret för studentinflytande, och regeringens kassa bostadspolitik har lett till att högskolor har tvingats ta ansvar för studentbostäder. Att kalla det kvalitetssatsningar när man bara flyttar runt pengar i systemet tycker jag är att vilseleda dem som lyssnar.

Anf. 51 NINA LUNDSTRÖM (FP) replik:

Fru talman! Det är förvånande med Louise Malmströms inställning. Totalt sett kan man konstatera att budgeten ligger på ungefär 35 miljarder för högskole- och universitetssektorn. Det är väl ändå rimligt att man jobbar med de pengar som är tillgängliga.

Kvalitetssatsningarna är betydande, liksom satsningarna på att förstärka tandläkarutbildningen, läkarutbildningen och de andra utbildningar jag nämnde. Det handlar nämligen om Sveriges konkurrenskraft. Än en gång vill jag dock påminna om att pengarna nämns i Socialdemokraternas kvalitetssatsning, men de saknas i tabellverket. Hade ni haft makten i dag hade alltså dessa pengar inte funnits över huvud taget.

Våra 800 miljoner kronor är en rejäl satsning. Sedan finns det utmaningar vi också jobbar med. Vi hade studiestödsdebatten i förra veckan, och där kan vi konstatera att studenternas möjligheter att klara sig på det studiestöd som finns har förbättrats avsevärt. I dag är det 9 400 kronor. Det sker också en stor satsning på yrken där vi vet att vi kommer att ha stor brist, såsom ingenjörer, läkare, tandläkare med flera. Det sker alltså väldigt mycket.

Det jag slås av ibland är att det låter som att ingenting görs. Läser man betänkandet och budgetpropositionen kan man dock uttyda ur siffrorna vilka satsningar som de facto görs.

Sedan ska vi jobba mer med kvalitet, och vi kommer att ha utmaningar framöver. Men det viktiga när man sitter i denna bil, Louise Malmström, är att man siktar framåt och har blicken riktad dit man vill. Det är nog så viktigt i en så viktig fråga för hela Sveriges utveckling som högskolor, universitet och inte minst forskningen är.
(Applåder)

Anf. 52 EMIL KÄLLSTRÖM (C):

Fru talman! Sverige håller på att ta fram en innovationsstrategi. Regeringen ser att Sverige för att klara vår tids utmaningar måste möta framtiden med innovationer, nya tankar och nya idéer. Därför har regeringen sedan valet 2010 dragit i gång och hållit i en ambitiös process för att låta så många som möjligt i samhällets alla sektorer få komma till tals kring hur Sverige ska bli mer innovativt och vad en innovationsstrategi för Sverige bör innehålla.

Innovationsstrategin kommer att bli klar under nästa år. Strategin kommer att vara ett långsiktigt dokument med sikte på år 2020 till stöd för till exempel de budgetpropositioner och forsknings- och innovationspropositioner som vi antar med lite kortare intervaller.

För att Sverige ska fortsätta att vara och helst bli ännu lite mer innovativt och framgångsrikt i en globaliserad värld krävs det en högre utbildning och forskning av världsklass.

Vi kan vara stolta över vår väl utbyggda högre utbildning där fler än någonsin studerar på högskola och universitet, och vår forskning och vårt innovationsarbete finns med bland länder i världstoppen när det gäller satsningar. Vi kan dock inte bli nöjda, för lägger vi oss på latsidan kommer vi mycket snart att vara omsprungna av andra länder och regioner som också de satsar stort.

Kvantitet i den högre utbildningen är naturligtvis viktigt. Det är viktigt att så många som möjligt kan gå sin drömutbildning. I vissa fall är drömutbildningen den som ligger nära hemmet. Därför är det viktigt att den högre utbildningen är utbyggd i hela landet, vilket den är i dag. Kvantitet och geografisk spridning får dock inte komma på plats till priset av kvalitet. Tidigare var det precis det som hände. Platserna blev fler, men de finansierades hela tiden inom ram. Louise Malmström nämnde att det var flera år sedan som Socialdemokraterna inte finansierade sin utbyggnad, och det var väl ungefär fram till 2006 som de gjorde det, för det var ju så länge som de hade möjligt att påverka. Men resultatet av att finansiera inom ram blev det som nu kallas heltidsstudier men med bara ett fåtal läroleda timmar i veckan. Det gäller inte minst humaniora och samhällsvetenskap.

Med Alliansen vid rodret har vi påbörjat resan mot högre kvalitet i den högre utbildningen. Det gäller inte minst humaniora och samhällsvetenskap. I flera steg har vi höjt ersättningarna. År 2012 och 2013 ser vi ytterligare höjningar med 200 respektive 400 miljoner kronor. Som Nina Lundström nämnde ser vi en total höjning fram till 2013 på 800 miljoner.

Fru talman! Det är ett ofta upprepat budskap att vi i Sverige är duktiga på input i forskning och innovation men sämre på output, det vill säga att vi är bra på att satsa men sämre på att få ut resultat i form av nya metoder, nya produkter, nya företag och nya jobb. Också här är vi på rätt

Prot. 2011/12:51
19 december

väg. Mycket handlar om att de lärosäten där lejonparten av forskningen sker ska ha rätt verktyg för att kunna verka som nyttspridare.

I det betänkande vi i dag diskuterar nämns satsningen på särskilda medel till universitetens holdingbolag. Dessa miljoner syftar till att bygga upp idébanker med forskningsresultat, i syfte att göra det enklare för befintliga och nya företag att till exempel kommersialisera de upptäckter som görs vid lärosätenas forskning. Det här är småpengar, men det är väldigt viktiga verktyg som kan bidra till nyttskapande.

Holdingsbolagen, som de här pengarna går till, är viktiga för att just ge lärosätena verktyg för att bli duktigare på samverkan och innovationsarbete och som spridare av nytta. Andra sådana verktyg som också har nämnts i debatten är innovationskontoren, som gärna får bli fler. Det är också, vill jag hävda, den resa mot autonomi som lärosätena är inne på. I den senaste budgetpropositionen skriver regeringspartierna att man gärna ser att lärosätena ska kunna drivas av stiftelser. Det är ett sätt att stärka den lokala kopplingen och kopplingen mellan näringsliv, samhälle och akademi.

För min och Centerpartiets del är detta mycket viktigt. En god, ambitiös och nyfikenhetsdriven grundforskning, som gärna ibland får åstadkomma ett Nobelpris, måste kompletteras med ett väl fungerande innovationssystem som på bästa sätt tar till vara de resultat som forskningen producerar. Detta arbete är också något som vi i större utsträckning än i dag borde mäta, jämföra och knyta incitament till.

På onsdag skriver jag en av mina sista tentor i redovisning för att förhoppningsvis få en examen i bland annat redovisning. En av de saker som jag har med i mina minnesanteckningar, som jag insåg lite senare i debatten att jag borde ha haft med här med tanke på hur lång tid debatten tagit, är citatet ”what gets measured gets done”, alltså det som mäts blir gjort. Det gäller också lärosätenas verksamhet, och vi bör bli bättre på att mäta fler aspekter i det som lärosätena gör.

Fru talman! Ett led i att skapa en bättre matchning mellan högre utbildning, forskning och näringsliv är just detta.

En annan del inom den högre utbildningen som jag gärna lyfter fram, och som absolut präglas av denna matchning, är yrkeshögskolan. För några veckor sedan stod jag själv värd för ett möte i Kramfors kommun med representanter för YH-myndigheten och norrländsk skogsindustri. Näringsens företrädare pekade på ett behov av utbildad arbetskraft med skoglig inriktning som i dag inte finns. Det är hundratals jobb som aldrig blir besatta på grund av brist på utbildad arbetskraft. Där spelar yrkeshögskolan en mycket viktig roll. Det är bra att vi satsar 150 miljoner utöver de reguljära resurserna på 1,6 miljarder på yrkeshögskolan.

Det är fullständigt naturligt att regeringspartierna och regeringens politik granskas mer än oppositionens. Men ibland funderar jag på vad man kan komma undan med att säga i diskussionen när man står och företräder ett budgetalternativ. Louise Malmström nämnde att hon tycker att det är hög tid nu att dimensionera för Socialdemokraternas mål att 50 procent av alla 30-åringar år 2020 ska ha en högskoleutbildning. Då är det en bra början att dimensionera för detta själva. Ni drar ned på platserna i högre utbildning, inte lika mycket som regeringen dimensionerar om men ni drar de facto ned antalet platser. Hade pratet om era målsättningar varit allvar hade ni tvärtom varit tvungna att dimensionera upp antalet platser väldigt kraftigt. Det hade varit en uppdimensionering som inte hade motsvarats av ett söktryck, men ni hade tvingats att göra det för att sätta kraft bakom orden.

Jag skulle vilja avsluta där jag började med att säga att vi har en regering med målsättningen att Sverige ska bli en av världens mest innovativa miljöer. I syfte att åstadkomma detta arbetar vi nu fram en innovationsstrategi för Sverige som ska präglade samhällets alla sektorer men inte minst utbildningssystemet, naturligt nog. Denna strategi kommer att vara

klar nästa år. Det kommer att bli mycket spännande att få delta i slutförandet av strategin och sedan de budgetpropositioner och de forsknings- och innovationspropositioner som ska haka i denna strategi.
(Applåder)

I detta anförande instämde Ulrika Carlsson i Skövde (C) och Annika Eclund (KD).

Anf. 53 LOUISE MALMSTRÖM (S) replik:

Fru talman! Jag måste få börja med att korrigera Nina Lundström i förra replikskiftet, därför att de här pengarna finns visst. Under rubriken Högskoleverket på s. 134 står det 915 miljoner. 615 ska gå till platser och 300 miljoner till kvalitetssatsningen. Nu behöver vi inte vara förvirrade över det.

Det är inte bara Nina Lundström som ska gå hem och läsa på utan även Emil Källström, därför att vårt mål angående 30–34-åringarna gäller ju både högskola och yrkeshögskola. Det kan vara det som Emil Källström har missat. De 8 700 platserna plus de 6 500 platserna är en högre andel, så det är inte någon neddragning eller reduktion.

Men det var inte det jag skulle fråga om. Centern är ju ett parti som har brukat värna utveckling och tillväxt i hela landet. Din partiledare Annie Lööf var på besök i Skövde förra veckan och passade på att vurma för högskolan där. Samtidigt ställer sig ditt parti bakom en politik som spelar lite svälta räv med de mindre lärosätena. De får bara en rännil på forskningsresurserna som räknas ut procentuellt. Det gör att skillnaderna ökar ännu mer. Sedan underkänns de för bristande forskningsanknytning.

Hur hänger det ihop att Centerpartiet när man är ute i landet pratar och vurmar för de små och medelstora högskolorna men gör någonting helt annat när man kommer till Stockholm, Emil Källström?

Anf. 54 EMIL KÄLLSTRÖM (C) replik:

Fru talman! Jag pratade ju om innovationsstrategin, och jag tror att Louise Malmström har mycket att lära oss där med tanke på det innovativa sättet att ta replik på två personer under ett och samma replikskifte.

När det gäller utbildning och forskning i hela landet ska vi ha en sak helt klar för oss. Utbildning och forskning av god kvalitet är precis lika mycket värt oavsett var det är, om det är på de mindre lärosätena eller på de större lärosätena.

Det vi måste ha är en bra politik som gynnar kvaliteten var den än må uppstå. Det finns en bild av att regeringen vill slå ihop lärosäten och kanske till och med lägga ned lärosäten. Det är inte sant. I den mån de tankarna finns är de absolut inte regeringens. Det är bara att läsa senaste budgetpropositionen. Där säger regeringen klart och tydligt att en god kvalitet ska finnas över hela landet, att det ska finnas på både små och stora lärosäten och att det är lika mycket värt.

I ditt anförande, Louise Malmström, hade du en utläggning om grundforskning kontra Nobelpris. Om jag fattade rätt hävdade du att man ska satsa mer på grundforskning och inte bara på Nobelpris. Jag blir sugen på att veta mer om det. Ofta hävdar man ju att det är just grundforskning och satsning på grundforskning som leder till Nobelpris. Kan

du ha menat att du vill ha en annan balans mellan grundforskning och tillämpad forskning?

Prot. 2011/12:51
19 december

*Utbildning och
universitetsforskning*

Anf. 55 LOUISE MALMSTRÖM (S) replik:

Fru talman! Det räcker inte att säga att det är viktigt att det ska vara god kvalitet i hela landet, Emil Källström. Man måste också styra resurserna så att det blir god kvalitet i hela landet.

Jag menar inte att vi ska ha högskolor i hela landet främst för regionernas skull. Jag tror att de är bra för den vetenskapliga kvaliteten och tillväxten i hela landet eftersom de ofta jobbar lite annorlunda och har tätare kontakter med arbetsmarknaden. Jag vet att de också har stor betydelse för att bryta den sociala snedrekryteringen.

Tror Emil Källström att Skövde, Dalarna, Blekinge eller någon annan plats där det finns en mindre högskola kommer att klara av att rekrytera sjuksköterskor och lärare i framtiden om ni straffar ut dessa högskolor? Är det okej att priset för detta är en ökad snedrekrytering?

Anf. 56 EMIL KÄLLSTRÖM (C) replik:

Fru talman! Det är min förhoppning och tro att inget av de lärosäten du nämner, Louise Malmström, kommer att straffas ut. Vi har en politik som främjar kvalitet var den än finns.

Som du märkte av mitt anförande har jag och Centerpartiet idéer om hur vi ska komplettera systemet för hur vi fördelar resurser. Jag ser gärna att man premierar samverkan och innovationsarbete. Det skulle gynna några av de lärosäten som i dag känner sig missgynnade men även några av de stora, till exempel KTH och Linköpings universitet som är duktiga på detta.

En del av oppositionens missuppfattning av vår politik har att göra med att vi har en helt annan syn på hur man fördelar resurser. På er retorik låter det som att Utbildningsdepartementet portionerar ut resurserna godtyckligt och straffar vissa lärosäten och gynnar andra. Så är det inte. Vi har konstruerat vissa nycklar som främjar kvalitet när det till exempel gäller publicering och citering av forskning. Detta gäller alla lärosäten.

På Socialdemokraternas tid lade man pengar där man ville. Göran Persson blev hedersdoktor på ett universitet tack vare att han var snäll mot det lärosätet. Den tiden är dock förbi.

Jag ser gärna att man förfinar de system vi har för att fördela resurser. Det kanske skulle gynna vissa lärosäten som i dag känner sig missgynnade, men det skulle vara för att de är bra och inte för att de ligger på en viss ort eller har en viss storlek.

Anf. 57 ROGER HADDAD (FP):

Fru talman! När man hör de rödgröna partierna förstår jag inte riktigt vad alternativet till regeringens skolpolitik är. De har mycket synpunkter och kritik men när retoriken rensas bort vill de egentligen bara gå tillbaka till det gamla systemet. Det motsätter jag mig.

Svensk skola står inför stora utmaningar. Vi fortsätter i nästa års budget att ta krafttag för att höja resultaten, men mer pengar löser inte skolans problem.

Genomströmningen på gymnasieskolan påverkas direkt av elevernas förkunskaper från grundskolan. Det förvånar mig att ingen av opposit-

ionsföreträdarna har fokuserat på skolans egentliga stora utmaning, nämligen grundskolans kvalitet och genomströmning.

Nationella rapporter visar att endast varannan elev som påbörjar en gymnasieutbildning avslutar den med godkända betyg i alla kurser. Genom att skärpa intagningskraven kommer fler elever att klara av sina studier.

Det individuella programmet har inte heller omnämnts. Det var ett stort misslyckande. Kollektiva lösningar, dålig kompetens bland lärarna och låga förväntningar har bidragit till att många ungdomar aldrig fått det stöd de har rätt till. Vi har nu ersatt det individuella programmet med fem särskilda program i gymnasieskolan, som i större utsträckning ska bidra till att ungdomar får en reell chans att klara av gymnasiet och gå vidare till högre studier eller arbete.

Det gamla individuella programmet hade ett uppdrag. Det var att göra alla ungdomar behöriga till ett nationellt program, som i sin tur hade till uppdrag att förbereda unga för att gå vidare till högskolan eller åtminstone lämna gymnasieskolan med en högskolebehörighet. Slutresultatet känner vi i de borgerliga partierna i alla fall till men tydligen inte de rödgröna: avhopp, skolk och elever som lämnar gymnasiet utan slutbetyg och gick rakt ut i ungdomsarbetslöshet. Kommunerna skulle spara mycket resurser på att ha en tydlig ledning och kvalitetssäkring av det gamla individuella programmet eller det som nu kommer att vara fem särskilda program.

Ungdomsarbetslösheten har omnämnts av några företrädare för oppositionen, vilket jag välkomnar. Man erkänner dock inte att 40 procent av den så kallade ungdomsarbetslösheten utgörs av heltidsstuderande. Vi ska inte förminska problemet med ungdomsarbetslösheten, men det är viktigt att koncentrera sig på dem som faktiskt har bekymmer, nämligen på dem som inte har utbildning och på dem som inte får några insatser över huvud taget.

Fru talman! Lärlingsutbildningarna och yrkesutbildningarna ogillas fortfarande av många lokala socialdemokrater och vänsterpartister. De vill tillbaka till det gamla. Vi får dock inte glömma att en viktig poäng med den nya gymnasieskolan är att stärka kopplingen till arbetslivet och utbilda ungdomar så att de blir anställningsbara. Vi har nu en gymnasieskola som är anpassad efter individens behov, och de närmaste åren vill vi avsätta mer resurser för att bygga ut antalet lärlingsplatser ytterligare.

Vår stora utmaning är som tidigare nämnts lärarkompetensen. Det var alliansregeringen som började ta tag i frågan. Statskontoret redovisade våren 2007 att 50 procent av grundskoleundervisningen bedrevs av lärare som saknade lärarexamen med inriktning mot skolform och årskurs och tillräcklig utbildning i undervisningsämnet. 10 procent av alla tillsvidareanställda lärare saknade helt lärarexamen.

Skolinspektionen bekräftar i sin rapport att många lärare undervisar i ämnen som de inte har behörighet för. Många kommuner låter obehöriga hoppa in och undervisa i exempelvis matematik. Det är inte acceptabelt. Det äventyrar elevernas rätt till en bra undervisning men också möjligheten till en rättssäker bedömning.

Vi styr nu om i skolpolitiken från att inte ha värderat och ställt krav på lärarexamen och ämnesbehörighet till att kräva det i den nya skollagen. Lärare som undervisar och som ska sätta betyg ska ha lärarexa-

men och ämnesbehörighet och vara behöriga för det stadium man undervisar på. Den nya lärarlegitimationen är därför en viktig kvalitetssäkring. Jag noterar till min besvikelse voteringen i riksdagen den 2 mars 2011 när 23 miljöpartister röstade nej och 17 vänsterpartister avstod.

I nästa års budget avsätts resurser för att öka andelen behöriga lärare och till Lärarlyftet för fortbildning av lärare som har examen men som saknar ämnesbehörighet. Lärarens kompetens har nämnts som det mest avgörande för skolans resultat. Därför är det angeläget att fortsätta denna satsning.

Ska vi lyckas vända trenden behövs en tuff statlig styrning och uppföljning, bland annat genom Skolinspektionen. Den har inte heller nämnts tidigare. Myndigheten spelar en central roll för kvalitetsarbetet. Det spelar ingen roll vilka beslut vi fattar i kammaren och hur mycket resurser vi anslår i statsbudgeten om besluten inte får genomslag på kommun-, skol- och klassrumsnivå.

Skolinspektionen har tyvärr konstaterat stora brister i det systematiska kvalitetsuppföljningsarbetet. Endast ett fåtal kommuner undkom kritik på denna punkt. Att många rektorer inte vet hur resultaten ser ut på den egna skolan är ett bekymmer. Ännu mörkare blir bilden när Skolinspektionen granskar huvudmännens kvalitetsarbete på kommunnivå. Den som inte har koll kan heller inte ta ansvar och vidta åtgärder.

Jag vänder mig till Miljöpartiet som sade att vi ska lyssna mer på SKL. Jag ska läsa en bit ur min kvällslektyr skriven av Hans Albin Larsson. På sidan 72 sammanfattar han så här: Sammantaget önskar Svenska kommunförbundet att skolan betraktas som vilken kommunal verksamhet som helst och att endast mål för verksamheten ska anges av staten. Inga regler om behörighet, timplaner, ämnen, fortbildning etcetera ska finnas.

Det var tur att vi inte följde SKL:s rekommendationer. Den nya skollagen utökar Skolinspektionens mandat med fler instrument: fördjupade tillsynsbesök, vitesbelägganden, förelägganden och tillfälligt eller definitivt verksamhetsförbud. Dåliga skolor ska inte få drivas. De som har stora kvalitetsbrister ska kunna stängas. Inspektionens beslut den senaste tiden ger en viktig signal till skolhuvudmännen.

Det görs en satsning på vuxenutbildningen. Vi avsätter nästa år drygt 2,2 miljarder till vuxenutbildningen och yrkeshögskolan. Satsningen på yrkesvux och statsbidrag för lärlingar inom vuxenutbildningen är viktiga komplement för att möta den ungdomsarbetslöshet som finns, men också för att bättre matcha arbetsmarknadens behov av kompetens.

Jag kan till min glädje konstatera att yrkeshögskolan gör ett gott arbete. Förra veckan redovisades att 86 procent av de studenter som hade gått på yrkeshögskolan 2010 hade ett arbete inom sitt område inom sex månader efter avslutade studier. Det är mycket positivt. Det visar att regeringen är på rätt väg.

(Applåder)

Anf. 58 RICHARD JOMSHOF (SD):

Fru talman! Det var några saker jag inte hann säga i mitt första anförande, som jag kort vill nämna.

Jag vill faktiskt berömma regeringen när det gäller synen på SKL:s rekommendationer. Där tycker jag att de har gjort helt rätt.

Jag lyfte fram mycket förra gången så det här blir något av en repris, men jag vill ta tillfället i akt och komma med några kloka ord.

När det gäller den högre utbildningen menar vi att huvudsatsningen måste ligga på matchning. Det har flera tagit upp; det är inte något konstigt. Vi måste redan från början satsa på studievägledning. Det är viktigt att våra barn och ungdomar, framför allt tonåringar, hittar rätt så att de vet vad de ska göra. Det är viktigt att de får hjälp att göra rätt val; det är inte alltid så lätt. Det behövs en effektivisering för att matcha utbildningsutbudet mot näringslivets behov av kompetens.

Michael Svensson nämnde något om att det inte är en tävling i vem som kan erbjuda flest platser. Det är det inte. När vi säger att vi vill satsa mycket pengar på Myndigheten för yrkeshögskolan är det inte för att vi vill kunna slå oss för bröstet och säga: Titta, vi satsar mest pengar och kan erbjuda flest platser. Vi gör det för att vi tycker att det är en viktig satsning. Det är ju alltid roligt att satsa mer än regeringen, men det är en annan fråga.

Jag är helt övertygad om att regeringen ibland kan snegla på oppositionen, Margareta Pålsson. Jag tror att det är en del av det politiska spelet att vi tittar på varandra och lånar och ibland till och med stjälar idéer av varandra. Det ska vi vara medvetna om.

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut fattades under 10 §.)

8 § Allmän miljö- och naturvård m.m.

Föredrogs
miljö- och jordbruksutskottets betänkande 2011/12: MJU1
Utgiftsområde 20 Allmän miljö- och naturvård m.m. (prop. 2011/12:1
delvis och skr. 2010/11:157).

Anf. 59 JOHAN LÖFSTRAND (S):

Fru talman! Vi ska nu debattera miljö- och jordbruksutskottets betänkande nr 1 om allmän miljö- och naturvård.

Jag börjar med att yrka bifall till reservation nummer 2.

Fru talman! Vi står här i kammaren i dag och ska debattera miljöfrågor. Det kommer nog att bli mest fokus på klimatfrågor. Det är lite mer än en vecka sedan klimattoppmötet i Durban avslutades. Vi kan konstatera att det inte blev tillräckligt. Det blev inte tillräckligt för att skydda mänskligheten och inte tillräckligt för att rädda vår planet. Det blev ett lyckat misslyckande.

Vi kan konstatera att det fortfarande är en process, men innehållet är inte mycket att hänga i julgranen. Det kommer inte att garantera att utsläppen minskar, och det är osäkert vilka mål som gäller framgent. Jag tror att det kommer bli oerhört svårt att uppnå tvågradersmålet – ett mål som egentligen skulle behöva skärpas. Men vi kan inte ge upp. Vi måste tänka globalt men börja agera lokalt. Vi måste jobba vidare på den internationella arenan men framför allt måste vi visa ansvar på hemmaplan, både i Sverige och inom EU.

Sverige måste återigen bli ett föregångsland. För att vi ska klara det krävs det en hel del av den svenska regeringen. Det känns snarare som om vi har gått i helt motsatt riktning de senaste åren. Det räcker inte att plocka bort skatten på handelsgödsel, vilket är ett effektivt instrument för att minska jordbrukets klimatpåverkan. Det räcker inte heller att ta bort stödet för lokala klimatinvesteringar som har fått i gång en omställning lokalt och som har minskat utsläppen med mer än två miljoner ton koldioxid per år. Det duger inte att blunda för de problem som finns inom transportsektorn.

I stället behöver vi satsa. Vi måste visa vilja och politiskt mod. Sverige må vara ett litet land men våra insatser är viktiga både som ett föredöme för andra och för att minska de totala utsläppen av växthusgaser.

Sverige måste ta sin del av miljöansvaret. Jag anser att vi borde gå före. Vi ska vara först med att använda framtidens miljöteknik. Då krävs insatser inom ett antal områden. Vi måste investera i järnväg och kollektivtrafik. Vi måste satsa på förnybar energi och energieffektivisering, och vi måste skapa olika typer av politiska styrmedel för att förändra det svenska samhället till att bli mer hållbart.

Jag tror att de offensiva miljöinvesteringarna kommer att tjäna oss i framtiden. Det kommer att stärka vår konkurrenskraft, bygga broar till jobb och välfärd, och rädda vår planet. Det kommer inte minst att visa de fattiga länderna i världen att vi tar vårt ansvar. Om inte vi tar ansvar, vem ska då göra det?

Det är lite synd att vår miljöminister inte närvarar i denna viktiga debatt. Det hade varit spännande att höra hennes reflexioner efter klimat-toppmötet. Hur ser hon på Sverige och världens utmaningar de kommande åren? Det hade framför allt varit spännande att höra vad hon anser att regeringen ska göra för att vi ska ta vårt ansvar i miljöfrågorna. Regeringen är passiv och verkar snarare undvika de problem och utmaningar som det svenska samhället står inför. Det tycker jag är oerhört problematiskt.

En annan fråga som har aktualiserats under de senaste veckorna är att Sverige återigen har fallit på den internationella miljörelsens ranking av progressiva klimatländer. Varje år sedan 2006 presenterar organisationerna Climate Action Network och German Watch en internationell ranking av klimatskyddet i de länder som tillsammans står för 90 procent av världens utsläpp, det så kallade Climate Change Performance Index.

I kategorin Klimatpolitik, det vill säga en bedömning av landets nationella och internationella politik, har Sverige rasat de senaste åren. År 2006 låg vi på 5:e plats. Förra året hamnade vi på en skrämmande 24:e plats. Nu har vi rasat ytterligare tio placeringar och hamnar på chockerande 34:e plats. Det är inte acceptabelt.

Som grädde på moset kom i dag den officiella statistiken för utsläppen av växthusgaser 2010. Siffrorna visar på att utsläppen har ökat. Under den socialdemokratiska regeringsperioden lyckades vi minska utsläppen, och trenden har sedan fortsatt under ett antal år med borgerligt styre.

Den trenden är nu bruten. Utsläppsnivåerna i Sverige har stigit markant och ligger i paritet med vad de gjorde när borgerligheten tog makten 2006, det vill säga att de styrmedel som den socialdemokratiska rege-

ringen införde delvis har tagits bort. Nu ser vi att utsläppsnivåerna återigen ökar.

På punkt efter punkt kan man nu konstatera att regeringens prat om att Sverige är ett av de länder i världen som har den mest ambitiösa klimatpolitiken bara är tomma ord. Det går inte att leva på gamla meriter i evighet, utan det krävs faktiskt handlingskraft, och det krävs att man vågar ta ansvar. Det handlar också om att ha lite tempo. Man har inte infört några nya styrmedel, och därför har vi också tappat i olika internationella rankningar och i den faktiska utsläppsstatistiken. Här handlar det om att vi måste ta tag i de problem som finns och inte bara ducka i alla svåra och jobbiga frågor.

Fru talman! Sverige och världen står inför ett tufft läge, och nu krävs det handlingskraft. Globalt har vi sett att den finns men kanske inte riktigt i den omfattning som vi skulle vilja. Nu krävs det handlingskraft lokalt.

De miljöproblem som vi har kräver investeringar, och det kommer att krävas ett antal tuffa beslut. Sverige måste ta ansvar, och då kommer man inte att klara av att ducka i fråga om de många och svåra prioriteringar som vi står inför, utan vi måste våga satsa och utmana.

Vi socialdemokrater vill utveckla miljöpolitiken. Vi vill skapa ett sunt system för att energieffektivisera bostads- och fastighetsbeståndet i Sverige. Vi vill hitta ett helhetsgrepp kring transportsektorn för att på så sätt lösa dessa miljöproblem. Vi vill också jobba mer med forskning och utveckling eftersom det är ett oerhört viktigt område för att klimatarbetet ska fungera, både regionalt och nationellt. Här finns det i dag ett antal oerhört skickliga och bra aktörer, men här måste det till ytterligare medel och ytterligare stimulans för att skapa nya innovationer.

Vi socialdemokrater har, som jag tidigare har sagt, en hög ambition på miljöområdet. Vi har byggt upp det svenska samhället till en rättvis välfärdsstat. Nu är utmaningarna större. Sverige måste återigen bli rättvist och solidariskt, men det kommer också att krävas en grön profil och ett större ansvarstagande för vår miljö. Inom utgiftsområde 20 finns det ett antal delar som jag tänkte lyfta fram och som jag anser vara extra viktiga.

Först och främst vill vi införa ett nytt system med stöd för lokala klimatinvesteringar. Vi vill satsa 1,6 miljarder kronor under perioden 2012–2015, det vill säga 400 miljoner kronor per år, för att skapa lokala klimatinvesteringar. Kommuner, företag och ideella organisationer ska ha möjlighet att söka detta. Vi ser nämligen att detta ger och har gett effekt.

Huvudinriktningen ska vara energieffektiviseringar. Det handlar om att öka produktion och konsumtion av förnybar energi. Det handlar om att stimulera nya innovationer och skapa arbetstillfällen och ny energi. Ett exempel är biogasproduktion där vi i dagsläget inte når upp till de mål som jag anser att Sverige borde ha i fråga om detta. Grundproblemet runt om i landet i dag är att det råder brist på kapital och brist på investeringar. Detta tror jag att ett lokalt klimatinvesteringsprogram kan få fart på.

Ett annat område där vi måste hitta nya lösningar gäller förorenad mark. Områden där gamla industrier har lämnat efter sig massor av gifter i marken är oerhört problematiska både för människor och för natur. Här har det under de senaste åren bedrivits ett bra arbete för att hitta proble-

men. Nu har Naturvårdsverket sagt att man behöver mer pengar för att lösa detta.

Vi tror att man måste hitta en ny modell för att föra över kostnaderna från staten och kommunen till dem som ansvarar för denna typ av verksamhet. I stället bör man utreda och se över möjligheterna att ta ut någon typ av avgift för dem som bedriver miljöfarlig verksamhet och placera dessa pengar i en fond så att man på sikt kan komma åt problemen och se till att förorenaren betalar, även om man inte hittar den ansvariga förorenaren just i det specifika fallet.

Ett annat område som är oerhört viktigt gäller biologisk mångfald. I den statliga budgeten för 2009 sänktes anslaget för skydd av värdefull natur med 200 miljoner kronor, vilket är ungefär 10 procent av anslaget. År 2011 kunde regeringen genom att lägga ihop olika budgetposter och jämföra dem med några andra påstå att man hade ökat anslaget med 190 miljoner kronor, trots att det i praktiken handlade om en höjning på 29 miljoner kronor. Det som regeringen då kallade för det ojämförligt största steget för skyddande av skog kommer att ta alldeles för lång tid. Naturvårdsverket räknar med att man inte på långa vägar kommer att nå målen när det gäller de bytesprogram som man har byggt upp med Sveaskog och som ska vara genomförda till 2014. Det ser jag som oerhört problematiskt.

Regeringen måste ta tag i situationen när det gäller den svenska skogen och den biologiska mångfalden. Vi vill stärka anslaget för skydd av värdefull natur med 800 miljoner kronor under fyra år. Vi föreslår att anslaget ökas med 200 miljoner kronor för vart och ett av åren 2012–2015.

Nästa fråga som jag tänkte ta upp rör regeringens förslag om en supermiljöbilspremie. Vi tror att denna premie kommer att gynna bara de människor som kommer att köpa mycket dyra bilar. Vi skulle hellre ha sett en bredare reform där man skapar ett omställningstryck. Vi vill i stället satsa 620 miljoner kronor under ett nytt anslag, nämligen miljöbilsbonus, som gör att man kan få stöd från 5 000 kronor och upp till 40 000 kronor om man köper bil. Det kommer att skapa ett omställningstryck som gör att fler bilar inkluderas och fler människor får möjlighet att efterfråga och köpa en miljöbil. Förutom detta vill vi införa en registreringsskatt på mellan 5 000 kronor och 15 000 kronor för bilar som har mycket höga koldioxidutsläpp. Vi bedömer att detta system kommer att bli statsfinansiellt kostnadsneutralt. Men vi tror att det i längden kommer att innebära att vi får ett större omvandlingstryck. På det sättet kommer försäljningen av bilar som har lägre utsläpp av koldioxid att öka.

Avslutningsvis: Vi socialdemokrater är frustrerade. Sverige har ingen miljöpolitik, och våra utsläpp ökar. Vi tappar i olika internationella undersökningar, och regeringen står handfallen. Ingen verkar ta ansvar. Vi socialdemokrater vill ta ansvar. Vi vill bygga ett rättvist och grönt Sverige, ett Sverige där alla har råd att vara miljö- och klimatsmarta, och vi vill bli ett föregångsland igen. Därför måste vi våga satsa på infrastruktur och kollektivtrafik, på energieffektiviseringar och förnybar energi och på smarta långsiktiga styrmedel för miljön.

(Applåder)

Anf. 60 HELENA LEANDER (MP):

Fru talman! Även jag tänkte börja med klimatet. Det är lite svårt att låta bli det med tanke på det stora klimattoppmötet i Durban förra helgen. Det blev inte totalt fiasko trots lågt ställda förväntningar. Förhandlarna kom hem med någon form av avtal, eller i alla fall en överenskommelse om att komma överens. Så långt var allting gott.

Problemet är att för klimatet är detta helt otillräckligt. Gör vi inte mer än det vi lovade i Durban kan vi glömma 2-gradersmålet, för att inte tala om 1 ½-gradersmålet. Då är det snarare en uppvärmning på tre fyra grader vi går emot. Någon grad hit eller dit kan låta som en futtig skillnad, men det kan bli förödande. Det ironiska är att de som drabbas hårdast är de som har minst skuld i det hela: fattiga människor i fattiga länder vilkas utsläpp är långt mycket lägre än våra.

Men vi behöver faktiskt inte vänta på att alla andra länder ska göra någonting för att vi ska göra någonting själva. Vi kan faktiskt tillsammans med ansvarsställande länder gå före och visa var skåpet ska stå. Vi kan visa att omställningen till ett mer hållbart samhälle inte är någonting att vara rädd för. Vi kan visa att det tvärtom är en fördel att gå före. Tyvärr är det lite så och så med det nu.

Ni kanske har sett Naturvårdsverkets färskasiffror i dag. Även om de är färskasiffror i dag är de från förra året. Men det har tagit ett år att få fram dem. De visar att utsläppen har ökat med ofattbara 10 procent i ett läge då utsläppen måste minska. Visst kan man skylla på konjunkturen och det ena och det andra. Men vi kan inte ha en klimatpolitik som funkar bara i finanskris. Vi kan inte ha en klimatpolitik som funkar bara i konjunkturedgång.

Vi måste ha en klimatpolitik som klarar att hantera våra utsläpp, oavsett hur det går med konjunkturen. Klimatet bryr sig inte så mycket om den saken, utan klimatet bryr sig om hur utsläppen utvecklas.

För att minska utsläppen krävs det en rad verktyg. Många av dem hanteras inte alls i vårt utskott, utan många av verktygen hamnar på skattepolitikens eller trafikpolitikens område – andra områden än de områden vi ska diskutera här i dag. Det innebär dock inte att de är mindre viktiga. Jag ska försöka vara lite fokuserad. Trots allt har vi en del viktiga frågor att här i dag ta ställning till.

Klimatinvesteringsprogrammet, Klimp, till exempel hann bidra till drygt en miljon ton i minskade växthusgasutsläpp innan den borgerliga regeringen lade ned det. Dessutom var det en katalysator för lokalt engagemang i klimatfrågor. Förvisso har man nu ersatt det här programmet med en satsning på hållbara städer – ett program som också innehåller bra saker, men det är ett mycket mindre och smalare program. Vi gröna vill se att Klimp återinförs. I vårt budgetalternativ avsätter vi 600 miljoner kronor om året till det.

Vi delar Socialdemokraternas skepsis till supermiljöbilspremierna, en premie som kommer att omfatta bara ett fåtal av alla bilar och som inte alls kommer att bidra till den stora omställning av fordonsflottan som vi behöver. I stället föreslår vi en snålbilstrappa som ger incitament till att minska utsläppen över hela skalan – från de största till de minsta och från de snålaste till de törstigaste bilarna. Det skulle sätta fart på omställningen.

Vi satsar också 1 miljard kronor de kommande tre åren på att anpassa samhället till ett förändrat klimat. Det är sorgligt att behöva säga det, men vi kommer inte undan ett förändrat klimat även om vi i dag stoppade våra utsläpp. Givetvis ska vi framför allt försöka minska våra utsläpp. Men redan nu ser vi hur stormar, översvämningar, ras, jordskred och allt sådant blir vanligare. Vi måste vänja oss vid det och anpassa vägar, byggnader, slussar och andra delar av samhället till det föränderliga klimatet. Till detta behövs pengar.

Ställ för allt i världen inte dessa satsningar på åtgärder mot satsningar utomlands! Vi måste göra både och. Faktum är att vi satsar ännu mer på åtgärder utomlands, i fattiga länder – drygt 1 ½ miljard kronor per år.

Det här är inga åtgärder som vi tänker räkna av för att slippa göra utsläppsminskningar här i Sverige, utan det är åtgärder som vi vidtar utöver det vi gör på hemmaplan. Det är inte heller fråga om pengar som vi tar från det vanliga biståndet, som fortfarande mer än väl behövs till fattigdomsbekämpning, utan det gäller nya pengar till klimatet – precis som vi lovat i internationella åtaganden.

Som ett rikt land med stora utsläpp har vi i Sverige ett dubbelt ansvar både för att minska våra utsläpp här och för att bidra så att fattiga länder kan utvecklas på ett sådant sätt att det blir mindre utsläpp än vi en gång åstadkommit.

Jag ska väl ärligt säga att de miljarder som vi kommer dragandes med bara är en mindre del av det som behövs, men en början. Sedan måste vi tillsammans med andra länder hitta internationella finansieringsmekanismer som kan ge ett tryggt och pålitligt flöde av pengar till klimatinsatser utomlands. Det kan handla om bränsleskatter på internationellt flyg och internationell sjöfart. Många olika lösningar kan man tänka sig. Här borde Sverige vara mycket mer drivande än som är fallet i dag.

Tyvär är klimatet inte den enda miljöutmaningen vi står inför. Av Sveriges 16 miljömål är det bara ett mål som Naturvårdsverket bedömer att vi med beslutade eller planerade åtgärder kommer att klara, nämligen målet Skyddande ozonskikt.

Ytterligare tio miljömål bedömer man att det finns förutsättningar att klara om regeringens passivitet byts mot handling. För fem mål ser det däremot mörkt ut. Förutom klimatet handlar det om kemikalier, havsmiljö, bebyggd miljö och biologisk mångfald. Låt oss gå igenom målen, ett i taget.

På kemikalieområdet ser vi hur alltmer av främmande ämnen sprids i vår miljö – ämnen som vi kanske inte alltid har kunskap om. Vi ser skrämmande exempel på hur de här ämnena kopplas samman med alla möjliga otrevliga effekter, inte minst för små barn och för foster som är extra känsliga och som redan i mammans mage matas med en kemikaliecocktail vars effekter vi inte riktigt känner till.

Här behövs det en mycket tuffare politik både i Sverige och inom ramen för EU:s kemikaliepolitik. Detta är kanske inte i första hand en budgetfråga, men vi avsätter ändå 25 miljoner om året till Kemikalieinspektionen för att de ska kunna jobba med den tuffare kemikaliepolitik som vi vill se.

Vi ökar också anslaget till sanering av förorenade områden – i motsats till regeringen som skär ned på området trots att behovet av åtgärder definitivt inte har minskat.

På havsmiljöområdet finns det en väldigt ambitiös retorik från regeringens sida – det erkännandet ska ändå ges. Men i praktiken har man mest flyttat runt pengar mellan olika anslag. Pengar som under andra anslag funnits till havsmiljöåtgärder får nu ett eget anslag, Havsmiljö. Det ser bra ut, men detta gör kanske inte så väldigt stor skillnad ute i havet. Dessutom planerar regeringen att från år 2013 dra ned på havsmiljöåtgärdsanslagen.

Vi gröna föreslår i stället 50 miljoner extra till havsmiljöåtgärder varje år under de kommande åren.

Sedan har vi den bebyggda miljön. Ärligt talat är detta inte riktigt en fråga för utskottet, så jag går raskt vidare till den biologiska mångfalden, i högsta grad en fråga för oss och en fråga där det finns mycket att säga.

Naturvårdsverket uttrycker det så här: ”Nyckelfaktorer att arbeta vidare med är skydd och skötsel av natur samt hållbart nyttjande av biologisk mångfald så att ekosystemen blir resilienta och därmed att arters överlevnad och ekosystemens förmåga att producera varor och tjänster säkerställs.”

Enklare uttryckt innebär det att den natur som brukas ska brukas hänsynsfullt. Vissa områden måste helt lämnas i fred. På så sätt kan vi behålla den mångfald av arter som gör naturen mindre sårbar för förändringar, inte minst klimatförändringar, och som är avgörande för naturens förmåga att förse oss med frisk luft, rent vatten, mat och allt som vi tar för givet.

Skogen är inte bara den dominerande naturtypen i Sverige utan också ett område där det är väldigt tydligt hur den biologiska mångfalden utarmas. När gammelskogar med träd av olika arter och olika åldrar ersätts med trädplantager där alla träd är likadana försvinner viktiga livsmiljöer och också de arter som är beroende av dessa livsmiljöer.

För att ge bättre förutsättningar för hotade arter som är beroende av skogen behövs både en större miljöhänsyn inom skogsbruket och fler områden som inte brukas alls utan som får åldras och utvecklas naturligt.

Tyvärr har regeringen urholkat anslaget Skydd av värdefull natur. Det innebär att det när det gäller nyckelbiotoper och områden där det inte alls borde avverkas ändå sker avverkning.

Vi gröna vill att värdefulla områden ska få ett långsiktigt skydd. Därför ökar vi anslaget Skydd av värdefull natur med över 2 miljarder kronor de kommande tre åren. Vi ökar också anslaget Åtgärder för värdefull natur med drygt 1 miljard kronor på tre år. Så här de sista skälvande veckorna av FN:s internationella skogsår skulle det vara en fin gest om även regeringen kunde se behovet av att skydda de värdefulla skogsområden som vi har kvar.

Fru talman! Jag är rädd att vi får vänta på en sådan fin gest. I stället får vi se hur miljövårdsbudgeten under de kommande åren skärs ned och för första gången på flera år hamnar under femmiljardersstrecket. Här går det alltså bra att spara för regeringen. Viktigare än så var inte miljön.

Jag tänker inte stillatigande titta på så åtminstone yrkar jag, fru talman, bifall till reservation 2.

Anf. 61 JOSEF FRANSSON (SD):

Fru talman! Jag tänker kort redogöra för våra anslag. Sverigedemokraterna anslår i sin skuggbudget 50 miljoner kronor extra till Naturvårdsverket för att öka insatserna avseende biologisk mångfald.

Vi föreslår ett tillskott om 200 miljoner kronor under anslaget Åtgärder för havs- och vattenmiljö genom att öka resurserna till att dels sanera, dels återställa förorenade områden i Östersjön som ett prioriterat område.

Vi vill också förstärka anslaget Sanering och återställning av förorenade områden med 100 miljoner kronor.

Anslaget Kemikalieinspektionen vill vi öka med 10 miljoner kronor – detta för att leva upp till våra mål om att genomföra en betydande begränsning av kemiska tillsatser.

Men eftersom våra budgetanslag går utöver redan fastslagna ramar utblir yrkanden om våra anslag.

Med denna lilla inledning skulle jag lite grann vilja ta mig ut i Europa, precis som tidigare talare gjort, och ta tillfället i akt att prata lite grann om utvecklingen i Europa.

Här i riksdagen har vi en arbetsordning som jag förvisso inte direkt har synpunkter på. Men jag tror att det finns personer utanför riksdagen som anser att dessa debatter här i kammaren är lite av ett spel för galleriet med tanke på att beslut ofta redan är fattade och så vidare.

Dessutom är det så att mycket av det vi här talar om är reglerat på en annan nivå, i EU, och att inflytandet för svenska parlamentariker på många områden är begränsat. Trenden i EU håller dock i sig. Den beslutsmakt som vi i denna kammare i realiteten vill ha kvar kommer att ytterligare begränsas av den framväxande superstaten EU. Det är knappast någon nyhet, men för varje europeisk kris så svarar EU med att kräva mer makt till Bryssel.

Man stannar aldrig upp och frågar om man bör ta ett steg tillbaka. Det är kanske inte så konstigt med tanke på att man byggt upp en hel institution där man bara får säga ja om man vill vara med på de fina middagarna och låta sig fotograferas med makteliten. Säger man nej, då gör man sig besvärlig och riskerar att bli utfrysad.

Det var kanske bara en tidsfråga, men nu börjar kraven komma från kommissionen att de vill ta kontroll över våra nationella skattesatser. Inte minst blir detta tydligt i EU:s Färdplan för ett resurseffektivt Europa. Tyskan Angela Merkel och fransmannen Nicolas Sarkozy vill för övrigt fortsättningsvis godkänna den svenska stadsbudgeten.

Vi svenska parlamentariker börjar alltmer likna statister, för man kan väl inte längre kalla EU för ett demokratiskt projekt? Många verkar drömma om ett Europas förenta stater med USA som modell. Men maktstrukturerna i EU har mer gemensamt med Kina och Ryssland än med USA.

Det demokratiska underskottet är totalt, och den vanlige medborgaren är chanslös att göra sin röst hörd. Den viktigaste faktorn i en demokrati är fria val och att man kan avsätta makten om man inte tycker den gör ett bra jobb.

Men hur avsätter man EU:s president Herman Van Rompuy, som för övrigt inte ens är folkvald till sitt ämbete? Det är tveksamt om speciellt många svenskar ens vet vem han är. Hur avsätter man EU:s kanske

största makthavare, kommissionens ordförande José Manuel Barroso, inte heller han folkvald?

Hur gör man som väljare om man inte önskar ytterligare maktöverföring ut från landet? I Sverige gavs vi inte möjlighet att rösta om Europas nya gemensamma grundlag, Lissabonfördraget, trots att det rimligen stred mot Sveriges grundlag gällande maktöverföring till främmande makt. På Irland, enda landet där man fick rösta, blev det ett klart nej. Men eftersom detta valresultat stod i vägen för superstatsbygget fick irländarna gå till valurnan igen och rösta tills resultatet blev det som EU-byråkraterna bestämt att det skulle bli. Det för onekligen tankarna österut till ett annat statsbygge med stormaktsambitioner som nyligen höll val.

Fru talman! I somras var jag på Gotland under Almedalsveckan och deltog i något som hette Stora miljökvällen. Där fick jag en fråga huruvida jag trodde det gick att kombinera ekonomisk tillväxt med hållbar utveckling. Jag svarade något i stil med: Ja, och jag menar också att det är en förutsättning eftersom miljöinsatser kostar pengar. Publiken buade ut mig fullständigt.

Det var kanske i och för sig inte någonting som jag behövde ta åt mig så mycket av, för publiken bestod kanske inte i första hand av ekonomer och ingenjörer. Ett problem som jag ser det är dock det tankegods som föranledde att folk buade, nämligen att det finns en betydande mängd människor som tror att om vi avskaffar den ekonomiska tillväxten så löser vi miljöproblemen.

Att det krävs en stabil ekonomi och en tillväxt för att få till stånd miljöinsatser tycker jag inte minst svårigheterna i de senaste klimatförhandlingarna i Durban visat, där den globala nedgången i ekonomin tvingar världens politiker att lyssna på hemmaopinionen och prioritera välfärd, jobb och mat på bordet framför nya mångmiljardutgifter.

Nu tar dock EU över taktpinnen, för där behöver man inte lyssna på någon hemmaopinion. Nu vill man från EU-kommissionen göra om våra ekonomiska fundament från grunden och gå mot något som snarare osar planekonomi än marknadsekonomi.

Jag talar då återigen om Färdplan för ett resurseffektivt Europa, som är en del av det som hamnat på miljö- och jordbruksutskottets bord. Man talar förvisso vackert om tillväxt. Men i samma dokument, som är ett förvirrat hopkok av skiftande ideologiskt ursprung, menar man att politiken kan skapa jobb och tillväxt genom regleringar och nya skatter. Snacka om att försöka äta kakan och samtidigt ha den kvar.

Den dagen det blir lönsamt att till exempel återvinna, den dagen kommer företag naturligtvis att fullt frivilligt göra det. Företagen vill nämligen tjäna pengar. Det är så att säga deras affärsidé. Kommissionen menar å andra sidan att resurseffektivitet inte skulle vara en del av marknaden. Ett effektivt användande av resurser är trots allt definitionen av marknadsekonomi. Att slöseri med resurser skulle vara lönsamt faller på sin egen orimlighet.

Nu tar man dock chansen att ta kontroll över Sveriges skatter från Bryssel, där man bland annat ska korrigera till exempel råvarupriser till det som EU-byråkraterna benämner som ”dess rätta värde” efter en påstådd miljöpåverkan, och man vill påtvinga medlemsländerna skatteväxling. Man kan ju utan att vara nationalekonom uttrycka farhågor om en

ny betungande administration och marknadsmässiga snedvridningar som gör hela Europa fattigare.

Jag vill gärna understryka att Sverigedemokraterna självklart inser att marknaden inte kan ta hand om alla samhällsproblem. Men när någon kommer och påstår att man kan tjäna pengar och skapa jobb genom att politisera och styra konsumtionsmönster med skattesatser, då drar åtminstone jag öronen åt mig.

Jag ser det som naturligt att man använder punktskatter och offentliga medel till forskning och olika politiska projekt för att komma till rätta med olika miljöproblem. Men man måste någonstans inse att detta kostar pengar. Det genererar inte pengar.

Ansatzerna från EU om att ta kontrollen över skattesystemet ser jag lika mycket som ett led att tillskansa sig större makt över EU:s medlemsstater som ett intresse av att lösa miljöutmaningar.

EU genomlider just nu sin största kris hittills. Vissa tappra EU-förespråkare framhåller därför att EU primärt är ett fredsprojekt för att påskina legitimitet. Men kanske kunde det vara på sin plats att ta ett steg tillbaka nu medan vi fortfarande är vänner.

Montera ned kolossen i Bryssel och återgå till det som varit positivt med EU-projektet, nämligen en frihandelsunion med en gemensam marknad för varor och tjänster.

Anf. 62 JOHAN LÖFSTRAND (S) replik:

Herr talman! Det var spännande att få en redogörelse för Sverigedemokraternas Europapolitik. Jag hade hoppats på att man skulle få lite större insikt i vad Sverigedemokraterna vill göra på det klimat- och miljöpolitiska området. Men det kanske kommer.

Förra året hade min kollega Matilda Ernkrans ett replikskifte med Josef. Där diskuterade hon Kyotoprotokollet och framför allt de utmaningar som den rika världen står inför för att ändra energi- och transportsystem och på samma sätt ge utrymme för fattiga länder att kunna utveckla sin välfärd.

Josef svarade då att Sverigedemokraterna ännu inte hade funderat kring vad man hade för åsikt om Kyotoprotokollet. Jag skulle vilja fråga vad man nu har kommit fram till. Är Kyotoprotokollet och ansatzerna att vi gemensamt ska ta ansvaret för världen och miljöfrågorna någonting som Sverigedemokraterna ställer sig bakom?

Anf. 63 JOSEF FRANSSON (SD) replik:

Herr talman! Det är naturligtvis någonting som vi har hunnit diskutera mer ingående nu. Vi har inte uttryckt någonting emot Kyotoprotokollet. Precis som jag redogjorde för här i talarstolen vänder vi oss däremot mot att man gör det på europeisk nivå. Man bör sköta detta genom multilaterala och bilaterala avtal. Det tror vi är rätt väg att gå.

Det gäller inte minst därför att även länderna i Europa har helt olika förutsättningar att tackla problem och kan ligga i olika fas i ekonomin. När man sköter detta på europeisk nivå blir det allt som oftast så att det sker med svenska medel. Vi är nettobetalare till EU. Det blir därför vi som kanske får bekosta miljöinsatser i södra och östra Europa.

Prot. 2011/12:51
19 december

*Allmän miljö- och
naturvård m.m.*

Anf. 64 JOHAN LÖFSTRAND (S) replik:

Herr talman! Det var spännande att få ett litet klargörande. Problemet med resonemanget är att om vi inte ska göra det på europeisk nivå för att vissa länder är fattigare än andra och därför har svårare att klara av förutsättningarna, hur ska vi då kunna tackla Kyotoprotokollet? Där säger man ändå att de fattiga länderna i världen ska kunna utveckla sin verksamhet på bekostnad av de rika industriländerna. Argumentationen om Kyotoprotokollet på en global nivå är ungefär samma resonemang som att man har olika ansatser och olika förutsättningar i Europa. Det blir lite svårt att föra ihop de två delarna.

Anf. 65 JOSEF FRANSSON (SD) replik:

Herr talman! Jag tror till skillnad från vissa partier här i riksdagen att en alltför ambitiös klimatpolitik rent av kan bli kontraproduktiv på sikt därför att man kanske drar ned Europa i en sämre ekonomisk situation. Då kommer det i framtiden att bli betydligt svårare att bedriva en gedigen klimatpolitik eller någon miljöpolitik över huvud taget.

Jag är lite oroad – även i och med Johan Löfstrands anförande tidigare – över att man totalt verkar sakna respekt för svenska skattemedel. Man tror på något vis att de växer på träd och att det aldrig tar slut. Man ser kanske till och med, om jag får referera till vad Miljöpartiet sade tidigare, tendenser till att ekonomisk nedgång är någonting positivt, för då funkar klimatpolitiken. Jag tycker att det är ett konstigt synsätt som vissa partier i den här riksdagen har på dessa frågor.

Anf. 66 JENS HOLM (V):

Herr talman! För ungefär en vecka sedan kom jag hem från klimattoppmötet i Durban i Sydafrika. FN:s klimatforskare i klimatpanelen IPCC hade uppmanat världens politiker att snarast göra någonting åt de snabbt växande utsläppen av växthusgaser. Man hade berättat för oss att vi har tre år på oss. Om inte utsläppskurvan börjar minska vid 2015 blir det omöjligt att hålla tvågradersmålet.

Med detta i bakhuvudet kan inte jag se överenskommelsen i Durban som något annat än ett stort misslyckande för klimatet. Man lyckades visserligen förhandla till sig lite mer tid, och man sade att vi förhoppningsvis har ett nytt bindande klimatavtal på plats 2020 – alltså om drygt åtta år. Det blev ingen progressiv reform av systemet med utsläppskrediter, CDM. Det blev inte någon offensiv strategi för tekniköverföring till utvecklingsländerna. Framför allt tog man inte fram några nya pengar till utvecklingsländerna. Man bildade en klimatfond. Men det är, som Norges statsminister Jens Stoltenberg sade, en fond utan pengar.

Detta oroar mig mycket. Uppriktigt sagt vet jag inte vad vi ska göra åt problemet, men det är ett gigantiskt problem. Hela planetens överlevnad står och väger i och med dessa överenskommelser på klimatoppmötena.

Det vi kan göra i den här församlingen är att fatta beslut om en bättre och mer aktiv klimatpolitik. Det är därför vi i Vänsterpartiet säger att vi måste satsa. Vi ska inte dra ned på miljö- och klimatområdet. Men jag är djupt störd över att vi har en regering som gör precis det motsatta. För ett år sedan stod Fredrik Reinfeldt i den här talarstolen och presenterade regeringens politik för de kommande fyra åren. Då sade Fredrik Rein-

feldt att de redan vidtagna och aviserade åtgärderna på klimatområdet räcker. Inga nya åtgärder kommer att aviseras under mandatperioden.

Om man tittar i budgetpropositionen för de kommande fyra åren ser man att det är precis detta det handlar om. På utgiftsområde 20, som vi pratar om nu, väntas nedskärningar på 1,2 miljarder kronor. Nästa år föreslår regeringen nedskärningar på 94 miljoner kronor. År 2013 blir det 400 miljoner kronor, 2014 blir det 300 miljoner kronor och 2015 nästan 400 miljoner kronor igen.

Kanske ser vi nu resultatet av klimatpassiviteten. I dag kom, som tidigare har anförts, de nya siffrorna från Naturvårdsverket. Utsläppen 2010 i Sverige ökade med nästan 10 procent jämfört med året innan.

Precis som Johan Löfstrand från Socialdemokraterna sade tidigare har Sverige rasat i den internationella klimatrankningen gjord av världens största miljöorganisationer. Vi har gått från plats 5 till plats 34 på fyra år. Det är ganska snabbt marscherat, måste jag säga.

Om vi då tittar på vad regeringen egentligen gör för klimatet kan vi konstatera att den främsta åtgärd som regeringen har för klimatet är uppköp av billiga och osäkra utsläppskrediter – CDM eller Clean Development Mechanism.

I budgeten har man anslagit nästan 1 miljard kronor för denna verksamhet. CDM handlar om att man lägger pengar på ett projekt i ett utvecklingsland. För Sveriges del går den största biten till Kina och Indien. Sedan kan man tillgodoräkna sig detta som om man hade gjort utsläppsminskningar här på hemmaplan. Det är ungefär 30 procent av de svenska utsläppsminskningarna som ska göras på detta sätt.

Vi har tyvärr inte någon egen, svensk forskning om denna verksamhet. Men vi kan titta på vad det tyska ÖKO-institutet kom fram till när man hade granskat en stor del av världens CDM-projekt. Ungefär 40 procent av projekten är inte additionella. Om ett projekt är additionellt betyder det att man kan verifiera och garantera att utsläppsminskningarna blir av.

En stor del av CDM-projekten hade blivit av ändå. Här ingår exempelvis de svenska vindkraftsprojekten och svenska satsningar på vattendammar. Det hade ändå funnits finansiering för detta. Det hade funnits med i de kinesiska femårsplanerna ändå. Men här kommer Sverige med kapital, och vi kan tillgodoräkna oss detta som om vi hade gjort utsläppsminskningar på hemmaplan.

Det är därför jag tycker att det är viktigt att yrka bifall till den rödgröna reservationen, reservation 2, där vi säger att vi vill att den svenska klimatpolitiken ska handla om att vi städar upp framför egen dörr och att vi gör alla utsläppsminskningar på hemmaplan.

Sedan är det precis som Helena Leander har sagt; vid sidan av detta föreslår vi tre partier olika satsningar i utvecklingsländer. Men det gör vi som separata satsningar. Vi avräknar inte det på de svenska åtgärderna, utan vi gör det som en form av klimatbistånd.

Jag tycker att det är bra att Riksrevisionen nu har gjort en oberoende granskning av den svenska CDM-verksamheten. Det är bland annat denna granskning som finns med i det som vi nu ska fatta beslut om. I ljuset av granskningen tycker jag att det vore på sin plats om regeringen åtminstone avvaktade med fortsatta investeringar i osäkra utsläppskrediter tills man har gjort en grundläggande oberoende granskning av den

svenska CDM-politiken. Men det är tyvärr inget som den svenska regeringen föreslår.

I stället för att göra en stor del av utsläppsminskningarna i andra länder vill vi i Vänsterpartiet satsa här i Sverige. Vi föreslår det som jag tror – om det går igenom – blir den största investeringsfonden någonsin för klimatet i Sverige. Det är ett nytt klimatinvesteringsprogram på 1 miljard kronor varje år. Kommuner, landsting, privatpersoner och småföretag ska kunna söka pengar för att göra offensiva klimatinvesteringar. Det kan handla om biogas, energieffektivisering, fjärrvärme, satsningar på en mer hållbar livsstil, klimatanpassning och så vidare.

Vi vet av erfarenhet att det klimatinvesteringsprogram som vi hade tidigare, och som den borgerliga regeringen tyvärr har lagt ned, var effektivt. Det innebar klimatinvesteringar på hemmaplan. Det var riktiga utsläppsminskningar och inte bluffminskningar, som CDM-projekten handlar om.

Vi i Vänsterpartiet gör också mängder av andra satsningar på klimatet, som en gigantisk satsning på kollektivtrafiken. Vi vill bygga om miljonprogramsområdena så att de inte bara blir bättre att bo i för de människor som bor där utan också så att bostäderna konsumerar mindre energi.

Vi vill göra storskaliga satsningar på förnybar energi som solenergi och vindkraft. Vi vill minska köttkonsumtionen. Vi föreslår en ökad koldioxidskatt. Vi vill ha en avgift på långtradartransporter så att det blir dyrare att transportera på motorvägar och billigare att transportera med tåg.

Vi föreslår också ett separat klimatbistånd. När de svenska utsläppen ökar, ökar risken för översvämningar i Bangladesh. När de svenska utsläppen ökar, ökar risken för ökenutbredning i Afrika söder om Sahara, till exempel i Botswana. När de svenska utsläppen ökar, ökar hettan i Amazonas och man får stora problem med den biologiska mångfalden. Våra utsläpp här på hemmaplan påverkar människor i syd. I den fattiga delen av världen är inte klimatförändringarna någonting som händer någon gång i framtiden, utan det är någonting som finns här och nu.

Det är därför som det är så otroligt viktigt att vi avsätter separata pengar i form av ett klimatbistånd. Det ska inte handla om pengar som vi tar från biståndsbudgeten, vilket den här regeringen gör. Vi ska också se till att de intäkter som kommer från EU:s handel med utsläppsrätter ska gå till klimatbistånd. De ska inte gå till Anders Borg så att han kan sänka skatten ännu mer för höginkomsttagare i Sverige.

Herr talman! Jag vet att jag inte har så mycket tid kvar. Därför vill jag avslutningsvis nämna att det finns en mängd andra viktiga områden på det område som vi debatterar nu. Det handlar om biologisk mångfald, marksanering, kemikaliepolitik och så vidare. På alla de här områdena lägger vi i Vänsterpartiet konkreta förslag på ökade satsningar. Vi tycker inte att det är okej att göra som regeringen gör, det vill säga dra ned på ett område som man behöver satsa på. Vi vill inte ha en politik där man sitter med armarna i kors, utan vi vill ha en aktiv miljö- och klimatpolitik. Det är därför vi lägger fram våra alternativ till regeringens politik.

(Applåder)

Anf. 67 LARS HJÄLMERED (M):

Herr talman! Jag vill börja med att yrka bifall till förslaget i det här betänkandet. I dag har vi en budgetdebatt om utgiftsområde 20 i statsbudgeten. Det handlar om allmän miljö- och naturvård. Totalt handlar det om lite mer än 5 miljarder kronor. Det är pengar som är mycket viktiga för den svenska miljön och det svenska miljöarbetet. Det täcker in en lång rad saker. Några exempel kommer upp i mitt och andra människors anföranden här.

Det handlar om att bättre kunna förebygga och förstå de förändringar som kan komma av klimatförändringar i Sverige och att kunna göra klimatinvesteringar i andra delar av världen. Det handlar om att kunna sanera förorenade områden, att investera i svenskt samarbete med andra länder och en lång rad andra saker.

Men miljöarbetet stannar inte heller vid statsbudgetens område nr 20, utan det finns flera andra delar som handlar om miljö och är inriktade på miljö. Internationell handel, utveckling, bistånd och forskning är några exempel på detta som har en mycket viktig betydelse för den svenska miljön och miljön i andra delar av världen.

Ytterligare ett exempel som jag tycker att man ska lyfta in och som inte täcks in av nr 20 är det som finns på näringsområdet. Det handlar om den mycket kraftfulla miljötekniksatsningen. Det handlar om totalt 400 miljoner kronor som Alliansen har anslagit. De har till syfte att kommersialisera mer miljöteknik, att starta fler miljöteknikföretag, att få fler företag att växa och inte minst att få fler av dessa miljöteknikföretag att gå ut på en internationell marknad och kunna sälja de här viktiga tekniska lösningarna till andra länder.

I vår värld finns det ett flertal jättestora och viktiga miljöutmaningar. Klimat och havsmiljö är bara två exempel på detta.

Herr talman! Jag tror också att vi i en budgetdebatt som denna måste blicka ut i Europa se att det är en mycket svår ekonomisk tid i många europeiska länder och i andra delar av världen. Jag tycker att man ska stanna upp och fundera på hur en budgetdebatt i en talarstol i ett parlament i något land ute i Europa ser ut. Den ser kanske lite annorlunda ut än i Sverige. I princip i vartenda europeiskt land är det breda skattechöjningar och mycket omfattande neddragningar av de offentliga ekonomierna som man debatterar och har att besluta om.

I Sverige bryter vi av ganska ordentligt. Vi har möjlighet att ha en ekonomi i balans. Vi har möjlighet att göra olika satsningar och reformer som är ett direkt resultat av den arbetslinje och den ansvarslinje som Alliansen har på plats. Det är möjligt att fortsätta att arbeta med en offensiv och progressiv miljöpolitik också i tider av svår ekonomisk oro i Europa och i andra delar av världen.

Jag tycker att det känns väldigt bra att Alliansen tar ansvar och har en arbetslinje. Det bryter av ganska tydligt mot flera av oppositionspartiernas budgetförslag. Om man går in och nagelfar dem kan man se att det finns tydliga hål där intäkter och kostnader inte hänger ihop på ett trovärdigt sätt. Sverige behöver ordning och reda också på miljöområdet.

Under den här mandatperioden prioriterar Alliansen fyra miljöfrågor särskilt. Det handlar om gifter, biologisk mångfald, havsmiljö och klimat. Jag tänker kort beröra vart och ett av dessa.

Jag börjar med området gifter. Vi har sedan tidigare avsatt särskilda pengar till ett uppdrag hos Kemikalieinspektionen för att identifiera, begränsa och fasa ut farliga kemikalier. Men arbetet finns inte bara där, utan det finns också en av regeringen tillsatt miljömålsberedning. Det är en beredning som ska jobba med de svenska miljömålen och titta på dem som är särskilt svåra att nå. I den meningen ska den här beredningen agera en typ av rådgivare till regeringen. Den ska titta på vad man kan göra och vad man bör göra för att kunna ta viktiga steg framåt när det gäller viktiga miljöutmaningar.

Området gifter, läkemedel och kemikalier är ett av de områden som Miljömålsberedningen arbetar mycket aktivt med. Den har redan i dag lämnat förslag på ett par områden. Det handlar om att göra saker för att få bort hormonstörande och allergiframkallande ämnen, att få bättre kunskap om ämnens hälso- och miljöegenskaper och att information om hälso- och miljöegenskaper hos olika varor ska finnas tillgängliga under hela livscykeln.

Arbetet i beredningen fortsätter nu på det här området. Tanken är att den i sommar ska kunna komma med fler förslag till regeringen. Då är det närmast tre områden som står i fokus. Det första handlar om läkemedel. Där har beredningen att titta på alla steg i kedjan från produktion till det som trillar ur våra kroppar och lämnar reningsverken. Det andra handlar om att kunna förebygga risker med farliga ämnen som finns i mat. Det tredje handlar om att förebygga farliga ämnen i produkter och varor, bland annat genom att titta på producentansvaret, det vill säga det som en producent har ansvar för när man sätter en produkt på marknaden.

Jag tror att med de särskilda budgetposter vi diskuterar i dag, med det viktiga arbetet i beredningen och andra initiativ kan vi ta viktiga steg framåt för att hantera de utmaningar som kommer med gifter, läkemedel och kemikalier.

Den här beredningen arbetar också med frågor om skog och biologisk mångfald. Även där kan den här beredningen, jämte de förslag och åtgärder som finns i budgeten, ge viktiga bidrag till hur vi ska kunna få ett mer hållbart skogsbruk och på olika sätt kunna värna viktiga miljövärden kopplade till biologisk mångfald.

Ett exempel på detta är att det nu i den här beredningen förs en mycket intensiv diskussion om den så kallade Nagoyaöverenskommelsen. Det fattades beslut om denna inom en FN-ram för att man ska kunna värna biologisk mångfald över tid. I närtid handlar det också om att tolka och se vad detta betyder för Sverige. Hur väl ligger vi till? Vilka former för skydd har vi och skulle vi kunna ha för att på olika sätt gynna både bevarande och brukande av skogen? Jag tror att det, jämte andra insatser, på ett bra sätt kan bidra till att vi kan värna viktiga miljövärden i skogen och ha fokus på en bra produktion och ett bra uttag ur skogen för att också kunna gynna andra miljövärden, till exempel en ökad efterfrågan på biobränslen.

Havsmiljön är en våra riktigt svåra miljöutmaningar. Det är ett område som det har talats om länge. Det handlar om övergödning, utfiskning och andra saker. Men det är först på senare år som det verkligen har fått en tydlig prioritet, och det fortsätter att ha det under de kommande åren. Under den förra mandatperioden fanns det en havsmiljömiljard.

Under de kommande åren kommer det att finnas havsmiljömiljarder. En ny havs- och vattenmyndighet, en marin nationalpark och serie av olika lokala vattenvårdssatsningar är exempel som vi har sett hittills. Exempel på sådant som ligger framför oss är att göra olika saker för att få på plats en bättre havsplanering och bidra till en mer hållbar fiskeripolitik i framtiden.

Herr talman! Häromveckan avslutades FN:s klimattoppmöte. Man kan fundera på hur man ska ställa sig till detta. Mitt svar på det är att det är ett bra utfall, men det är helt otillräckligt. Det är bra att man pratar om en andra åtagandeperiod under Kyotoprotokollet, att det finns initiativ, till exempel en färdplan mot en ny rättsligt bindande överenskommelse och att det görs olika saker vad gäller den här klimatfonden och ett arbete för en långsiktig finansiering. Man pratar också om ett hållbart skogsbruk, och man tittar på hur man på olika sätt kan utveckla de flexibla mekanismerna, det vill säga de investeringar man kan göra i andra länder i andra delar av världen. Men världen är inte framme vid en överenskommelse med tillräckliga åtaganden om utsläppsreduktioner. Det är mycket arbete kvar.

Under de kommande åren vidtar ett arbete för att jobba vidare utifrån överenskommelsen i sydafrikanska Durban. Det är bland mycket annat exempelvis inte klart – ifall man jobbar vidare med en andra åtagandeperiod under Kyoto – vilka krav som ska ställas på stora, industrialiserade länder som står utanför Kyoto, såsom USA, eller för den delen vilka krav som bör och kan ställas på stora, snabbt utvecklande länder som Brasilien, Indien, Sydafrika och Kina.

Om vi går ned på nationell nivå kan vi se att Naturvårdsverket i dag kom med den senaste utsläppsstatistiken för Sverige. Det är statistik över utsläpp av växthusgaser under 2010 som jämförs med 2009 och åren bakåt, hela vägen tillbaka ända till 1990. Jag tycker att det i grunden är bra att vi har en solid och bra uppföljning av hur mycket utsläpp som sker i Sverige. De beslut vi har fattat i Sverige, med Europas kanske mest ambitiösa klimat- och energipolitik, har vi kopplat till åtgärder, krona för krona och gram för gram. Det har vi gjort för att kunna nå målen. Då är det viktigt att följa upp det för att se hur vi når dit och vilken trend det finns vad gäller de svenska utsläppen. Statistiken från Naturvårdsverket kan bidra till det.

När man går in och analyserar är det viktigt att göra det på ett solitt sätt. Efter att ha tittat på statistiken under lunchen är det viktigt att säga att vi inte ser något trendbrott. Vi ser en ökning som enligt Naturvårdsverket framför allt beror på två saker. Det första är att vi haft kalla vintrar de senaste åren, vilket gjort att vi behövt importera mer el eftersom vi haft lite vatten i vattenmagasinen och kärnkraft som varit avställd. Det andra är att vi sett en urstark återhämtning i svensk ekonomi, framför allt inom industrisektorn.

Naturvårdsverket pekar också på att ifall man går in och analyserar resultaten ser man att det egentligen inte skett några ökade utsläpp i övriga samhällssektorer, utanför industrin. Därför är det viktigt att titta närmare på det hela och i någon mening också beakta de, om uttrycket tillåts, naturliga förklaringar som kan finnas bakom statistiken.

Sist och slutligen skulle jag, herr talman, vilja säga att Alliansen har ordning och reda i ekonomin. Det gör att vi, till skillnad från många

andra europeiska länder, fortsatt kan satsa på miljön och på andra områden och att vi som allians tydligt i alla de utmaningar som finns pekar ut ett antal viktiga områden. Det gör Sverige till ett föregångsland även på miljöområdet.
(Applåder)

Anf. 68 JOHAN LÖFSTRAND (S) replik:

Herr talman! Lars Hjälmered använder många vackra ord och talar mycket om ansvar och om en budget i balans. Visst är det så. Jag tror att debatten skiljer sig avsevärt mellan Sverige och ett antal andra länder i EU. Sverige har en stabil ekonomi och har åtminstone tidigare haft en stabil miljöpolitik. Men den borgerliga regeringen kan ju inte leva på gamla meriter i all evighet, oavsett om det rör sig om ekonomisk stabilitet, som man ärvde efter den tidigare socialdemokratiska regeringen, eller om en stabil miljöpolitik, som man också ärvde efter den tidigare socialdemokratiska regeringen.

Nu krävs ett eget engagemang och egna åtaganden. Den statistik vi ser är tydlig. Det är ett trendbrott. Nu ökar utsläppen, och jag tror att vi också framgent kommer att få se en ökning av utsläppen. Sedan kan man läsa Naturvårdsverkets statistik, vilket även jag gjort, men tittar vi tillbaka om ett par år tror jag att trenden kommer att vara tydlig. Utsläppen kommer att öka eftersom det i dag inte finns några styrmedel.

När vi tittar på den ranking som ett antal stora miljöorganisationer gjort ser vi att den svenska miljöpolitiken i stort sett kraschat. Vi har gått från att tidigare ha varit bland de fem till tio bästa länderna till att i dag ligga på plats 30–34. Det tycker jag inte är acceptabelt om vi ska vara ett land som ägnar sig åt miljöfrågor.

Jag vet att Lars Hjälmered och Moderaterna många gånger sagt att Sverige är ett av de länder som har den absolut främsta och mest ambitiösa klimatpolitiken. Anser Lars Hjälmered, med tanke på dessa siffror vad gäller rankingen, att det fortfarande är så?

Anf. 69 LARS HJÄLMERED (M) replik:

Herr talman! Det är otvetydigt så om vi jämför det svenska klimatåtagandet med andra länders i Europeiska unionen. Sverige har den mest ambitiösa klimat- och energipolitiken. Det är i politiken lätt att säga att någonting ska fördubblas eller förminsas eller ändras på något sätt, men utmaningen är ofta att gå från ord till handling. Det är vad Alliansen har gjort genom att koppla åtgärderna, krona för krona och gram för gram, för att kunna nå målen.

Statistiken är, som Johan Löfstrand sade, viktig att ta upp. Jag tycker att man verkligen ska analysera den, ta lärdom och se vilka steg vi måste ta framåt. Där har Alliansen pekat ut att vi till 2030 har en vision om att Sverige ska ha en fossiloberoende fordonsflotta. Det är en tydlig färdriktning framåt och en jätteviktig utmaning på klimatområdet.

Hittills har vi poängterat ett antal viktiga satsningar som vi gör. Varje år läggs ungefär en halv miljard skattekronor i fordonsrelevant forskning, på nya bränslen och ny teknologi. Vi har haft skattefrihet för privatpersoner som köper en miljöklassad bil, vi har temporärt sänkt förmånsvärden, vi har skattefrihet på biobränslen, alltså en lång rad åtgärder som vi

är beredda att fortsätta att använda för att kunna ställa om den svenska fordonssektorn.

Det är sådant vi kan finna i Naturvårdsverkets statistik, men det är också viktigt att titta på den långsiktiga trenden. Naturvårdsverket skriver att den långsiktiga trenden är att Sverige stegvis minskar utsläppen.

Slutligen tycker jag, herr talman, att ekonomi och miljö hänger ihop. Det är lätt att säga att vi vill göra satsningar, men det handlar om att också ha ordning och reda i ekonomin. Vi ser vilka dikeskörningar som sker i andra delar av Europa, och då blir det lite problematiskt för Johan Löfstrand att man föreslår höjda inkomstskatter, höjda socialavgifter för unga, höjd restaurangmoms, minskad RUT och ROT och en lastbilsskatt. När vi samtidigt befinner oss i en orolig ekonomisk tid skulle jag säga att det riskerar att ge en fördjupad nedgång i den svenska ekonomin, en försvårad återhämtning och försvagade skyddsvallar mot den finanskrasch som det finns risk för i Europa. Det är en dålig politik. Det skulle drabba miljöpolitiken i Sverige.

Anf. 70 JOHAN LÖFSTRAND (S) replik:

Herr talman! Visst har vi ambitiösa miljö- och klimatmål i Sverige. Det beror i mångt och mycket på att vi tidigare haft en klart uttalad politik som inneburit att vi energieffektiviserat och att vi har en energimarknad i Sverige som bygger på en stabil energiproduktion. Men var kommer vi att befinna oss i framtiden? Just nu pekar allt i fel riktning. Utsläppen ökar. Vi tappar i de undersökningar där man försöker jämföra olika länders ambitioner. Det visar sig gång på gång att ambitionerna i Sverige minskar.

Jag håller med Lars Hjalmered om att ekonomi och miljö hänger ihop. Därför menar jag att vi borde satsa mer på miljö och miljöteknik. Jag är helt övertygad om att de 5 miljarder som det kostar att sänka krogmomsen hade gett många fler jobb i miljösektorn än det kommer att ge i restaurang- och krogsektorn.

Visst ska vi diskutera dessa frågor. Jag tror att det kommer att krävas styrmedel och att man måste våga ta i de svåra frågor som finns i dag. Ett av de områden som den borgerliga regeringen inte ens vågar titta på är transportsektorn. Där har vi ett av de absolut största problemen både i Sverige och internationellt. Här vågar man inte ens lyfta på ett filthörn och se de problem som finns eftersom man inte har några lösningar. Man vågar därför inte ta i dessa frågor.

Återigen: Anser Lars Hjalmered att Sverige fortfarande är ett av världens mest ambitiösa länder när det gäller klimatpolitiken? När han svarat på den frågan får han mycket gärna svara på vilka ytterligare åtgärder regeringen kommer att komma med för att lösa problemen med ökade utsläpp och de försämringar som finns på det miljöpolitiska området.

Anf. 71 LARS HJÄLMERED (M) replik:

Herr talman! Låt mig börja med att säga att det är glädjande att Johan Löfstrand tycker att det är bra med miljötekniksatsning. Det är en stor sak för regeringen att sätta en sådan. Det handlar om 400 miljoner kronor för att kommersialisera mer miljöteknik, att få fler företag, att få fler företag att växa och framför allt att få fler svenska företag som kan gå ut på den internationella marknaden. Det är en jättepotezial vad gäller

att skapa jobb i Sverige och kunna bidra till klimatet och andra viktiga miljöutmaningar. Jag ser mycket fram emot det ambitiösa arbete som regeringen har på det området.

När det gäller fordonssektorn har Alliansen tydligt pekat ut en vision som syftar framåt, den fossiloberoende fordonsflottan 2030. Det är en jätteutmaning, ärligt talat, för tittar vi på Sverige har vi komparativa fördelar i andra delar av ekonomin. Vi har till exempel en koldioxidsnål energisektor till skillnad från många länder på kontinenten, men tittar vi på transportsektorn har vi en jätteutmaning framöver.

Många av de initiativ och styrmedel vi satt på plats under de senaste åren, med skattefrihet, temporära sänkta förmånsvärden, skattefrihet för biobränslen och mycket annat har gett effekt. I oktober 2006 fanns det enligt statistik från Transportstyrelsen 30 000 miljöfordon i Sverige. Enligt den senaste statistiken, från september 2011, fanns 465 000 bilar registrerade. Vi ser alltså, trots allt, en ganska snabb omställning av den svenska transportsektorn. Det är viktigt att vi gör fortsatta insatser på det området.

För mig går det hand i hand, för jag kopplar det till budgeten och till att vi har ordning och reda i ekonomin. Det är lätt att säga att man vill göra olika satsningar, och därför är det lite tråkigt att Socialdemokraterna, som har en stolt historia av att hålla ordning och reda i svensk ekonomi, nu är på väg ned i diket genom att ha delvis ofinansierade förslag i sin budget.

Anf. 72 JENS HOLM (V) replik:

Herr talman! Jag har två frågor till Lars Hjälmered.

Du fick en fråga tidigare om vilka nya satsningar som regeringen tänker föreslå för klimatet. Jag tycker inte att vi fick något riktigt svar på den frågan. Statistiken visar nu att utsläppen gick upp från 59,7 miljoner ton koldioxidekvivalenter till 66,2 miljoner ton. Det är en ökning med nästan 11 procent. Då borde rimligen regeringen föreslå nya klimatåtgärder.

Min andra fråga rör den så kallade reformen av CDM som skulle presenteras i Durban. Det blev ingen stor CDM-reform. Det enda nya som man föreslog var att koldioxidlagring, CCS, carbon capture and storage, ska införas som ett framtida möjligt CDM-projekt. Det enda vi vet om CCS är att det är en extremt dyr teknik som inte finns i dag. Men om det blir en form av CDM-projekt kommer det att bli miljontals med CDM-krediter som ska gå till denna verksamhet. Vad anser Moderaterna om det?

Anf. 73 LARS HJÄLMERED (M) replik:

Herr talman! Jag tror att det viktigaste när det gäller att investera klimatmässigt i andra länder är att se till de behov som finns i många av världens fattigaste länder. Vid det klimattoppmöte som ägde rum häromåret i Köpenhamn fattades beslut om snabbstartsfinansiering. Sverige är ett av de länder som inte bara undertecknade utan som faktiskt har levt upp till vad man har sagt om att under åren 2010–2012 avsätta nästan 8 miljarder kronor till att investera i många av världens fattigaste länder. Mali och Bolivia är två exempel på detta. Inte sällan handlar det

om investeringar i jordbruket för bättre utkomst och skydd mot klimatförändringar. Det är utomordentligt viktiga investeringar.

Jag välkomnade det möte som skedde häromveckan i Sydafrika. Man tittar på frågorna om klimatinvesteringar i andra länder. Jag är den förste att se att det finns brister i systemet. Men systemet som sådant, med möjligheterna att göra väldigt effektiva investeringar som ger pang för pengarna och med stora utsläppsminskningar kopplade till hur många kronor man investerar, är utomordentligt viktigt att fortsätta med.

Herr talman! Jag skulle vilja komma in på budgeten. Det var ett osande och i många stycken imponerande tal som Jens Holm höll i talarstolen för en liten stund sedan, men det är lite problematiskt. I er budget föreslår ni tiotals miljarder i höjda skatter. Vi är inne i en orolig ekonomisk tid. Man kan fråga sig vad som händer med nedgång och återhämtning i svensk ekonomi. Hur ska vi kunna stå pall under en ekonomiskt orolig tid i Europa, i synnerhet som ni inte ställer er bakom budgetregelverket med utgiftstak? Det är väldigt oroande med denna lite mer syd-europeiska inställning till svensk ekonomi.

Anf. 74 JENS HOLM (V) replik:

Herr talman! Jag noterar att Lars Hjalmered egentligen inte svarade på någon av de frågor jag ställde. Jag ställde två frågor för att det inte skulle vara alltför svårt att svara på dem. Jag tar dem väl igen.

Vi ser nu att utsläppen ökar med nästan 11 procent i Sverige. Vi har en statsminister från ditt parti, Fredrik Reinfeldt, som säger att det inte behövs några som helst nya åtgärder på klimatområdet. Du, Lars Hjalmered, vet mycket väl att vi måste vidta nya åtgärder om vi inte ska driva planeten till en katastrof. Nu vill jag höra från Moderaterna: Finns det några nya åtgärder för att minska de svenska utsläppen?

Min andra fråga rörde att man lägger in koldioxidlagring som framtida CDM-projekt. Jag tolkar det som att Moderaterna tycker att det är bra. Det tycker jag är väldigt oroväckande.

Du skickade en passning om Vänsterpartiets ekonomiska politik. Vi tycker att dagens regim är alldeles för lågt satt vad gäller hur mycket pengar vi kan lägga på vård, skola och omsorg. Vi tycker att det är fullt rimligt att höja skatterna för höginkomsttagare i Sverige och att höja skatterna för dem som smutsar ned. Det är bara på det sättet vi får in pengar för att bedriva ett aktivt klimatarbete.

Lars! Eftersom du nu har två minuter kvar: Ägna en minut åt fråga ett och en minut åt fråga två!

Anf. 75 LARS HJÄLMERED (M) replik:

Herr talman! Vi börjar med frågan om klimatet och trenderna. Statistiken från Naturvårdsverket manar verkligen till eftertanke och analys om man tittar närmare på vad som händer med de faktiska utsläppen i Sverige. Så är det absolut. Men av statistiken är det också tydligt att vi inte pratar om något långsiktigt trendbrott. Naturvårdsverket självt säger att det har skett en ökning 2010 relativt 2009 eftersom det varit en kall vinter och en urstark återhämtning i svensk ekonomi.

Det hindrar inte att man måste analysera och titta framåt vad vi kan göra mer i Sverige. Jag pekade ut att en av våra viktigaste utmaningar över tid i Sverige handlar om den svenska transportsektorn. Jag har sagt

det flera gånger, och det kan vara ett svar på din fråga. Tillsammans med kollegerna i vår allians har vi pekat ut en fossiloberoende fordonsflotta som det långsiktiga målet. Det kommer att kräva mycket insatser och arbete för att nå dit, men det är nationellt sett en av de viktigaste utmaningar vi har framför oss.

När det gäller CDM-projektet och att investera i andra delar av världen tycker jag att instrumentet som sådant är urviktigt att använda. Man kan för det första få väldigt kostnadseffektiva klimatåtgärder. För det andra kan det tillsammans med annat hjälpa fattiga länder och ge pengar och teknik som behöver föras över, vilket väldigt ofta är det som efterfrågas. Jag tycker att vi ska vara öppna för att titta på hur man kan utveckla detta på olika sätt inom FN-systemet. FN talar om att det ska vara additionella åtgärder som ger lokala arbetstillfällen. Det finns ett antal tydliga kriterier som ska uppfyllas. Det borde vara den allmänna inriktningen, vare sig det handlar om koldioxidlagring eller andra tekniska lösningar. Jag låser mig inte i dagsläget, annat än vid att instrumentet som sådant är viktigt att fortsätta att arbeta med.

När det gäller budgeten kan man möjligen låta som en papegoja när man upprepar det, men för mig går detta hand i hand med en hållbarhet socialt, ekonomiskt och miljömässigt. Det är väldigt lätt att prata om att man vill göra storstilade satsningar, men är det så att man inte uppfyller budgetregelverket i Sverige – det är ingen oäven åsikt att tycka på det sättet – är det problematiskt, för det är detta som har lett till dikeskörningar i Sverige tidigare och i andra länder i Europa i dagsläget.

Anf. 76 HELENA LEANDER (MP) replik:

Herr talman! Jag vet inte hur Lars Hjälmered känner, men jag känner att 10 procent i ökade växthusgasutsläpp på ett år är ganska mycket. Det är ganska kämpigt om vi samtidigt ska hävda att vi har Europas, världens eller något annats bästa och mest ambitiösa klimatpolitik. Vi kan hänvisa till konjunkturuppgång och kalla vintrar, men ärligt talat är 10 procent mycket.

Nu har Lars Hjälmered fått ett antal chanser att förklara vad han ska göra för att möta denna oroväckande uppgång. Det jag har lyckats identifiera är att man har ett mål om en fossiloberoende fordonsflotta till 2030. För det första är det inte något nytt; man har pratat om det tidigare. För det andra är det inte en åtgärd, utan ett mål.

Jag ger dig helt enkelt en till chans. Vad är det för nya åtgärder på klimatområdet som ska komma för att vi ska kunna vända denna ytterst oroväckande ökning av växthusgasutsläppen till en minskning?

Anf. 77 LARS HJÄLMERED (M) replik:

Herr talman! Det är möjligt att man inte är nöjd med svaret. Jag har tittat på statistiken, och som jag har sagt ett par gånger nu tycker jag att den manar till eftertanke och analys av siffrorna. Det är en oroande utveckling med en 10-procentig ökning från ett år till ett annat. Man bör fundera på hur det kan komma sig att det varit på det sättet. Naturvårdsverket är tydligt och säger att det finns några anledningar som spelar in i detta: temperatur, vattentillgång och återhämtning i konjunkturen. Alla har de i någon mening pekat negativt, vilket slår igenom i den här typen av siffror. De säger också, herr talman, att utsläppen för de flesta

branscher 2010 var under 2008 års nivå. Det gör inte att jag är fullt ut nöjd med detta, men jag säger att det är lite mer komplext än att man bara kan säga att det är ett trendbrott, för Naturvårdsverket självt säger att det inte är tal om det.

För vår del fortsätter detta utifrån de långsiktiga beslut som fattades under förra mandatperioden om en samlad klimat- och energipolitik. Vi har kopplat det 40-procentiga svenska målet krona för krona och gram för gram för att kunna nå det målet. Det ligger fast fram till 2020.

När det gäller till exempel transportsektorn har vi sagt att vi i dagsläget, denna mandatperiod, inte ser behov av att göra annat än det som ligger i beslutet. Där sker skatteförändringar 2011, 2013 och 2015 som en del i det samlade paketet. Men för att över tid nå den långsiktiga visionen kommer det absolut att bli aktuellt att fundera på hur vi utformar forskning och styrmedel i framtiden.

Vi kan se att det vi använt i dagsläget med skattefrihet för biobränslen och köp av miljöbilar, temporärt sänkta förmånsvärden och en del andra initiativ har gett tydlig effekt i exempelvis mängden miljöfordon i Sverige. Vi är beredda att fortsätta att använda detta och andra typer av instrument för att nå den långsiktiga visionen.

Anf. 78 HELENA LEANDER (MP) replik:

Herr talman! Om det är ett trendbrott eller inte är lite svårt att se innan man får fler års statistik, så att man kan se hur trenden fortsätter. Det enda vi kan konstatera är att det är en kraftig ökning. Lars Hjälmered har givetvis rätt i att det finns en del förmildrande omständigheter för regeringen, som kalla vintrar och konjunkturuppgång. Men 10 procent är ganska mycket. Även om man kan räkna bort en del av detta på grund av dessa omständigheter är det fortfarande en utveckling som går åt helt fel håll. Utsläppen ska inte öka, inte ens lite. De ska minska.

Då tänker jag att man skulle behöva vidta fler åtgärder.

Regeringen kallade förra mandatperioden in en klimatberedning som skulle ta fram ett antal åtgärder, och man tog fram en lista på 50 olika åtgärder ungefär. Man räknade ut att detta skulle kunna bidra till väsentliga utsläppsminskningar.

Hur många av dem har man då genomfört? Det är inte många. Av de tunga, konkreta åtgärderna som skulle ge nästan fem miljoner ton i minskade utsläpp har man genomfört två – kanske en tiondel av hela siffran. Det finns ju en massa åtgärder som är färdigutredda och där man har beräknat vilka konsekvenser de ska ge. Skulle det inte vara läge att sätta i gång att göra något nu när vi ser att utsläppen går åt helt fel håll?

Anf. 79 LARS HJÄLMERED (M) replik:

Herr talman! När det gäller klimatarbetet har Sverige satt upp ett väldigt högt mål som är frikopplat från förhandlingarna i övriga Europa och i andra delar av världen, nämligen 40 procent. Vi har kopplat det till åtgärder, krona för krona och gram för gram, för att kunna nå målet. Detta måste utvärderas hela tiden fram till 2020, men bedömningen har varit att vi kommer att nå målet om vi ligger fast med de styrmedel vi har i dag.

Utöver att följa upp statistiken tror jag att arbetet i Miljömålsberedningen är viktigt framgent. Där bidrar både Helena Leander, jag och

andra. Det gäller mer än bara klimatet. Vi har ju många andra miljöfrågor som är viktiga. Där är vår inriktning att vi ska försöka bidra till långsiktiga och breda överenskommelser när det gäller svåra miljöutmaningar. Det handlar till exempel om biologisk mångfald och skog eller om arbetet med gifter, läkemedel och kemikalier i beredningen. Att vi har möjlighet att använda beredningen som en plattform för breda överenskommelser är vår tydliga inriktning, så att vi jämte det som gäller klimatet också gör andra viktiga arbeten.

(forts. 11 §)

Ajournering

Kammaren beslutade kl. 15.52 på förslag av andre vice talmannen att ajournera förhandlingarna till kl. 16.00 då votering skulle äga rum.

Återupptagna förhandlingar

Förhandlingarna återupptogs kl. 16.00.

9 § Beslut om ärenden som slutdebatterats den 15 december

FöU1 Utgiftsområde 6 Försvar och samhällets krisberedskap – budgetåret 2012

Punkt 1 (Anslag, bemyndiganden, investeringsplaner m.m.)

1. utskottet
2. res. 1 (S)
3. res. 2 (MP)

Förberedande votering:

101 för res. 1
25 för res. 2
199 avstod
24 frånvarande
Kammaren biträdde res. 1.

Huvudvotering:

162 för utskottet
101 för res. 1
62 avstod
24 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 99 M, 23 FP, 22 C, 18 KD

För res. 1: 101 S

Avstod: 25 MP, 19 SD, 18 V

Frånvarande: 11 S, 8 M, 1 FP, 1 C, 1 V, 1 KD, 1 -

Punkt 2 (Materielprojekt m.m.)

1. utskottet

2. res. 3 (MP)

Votering:

261 för utskottet

43 för res. 3

20 avstod

25 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 100 S, 98 M, 23 FP, 22 C, 18 KD

För res. 3: 25 MP, 18 V

Avstod: 1 S, 19 SD

Frånvarande: 11 S, 9 M, 1 FP, 1 C, 1 V, 1 KD, 1 -

Punkt 3 (Objektsramar)

1. utskottet

2. res. 4 (S, MP, V)

3. res. 5 (SD)

Förberedande votering:

145 för res. 4

20 för res. 5

161 avstod

23 frånvarande

Kammaren biträdde res. 4.

Huvudvotering:

162 för utskottet

163 för res. 4

24 frånvarande

Kammaren biföll res. 4.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 99 M, 23 FP, 22 C, 18 KD

För res. 4: 101 S, 25 MP, 19 SD, 18 V

Frånvarande: 11 S, 8 M, 1 FP, 1 C, 1 V, 1 KD, 1 -

Punkt 4 (Oförutsedda materielinvesteringar)

1. utskottet

2. res. 6 (S, MP, V)

Votering:

183 för utskottet

143 för res. 6

23 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 2 S, 99 M, 23 FP, 22 C, 19 SD, 18 KD

För res. 6: 100 S, 25 MP, 18 V

Frånvarande: 10 S, 8 M, 1 FP, 1 C, 1 V, 1 KD, 1 -

Punkt 5 (EU:s stridsgrupper och luftförsvarsutredning)

1. utskottet

2. res. 7 (V)

Votering:

260 för utskottet

18 för res. 7

38 avstod

33 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 98 S, 99 M, 5 MP, 21 FP, 21 C, 16 KD

För res. 7: 18 V

Avstod: 20 MP, 18 SD

Frånvarande: 14 S, 8 M, 3 FP, 2 C, 1 SD, 1 V, 3 KD, 1 -

Julia Kronlid (SD) anmälde att hon avsett att avstå från att rösta men markerats som frånvarande.

Punkt 9 (Hemvärn)

1. utskottet

2. res. 10 (V)

Votering:

308 för utskottet

18 för res. 10

23 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 102 S, 99 M, 25 MP, 23 FP, 22 C, 19 SD, 18 KD

För res. 10: 18 V

Frånvarande: 10 S, 8 M, 1 FP, 1 C, 1 V, 1 KD, 1 -

Punkt 10 (Försvarsexportmyndigheten)

1. utskottet

2. res. 11 (MP, V)

Votering:

283 för utskottet

43 för res. 11

23 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 102 S, 99 M, 23 FP, 22 C, 19 SD, 18 KD

För res. 11: 25 MP, 18 V

Frånvarande: 10 S, 8 M, 1 FP, 1 C, 1 V, 1 KD, 1 -

Övriga punkter

Kammaren biföll utskottets förslag.

FiU14 Utlåtande om EU:s långtidsbudget 2014–2020

Kammaren biföll utskottets förslag.

Utskottets utlåtande lades till handlingarna.

JuU1 Utgiftsområde 4 Rättsväsendet

Punkt 14 (Prioritering av insatser mot olovlig tobaksförsäljning)

1. utskottet

2. res. 10 (SD)

Votering:

307 för utskottet

19 för res. 10

23 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 102 S, 99 M, 25 MP, 23 FP, 22 C, 18 V, 18 KD

För res. 10: 19 SD

Frånvarande: 10 S, 8 M, 1 FP, 1 C, 1 V, 1 KD, 1 -

Punkt 20 (Polisens tillgänglighet och service på landsbygden)

1. utskottet

2. res. 12 (S, V)

Votering:

204 för utskottet

121 för res. 12

1 avstod

23 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 99 M, 23 MP, 23 FP, 22 C, 19 SD, 18 KD

För res. 12: 102 S, 1 MP, 18 V

Avstod: 1 MP

Frånvarande: 10 S, 8 M, 1 FP, 1 C, 1 V, 1 KD, 1 -

Punkt 23 (Polisiär organisation mot organiserad brottslighet)

1. utskottet

2. res. 15 (S)

Votering:

206 för utskottet

102 för res. 15

18 avstod

23 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 99 M, 25 MP, 23 FP, 22 C, 19 SD, 18 KD

För res. 15: 102 S

Avstod: 18 V

Frånvarande: 10 S, 8 M, 1 FP, 1 C, 1 V, 1 KD, 1 -

Prot. 2011/12:51

19 december

Punkt 25 (Polisutbildningen)

1. utskottet
2. res. 17 (S, MP, V)

Votering:

181 för utskottet

145 för res. 17

23 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 99 M, 23 FP, 22 C, 19 SD, 18 KD

För res. 17: 102 S, 25 MP, 18 V

Frånvarande: 10 S, 8 M, 1 FP, 1 C, 1 V, 1 KD, 1 -

Punkt 29 (Tingsrättsorganisationen)

1. utskottet
2. res. 19 (S, MP, V)

Votering:

181 för utskottet

145 för res. 19

23 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 99 M, 23 FP, 22 C, 19 SD, 18 KD

För res. 19: 102 S, 25 MP, 18 V

Frånvarande: 10 S, 8 M, 1 FP, 1 C, 1 V, 1 KD, 1 -

Punkt 30 (Statistik i vårdnadsmål)

1. utskottet
2. res. 20 (SD)

Votering:

307 för utskottet

19 för res. 20

23 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 102 S, 99 M, 25 MP, 23 FP, 22 C, 18 V, 18 KD

För res. 20: 19 SD

Frånvarande: 10 S, 8 M, 1 FP, 1 C, 1 V, 1 KD, 1 -

Punkt 31 (Kriminalvårdens resurser)

1. utskottet
2. res. 21 (S, MP, V)

Votering:

178 för utskottet

144 för res. 21

27 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 99 M, 23 FP, 22 C, 18 SD, 16 KD

För res. 21: 101 S, 25 MP, 18 V

Frånvarande: 11 S, 8 M, 1 FP, 1 C, 1 SD, 1 V, 3 KD, 1 -

Julia Kronlid (SD) anmälde att hon avsett att rösta ja men markerats som frånvarande.

Punkt 34 (Statistik om intagnas medborgarskap)

1. utskottet

2. res. 23 (SD)

Votering:

307 för utskottet

19 för res. 23

23 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 102 S, 99 M, 25 MP, 23 FP, 22 C, 18 V, 18 KD

För res. 23: 19 SD

Frånvarande: 10 S, 8 M, 1 FP, 1 C, 1 V, 1 KD, 1 -

Punkt 36 (Brottsligheten bland invandrare m.m.)

1. utskottet

2. res. 25 (SD)

Votering:

306 för utskottet

19 för res. 25

24 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 102 S, 99 M, 25 MP, 23 FP, 22 C, 18 V, 17 KD

För res. 25: 19 SD

Frånvarande: 10 S, 8 M, 1 FP, 1 C, 1 V, 2 KD, 1 -

Punkt 41 (Ökad kunskap inom polisen om arbetsmiljörelaterade brott)

1. utskottet

2. res. 30 (S, V)

Votering:

205 för utskottet

120 för res. 30

24 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 98 M, 25 MP, 23 FP, 22 C, 19 SD, 18 KD

För res. 30: 102 S, 18 V

Frånvarande: 10 S, 9 M, 1 FP, 1 C, 1 V, 1 KD, 1 -

Punkt 42 (Ökad kunskap inom polisen om djurskyddsrelaterade ärenden)

1. utskottet

2. res. 31 (V)

Votering:

307 för utskottet

18 för res. 31

24 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 102 S, 99 M, 24 MP, 23 FP, 22 C, 19 SD, 18 KD

För res. 31: 18 V

Frånvarande: 10 S, 8 M, 1 MP, 1 FP, 1 C, 1 V, 1 KD, 1 -

Punkt 43 (Nationell djurpolisstyrka)

1. utskottet

2. res. 32 (SD)

Votering:

306 för utskottet

19 för res. 32

24 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 102 S, 99 M, 25 MP, 22 FP, 22 C, 18 V, 18 KD

För res. 32: 19 SD

Frånvarande: 10 S, 8 M, 2 FP, 1 C, 1 V, 1 KD, 1 -

Punkt 45 (Utredning om diskriminering inom rättsväsendet)

1. utskottet

2. res. 34 (V, MP)

Votering:

283 för utskottet

43 för res. 34

23 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 102 S, 99 M, 23 FP, 22 C, 19 SD, 18 KD

För res. 34: 25 MP, 18 V

Frånvarande: 10 S, 8 M, 1 FP, 1 C, 1 V, 1 KD, 1 -

Punkt 48 (Förstärkt vittnesskydd m.m.)

1. utskottet

2. res. 38 (SD)

Votering:

189 för utskottet

19 för res. 38

118 avstod

23 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:
För utskottet: 3 S, 99 M, 25 MP, 23 FP, 22 C, 17 KD
För res. 38: 19 SD
Avstod: 99 S, 18 V, 1 KD
Frånvarande: 10 S, 8 M, 1 FP, 1 C, 1 V, 1 KD, 1 -

Prot. 2011/12:51
19 december

Övriga punkter

Kammaren biföll utskottets förslag.

UbU2 Utgiftsområde 15 Studiestöd

Kammaren biföll utskottets förslag.

SoU1 Utgiftsområde 9 Hälsovård, sjukvård och social omsorg

Punkt 5 (Lagen (2008:962) om valfrihetssystem)

1. utskottet
2. res. 2 (S)
3. res. 3 (V)
Förberedande votering:

104 för res. 2
18 för res. 3
204 avstod
23 frånvarande
Kammaren biträdde res. 2.

Huvudvotering:

205 för utskottet
102 för res. 2
19 avstod
23 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 99 M, 24 MP, 23 FP, 22 C, 19 SD, 18 KD
För res. 2: 102 S
Avstod: 1 MP, 18 V
Frånvarande: 10 S, 8 M, 1 FP, 1 C, 1 V, 1 KD, 1 -

Punkt 6 (Folkhälsokommission)

1. utskottet
2. res. 4 (S, MP, V)

Votering:

182 för utskottet
143 för res. 4
24 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 99 M, 1 MP, 23 FP, 22 C, 19 SD, 18 KD
För res. 4: 101 S, 24 MP, 18 V
Frånvarande: 11 S, 8 M, 1 FP, 1 C, 1 V, 1 KD, 1 -

Punkt 10 (Screeningprogram)

1. utskottet
2. res. 6 (SD)

Votering:

156 för utskottet

19 för res. 6

151 avstod

23 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 1 S, 95 M, 22 FP, 21 C, 17 KD

För res. 6: 19 SD

Avstod: 101 S, 4 M, 25 MP, 1 FP, 1 C, 18 V, 1 KD

Frånvarande: 10 S, 8 M, 1 FP, 1 C, 1 V, 1 KD, 1 -

Emma Carlsson Löfdahl (FP) anmälde att hon avsett att rösta ja men markerats ha avstått från att rösta.

Punkt 14 (Systembolagets CSR-arbete)

1. utskottet
2. res. 8 (MP, V)

Votering:

281 för utskottet

45 för res. 8

23 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 100 S, 99 M, 23 FP, 22 C, 19 SD, 18 KD

För res. 8: 2 S, 25 MP, 18 V

Frånvarande: 10 S, 8 M, 1 FP, 1 C, 1 V, 1 KD, 1 -

Punkt 16 (Personligt ombud)

1. utskottet
2. res 11 (MP)

Votering:

Kammaren biföll utskottets förslag genom uppresning.

Punkt 22 (Centrum för barnfrid)

1. utskottet
2. res. 19 (S, MP, V)

Votering:

181 för utskottet

145 för res. 19

23 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 99 M, 23 FP, 22 C, 19 SD, 18 KD

För res. 19: 102 S, 25 MP, 18 V

Frånvarande: 10 S, 8 M, 1 FP, 1 C, 1 V, 1 KD, 1 -

Övriga punkter

Kammaren biföll utskottets förslag.

UbU1 Utgiftsområde 16 Utbildning och universitetsforskning

Punkt 2 (Utbildningspolitiska mål för grundskolan och gymnasiekompetens)

1. utskottet

2. res. 1 (S)

Votering:

206 för utskottet

102 för res. 1

18 avstod

23 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 99 M, 25 MP, 23 FP, 22 C, 19 SD, 18 KD

För res. 1: 102 S

Avstod: 18 V

Frånvarande: 10 S, 8 M, 1 FP, 1 C, 1 V, 1 KD, 1 -

Punkt 3 (Utbildningspolitiskt mål för högre utbildning)

1. utskottet

2. res. 2 (S)

Votering:

206 för utskottet

102 för res. 2

18 avstod

23 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 99 M, 25 MP, 23 FP, 22 C, 19 SD, 18 KD

För res. 2: 102 S

Avstod: 18 V

Frånvarande: 10 S, 8 M, 1 FP, 1 C, 1 V, 1 KD, 1 -

Övriga punkter

Kammaren biföll utskottets förslag.

11 § (forts. från 8 §) **Allmän miljö- och naturvård m.m.** (forts. MJU1)

Allmän miljö- och naturvård m.m.

Anf. 80 ANITA BRODÉN (FP):

Herr talman! Vi är den första generationen med kunskap om nya globala miljöriser. Det ställer stora krav på oss var och en, alltifrån vårt deltagande i internationella konferenser till beslut på nationell nivå, liksom på våra individuella levnadsval. Just i denna stund möts EU:s miljöministrar till ett viktigt miljøråd. Sveriges miljöminister kommer i detta sammanhang att uppmana EU:s samtliga medlemsländer att liksom Sverige ratificera ballastkonventionen. Då kan risken minska för att främmande arter kommer ut i olika hav.

Sverige kommer också på miljørådet att fortsätta driva en tydlig, konkret EU-strategi för biologisk mångfald och nödvändiga insatser för att bevara och förbättra ekosystemen och ekosystemtjänsterna.

Det här svarar på Johan Löfstrands efterfrågan: Var är miljöministern? Hon är i Bryssel och kämpar.

Folkpartiets utgångspunkt är en helhetssyn, en vilja att samverka inom EU och globalt. Vi har stor tilltro till den enskildes kraft och det civila samhället, men också till näringslivets delaktighet och till ett gott förvaltarskap.

Med förvaltarskap menas att på ett klokt och uthålligt sätt förvalta varje krona. Den vinner inte något miljörace som förbrukar mest pengar, utan det handlar framför allt om att göra skillnad och få resultat. Det handlar också om att samverka, att se vad kommuner, näringsliv och hushåll kan bidra med och också hur vi kan samverka internationellt för att förvalta varje enskild krona på bästa sätt.

Folkpartiet har ett mångårigt och djupt engagemang i miljö- och naturvårdsfrågor, alltifrån bevarandet av de fyra älvarna till stora insatser för att skydda Östersjön och den vitryggiga hackspetten samt inrättandet av ett antal marina reservat runt våra kuster. Skyddet av Arktis är också en liberal hjärtefråga.

Folkpartiet och Alliansen anser att det är bra med ekonomiska styrmedel. Marknadsmekanismer i nuvarande och nya former kommer att vara centrala element i internationella klimatavtal också efter 2012. CDM behöver förbättras och förfinas avsevärt. Men vi ska inte kasta ut barnet med badvattnet utan kunna använda oss av också de här mekanismerna.

Vid klimatmötet i Durban antogs en färdplan för Kyoto 2. Det är så lätt i denna kammare, herr talman, att bli antingen svart eller vit. Vi måste ändå kunna medge och se de framsteg som görs och de framsteg som har gjorts även om vi är frustrerade och menar att det måste ske så mycket snabbare, så mycket större.

Också inom skogsområdet gjordes fortsatta tydliga framsteg inom det som kallas REDD plus-område, liksom inom det jordbruksmässiga området. Det är nu oerhört viktigt, herr talman, att den gröna fonden blir verklighet och att de rika länderna anslår medel till detta.

Regeringens klimatsatsningar i utvecklingsländerna pekar på det ansvar som de industrialiserade länderna har, något som vi drev på mycket tydligt under vårt ordförandeskap. Det står också i betänkandet att det är viktigt ”att det klimatbistånd som ges är nytt och additionellt, samt att ansträngningar görs att finna nya former av finansiering utöver den offentliga”. Avskogningen är vi alla överens om måste upphöra.

Under Sveriges ordförandeskap i EU började EU:s ministrar att tala om att möta finanskrisen med grön ekonomi. Det var en viktig markering.

Herr talman! Den miljömålsberedning som tillsatts av regeringen utvecklar nu strategier för att uppnå miljömålen. Det är en viktig satsning. Det är en förmån att få delta i det här arbetet, och den stora kunskap som experter och utredare tillför är ovärderlig inför de beslut som beredningen ska fatta om förslag att lämna vidare till regeringen. Lars Hjalmered har nämnt en hel del om det så jag tänker inte gå in på de detaljerna utan

nämna något om den biologiska mångfalden och fungerande ekosystem, som ju är grunden för vårt liv på jorden.

Nagoyaöverenskommelsen var en milstolpe. Här är jag stolt över att vara svensk. Här är jag stolt över att tillhöra ett parti som ingår i en regering som har medverkat till framgången i Nagoya. Sverige spelade en avgörande roll där. Men nu måste vi förvalta den överenskommelsen. Det var en handlingsplan som Jens Holm efterlyste. Då kan jag informera Jens om att den i allra högsta grad bereds nu i Miljömålsberedningen.

En utvärdering och uppvärdering av friluftsrörelsen är också något jag känner stolthet över. Jag är glad att vi förra året lade fram den första friluftspolispropositionen någonsin. Nu är det en pågående process där en mängd myndigheter samordnar arbetet. Tio mål håller på att processas fram.

Herr talman! En giftfri miljö är en av huvuduppgifterna för regeringen under mandatperioden. Det har också tidigare talare tagit upp. Vår nya miljöminister kommer att kunna bidra på ett mycket påtagligt sätt i detta arbete eftersom Lena Ek arbetat med just dessa frågor inom EU.

Den resursförstärkning som Kemikalieinspektionen nu får på 100 miljoner är betydelsefull. Nu kommer man att kunna genomföra en handlingsplan för en giftfri miljö. Det är oerhört positivt och nödvändigt. Denna offensiva politik för en giftfri vardag inkluderar ökad tillsyn över farliga ämnen och en strategi för Sveriges kommande arbete inom EU och internationellt. Den ger också ett vidare uppdrag till Miljömålsberedningen.

Ett kunskapscentrum för klimatanpassning vid SMHI är ett annat viktigt grepp jag vill lyfta fram. Fortsatt uppbyggnad, förmedling och samordning av kunskap nationellt, regionalt och internationellt är nödvändigt. Länsstyrelser och relevanta myndigheter ska bistå med kompetens i detta arbete. Det är nödvändigt att minska sårbarheten, något som verkligen lyftes fram i Sårbarhetsutredningen. Jag är också glad att jag kan stå här och säga att miljöforskningen ökar. Vi har nu att se fram emot ytterligare en forskningsproposition där frågorna med all sannolikhet och trovärdighet kommer att inrymmas.

Herr talman! Folkpartisten Sverker Thorén stod ofta i denna talarstol och varnade för att Östersjön inte kan vänta. Det är därför glädjande att regeringen satsar på en Östersjömiljard, Östersjöambassadör, fördjupat Helcomarbete, 90 miljoner årligen för lån till den svensk-finska fonden Nefco och 120 miljoner årligen till LOVA, det vill säga vattenvårdsinsatser. Med starkt bidrag från Thoréns kamp samordnas dessutom insatser i det Östersjöstrategiska arbetet mellan 40 myndigheter. Då ska vi också nämna den stora Östersjösatsningen som har sjösatts inom EU.

När jag hör Johan Löfstrand tala om kraft och satsningar kan jag inte låta bli att nämna att när jag bläddrade tillbaka bland satsningar de gångna åren noterade jag att Östersjösatsningen av Socialdemokraterna fick ett bidrag på 6 miljoner kronor årligen. Det är skillnad, mina vänner. Vi vill göra skillnad, och vi visar det också med kronor och ören.

Avslutningsvis, herr talman, vill jag nämna några ord om allemansrätten. Den genomlysning som gjorts på initiativ av en expertgrupp på Naturvårdsverket har redovisat sina synpunkter. De kommer att remissbehandlas och så småningom leda till en rapport till regeringen. Jag utgår från att rapporten ska behandlas i riksdagen.

Prot. 2011/12:51
19 december

Allmän miljö- och naturvård m.m.

Sverige och övriga nordiska länder är unika i världen med att ha bevarat sedvanerätten att få vistas fritt i skog och mark. Allemansrätten är unik, något som Folkpartiet ständigt påtalat. I regeringens friluftspromotion liksom i *Sverige – det nya skogslandet* lyfter regeringen fram frågan. Det finns dock behov av ökad information om de skyldigheter och försiktighetsåtgärder som medföljer allemansrätten.

Respekt och dialog mellan markägare och allmänhet är A och O. Vi bör vara öppna för att förtydliga och informera om ett hållbart förhållningssätt för att kunna värna vår unika svenska rörelsefrihet i skog och mark även i fortsättningen.

Herr talman! Jag yrkar bifall till förslaget i betänkandet och avslag på samtliga reservationer.

(Applåder)

Anf. 81 ROGER TIEFENSEE (C):

Herr talman, riksdagskolleger och åhörare! Innan jag går in på mitt anförande vill jag kommentera att Johan Lofstrand i sitt anförande försökte göra en poäng av att miljöminister Lena Ek inte deltar i dagens debatt. Johan Lofstrand vet mycket väl att Lena Ek i dag deltar i ministerrådet och företräder Sverige i EU. Om jag känner oppositionen rätt hade man gjort en poäng av att hon inte var på ministerrådet om hon hade varit här för att debattera. Damned if you do and damned if you don't. Det är en rätt känd härskarteknik, dubbelbestraffning, som jag tycker att jag vi borde avstå från att använda i riksdagens kammare. Jag tycker att vi ska ha en bättre debattnivå än så.

Herr talman! I mitt anförande tänkte jag ha fokus på klimatarbetet. Det är naturligt så här dags på året. I andra halvan av december är det varje år en stor diskussion. Varje år hålls det ett klimatmöte i FN:s regi. Så här dags på året handlar det mycket om analysen. Hur gick det? Är det otillräckligt? Vad kunde ha gjorts annorlunda?

För två år sedan, efter klimatmötet i Köpenhamn, var besvikelsen otroligt stor. Förväntningarna var högt uppskruvade, men världens ledare hade inte levererat. Det var brist på politiskt mod. Lösningarna mellan industriländerna och utvecklingsländerna gjorde att Köpenhamnmötet blev ett antiklimax och en stor besvikelse. Det kan vi alla vara överens om i kammaren.

I år efter klimatmötet i Durban i Sydafrika finns det anledning att vara försiktigt optimistisk. Parterna enades om att etablera en andra åtagandeperiod under Kyotoprotokollet för 2013 till 2017. Parterna enades också om att ta fram en färdplan mot en ny rättslig överenskommelse som ska omfatta alla parter. Det är en viktig del att omfatta alla, inklusive stora utvecklingsländer som Kina och Indien och industriländer som USA, som har stått utanför tidigare.

Herr talman! Det är viktigt att världens länder kunde enas om ramarna. Sedan är det också viktigt att understryka att det stora arbetet återstår, det vill säga att fylla ramarna med innehåll. Men alternativet förskräcker. Alternativet var att klimatförhandlingarna totalt hade brakat samman.

Om man analyserar det politiska spelet som gjorde att man i Durban tog ett litet steg framåt, framkommer det att EU lyckades liera sig med önationerna inom G77-gruppen och på så sätt bryta upp G77-gruppen. Man ställde helt enkelt Indien och Kina, som delar av G77-gruppen, och

USA, som industriland, inför ett faktum som de inte kunde runda. Därmed finns nu åtminstone en färdplan för hur vi ska gå vidare i klimatförhandlingarna på internationell nivå.

Herr talman! Vid Köpenhamnmötet lyckades inte EU med detta, det vill säga att bryta upp G77-gruppen. Man höll samman, och det var tydliga låsningar mellan industriländer och utvecklingsländer. Det är överbryggingarna vi börjar se tendenserna till nu. Uppdelningen mellan industriländer och utvecklingsländer finns i Kyotoprotokollet. Det ska vi vara noga med att komma ihåg. Det är viktigt att knutarna i motsättningarna kan lösas upp.

Mycket återstår att göra, men jag är stolt över att EU som aktör och Sveriges miljöminister Lena Ek som aktör har spelat en viktig roll för att vi kan vara försiktigt optimistiska inför framtiden.

Herr talman! Det faktum att de svenska utsläppen av växthusgaser ökade 2010 jämfört med 2009 stämmer till en ödmjuk hållning. Det visar att vi har mycket kvar att göra. Det visar också att det fortfarande finns ett tydligt samband mellan ekonomisk aktivitet och utsläpp. Men det visar framför allt att det finns ett samband mellan stränga vintrar och uppvärmningsbehov.

Det är därför det är viktigt att fortsätta att jobba för att ekonomin blir resurseffektiv, att vi kan ”decoupla”, om jag försvenskar, alltså bryta sambandet mellan ekonomisk aktivitet och utsläpp. Det var nämligen det kraftiga fallet i ekonomisk aktivitet 2009 som gjorde att vi fick en mycket bättre utsläppsstatistik 2009 jämfört med 2008. Sedan började den ekonomiska aktiviteten återhämta sig, och det gjorde att vi fick en kraftig utsläppsökning mellan 2009 och 2010.

Det sätter fokus på behov av fortsatt omställning dels av energisystemet, dels av transportsystemet.

Herr talman! Det har frågats här: Vad ska regeringen göra? Ni gör ingenting i den här budgeten. Nej, men vi fullföljer saker som vi har gjort i tidigare budgetar. Det är viktigt att understryka. Energiöverenskommelsen ska fullföljas, och energisystemet är på god väg att ställas om.

Vi har tidigare för vår elförsörjning varit ensidigt beroende väldigt mycket av kärnkraft och vattenkraft. Vi kunde se de gångna vintrarna att på grund av att kärnkraftverk stod stilla för ombyggnad och renovering och på grund av låga nivåer i våra vattenmagasin blev vi beroende av import. Det visar att vårt elsystem inte är tryggt och inte levererar försörjningstrygghet. Det är därför som energiöverenskommelsen är så tydlig i att bygga ut ett tredje förnybart ben.

Då kan man se, herr talman, att under den senaste tolv månadersperioden har vi haft 22 terawattimmar el från kraftvärme och vindkraft, som har levererats in i systemet. Därav har vindkraften stått för 5 terawattimmar. Det är inte ett obetydligt tillskott till vårt energisystem. Dels gör det oss, som jag var inne på, mindre sårbara när andra delar av systemet inte levererar som de ska. Dels bidrar det till att pressa priset på elmarknaden eftersom vindkraften har ett väldigt lågt rörligt pris.

Herr talman! Om jag går vidare till transportsystemet ser jag det fortfarande som en väldigt stor utmaning. Regeringens mål, som jag har varit inne på tidigare i debatten, är att vi till 2030 ska ha en fossiloberoende fordonsflotta.

Prot. 2011/12:51
19 december

*Allmän miljö- och
naturvård m.m.*

I den här budgeten finns det förslag om att jobba vidare. Det har också lagts fram förslag tidigare. Vi gjorde ett stort fordonsskattepaket under förra mandatperioden som hade en större miljöstyrande effekt än vad de miljöskatteförändringar som de rödgröna gick till val på innebar. Alla de delarna när det gäller successiv nedtrappning av nedsättningar, alltså höjda skatter för industrin, har vi inte sett den fulla effekten av. Det går stegvis fram till 2015.

I den här budgeten går vi vidare med förslag om en supermiljöbilspremie för de bilar som släpper ut allra minst koldioxid. I propositionen finns också en avisering om att miljöbilsdefinitionen bör skärpas från den 1 januari 2013 så att den femåriga skattebefrielsen för miljöbilar går till de mest miljöanpassade alternativen. Regeringen slår också fast att miljöbilsdefinitionen därefter, alltså efter 2013, successivt bör skärpas.

Ja, vi behöver komma med nya förslag i nya budgetar. Det har kommit upp sådana frågor apropå jämförelsen mellan 2009 och 2010. Jag ser att en naturlig fortsättning är ett förslag att låta supermiljöbilspremien omfattas i ett avgiftsbonussystem, som skulle vara statsfinansiellt neutralt. Vi har ju sett att miljöbilspremien tidigare och supermiljöbilspremien nu slår i budgettaket, eller glastaket, om de blir lyckosamma, och då måste man börja jobba om dem. Därför tror jag på att göra ett statsfinansiellt neutralt avgiftsbonussystem.

Jag ser i oppositionspartiernas förslag att de är inne på samma saker. Det är intressant. Jag tycker att det är lovvärt för en fortsatt diskussion om vad vi behöver göra gemensamt här i Sverige för att minska transportsystemets klimatpåverkan. Jag tycker också att det är ett bra avsteg från de förslag vi har sett tidigare från oppositionen. Man har lagt fram förslag till synes på transportområdet, exempelvis kilometerskatt, men där har det viktigaste varit hur många miljarder det ska dra in till statskassan. De ska ju användas på annat område för att den alternativa budgeten ska gå ihop, och det viktiga har inte varit den klimatstyrande, miljöstyrande effekten.

Jag tycker att det är en bra öppning för att ha fokus på miljöstyrning. När det gäller skatter och avgifter på miljöområdet är det detta som är det viktiga, inte den fiskala effekten.

Nu har vi ett halvår framför oss 2012 med dels mötet Stockholm + 40, som kommer att ha fokus på grön ekonomi och omställning till ett hållbart ekonomiskt system, dels mötet Rio + 20 lite senare. Stockholmsmötet föregår det och kommer att spela in viktiga saker till det. Då är det bra att vi gemensamt i denna kammare och i diskussionen i Sverige kan ha fokus på grön ekonomi och vara överens om att miljöskatter och avgifter ska vara miljöstyrande, inte nödvändigtvis fiskala. De kan ha en positiv effekt, men det är fel att först bestämma hur många miljarder man ska dra in utan att veta hur man ska utforma det och utan att veta vilken miljöstyrande effekt det får.

Jag vill avsluta, herr talman, med att yrka bifall till utskottets förslag och avslag på samtliga reservationer.

(Applåder)

Anf. 82 JOHAN LÖFSTRAND (S) replik:

Herr talman! Jag vill börja med att säga att jag är glad att Roger Tiefensee erkänner att det finns en del kvar att göra på miljöområdet. Han var den första borgerliga företrädaren som sade det. Jag håller med – det finns en del att göra. Tyvärr verkar det vara något annat parti som styr miljöfrågorna i regeringen än Centerpartiet, men det får ni väl diskutera internt.

Regeringen har föreslagit att man från 2012 kommer att ta bort nedsättningen av förmånsvärdet för etanolbilar, det vill säga den skatt man betalar för förmånen att arbetsgivaren står för bilen. Den här förändringen tror jag och många med mig kommer att innebära ganska stora negativa konsekvenser för etanolbilsförsäljningen, framför allt gällande tjänstebilar. Det är ändå tjänstebilsmarknaden som är väldigt styrande kring hur den framtida personbilsparken kommer att se ut, och dagens tjänstebilar är morgondagens begagnade bruksbilar.

Bland miljöbilarna finns det inte speciellt många alternativ med ett nedsatt förmånsvärde. Det är de så kallade laddhybriderna, som är väldigt dyra och inte speciellt funktionella än så länge. Det är biogasbilar. Problemet med biogasbilar är att vi på många ställen i landet i dag inte har tillräckligt mycket biogas att tillgå, vilket innebär att för varje ny biogasbil som kommer ökar inblandningen av naturgas. Det innebär att det i dagsläget inte finns speciellt många bra alternativ.

Detta innebär att man kommer att välja bensinbilar eller dieslbilar eftersom det inte finns några miljöbilar att tillgå i dag.

Min fråga till Roger Tiefensee är väldigt enkel: Är det regeringens och Centerpartiets intention att så gott som helt utradera etanolbilen som ett tjänstebilalternativ? Det är det som jag tror att detta förslag kommer att innebära.

Anf. 83 ROGER TIEFENSEE (C) replik:

Herr talman! Tack, Johan Löfstrand, för din fråga! Jag hoppas att du kan återkoppla påståendet att vi inte ska använda oss av härskartekniker i kammaren. Det vore bra om du insåg att det var precis det du gjorde.

När det gäller förmånsvärdet för etanolbilar framgår det tydligt i betänkandet och i regeringens proposition att etanolbilar bedöms som en mogen teknik och att fokus när det gäller nedsatt förmånsvärde ska vara på elbilar och gasbilar. Jag tycker generellt sett att det är viktigt att ha fokus på att bilar ska vara snåla. Tyvärr har etanolbilarna varit rätt törstiga.

Det kommer fortsatt att vara intressant med etanolbilar som förmånsvärdet om tillverkarna inte bara har en teknik utan också ser till att bilarna är bränslesnåla. Då kommer bara det faktum att vi har en skattebefrielse på etanolbränslet att göra att man köper etanolbilar om man tycker att det är ett bra alternativ.

Anf. 84 JOHAN LÖFSTRAND (S) replik:

Herr talman! Det låter lite grann som att Roger Tiefensee inte riktigt har förstått vad förändringen kommer att innebära på kort sikt. Jag har talat med ett antal företrädare för etanolbranschen och framför allt från tjänstebilbranschen. De säger att om ungefär två tre veckor kommer det inte att rulla ut en enda etanolbil.

I dag dricker etanolbilen lite mer även om framtidens etanolbil inte kommer att göra det. Men det kommer inte att finnas någon marknad. De stora aktörerna kommer att sluta att ha etanolbilar som en produkt. Vi kommer här i dagarna att få se i stort sett en uttradering av etanolen som tjänstebilprodukt. Det är den bedömning som väldigt många aktörer gör både på etanolproduktionssidan och även bland dem som distribuerar tjänstebilar.

Jag tycker att detta är oerhört kortsiktigt. Jag kan hålla med om att den importerade etanolen innehåller ett antal problem miljömässigt. Men vi har en snabb frammarsch av lokalt och nationellt producerad etanol som är oerhört miljövänligt. Det hade varit bra om man väntat med att göra den här förändringen.

Konsekvensen kommer att bli att vi i stort sett går från ett miljöbränsle som är ganska bra till ingenting eller kanske till en biogas där vi åtminstone på kort sikt kommer att få se en väldigt stor ökad inblandning av naturgas för att klara de behov som finns.

Gällande eventuella härskartekniker tror jag att det i kammaren används härskartekniker med jämna mellanrum. Jag tror mycket väl att vi hade kunnat flytta debatten om det varit så att miljöministern hade velat delta.

Anf. 85 ROGER TIEFENSEE (C) replik:

Fru talman! Tack för detta halva erkännande, Johan Löfstrand, om användande av härskartekniker.

Så till själva frågan. Vi hade en utfrågning i utskottet i fredags med miljöministern. Dagens miljöråd handlar till stor del om EU:s strategi för att göra ekonomin klimateffektiv och miljöeffektiv. Det är en strategi för hur vi ska få ut mer transportkilometer av varje liter bränsle och så vidare.

Där har lite grann problemet med etanolbilarna varit att det var en teknik. Utan att säga hur effektiv bilen var fick tekniken ersättningen. På precis samma sätt tar vi nu bort stora Lexusbilar som var hybridbilar. De fick en nedsättning bara för att de var hybridbilar.

Regeringen har fokus på resultatet. Vi går in på att man måste vara ekoeffektiv i de bilar som ska få del av ett nedsatt förmånsvärde. Sedan vet Johan Löfstrand mycket väl att den inhemskt producerade etanolen används för låginblandning. Den köper alla på marknaden som använder bensin.

Anf. 86 HELENA LEANDER (MP) replik:

Fru talman! Tack, Roger Tiefensee, för det ödmjuka erkännandet att vi kommer att behöva fler åtgärder på klimatområdet. Det känns bra att det ändå finns lite sådan insikt när vi nu ser hur utsläppen av växthusgaser ökar.

Det är också roligt att Centerpartiet driver avgifts- och bonussystemet för bilar. Det är flera partier som driver det. Vi har lite olika namn på det. Vi tyckte att snålbilstrappa var det roligaste man kunde hitta på. Det är ingen superidé, men det kan fungera det också.

Är det så att Roger Tiefensee är öppen för en ohelig allians är vi här. Annars kommer vi att heja på om det skulle vara så att Centerpartiet

skulle lyckas få med sig de andra partierna i regeringen på att göra någonting på den sidan. Jag tror att det behövs.

Jag studsade lite grann när Roger Tiefensee sade att regeringens fordonsskattepolitik hade större effekt än vad de rödgröna partierna gick till val på. Jag skulle gärna vilja få förklarat vad det är man räknar i regeringens respektive de rödgröna partiernas förslag på området.

Jag tänker mig att det man gjort tidigare med liten fordonsskattebefrielse för miljöbilar och en koldioxidrelatering av fordonsskattningen ändå är ganska lite i jämförelse med de höjningar av koldioxidskatten som vi rödgröna föreslog och som vi vet är väldigt teknikdrivande.

Det gäller för övrigt inte bara inom fordonssektorn. Generellt är de lite mer brett verkande åtgärderna viktiga för att på ett kostnadseffektivt sätt få ned utsläppen och driva på utvecklingen mot en mer hållbara tekniker, metoder och produkter. Hur räknar ni?

När det gäller kilometerskatten på lasttransporter får vi förvisso in pengar som kan användas för klimatsatsningar på järnväg och så vidare. Men det är också så att själva skatten som sådan har en effekt.

Klimatberedningen räknade med att en kilometerskatt för lastbilar skulle minska utsläppen med 0,4 miljoner ton koldioxidekvivalenter.

Anf. 87 ROGER TIEFENSEE (C) replik:

Fru talman! Vi börjar med den andra frågan om kilometerskatten eller lastbilsskatten, och det har också funnits någon annan benämning. Det handlar om att ni fortfarande inte riktigt vet hur det ska utformas. Ni vet att det ska dra in drygt 4 miljarder per år. Det är det viktiga. Det ska åtminstone i er retorik användas för att klara av den lånefinansiering ni vill göra av järnvägsinvesteringar.

Finansutskottet granskade detta och hur man ska öka anslagen till infrastrukturinvesteringar, vilket Centerpartiet och jag mycket gärna gör. Vi ökade det tidigare, och vi kommer att komma tillbaka i kommande infrastrukturproposition. Men då ska det göras med anslag.

Det är inte okej att tro att man kan lura budgetlagen, göra lite som greker och lånefinansiera och införa en avgift som inte alls hör till sammanhanget. Det viktiga för er är att dra in 4 miljarder. Det är fortfarande oklart vad det kommer att innebära.

Schablonmässigt räknade Klimatberedningen med 14 kronor milen. Men sedan säger Socialdemokraterna att skogsnäringen ska undantas. Det är hälften av transportarbetet. Då är det 28 kronor milen för de andra.

Det kunde vara bra om Helena Leander förklarar hur det är tänkt att genomföras. Vet man inte riktigt hur det ska genomföras är det rätt så svårt att räkna hem klimateffekterna på det.

Vi kommer man sedan tillbaka till fordonsskattepaketet. Det vi gjorde som en del i klimat- och energiöverenskommelsen var en koldioxidrelatering av fordonsskatten. Vi sänkte beskattningen av dieslbilar som hade en väldigt hög skatt. Å andra sidan höjde vi den rörliga kostnaden att åka med diesel, det vill säga dieselskatten. Jag kan komma tillbaka sedan.

Anf. 88 HELENA LEANDER (MP) replik:

Fru talman! Jag ser fram emot det.

Vi tycker att denna lastbilsskatt, kilometerskatt, ska kunna användas för att finansiera järnvägssatsningar på precis samma sätt som ni använ-

der trängselskatten för att finansiera Förbifart Stockholm som kommer att spy ut en massa avgaser.

Ni har redan tecknat in trängselskatten för en himla massa år framöver för att bygga en motorväg som knappast bidrar till klimatet. Är det då så konstigt att vi vill in-teckna kilometerskatten för ett antal år framöver för järnvägar som snarare hjälper till att minska för klimatbelastning? Det är precis samma tänk.

När det gäller exakt hur den ska se ut har Klimatberedningen tagit fram ett förslag. Det är inte så att vi sitter i regeringsställning och har ett helt finansdepartement som kan räkna på de exakta detaljerna. Det är en nackdel man har i opposition förutom att man inte får igenom sin politik, vilket är ännu tråkigare.

Om vi inte kan föreslå saker bara för att vi inte har ett finansdepartement som kan räkna på alla exakta detaljer får ni en väldigt lätt match. Då får vi inte säga någonting. Jag tycker ändå att det är sjyst att man som oppositionsparti kan föra fram: Här har vi en idé. Den är utredd i Klimatberedningen, men det är en del exakta detaljer som man måste räkna på. Det kommer vi att göra om vi får makten.

Jag ser att vi kommer att behöva göra en hel del mer på klimatområdet. Fordonssidan är en del. Det handlar om personbilarna, där snålbi-lstrapporna och alla möjliga saker är viktiga. Det handlar om de tunga transportererna, där kilometerskatten är en viktig sak.

Det handlar också om att ha koldioxidskatten som ett brett verkande styrmedel som styr från det som är dåligt till det som är bättre för miljön.

Anf. 89 ROGER TIEFENSEE (C) replik:

Fru talman! Jag tackar för att jag fick ta del av Miljöpartiets och Helena Leanders tankeram kring kilometerskatt kontra infrastrukturinvesteringar och försöket att jämföra detta med trängselskatt i Stockholm och Förbifart Stockholm. Jämförelsen haltar dock eftersom Förbifart Stockholm ligger i infrastrukturplanen. Den ligger där med anslag.

Ni inför en kilometerskatt, och sedan lånefinansierar ni investeringar i infrastruktur. Lyssna gärna på finansutskottets kansli! De om några är banerförare för budgetlagen. Det här är inget annat än tricks med budgetlagen. Det funkar inte att tro att man kan lånefinansiera en sak och sedan ha ett helt annat slags finansiering, som man dessutom inte vet hur många miljarder den ska dra in, på ett annat område. Man vet inte heller hur den ska utformas.

Kom gärna tillbaka med förslag om vilka intäkter ni vill ta in för att kunna höja anslagsramen! Jag ser mycket väl att man kan tänka i ramar som Assar Lindbeck gjorde här tidigare i höstas: Staten har egendom. Om man säljer statlig egendom blir det en intäkt till statskassan. Då kan man höja ambitionen när det gäller investeringar i statlig infrastruktur, som i sin tur blir egendom.

Jag hann inte slutföra det jag skulle säga om fordonsskattepaketet i det förra replikskiftet. Det ger 1 miljon ton i minskade koldioxidutsläpp. Er rödgröna koldioxidskattehöjning, som ni gick till val på, gav 0,3 miljoner ton. Så var det med den matematiken.

Vi gör mycket. Men jag är ödmjuk och säger att mycket återstår att göra.

Anf. 90 IRENE OSKARSSON (KD):

Fru talman! Det är spännande att lyssna. Det har varit oerhört spännande för mig att få vara en av dem som var i Durban. På ort och ställe fick jag se det som jag, mycket förenklat, beskrev som pågående regeringssammanträde med förhandlingar och Almedalsvecka i megaformat. Någoting sådant var det. Men det är också det som gör att jag är oerhört glad över att på ort och ställe ha fått se detta arbete. Jag fick vara en del av den grupp från Sverige som var där och lyssnade in det goda renommé som Sverige har i arbetet både i EU-kretsen och globalt.

Jag dristar mig till att ta ännu en bild som sitter hemma på kylskåpet. Det är ett antal små möss som formar sig till en hund. Katten springer därifrån. Den mus som är svansen på bilden säger: Jag sade ju att tillsammans fixar vi det här!

Det är så vi måste göra. Till Josef Fransson i Sverigedemokraterna vill jag säga att jag inte förstod ditt inlägg över huvud taget. Klimatfrågan är en global fråga som måste lösas globalt, regionalt, nationellt och väldigt lokalt – i ditt, mitt och vårt eget liv och våra egna hem. Ända dit ned ska det gå.

Jag är oerhört glad över att alliansregeringen tar saken på djupt allvar och jobbar med frågorna systematiskt. Som tidigare talare har påtalat gör man det också med budget för ögonen.

Stoltenberg har apostroferats tidigare i debatten. Han var också i Durban och ledde ett antal seminarier. Han konstaterade då: Som gammal finansminister vet jag att det bara finns en plånbok att ta pengarna ur. Frågan är hur vi hanterar pengarna.

Förvaltarskapet är alltså det viktigaste. Hur använder vi resurserna? Var gör de mest nytta? Då är det glädjande att se att det som vi gör i Sverige är oerhört viktigt. Men det som vi med svenska resurser kan göra annorstädes är minst lika viktigt. Det som görs med CDM-åtgärder är viktigt. Men det måste bli bättre kontroll, och det måste bli bättre efterlevnad. Precis som har sagts tidigare i debatten har den diskussionen nu förts mellan Riksrevisionen och regeringen. Vi har i betänkandet i dag slutsatserna från utskottet i dessa frågor. Jag ser att vare sig revision eller regering tycker att det ska vara slut med detta. Däremot ska det bli betydligt tydligare och bättre, vilket också var under diskussion i Durban.

Fru talman! Det riskerar att bli vissa upprepningar här, trots allt. Om vi kommer närmare in i den svenska miljöpolitiken har vi ett gemensamt grepp också på miljöfrågorna. Det kan för lyssnare och eventuella åhörare på annat sätt kännas som att vi står här och är osams om frågan. Nej, i grund och botten tror jag att vi i den här kammaren är överens om miljöfrågans betydelse och vikten av att vi gör detta långsiktigt och gemensamt.

Lars Hjälmered har nämnt Miljömålsberedningens arbete. Det gjorde Anita Brodén också, och även jag gör det. Det är en viktig arena för att vi över alla partigränser ska kunna ta långsiktiga strategier och långsiktigt tänkande för hur vi förändrar till det bättre.

Då gäller det att vi omsätter detta i det arbete som görs. Det är här vi nu kanske börjar se vissa skiljelinjer. Jag är oerhört glad över den satsning som gjordes förra mandatperioden där vi kunde konstatera att pengar inte löser allt. Men strukturer kan lösa en hel del. Jag tänker på satsningen på byte av skogsmark med Sveaskog. Den har inte fallit ut till

hundra procent på det sätt som vi önskade, men den har fått processen att gå mycket längre än vad den annars skulle ha gjort med de resurser som står till förfogande i ett ansvarsfullt förvalterskap av ekonomi.

Det som också har gjorts och görs framgent är satsningar där Skogsstyrelsen bättre utbildar och rustar skogsägare runt om i Sverige. Man har också där satt till en arbetsgrupp med olika aktörer inom skogens område för att få en bättre styrning och struktur på vad det är man mäter. Hur får vi ett gemensamt förhållningssätt och synsätt på kvaliteten i vår svenska skog så att vi kan göra rätt avsättningar och sköta den på rätt sätt? Vi är många som på ett eller annat sätt räknar oss som skogsägare eller vårdare av vår svenska skog. Det blir inte bättre än vad vi tillsammans gör det till. Därför är det centralt att se markägarnas ansvar men också möjligheter i det här. Man ska inte frånta dem detta ansvar.

Fru talman! Det har talats mycket om energi i denna debatt. Sverige har mycket förnybar energi. Men det som också påtalas i betänkandet är vikten av den fortsatta tydliga satsningen på förnybar energiproduktion, inte minst vindkraft. Detta ser jag med glädje fram mot en fortsättning på med de resurser som läggs på teknikutveckling och forskning även inom det här området.

Miljöbilspremien och superbilspremien har debatterats. För tids vinande kan jag vända blad och konstatera att vi redan har avhandlat detta.

Däremot ser jag med viss bekymmersamhet på den diskussion som förs från oppositionens sida där man säger att vi inte gör någonting för den lokala miljön. Klimp och LIP höjs till skyarna. Jo, det görs och det har gjorts mycket under en och en halv mandatperiod och under den som vi nu kan se framför oss med den budget som föreligger. LOVA är en sådan sak. Jag kan ge exempel från den nära miljön på vikten av att resurserna hamnar på rätt ställe. Det handlar om resurser inom landsbygdsprogrammet som läggs på att vi ska göra ett bättre miljöarbete lokalt. Det gäller också det som miljöministern tog initiativ till här i Sverige med anledning av EU:s arbete med Färdplan 2050.

Vi har höga miljömål. Vi har höga ambitioner om det fossilfria samhället. Vägen dit måste vara systematisk, långsiktig och byggas med ekonomiskt hållbara förtecken.

Fru talman! Jag yrkar bifall till förslaget i betänkandet och avslag på samtliga motioner.

(Applåder)

Anf. 91 JENS HOLM (V) replik:

Fru talman! Vi var ju båda i Durban, Irene Oskarsson. Jag vet inte om du också hade möjlighet att lyssna på Jens Stoltenberg tillsammans med Nicholas Stern och andra som har ingått i den arbetsgrupp inom FN som har arbetat just med klimatfinansiering. Det här med klimatfinansiering var ingenting som uppfanns i Durban, utan redan vid klimattoppmötet i Marrakech 2001 talade man om vikten av att de rika länderna förde över resurser till de fattiga. Det står inskrivet i klimatkonventionen. Det är egentligen den bärande punkten i den internationella klimatpolitiken förutom att vi måste minska utsläppen. Vid Balitoppmötet 2007 togs det fram en Baliplan där det tydligt slås fast att det måste vara nya och additionella medel.

När Jens Stoltenberg och andra pratade sade de till exempel att man kan ha en Tobinskatt, en avgift på internationella valutatransaktioner, att man kan ha en avgift på upptagandet av fossila bränslen och att man kan ta en del av intäkterna från handeln med utsläppsrätter.

Nu krävs det att länderna svarar på detta. De här förslagen kom egentligen för nästan ett år sedan från den här arbetsgruppen. Flera länder har gjort konkreta inspel och ställer sig bakom flera av de här finansieringsmekanismerna. En del ställer sig bakom alla, som Norge till exempel. Sverige säger ingenting. Vad säger du, Irene?

Anf. 92 IRENE OSKARSSON (KD) replik:

Fru talman! Ja, jag hade, precis som Jens Holm, förmånen att vara på Stoltenbergs seminarium där bland annat Nicholas Stern och flera andra var engagerade på olika sätt. Det som sades där var att det finns ett antal möjliga mekanismer att använda sig av. Han sade också: Som gammal finansminister vet jag att det här måste vara förankrat, tydligt och klargjort innan man kan sätta någonting i sjön.

Jag tror att Sverige kommer att gå i bränschen för de diskussioner som nu förs inom EU-kretsen när det gäller vad som ska vara vår position. Detta tangerar en annan diskussion som har förts av kollegerna här tidigare. Vi har CO₂-beskattningen här i landet som ett mycket bra verktyg som fler skulle kunna använda sig av.

Vi har lovat att vi ska vara med på ett mycket aktivt sätt och se till att den fond som ska byggas upp – och nu fattades äntligen beslut om att det ska bli skarpt läge för en uppbyggnad av denna – kommer på plats. Efter det, när vi vet hur strukturen ser ut, fattar vi i typisk svensk ordning beslut om vilka resurser vi ska avsätta. Jag är övertygad om att alliansregeringen och vår miljöminister kommer att vara pådrivande i det arbetet både här i kammaren och i EU-kretsen.

Anf. 93 JENS HOLM (V) replik:

Fru talman! Låt mig säga så här: Vi i Vänsterpartiet tycker att en Tobinskatt är jättebra. Vi tycker att en avgift på fossila bränslen är jättebra. Vi tycker att det är jättebra att man öronmärker delar av intäkterna från utsläppshandeln. Vi har till och med med det i vårt budgetförslag. Vi gör inte som den här regeringen och tar dessa 1,3 miljarder, som intäkterna från utsläppshandeln snart kommer att generera, och finansierar skattesänkningar med dem. Vi är väldigt tydliga. Flera andra länder är också väldigt tydliga.

Det som Jens Stoltenberg menar är att det krävs att fler länder kommer ut på banan. Jag har frågat Anders Borg och Lena Ek, och nu frågar jag dig, Irene Oskarsson. Jag frågar representanter för den sittande regeringen: Vilka finansieringsalternativ stöder den här regeringen? Snälla, ge er ut på banan så att vi kan få dem på plats någon gång.

Jag får bara ett allmänt å ena sidan och å andra sidan till svar. Nu frågar jag dig igen, Irene Oskarsson: Vilket av de här tre alternativen tycker Kristdemokraterna är bra? Tycker ni kanske att alla tre är bra? Varför öronmärker ni inte intäkterna från utsläppshandeln så att de går direkt till klimatåtgärder?

Anf. 94 IRENE OSKARSSON (KD) replik:

Fru talman! Jag dristar mig till att citera ett tv-program som jag såg i går kväll. Typiskt svenskt lagom, sade de amerikaner som var hemma i Sverige. Det är väl så. Typiskt svenskt lagom är att inte lova innan man vet vad det är man ska lova. Det gäller att se vilka möjligheter som finns. Jag har precis sagt att CO₂-skatt är ett verktyg. Jag vet att både finansministern och statsministern inte har uteslutit att den kan få förändrad effekt också i Sverige så småningom.

Jag är personligen tveksam till en Tobinskatt, men jag är inte rädd för att testa alla de här sakerna och väga dem emot andra förslag när vi kommer så långt.

Vi öronmärker i princip inte i denna kammare när det gäller vår budget. Resurserna kan dock komma fram ändå.

Anf. 95 SARA KARLSSON (S):

Fru talman! Sverige har världens mest ambitiösa klimatpolitik. Det har vi hört företrädare för den borgerliga regeringen säga många gånger, senast under statsministerns frågestund i torsdags. Då sade Fredrik Reinfeldt: ”Sverige kanske är det land som har de mest och bäst utvecklade klimatprogrammen i världen.” Det är lite mer nedtonat än tidigare.

Det har rapporterats flera gånger om hur den svenska klimatpolitiken har urholkats, men det är fortfarande samma självbild som världsbäst, som går före och leder och som står som exempel för andra länder i världen. Det är dags att komma ned på jorden. Dagens statistik visar att även Sveriges utsläpp ökade förra året. Det bisarra i att vi inte ens fick veta det förrän i dag ska vi inte ens prata om.

Att det, som regeringen hävdar, inte behövs några ytterligare åtgärder för att minska utsläppen känns väldigt verklighetsfrånvänt sett mot bakgrund av dagens siffror. Siffrorna från 2011 får vi antagligen vänta på i ett år till, men det finns egentligen inget i dag som säger att de skulle se ljusare ut.

Man kan invända och säga att det här beror på konjunktursvängningarna, och visst är det så. Men den här regeringen och de borgerliga ledamöter som har varit uppe i debatten företräder uppfattningen att tillväxten ska frikopplas från utsläppen, och det har de alltså misslyckats med. Sist, när vi hade en ganska dramatisk minskning av utsläppen, lät det inte så. Då var det den här regeringens förtjänst. Man kanske ska hålla sig till en version av sanningen. Jag menar att tron på frikopplingen mellan tillväxt och utsläpp, eller för den delen resursanvändning, är naiv. Jag tycker att den diskussionen borde föras på allvar.

Det går att även inom tillväxtekonomin prioritera vad man vill satsa pengar på och vad som ska växa. Där kan man verkligen ställa sig frågan hur de borgerliga partierna tänker när de prioriterar en ökad privatkonsumtion framför offentliga investeringar och offentlig konsumtion. Det vore bättre för såväl svenska jobb som miljön och folkhälsan att göra annorlunda.

Fru talman! Det jag egentligen begärde ordet för att prata om är en skrivelse från regeringen som ligger inlagd i det här betänkandet. Skrivelsen är ett svar på den granskning som Riksrevisionen genomförde av Sveriges klimatinsatser utomlands, det vill säga statens köp av utsläppskrediter inom ramen för CDM och JI, de flexibla mekanismerna

inom Kyotoprotokollet. Riksrevisionen framför kritik framför allt när det gäller de oklara målsättningarna och därmed den oklara uppföljningen av uppköpet av krediter.

Till att börja med har regeringen inte upprättat någon plan för hur utsläppskrediterna ska bidra till att det svenska miljömålet uppnås. Det saknas en bana som visar hur utsläppen ska minska över tid. Riksrevisionen menar också att det inte görs tillräckliga riskanalyser avseende bland annat korruption. Vi anser att regeringen snarast ska återkomma med en plan med årsvisa utsläppsminskningar och hur de ska fördelas mellan inhemska åtgärder och uppköp av CDM-krediter. En sådan plan måste också redovisas fördelad över olika sektorer med sektorsvisa mål. Det är något som inte är tillgodosett i regeringens skrivelse.

Fru talman! Regeringen framför i sin skrivelse att uppköp av CDM-krediter är mer kostnadseffektivt än att minska utsläppen på hemmaplan. Det menar vi saknar täckning i Riksrevisionens rapport. De kommer fram till att det kan vara det och att det sannolikt är så på kort sikt, men de skriver att det är svårt att göra rättvisande jämförelser. De skjuter även in invändningen att åtgärder i Sverige ofta är bestående medan utsläppskrediter bara kan tillgodoräknas under ett år.

Vi menar att man i samband med detta också måste se att åtgärder på hemmaplan i många fall genererar arbetstillfällen och momsintäkter och anser att regeringen därför bör återkomma med en uträkning av kostnadseffektiviteten där även de aspekterna vägs in.

Fru talman! En mer generell kritik av CDM-systemet som varit rätt omfattande de senaste åren gäller problemet med additionaliteten i projektet. Hela poängen med systemet är ju att de utsläppsminskningar som genereras ska vara sådana som inte hade kommit till utan den. Stark kritik har riktats mot de CDM-projekt som handlar om att förstöra industrigaser som HCFC-22. Det har enligt kritiken inneburit ett missbruk av systemet eftersom det blivit lönsamt med produktionsprocesser som skapar den restprodukten.

Dessa projekt står för en stor del av utsläppskrediterna inom CDM-systemet. Även Sverige har sådana i sin portfölj, men man har meddelat att de inte kommer att tillgodoräknas. Vi välkomnar så klart det beskedet men menar att det finns anledning för regeringen att skärpa kontrollen av projekten och deras additionalitet, särskilt då dessa krediter med regeringens politik ska stå för en tredjedel av de svenska utsläppsminskningarna.

Också där vill vi, fru talman, tydligt markera att vi tar avstånd från regeringens klimatpolitik. Vi menar att de mål vi sätter upp för utsläppsminskningar i Sverige ska gälla minskningar i just Sverige, inte att en tredjedel ska ske genom uppköp av CDM-krediter, vilket är regeringens politik. Den åsikten delar vi med EU-kommissionen. I den färdplan som lades fram för ett konkurrenskraftigt, koldioxidsnålt Europa 2050 räknas målen om utsläppsminskningar som inhemska.

Som jag sade tidigare ifrågasätter vi påståendet att utsläppsminskningar genom CDM-krediter skulle vara mer kostnadseffektivt än åtgärder på hemmaplan. Det saknar ordentligt stöd i Riksrevisionens rapport, och effekter på sysselsättning vid inhemska åtgärder vägs inte in i uträkningarna. Vi menar att regeringens strategi hämmar den svenska utvecklingen. Vi måste öka omställningstrycket i Sverige och stimulera svensk

teknikutveckling. Regeringen måste öppna dörren för det gröna race som har påbörjats i världen. Där har vi inte en chans om vi inte investerar och använder styrmedel här hemma.

Det handlar om att såväl minska utsläppen som värna svenska jobb och svensk välfärd. Därför måste man byta spår. Vi utesluter inte internationella insatser, tvärtom är det helt nödvändigt att Sverige tar sitt ansvar också internationellt och är med och bidrar till utveckling och tekniköverföring till utvecklingsländerna, men det ska inte räknas av mot det svenska utsläppsmålet.

Jag vill avsluta med att yrka bifall till reservation 2 i betänkandet.
(Applåder)

Anf. 96 NINA LUNDSTRÖM (FP):

Fru talman! Jag vill börja med att yrka bifall till utskottets förslag i betänkandet och avslag på samtliga motioner. Jag kommer att specifikt beröra Uppföljnings- och utvärderingsgruppens arbete, vilket varit mycket spännande. Jag tänkte i nästa debatt beröra utgiftsområde 23 och väljer att beröra de frågorna även här.

Fru talman! Bestämmelserna om utskottets uppföljning och utvärdering finns numera i regeringsformen för att markera den vikt som läggs vid uppföljningen. I utskottets beredning av ärendena ingår att följa upp och utvärdera riksdagsbeslut. Uppföljning och utvärdering av riksdagsbesluten ingår i riksdagens granskning av rikets styrelse och förvaltning.

Jag sitter i Uppföljnings- och utvärderingsgruppen i miljö- och jordbruksutskottet och vill påtala att det är ett mycket givande uppdrag. Jag vill rikta ett tack till gruppen, till ordföranden Irene Oskarsson och inte minst till de tjänstemän som genom utredningar och sedan i skrift bidrar till att dessa uppföljningar sammanställs. Det har varit oerhört intressanta och givande diskussioner när det gäller att följa vad som sker inom de olika utgiftsområdena.

Miljö- och jordbruksutskottet beslutade den 3 februari 2011 att genomföra en uppföljning av statens insatser för biologisk mångfald i rinnande vatten. I betänkandet finns en redogörelse. Uppföljningen har inriktats på att studera ansvarsfördelningen mellan olika aktörer när det gäller biologisk mångfald i rinnande vatten i samband med vattenkraft, dammar och regleringsmagasin. Utskottet beslutade den 23 augusti att publicera uppföljningsrapporten med titeln *Biologisk mångfald i rinnande vatten och vattenkraft – en uppföljning* i riksdagens rapportserie. Det har varit mycket stort intresse från allmänhet, medborgare, organisationer och föreningar att följa detta arbete.

Miljö- och jordbruksutskottet har som fortsättning på föregående års uppföljning beslutat att följa upp och analysera regeringens resultatredovisning för utgiftsområde 20 Allmän miljö- och naturvård för 2012. Några av de områden som berörts är kemikalier, havsmiljö, hållbara städer och klimat. Vad gäller kemikalier var också Anita Brodén inne på hur viktigt det området är. Det handlar om att lyfta upp några punkter där det finns specifika synpunkter från gruppen.

Det finns en tillfredsställelse med att tillsynen ökat, att det startats samarbetsprojekt och att regeringen löpande följer utvecklingen av insatserna och resultaten av dessa samt att det redovisas för riksdagen. Det är också viktigt att satsningarna följs upp och utvärderas, att uppnådda

resultat redovisas för riksdagen och bedöms i förhållande till mål och kostnader.

Också havsmiljöarbetet är viktigt, och det är viktigt att Sverige fortsatt är pådrivande och målinriktat i havsmiljöarbetet. Det är nödvändigt att fisket bedrivs på ett långsiktigt hållbart sätt, och det är fortsatt angeläget att åtgärder vidtas mot utkast av fisk.

Vad gäller hållbara städer finns ett ökat intresse för hållbar stadsutveckling. Det handlar om långsiktighet men också om att ta till vara de erfarenheter som framkommit.

Klimatet har många berört i debatten i kväll, och här gäller det att utveckla återrapporteringen och att överskott underställs riksdagen för beslut.

Det finns således många viktiga områden, och jag skulle vilja framhålla att det är ett intressant material att ta del av. Många utskott arbetar med uppföljningar, men miljö- och jordbruksutskottet har dessutom lång erfarenhet av att följa olika områden. Det är lärorikt att stanna upp och blicka ut över de åtgärder som vidtagits. Viktigt är att riksdagen får en återrapportering.

När det gäller rinnande vatten fanns det ett antal synpunkter som kom från uppföljningsarbetet, exempelvis att samarbetet och samverkan mellan myndigheterna behöver utvecklas, att det är viktigt att uppmärksamma kompetens- och resursbehoven, att det saknas fiskvägar vid många vattenkraftverk, att det behövs ett intensifierat arbete med tillsyn och omprövning av vattendomar för att bevara och återskapa biologisk mångfald i rinnande vatten. Det är viktigt att fortsätta utvecklingen av vattenförvaltningen samt att hantera vattenkraftsrelaterade frågor.

Det har varit mycket lärorikt, och det här är ett sätt för mig att lyfta fram uppföljningsarbetet och tala om hur viktigt det är.
(Applåder)

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut skulle fattas den 20 december.)

Prot. 2011/12:51
19 december

Allmän miljö- och naturvård m.m.

*Areella näringar,
landsbygd och
livsmedel*

12 § Areella näringar, landsbygd och livsmedel

Föredrogs

miljö- och jordbruksutskottets betänkande 2011/12: MJU2
Utgiftsområde 23 Areella näringar, landsbygd och livsmedel (prop. 2011/12:1 delvis).

Anf. 97 MATILDA ERNKRANS (S):

Fru talman! För en tid sedan fick jag frågan: Vad tänker du på när du hör ordet bonde? Mitt svar och det första jag kom att tänka på var bra mat. På något sätt är väl det en idealbild som dyker upp. På något sätt vill vi ju att jorden, skogen, havet, vårt ekosystem ska producera bra mat och rent vatten. Men tyvärr är det inte fallet.

När vi socialdemokrater fokuserar på mervärden som högt ställda krav på djurskydd och god miljömässighet är det att ta ansvar för nuvarande och kommande generationer, för en hållbar värld. Det är för oss ett sätt att rusta jordbruk, skogsbruk och landsbygd för att kunna konkurrera

på världsmarknaden. Om svenska produkter ska tilltala konsumenterna måste de ha kvaliteter som gör att de just för att de är tillverkade i Sverige har ett ökat marknadsvärde. Vi menar att det är så vi säkrar en värdeburen tillväxt och arbetstillfällen i de gröna näringarna.

Jag beklagar att den ansvarige landsbygdsministern inte synes ha möjlighet att närvara i kammaren för att diskutera detta viktiga område. Om jag ska vara lite elak kan jag väl säga att det kan vara ett symptom på den passivitet som vi tycker präglar den sittande borgerliga regeringen.

Fru talman! I Socialdemokraternas budgetmotion konstaterar vi att Sverige behöver en ny färdriktning. Vi vill ha ett hållbart samhälle där välfärd och möjligheter kommer alla till del. Vi vill utveckla Sverige mot ett mer modernt och framåtblickande samhälle. Vi har högre ambitioner för Sverige.

De borgerliga partierna har i finansutskottet ställt sig bakom den ram för utgiftsområde 23 som vi nu debatterar. Beslut om samtliga anslag inom ett utgiftsområde ska enligt budgetprocessens regler fattas genom ett enda beslut. Vårt förslag på det här området överstiger denna nivå och kan därför inte formellt tas upp till behandling. Vi vidhåller dock vår uppfattning och anser att anslaget inom utgiftsområde 23 borde ha utökats med 110 miljoner kronor, som framgår av vår kommittémotion MJ376 och vårt särskilda yttrande i detta betänkande.

Jag vill här ta tillfället i akt att berätta mer om vilka beslut vi hade önskat att Sveriges riksdag beslutat om.

Fru talman! Det breda svenska jordbruket har flera, men framför allt två stora utmaningar, dels att kunna konkurrera i en allt tuffare internationell konkurrens, dels att minska sin klimatpåverkan och kemikalieanvändning och producera bra mat.

Vi hade gärna sett att Sverige tagit större ansvar på hemmaplan för den omställningen. Vår uppfattning är att den stora majoriteten av våra brukare av både jord och skog vill ställa om till ett mer hållbart brukande. De goda krafterna behöver stödjas. Vi föreslår därför att skatten på handelsgödsel återinförs. Handelsgödsel bidrar till klimatförstöringen eftersom det orsakar utsläpp av dikväveoxid, en lustgas som är en 300 gånger starkare växthusgas än koldioxid.

Eftersom vi föreslår ett återinförande av handelsgödselskatten föreslår vi naturligtvis att återföringen på 110 miljoner kronor behålls. Det menar vi är att ta ansvar. Vi menar att det finns en poäng med att använda medel från miljöstyrmedel till investeringar som också leder till minskade utsläpp. Då kan åtgärderna få dubbel effekt.

Fru talman! Regeringen föreslår sänkta kontrollavgifter för den statliga veterinärkontrollen på slakterierna. Det är ett synnerligen oklokt sätt att hantera våra gemensamma pengar. Den dåliga konkurrensen i den svenska slakteribranschen gör att vi anser att det är tveksamt om de 90 miljonerna verkligen kommer att ge avsedd effekt. Det råder också stor osäkerhet om huruvida denna statliga subvention kommer att komma bonden eller konsumenterna till del. Vi avvisar den därför. Vi tycker att det är klokare att i stället använda pengarna på följande sätt:

Vi vill tillföra 25 miljoner kronor för att främja produktion, konsumtion och handel med ekologiska produkter. Vi socialdemokrater har som mål att 30 procent av marken ska vara ekologiskt odlad 2020. Det kräver ett större engagemang. Under senare år har köttkonsumtionens påverkan

på klimatet uppmärksammas. Globalt orsakar köttproduktionen större utsläpp av växthusgaser än transportsektorn. För ett hushåll utgör maten på tallriken en tredjedel av hushållets klimatpåverkan, och en stor del av denna kommer från köttet. Vi socialdemokrater konstaterar att en måltids klimatpåverkan halveras om den är vegetarisk. Vi ser möjligheter med att offentliga verksamheter kan och ska kunna gå före genom att upphandla och erbjuda ekologiska produkter och genom att introducera vegetariska alternativ. På så sätt bygger vi en hemmamarknad för det ekologiska jordbruket och minskar vår klimatpåverkan.

Vi vill därutöver förstärka anslaget till bekämpande av smittsamma husdjurssjukdomar med 10 miljoner kronor. Det skulle kunna underlätta att det blir handling av den handlingsplan kring EHEC som lades fram av flera myndigheter 2008 men som hittills inte lett till något intresse från regeringens sida.

Vi menar därutöver att rovdjurspolitiken är beroende av att det ersättningssystem som finns fungerar. Det gör det inte i dag. Kritiken är hård. Vi vill därför tillföra 10 miljoner kronor till rovdjursskadeersättningen.

Vi står bakom regeringens förslag om en djurvälståndersättning till grisuppfödarna, eftersom denna lösning har dubbel effekt. Förutom förbättrad lönsamhet förhindrar den också urvattning av det svenska mervärdet, eftersom stöd ges till åtgärder som går utöver svensk lagstiftning. Men vi ser mycket allvarligt på att regeringen finansierar förslaget genom att sänka miljöersättningarna i landsbygdsprogrammet. Vi menar att det kan få stora konsekvenser för den biologiska mångfalden på landsbygden. Därför förstärker vi anslaget för miljöersättningarna med 45 miljoner kronor i svensk egenfinansiering. Det gör att Sverige får ökat stöd för miljöersättningar från EU med motsvarande belopp, vilket betyder 90 miljoner kronor i miljöersättningar till lantbrukare.

Fru talman! En förändrad kemikalieanvändning och god miljömässighet är viktiga mervärden, men det gäller också djurskyddet. Att urholka dessa politikområden, vilket den passiva borgerliga regeringen faktiskt gör, är att urholka det svenska mervärdet och långsiktigt även den svenska konkurrenskraften.

Det behövs en stark djurskyddstillsyn som bygger allmänhetens förtroende för mervärdet. På många ställen görs i dag inga planerade kontroller. Vissa länsstyrelser har inte ens resurser till de akuta kontrollerna. Vi menar att regeringen omgående behöver göra en översyn av systemet och återkomma till riksdagen med en plan för hur djurskyddet ska kunna upprätthållas. Länsstyrelserna bör få förstärkta resurser, och vi menar att kontrollavgifterna kan återinföras för att finansiera en ökad tillsyn.

Lika viktigt som att odla mervärdena är att synliggöra för konsumenterna vilka produkter som är svenska, både i livsmedelsbutiken och i restaurangen. Vi vill ha en obligatorisk ursprungsmärkning och menar att det är ett klokt sätt att få fler som väljer att köpa det som är producerat i Sverige.

Vi är kritiska till att regeringen stoppade utgivningen av Livsmedelsverkets information kring matens klimatpåverkan. Vi anser att det är rimligt och viktigt att en svensk myndighet med ansvar för livsmedel får informera medborgarna i landet om den klimatpåverkan som vår konsumtion har. De reviderade råden behöver publiceras.

Fru talman! Sverige behöver en långsiktig livsmedelsstrategi för vilken matproduktion som ska ske i Sverige och hur den ska anpassas till klimatåtagandena och klimatförändringen. Den svenska livsmedelsproduktionen fortsätter att minska i förhållande till konsumtionen. Sverige står inför ett allvarligt problem med vår självförsörjningsgrad i en värld där efterfrågan på livsmedel hårdnar. Inget EU-land har så låg självförsörjningsgrad som Sverige.

En livsmedelsstrategi behöver utformas i ljuset av att vi stöder en fri marknad och minskade subventioner. En utredning behöver tillsättas som kan svara på vad samhället kan vidta för åtgärder på kort och medellång sikt. Den bör också överväga om Sverige behöver ha ett långsiktigt livsmedelssäkerhetsmål. Det regeringen genomför under namnet ”Sverige – det nya matlandet” bör helt enkelt enligt vår mening omvärderas och ersättas med ett arbete för att ta fram en långsiktig livsmedelsstrategi.

Fru talman! Skogen ska vårdas och nyttjas så att vi alla, barn, barnbarn och barnbarnsbarn, får del av dess nyttigheter. Som en av världens främsta skogsnationer, och den största inom EU, behöver Sverige vara en internationell föregångare.

Ned över Skandinavien sträcker sig en kil av tajgan som bildar ett unikt skogsområde med en rik biologisk mångfald, värdefull för hela världen. Samtidigt är skogen en viktig naturresurs med vars hjälp vi byggt upp den svenska välfärden och som fortfarande är en bas i svensk sysselsättning.

Skogen ska förvaltas i balans mellan naturvårdsintresset och naturresursen, som ger sysselsättning åt tusentals. Denna samregim är en skör balans. Vi menar att den borgerliga regeringen äventyrar denna samregim. Produktionsmålet har fått ta överhanden.

Regeringen behöver prioritera skydd och skötsel. Det behövs också åtgärder som stimulerar till ett mer miljövänligt skogsbruk. Statens resurser behöver ökas för att köpa in och bevara värdefull skog i syfte att bevara den biologiska mångfalden, något som vi socialdemokrater också föreslagit i vår budget.

Skogsstyrelsens inventering visar att ungefär en fjärdedel av alla avverkningar inte når upp till lagens nivå. Vi anser att regelefterlevnaden vid avverkning måste öka och bättre stöd ges till skogsägaren inför avverkning för att minska miljöpåverkan. Det är dags att pröva frågan om en sanktionsavgift om man inte sköter sin miljöhänsyn.

Vi menar att en översyn av skogsvårdslagen behöver göras för att återjämsätta skogsvårdslagens miljömål och produktionsmål.

Fru talman! Jag har nu försökt ge en bild av socialdemokratins ansvarstagande på hemmaplan för ett hållbart samhälle där välfärd och möjligheter kommer alla till del. Vi vill utveckla Sverige till ett mer modernt och framåtblickande land. Det handlar om fullt fokus på det som är mervärdena: högt djurskydd, god miljömässighet och konsumentinflytande.

Jag avslutar med att ställa några enkla frågor till de ledamöter som företräder den borgerliga minoritetspolitik som kommer att bli Sveriges:

1. På vilket sätt tar ni på hemmaplan ansvar för svenska klimatåtagandena också när det gäller jordbruk och skogsbruk?

2. Kommer ni att ta ansvar för att tillsätta en utredning om en långsiktig svensk livsmedelsstrategi?
3. När kommer vi att kunna se förstärkta mervärden i form av starkare djurskydd och bättre miljömässighet i svenskt jordbruk?
4. När kommer produktionsmål och miljömål att i praktiken jämföras i skogspolitiken?

(Applåder)

Anf. 98 KEW NORDQVIST (MP):

Fru talman! Jag tänker redogöra för Miljöpartiets motion MJ467 avseende utgiftsområde 23, *Areella näringar, landsbygd och livsmedel*. Där har vi tilldelat 693 miljoner kronor utöver regeringens förslag. Hur de fördelas i detalj finns med i vår motion. Jag tänker dra de stora delarna här.

En stor del av satsningarna syftar till att uppfylla de nationella miljömålen inom utgiftsområdets ramar. Största satsningen sker inom miljömålet för den biologiska mångfalden och kulturmiljövärdena i åkermark, men stora belopp har även avsatts för att skydda den biologiska mångfalden i skogen.

Satsningarna på jordbruksområdet finansieras till stor del genom återinförd skatt på konstgödsel och kemiska bekämpningsmedel. Detta sker enligt principen att förorenaren betalar. Precis som föregående talare sade blir det på så vis en dubbel miljönytta. Det blir ett slags grön skatteväxling.

Varför vill vi då återinföra skatt på konstgödsel? Jo, tillverkningen av konstgödselkväve kräver motsvarande en liter olja per kilo kväve. Det är alltså fossil energi som alstrar både koldioxid och lustgas vid tillverkningen, och vid användningen frigörs lustgas, som är en mycket potent och kraftig växthusgas.

Ledande miljöforskare som Johan Rockström har påpekat att ett av de tre områden där mänsklig verksamhet har överskridit de ekologiska ramarerna är en rubbad kvävecykel. Industrikvävet står för det allra mesta av människans kvävetillförsel, och 85 procent av detta kväve används i konstgödsel.

Konsekvenserna av detta kväveöverflöd, eller denna kvävekaskad, som forskarna kallar det, är klimatpåverkan, övergödning, försurning, biologisk mångfald och ozonhål. Till exempel kan vi alla se att kväveälskande växter tar överhanden. Jag gissar att det väl är en och annan här inne som tycker att det kanske har blivit lite väl många maskrosor.

Forskarnas slutsats är entydig. Lösningen på samtliga kväveproblem är en och densamma, nämligen att minska den mänskliga nybildningen av reaktivt kväve. Det är därför vi vill beskatta konstgödselkvävet. Det handlar inte om att vi vill bråka och göra livet surt för svenska bönder.

Den borgerliga regeringen brukar annars, som vi hörde Anita Brodén göra i den tidigare debatten, tala sig varm för ekonomiska styrmedel i miljöpolitiken som princip. En konsekvens av dyrare konstgödsel blir naturligtvis att det ökar incitamentet för lantbrukare att lägga om till ekologisk drift. Det ökar också incitamentet för att spara kvävet på gården och att använda kvävefixerande växter, så kallad biologisk fixering.

Prot. 2011/12:51
19 december

*Areella näringar,
landsbygd och
livsmedel*

Förutom kvävet vill vi även beskatta den giftiga tungmetallen kadmium. Vi tycker att det är oansvarigt att låta kadmiumhalterna öka i våra svenska jordar. Därtill ska vi lägga trycket på bönderna att ta emot rötslam från reningsverken – ett rötslam som innehåller kadmium om än i låga och kanske minskande halter.

Regeringen har nu gett myndigheterna i uppdrag att minska EU:s gränsvärden för kadmium. Det är bra, men vi får inte slå oss till ro med detta. Läget allvar kräver handling nu. Att bekämpa kadmiumspridningen är att värna åkermarken. Det är också att värna folkhälsan. Ett annat sätt att värna åkermarken är att ge den status som riksintresse.

Vidare vill vi införa ett omställningsstöd till certifierad ekologisk produktion. Vi vill också underlätta för konsumtion av ekologiskt producerade livsmedel.

När det gäller djurskydd vill vi inrätta en djuretisk ombudsman. Vi vill också inrätta ett centrum för alternativ till djurförsök. Vi ger Jordbruksverket utökade resurser för att stärka djurskyddsarbetet.

Regeringens demontering av miljöarbetet vid SLU, Sveriges lantbruksuniversitet, vill vi förhindra genom att tillföra medel, 45 miljoner kronor, som ska användas till miljöanalyser. Vidare vill vi satsa 117 miljoner kronor på forskning inom Formas, Forskningsrådet för areella näringar och samhällsbyggande.

Detta var i korthet innehållet i vår budgetmotion.
(Applåder)

Anf. 99 JOSEF FRANSSON (SD):

Fru talman! Sverigedemokraterna ser med stor oro på hur svenska jordbruksnäringar minskar i omfattning och att nettoimporten av det vi äter ständigt tycks öka. Den senaste tiden har det varit särskilt akut för Sveriges grisproducenter, där trycket från utländskt kött skapat stora lönsamhetsproblem.

Det ter sig för mig märkligt hur alliansregeringens målsättningar, framför allt gällande miljömålen, fått så stort trumfvärde att man mer eller mindre driver ut jordbruket från Sverige. Det finns mängder av politiska målsättningar om ekjordbruk, klimat, djurskydd och mycket annat, men det finns egentligen ingen målsättning om huruvida vi ska ha något jordbruk kvar i Sverige eller om i vilken omfattning vi ska vara självförsörjande. Detta är något som jag hoppas vi kan komma till rätta med.

Som exempel kan man konstatera att Sverige, som redan har kanske Europas högsta skatter på diesel, inte bara ska införa generella höjningar av koldioxidskatten utan också mer eller mindre avskaffa den återbetalning av koldioxidskatt som jord- och skogsbruk har fått och som har gjort att många kvarvarande näringar har kunnat hålla näsan ovanför vattenytan.

Vi i Sverigedemokraterna har därför i vår skuggbudget föreslagit en motsatt inriktning där vi i stället höjer återbetalningen av den skatt som jord- och skogsbruket betalar på sin energi. Till detta vill vi avsätta 200 miljoner kronor, vilket motsvarar ungefär 50 öre per liter diesel.

Detta vill vi göra för att stärka den svenska konkurrenskraften för jordbruket. Vi kan konstatera att om vi ställer alltför stora krav på det inhemska jordbruket kommer vi att driva näringen utomlands för att

sedan få importera motsvarande varor men som då framställts med mindre hänsyn till miljö och andra värden, såsom djurskydd.

Även när det kommer till djurskyddet har vi angelägna problem att lösa. Vi kan och ska vara stolta över att vi i Sverige lägger stor vikt vid att våra djur ska ha det bra, men även detta har resulterat i en konkurrensnedvridning där det billigare utländska köttet flödar in i Sverige – kött där djurens status och välvärd är sekundär eller ibland obefintlig. Ritualslaktat kött där djuren avblodas utan bedövning är på vissa håll mer regel än undantag.

Konsumenterna väljer i stor utsträckning det kött som är billigast framför det kött där djuren haft det bäst. Det kanske inte är någon överraskning för någon, men så ser det ut. Ofta är det också svårt för konsumenten att veta om djuren har utsatts för regelrätt djurplågeri.

Därför vill Sverigedemokraterna att kött från djur som har slaktats under bestialiska former utan bedövning ska förbjudas. Men fram till att ett importstopp för den här typen av kött är möjligt ska köttet åtminstone märkas tydligt.

Om vi menar allvar med vår djurskyddspolitik finns det anledning att se till att våra bönder kompenseras för de insatser de gör för djurvälståndet. Alternativet blir att djuren för varje ny pålaga från oss politiker faktiskt får det sämre, eftersom det kött vi lägger på tallriken i än större utsträckning importeras från länder där djurvälståndet är långt sämre.

Sverigedemokraterna vill därför anslå pengar till djurvälståndssättning, och de pengarna har vi i denna budget riktat speciellt till grisnäringen på grund av de akuta lönsamhetsproblem som vi har sett inte minst under det gångna året. I en mer långsiktig strategi vill vi dock att även andra animalieproducenter ska kunna kompenseras för en mer kostsam djurvälstånd.

Detta tror vi är nödvändigt för att legitimera de högre krav som svensk lagstiftning stipulerar, och vi tror att det starkt skulle bidra till att djurskyddskraven också efterlevs.

Sedan länsstyrelserna tog över kontrollen av djurskyddstillsynen från kommunerna kan man utläsa att effektiviteten har ökat gällande interventionerna, och det finns skäl att tro att bedömningarna har blivit mer rättvisa.

Dock kan man se att kontrollerna till antalet har blivit betydligt färre. Därför har Sverigedemokraterna ett utökat anslag på 45 miljoner till länsstyrelserna, avsett att öka antalet djurskyddskontroller.

Regeringen har deklarerat att man, likt Sverigedemokraterna, vill sänka avgifterna för veterinärkontroll på landets slakterier. Regeringen har föreslagit 90 miljoner kronor för det ändamålet.

Då vi lät riksdagens utredningstjänst utreda kostnaderna för att hamna på EU:s föreskrivna miniminivå fick vi svaret att det skulle kosta 100 miljoner kronor, vilket också blev den summa som vi föreslog för ändamålet. Men eftersom regeringen redan hade aviserat de första 90 miljonerna blev således Sverigedemokraternas tilläggsanslag mellanskillnaden, det vill säga 10 miljoner.

Även denna satsning har som syfte att stärka den svenska konkurrenskraften.

Fru talman! I betänkande MJU2 behandlas en motion från Sverigedemokraterna som tar upp odlat kött. Vi menar att detta är en teknik som

Sverige borde satsa på. Tekniken går kort och gott ut på att man tar stamceller från ett djur vars kött man vill framställa och låter cellerna växa i en bioreaktor där man tillsätter nödvändig näring med mera. Om denna teknikform blir lyckad skulle det kunna lösa många praktiska och etiska problem som livsmedelsproduktionen i dag brottats med.

I den vetenskapliga tidskriften *Environmental Science & Technology* har man publicerat resultat som är högst intressanta. De pekar på 7–45 procent lägre energiåtgång genom detta framställningssätt, 78–96 procent lägre utsläpp av drivhusgaser, 82–96 procent lägre vattenåtgång och 99 procent mindre åtgång av areal jämfört med kött från konventionellt uppfödda djur.

Frigörandet av jordbruksareal är givetvis väldigt intressant, då det på allvar skulle kunna ges utrymme för produktion av energi- och oljegrödor för att konkurrera med den fossila oljan.

Sverigedemokraterna anser därför att denna forskningsgren på grund av sin potential ska pekas ut som särskilt viktig.

Anf. 100 KEW NORDQVIST (MP) replik:

Fru talman! Jag har tittat på Sverigedemokraternas särskilda yttrande om utgiftsområde 23. Det står mycket vackert där, som att ”Sverigedemokraterna ser människan som en del av naturen och inser att vi är helt beroende av denna för att kunna fortsätta vår existens på jorden.”

Det är jättefint!

Ni slåss för ”den konservativa principen om ett varsamt framåtskridande”. Ni står också bakom förvaltarskapstanken som ”särskilt vägledande inom just miljöområdet” och säger: ”Slutmålet för vår miljöpolitik är ett ekologiskt hållbart samhälle.”

Fint!

Förra året ville ni ha konstgödselskatt, men det vill ni inte i år. Har du någon förklaring till det? Hur motiverar ni det, mot bakgrund av de vackra orden? För mig går det inte ihop riktigt. Kan jag få en förklaring?

Anf. 101 JOSEF FRANSSON (SD) replik:

Fru talman! Jo, det är ganska enkelt att klargöra detta. Vi tror att om vi driver ut jordbruket från Sverige, med all den skatt som existerar i ett enda land på hela denna jord, mig veterligen, kommer vi att missa andra mål.

För mig och Sverigedemokraterna är det naturligtvis viktigt att vi har kvar ett jordbruk i Sverige där vi kan ha våra värden, med till exempel djurskyddshänsyn och andra miljömål. Driver vi ut jordbruket från Sverige tappar vi kontrollen.

Anf. 102 KEW NORDQVIST (MP) replik:

Fru talman! Jag kan bara konstatera att ni då har ändrat er radikalt mot förra året.

Jag vill kommentera detta med avblodning utan bedövning: Det är förbjudet i Sverige.

Sedan tycker jag att du ska köpa ekologiskt kött, så slipper du oroa dig utan kan lugnt lita på att djuren har haft det bra.

Odlat kött har jag väl inga problem med – bara det märks.

Men jag har en fråga om något annat som jag undrade över. Det gäller detta med diesel. Ni vill ju återföra 200 miljoner där. Hur skulle det gå till?

För övrigt finner jag att det går stick i stäv med era tankar om ett hållbart ekologiskt samhälle. Men hur ska det gå till? Ska man samla kvitton?

*Areella näringar,
landsbygd och
livsmedel*

Anf. 103 JOSEF FRANSSON (SD) replik:

Fru talman! Om jag inte är helt felunderrättad – vilket jag inte tror att jag är – pågår det redan i dag en återbetalning av dieselskatt för skogsbruks- och jordbruksnäringar. Det ser jag inga konstigheter med.

Däremot kan jag nämna något beträffande avblodning utan bedövning. Det stämmer att det är förbjudet i Sverige, och så hoppas jag att det kommer att förbli. Men det är inte många länder i EU där det verkligen är förbjudet. Jag tror att Holland alldeles nyligen införde förbudet.

Det fanns en rapport från EU som, om jag inte missminner mig, sade att ungefär 75 procent av Europas nötkött i dag slaktas med den här formen av ritualslacht.

Anf. 104 JENS HOLM (V):

Fru talman! Jag tycker att vi pratar om ett viktigt betänkande. Det handlar inte minst om maten. I maten finns det en stor potential att göra rätt. Men det vi äter kan också leda till stor negativ påverkan på den biologiska mångfalden och inte minst klimatet.

Maten står för ungefär en fjärdedel av hushållens utsläpp av växthusgaser. Vi i Vänsterpartiet tycker att det är väldigt viktigt att vi politiker gör vad vi kan för att minska den andelen.

Bara för några veckor sedan kom det en rapport från Naturvårdsverket som heter *Köttkonsumtionens klimatpåverkan*. När det gäller livsmedel är det till största delen animalier som påverkar klimatet negativt.

Naturvårdsverket konstaterar att köttkonsumtionen i Sverige har ökat med 50 procent sedan 1990 och att köttkonsumtionen står för mer än hälften av alla utsläpp motsvarande personbilarna i Sverige. Det är med andra ord en väldigt stor andel.

Det är precis som, vill jag minnas, Klimatberedningen konstaterade, att vi just inte har några styrmedel vad gäller köttkonsumtionen. Vi har liksom inget sätt att påverka den faktorn i Sverige. När det gäller andra faktorer – bostäder, bilar, transporter och så vidare – har vi ändå styrmedel, och det är någonting som man talar om.

Vi i Vänsterpartiet tycker att det är viktigt att vi ser till att minska de här utsläppen. Därför har vi öronmärkt pengar för att vi vill minska köttkonsumtionen i Sverige. Det betyder inte att vi vill att människor ska äta mindre, men vi tycker att människor ska äta mer vegetariskt. Vi har också avsatt särskilda pengar till Livsmedelsverket och till andra direkta insatser till lantbrukare för att de ska få det lättare att gå över till ekologisk produktion.

Vi tycker egentligen att satsningen Sverige – det nya matlandet är en intressant satsning. Det är ungefär 90 miljoner varje år som går till den satsningen. Men vi vill inte att Sverige – det nya matlandet bara ska vara en direkt eller indirekt subvention till livsmedelsindustrierna i Sverige,

utan vi tycker att det är viktigt att det ska finnas ett miljömässigt och klimatmässigt tydligt mervärde i den satsningen.

Vi vill ha kvar satsningen, men vi vill fylla den med ett mycket mer offensivt innehåll. Vi tycker att en satsning på ekologisk produktion och en satsning på minskad köttkonsumtion skulle rymmas väl inom satsningen Sverige – det nya matlandet.

Till exempel skulle våra offentliga institutioner, äldreboenden, skolor, sjukhus och så vidare kunna anamma kampanjen för vegetariska måndagar, så att de åtminstone en dag i veckan serverar vegetarisk mat. Vi tror också att det är fullt möjligt att genom den offentliga upphandlingen öka andelen ekologiskt producerad mat och vegetariska alternativ.

Vi tycker självklart att det är viktigt att avskaffa alla subventioner till köttindustrin. Precis som Socialdemokraterna anförde tidigare motsätter också vi i Vänsterpartiet oss subventionen på 90 miljoner kronor till slakterierna, då man tar bort avgiften för den officiella veterinärkontrollen.

Vi tycker också att det vore intressant att utreda möjligheten att införa en avgift på animaliska produkter, kanske en köttskatt. Om man skulle göra det tycker vi att det är viktigt att de pengar som man drar in finns kvar inom livsmedelssektorn. De pengar man skulle dra in från en köttskatt kan exempelvis gå till att göra vegetarisk mat billigare.

Det finns andra delar i det här betänkandet som jag tycker är viktiga. Det handlar om djuren. Djuren är en grupp i samhället som har fått ta mycket stryk av den borgerliga politiken.

För ett par år sedan infördes en ny organisation för djurskyddskontrollerna. Ansvaret flyttades från kommunerna till länsstyrelserna. Vi i Vänsterpartiet har egentligen inget problem med att länsstyrelsen blir huvudman. Men sättet man gjorde detta på – det var en ny organisation som var underfinansierad – var helt oacceptabelt.

Vi kan titta på antalet djurskyddskontroller som görs nu jämfört med när det låg på kommunerna. Det görs bara hälften så många djurskyddskontroller i dag som tidigare.

Jag tycker att det är bra att regeringen har anslagit ett mindre bidrag för att man ska kunna göra fler och bättre djurskyddskontroller, men det behövs mer pengar, vilket är något som vi i Vänsterpartiet har budgeterat för. Inte minst tycker vi att det är viktigt att man, när man gör djurskyddskontroller, ska kunna ta ut en kontrollavgift, så att den här verksamheten åtminstone delvis kan vara självfinansierande.

En annan viktig del när vi pratar om djurskyddet är behovet av en djuretisk ombudsman. Jag tänker på det inte minst när jag tittar på förslaget till en ny djurskyddslag. Det är en ganska imponerande utredning. Den är väldigt fyllig, och det är många förslag. Nästan alla de här förslagen handlar om att man ger uppdrag till Jordbruksverket. Jordbruksverket ska återkomma med nya föreskrifter. Jordbruksverket ska återkomma med nya riktlinjer och så vidare.

Tänk om vi hade haft kvar Djurskyddsmyndigheten! Det var den myndighet som fanns just för att man skulle driva de här frågorna. Den lade den borgerliga regeringen ned 2007. Tänk om vi hade haft kvar den myndigheten! Då skulle arbetet för att stärka djurskyddet gå otroligt mycket lättare. Det är därför vi i Vänsterpartiet föreslår en djuretisk ombudsman. Det är något liknande den tidigare Djurskyddsmyndigheten.

Det är inte exakt likadant. Vi har också lärt av en del brister som fanns med den tidigare myndigheten.

Vi vill ha en handlingsplan för att minimera antalet djurförsök. Vi ser att det är fler och fler djur som utnyttjas och dödas i djurförsök. Det tycker vi i Vänsterpartiet är oacceptabelt. Sverige har sagt i tidigare sammanhang att man ska minimera antalet djurförsök. Ja, men då behöver vi en handlingsplan för det. Vi behöver också ett center för att minska, ersätta och förfina – reduce, replace, refine – djurförsöken. Det här är någonting som vi har anslagit pengar till, så det är bara att sätta i gång och arbeta med det om våra förslag går igenom.

Vi pratade tidigare om att det inte händer särskilt mycket på klimatområdet när vi tittar på vad den borgerliga regeringen föreslår. Jag tycker att det är samma passivitet vad gäller miljö- och jordbrukspolitiken och djurskyddspolitiken över lag.

Fördelen är att det finns alternativ här i politiken. Vi i Vänsterpartiet har vårt särskilda yttrande. Miljöpartiet och Socialdemokraterna har sina förslag. Det finns färdiga förslag för hur man ska kunna gå från en passivitet till mer av aktivism på det här området. För att vi inte ska dra ut på den här debatten mer vill jag bara hänvisa till Vänsterpartiets särskilda yttrande.

(Applåder)

Anf. 105 BENGT-ANDERS JOHANSSON (M):

Fru talman! Först vill jag yrka bifall till förslaget i betänkandet.

Jag tänkte att jag skulle uppehålla mig vid några knutpunkter i betänkandet. Det kommer att handla om maten. Jag har förstått att det är många andra som också har fastnat för just maten som utgångspunkt i resonemanget. Jag ska säga något om landsbygdsutvecklingen och en del om skogen.

Låt mig börja med Sverige – det nya matlandet, som i grund och botten hämtar sin energi från matens betydelse för oss människor. Måltidsupplevelsen – jag tror inte att det är många som har tänkt på det – är en av de få upplevelser som attraherar samtliga våra fem sinnen. Tänk efter! Det är få andra upplevelser där man kommer i närheten av detta. Förutom att måltiden är livsuppehållande är den alltså oerhört engagerande för den enskilde individen.

Det är därför det är så viktigt att man inom ramen för Sverige – det nya matlandet har fokus på fem områden, nämligen den offentliga sektorn, primärproduktionen, förädlad mat, matturism och restaurang.

Inte minst det första, fru talman, är viktigt. Där finns det ju många människor som inte själva styr över valet av sin mat. Det handlar om att öka engagemanget där.

Men förutsättningen för att vi ska ha livsmedel är bland annat att vi har en jordbruksproduktion. Därför är det viktigt att vi slår vakt om jordbruksproduktionen. Det är också därför som alliansregeringen har sett till att skapa bättre förutsättningar för att kunna producera just livsmedel.

Vi har minskat administrationen med ungefär 10 procent mellan åren 2006 och 2010. Vi har sänkt kontrollavgifterna för slakterier, vilket mycket glädjande har fått till följd bland annat att småslakterierna har ökat med 25 procent. Dessutom kommer vi att införa en så kallad sugg-

peng, eftersom vi ligger i ofas när det gäller den kostnadsbild som de svenska djurbönderna har.

Dessutom har vi mindre utsläpp av växthusgaser. Flera av de tidigare föredragshållarna – vi kan kalla dem så – har sagt att det har blivit sämre. Men faktum är att jordbruket har minskat med 13 procent från 1990 till 2009. Skogen har minskat med 17 procent. Även det senaste mätbara året har skogen minskat, även om jordbruket har ökat 1 procent. Det verkar som att de föregående talarna inte har läst de här papperen.

När det gäller jordbrukspolitiken är den ju samfällad inom hela EU, och därför är det oerhört viktigt att vi har fokus på de pågående jordbruksförhandlingarna och ser till att vi får en mindre budget. Ju större budget vi har för jordbruket, desto större blåser vi upp den här delen.

Det handlar också om att få en utjämning mellan olika länder, för i dag är det en oerhörd snedfördelning. Inom ramen för den gemensamma jordbrukspolitiken är det också, tycker vi från moderat håll, väldigt viktigt att vi fokuserar på produktionsjordbruket, eftersom de är mest konkurrensutsatta. Därför gäller det att få bort marknadsstörande mekanismer inom jordbruket. Sådana snedvrider alltid konkurrensen och gör att politiken kan allokera saker och ting där det inte alltid är det bästa.

Som har nämnts här tidigare handlar det i jordbruket också väldigt mycket om djurskydd. Jag kan glädjande nog säga att vi nu stärker detta ytterligare inför 2012 och framåt. En nyligen presenterad djurskyddsutredning med väldigt många intressanta idéer kommer nu att gå ut på remiss. Allt kommer förmodligen inte att kunna genomföras, men mycket av det kommer att kunna lända till efterrättelse.

Det är också intressant att se att vi nu har skapat ett nationellt centrum för djurvälstånd, eller animal welfare, där vi också har ett engagemang för att försöka få den motsvarighet som ska bildas inom EU att landa just i Sverige. Vi har nämligen väldigt mycket att tillföra här, och det tror jag är en oerhörd tillgång både för Sverige och inte minst för EU.

Inom ramen för Sverige – det nya matlandet har vi också fisket. Vi kan konstatera att vi har en helt ny havsmyndighet som har varit i gång i snart ett halvår och som har tagit över fiskefrågorna. Vi har väldigt stora förväntningar på att denna nya myndighet kan bli än mer effektiv när det gäller fiskefrågorna.

Men också här handlar det om den gemensamma fiskepolitiken inom EU där vi inte själva fullt ut råder över verksamheten. Vi har kämpat tappert när det gäller utkastförbud, vilket nu är på gång att kunna genomföras. Vi har också kämpat för att minska flottan, eftersom vi har haft en otrolig överkapacitet i förhållande till den mängd fisk som varit tillgänglig för att plocka upp.

Vi har också samfällt, vågar jag påstå, inom hela riksdagen och med regeringen drivit frågan om att skapa vettiga avtal med tredjeland i den mån EU fiskar i andra länder. Detta är viktigt.

Där vi själva kan påverka har vi också utmejslat behovet av att slå vakt om det kustnära fisket och det småskaliga fisket och se till att den förädling som sker där kan fortgå genom den administrations- och skatteminskning som vi har gjort och som har skapat förutsättningar för dessa många nya småföretag.

Fru talman! När det gäller landsbygdsutveckling kan jag glädjande nog konstatera att den massiva satsningen på bredband fortsätter att öka.

Det underlättar för företagande på landsbygden men också för privatpersoner att kunna bo, leva och verka där, vilket i sig skapar en grund för en levande landsbygd.

Skogen är oerhört mångfasetterad. Vi talar om bränsle, papper, möbler, bostäder, förpackningar med mera. Jag vet snart inte något område där inte skogen är med. Kläder nämnde jag inte, men till och med kläder gör man numera av skogen. Snart kan vi väl äta den också. Det kanske vi kan göra i framtiden, men det är lite svårare just nu.

Det som är viktigt när det gäller skogen är att den har ett exportvärde på 128 miljarder. Det är väldigt få sektorer som når upp till detta. I skogen växer dessutom bär och svamp. Skogen används till och med som grön medicin för människor. Dessutom har vi det vilda. Detta ihopkopplat med Matlandet Sverige skapar en helhet som ger oss fantastiska förutsättningar i vårt land om vi bara har förstånd att använda det på rätt sätt.

Det är därför som Skogsriket som nu lanseras är så oerhört viktigt: Väldigt mycket av vårt välstånd grundar sig i den svenska skogens tillväxt.

Fru talman! Alliansregeringen lämnar ifrån sig en stark budget som skapar en helhet som hänger ihop. En del har varit uppe och talat sig varma för en livsmedelsstrategi. Jag vågar påstå att det vi presenterar är vida överlägset en livsmedelsstrategi. I mina öron låter en livsmedelsstrategi mer som att ta fram en femårsplan i ett fornt öststatsland, något som jag definitivt inte tror på.

Däremot har vi en socialdemokrati som vill försvåra för det svenska jordbruket genom att höja handelsgödselskatten och kontrollavgifterna och ha centrala produktionsmetoder för det svenska jordbruket. Man vill även höja lastbilsskatten etcetera.

Varje enskild punkt är ett direkt slag mot det svenska jordbruket, och jag beklagar att ni inte har kommit till större insikt. Går man sedan till hela den övriga oppositionen ska jag bara nämna att det i budgeten inte finns en enda post som är identisk mellan de oppositionspartier vi har i Sveriges riksdag för närvarande. Det finns inte heller en enda enskild utgiftspost där man har yrkanden från alla oppositionspartierna.

Med detta, fru talman, vill jag lyckönska de svenska areella näringarna till att ha en alliansregering som skapar förutsättningar för en utveckling, en tillväxt och en fortsatt möjlighet att producera både bra livsmedel och bra skog för mänsklighetens bästa.

(Applåder)

Anf. 106 MATILDA ERNKRANS (S) replik:

Fru talman! Det var inte många spår av nya moderater i Bengt-Anders Johanssons anförande. Vi kan ganska snabbt konstatera att när det gäller det här området har den moderata politiken inte riktigt klarat av att förnya sig.

Jag tänkte ställa en ganska enkel fråga som rör Moderaternas syn på det ekologiska jordbruket. Det verkar sitta långt inne, eller hur kan Bengt-Anders Johansson och Moderaterna annars förklara att vi har fått vänta i snart över ett år på regeringens förslag när det gäller det ekologiska jordbruket? Just nu vet vi inte om det kommer alls, så det vore bra att få veta om man tänker lägga fram någon proposition om ekologiskt jordbruk. Det kanske skulle kunna ge något svar på någon av de frågor

*Areella näringar,
landsbygd och
livsmedel*

som jag ställde i mitt huvudanförande, nämligen vilket ansvar man tar på hemmaplan för de svenska klimatåtagandena också när det gäller jord- och skogsbruk. Det var inget Bengt-Anders Johansson berörde i sitt anförande.

Jag antar att det som Moderaterna nu tydligen hävdar är svensk livsmedelsstrategi är Matlandet Sverige-satsningen. Det känns ganska fattigt och kortsiktigt om man drar ut det här på lite längre sikt. Annars kanske Bengt-Anders Johansson kan säga vad i Matlandet Sverige-satsningen som faktiskt tar ansvar för klimatåtagandet när det gäller exempelvis jordbruket. Vilka delar pekar på hur vi ska se på självförsörjningsgraden och så vidare, och hur ska vi klara av att anpassa vårt jordbruk i ett förändrat klimat?

Det skulle jag med nöje höra Bengt-Anders Johansson från Moderaterna lägga ut texten om i sin replik.

Anf. 107 BENGT-ANDERS JOHANSSON (M) replik:

Fru talman! Här har vi möjligen skiljelinjen mellan alliansregeringen och Socialdemokraterna och delar av oppositionen, nämligen om vi ska centralstyra produktionssättet eller om vi ska låta marknaden i större utsträckning hålla sig till det.

Jag kan konstatera att det har blivit en väldigt stark efterfrågan på ekologiska produkter, till och med så stor att det i vissa delar är svårt att mätta marknaden. Detta är en typisk signal till produktionsjordbruket att det kan vara idé att gå över till ekologisk produktion. Men att från politiskt håll styra att det ska vara så eller så mycket, det tycker vi från moderat håll inte är vad vi vill värna om.

Dessutom är det en försvinnande liten del av den totala livsmedelsåtgången i landet som odlas ekologiskt, och därför får vi inte kasta ut barnet med badvattnet genom att bara titta på det ena. Vi måste se till att bredden på den svenska livsmedelsproduktionen fungerar, och det gör den.

När det gäller klimatet påstår jag att det vi har åstadkommit här faktiskt är en fortsatt sänkning av våra växthusgasutsläpp, och det vittnar ändå om att vi går i rätt riktning.

Att däremot, som man vill göra från exempelvis Socialdemokraternas sida, ytterligare skattebelasta en redan väldigt hårt ansatt näring, nämligen det svenska jordbruket, är direkt kontraproduktivt, om vi vill ha kvar produktionen i Sverige.

Anf. 108 MATILDA ERNKRANS (S) replik:

Fru talman! Jag hade önskat att Bengt-Anders också hade lyssnat på det anförande som jag höll, där jag bland annat sade att vi stöder en fri marknad och minskade subventioner.

Sedan kan jag konstatera att Bengt-Anders kanske inte har tagit del av nyheterna i dag, men det är faktiskt inte så att utsläppen av växthusgaser har minskat i Sverige. Vi konstaterade just att de ökade under 2010. Det här, menar jag och Socialdemokraterna, har vi faktiskt ett ansvar för att inarbeta och låta genomsyra all politik om vi ska klara våra åtaganden.

Jag vet inte, men jag tror inte att jag fick något svar på om det kommer någon proposition om det ekologiska jordbruket. Om jag fick ett

svar var svaret troligen att det där kan vi nog glömma, för Moderaterna vill inte styra politiskt och man tycker att det ekologiska jordbruket är en sådan försvinnande liten del att man inte behöver lägga något större engagemang bakom det.

Jag vill bara markera att vi socialdemokrater tycker tvärtom. Vi tycker att det ekologiska jordbruket är oerhört viktigt, att det hör framtiden till. Vi ser också att allt fler efterfrågar ekologiska produkter. Jag skulle verkligen uppskatta om det kunde komma förslag om det ekologiska jordbruket.

Bengt-Anders Johansson har ju rätt i att lejonparten av det svenska jordbruket är konventionellt jordbruk. Min och Socialdemokraternas uppfattning är att den stora merparten av våra bönder och jordbrukare vill ställa om till ett mer hållbart jordbruk. Vi tycker att det är en väldigt viktig ambition som vi faktiskt vill understödja. Om jag uppfattar Bengt-Anders Johansson, Moderaterna, rätt är inte det här någonting som ni lägger speciellt mycket engagemang i. Annars kan du väl svara på hur Matlandet Sverige-satsningen, som är er strategi, hjälper bönderna att faktiskt ställa om till ett mer hållbart jordbruk i stort.

Anf. 109 BENGT-ANDERS JOHANSSON (M) replik:

Fru talman! Växthusgaserna har ökat. Då ska vi ha klart för oss att när det gäller de siffror som nu presenteras, där man pratar om en höjning, jämför man åren 2009 och 2010. Vad är det då som har hänt?

Först och främst jämför man en lågkonjunktur, 2009, med en högkonjunktur, 2010, vilket gör att det är väldigt mycket verkstadsindustri som har dragit ifrån. Det är där den här ökningen kommer.

Dessutom hade vi en osedvanligt både kall och lång vinter. Vi bor i ett sådant klimat att jag utgår från att vi är överens om att vi ändå ska kunna värma våra hus, även om vi naturligtvis kan värma dem mer klimatsmart. Under de förutsättningarna tror jag att även Socialdemokraterna, bara de tänker till lite till, inser att trenden är helt korrekt. Att ett enskilt år poppar upp när man gör en jämförelse är sådant som händer mot bakgrund av både lågkonjunktur och kall vinter.

När det gäller en proposition för ekologisk odling kan jag inte säga när den kommer. Däremot vet jag att man i Regeringskansliet diskuterar vilken inriktning man ska ha för framtiden.

Om det nu är så oändligt viktigt som Socialdemokraterna säger att alla ska gå över till ekologisk odling – jag hävdar nämligen att det konventionella jordbruket i Sverige är väldigt miljöanpassat i jämförelse med många andra länder och därför vill jag inte ställa de här två mot varandra – är jag väldigt förvånad över att inte Socialdemokraterna vill förbjuda konventionell odling. Det måste ju vara det enda rätta om det är så fel att ha en konventionell odling. Det måste det ju vara eftersom ni vill öka den ekologiska.

Anf. 110 ANITA BRODÉN (FP):

Fru talman! Vi har i dag påmints om de utmaningar i form av klimatförändringar och den pågående förlusten av biologisk mångfald som vi står inför. Jordbruket är en av de främsta källorna till utsläpp av de farligaste växthusgaserna dikväveoxid och metan, samtidigt som jordbruket är en av de sektorer som drabbas hårdast vid klimatförändringarna. Dess-

*Areella näringar,
landsbygd och
livsmedel*

utom är jordbruket tillsammans med skogsbruket ett av de viktigaste redskapen för att aktivt kunna minska utsläppen och den globala uppvärmningen. Så komplicerat är det.

Nu när CAP, den gemensamma jordbrukspolitiken, ska formas är det viktigt att vi har med jordbruket på det här sättet, att vi inrymmer klimatfrågan, miljöfrågan. I arbetsgrupperna i Durban, som vi också har hört talas om i dag, arbetade man med jordbruket och med skogsbruket. Man gjorde framsteg. Jag tycker att det är viktigt att påminna också i denna debatt om de nödvändiga framstegen.

Fru talman! Befolkningsökningen ger ytterligare en utmaning. Vi är nu 7 miljarder människor på jorden och vi förväntas enligt beräkningar från FN att bli 10–11 miljarder människor om 35 år. Det innebär att livsmedelsproduktionen nära nog måste fördubblas.

Att lösa de utmaningarna tillsammans med klimattänket kräver att vi får producera mer matråvaror med mindre land, mindre vatten, mindre energi och en mindre mängd kemikalier. Kraftigt ökade forsknings- och utvecklingsinsatser behövs för att långsiktigt kunna få hållbara produktions- och energilösningar i EU, men också globalt.

Nationellt har Matlandet Sverige lyft fram intresset för mat, kultur och livsmedelsförädling. Det är positivt. Satsningar på näringsriktig mat i skolor, på kvalitetshöjningar i äldreboenden och offentliga inrättningar är ett arbete som har påbörjats och som behöver utvecklas ytterligare.

Lagen om offentlig upphandling fungerar fortfarande inte tillfredsställande. Den utbildningssatsning som nu sker kan förhoppningsvis ge den vägledning som behövs för att vi ska kunna utveckla de inköpsmetoderna på ett mycket effektivare och bättre sätt.

Det är inte acceptabelt att enbart ställa ekonomiska krav vid upphandling. Krav ska också kunna ställas på exempelvis god djuromsorg, miljö- och klimataspekter.

Det konsumentråd som nu har tillsatts har till syfte att ge konsumenter bra underlag för medvetna val. Det är en kärnpunkt och en mycket viktig frågeställning.

Fru talman! Jag har nämnt Miljömålsberedningens arbete i ett tidigare anförande. Därför vill jag bara snabbt påminna om att det nu arbetas intensivt med jordbruket och skogsbruket, med markanvändning över huvud taget. Det är nyckelområden.

Jag vill också i det här sammanhanget påminna ledamöterna om det som också har nämnts här, Sveaskogslösningen. Den lösningen vad gällde utbyte av skog var det som jag tror att också Irene Oskarsson nämnde. Det är inte fullkomligt än, men det är en otroligt bra satsning som vi lyckades genomföra. Budgetmässigt är den genial. Vi sparar på tio års sikt 10 miljarder kronor för Sveriges statskassa enligt gjorda beräkningar. Det kostar oss 200 miljoner kronor. Jag tycker att det är viktigt att vi har de här sambanden klara för oss.

Fru talman! I slutet av november presenterade utredare Eva Eriksson förslag på en ny djurskyddslag. Den har berömts här i dag. Jag tycker också att det känns roligt att få lyfta fram den här viktiga utredningen. Den vilar på etisk grund. Den tar ett folkhälsoperspektiv. Men den har också – och det tycker jag är viktigt att få förtydliga – en lägre detaljeringsgrad. Man hänskjuter till facknämnder, till bland annat Jordbruks-

verket, att skriva föreskrifter. Det är själva syftet. Det är så utredaren önskar att vi ska arbeta med detta.

I förslaget tas både det fysiska och det psykiska lidandet för djuren upp. Krav ställs på att den som handhar djur ska vara 16 år, men det ställs också krav på kompetens och utbildning. Jag är också nöjd med att man har kunnat definiera vad som är ett naturligt beteende. Det blir en viktig utgångspunkt för vårt fortsatta djurskyddsarbete.

Förslag finns också om, vilket jag vet att kammaren är överens om, att förbjuda sexuellt umgänge med djur. Det ska bli en lagstiftning om det. Det finns också förslag på att avel som medför lidande förbjuds och att grävlinganvändning vid jaktträning förbjuds.

Fru talman! Under åtskilliga år i kammaren, under mina snart tio år i riksdagen, har en mängd motioner väckts om kattproblem. De har gällt den mängd katter som finns som driver herrelösa omkring. Tidigare regeringar har inte lyckats lösa problemen, men nu finns ett förslag vad gäller kastrering och märkning av katter. Förhoppningsvis kommer vi framåt i frågan. Det tycker jag inte är passiv politik utan en aktiv politik.

Vi har också i denna kammare diskuterat överflyttningen av djurskyddskontrollerna. Frågan har tagits upp här. Ibland har oppositionen raljerat om att vi lät länsstyrelsen ta över kontrollen. Vi såg att det behövdes mer smörjmedel, och därför gav vi extra medel. Nu är det intressant att vi för ett par veckor sedan kunde läsa Statskontorets fristående utredning. Där konstaterade man tre saker, nämligen att det var rätt beslut, att det är träffsäkrare och att det är högre kvalitet. Jordbruksverkets kontrollsystem Oskar har också blivit en hjälp i arbetet. Oskar är inte en person utan står för offentlighet, samsyn, kontroll, analys och rutiner. Här finns verktyg och redskap för att hjälpa till vid kontrollerna. Precis det som avsågs med beslutet som alliansregeringen fattade har nu besannats, trots högljudna protester från oppositionen.

Fru talman! Låt mig säga några ord om landsbygden. Den frågan har också tagits upp här i talarstolen. Den landsbygdsstrategi som regeringen antog under förra mandatperioden var oerhört viktig, inte minst den process som fördes i samtliga departement för att involvera landsbygdspektivet i allt arbete. Nu sker en nystart. Det ska villigt erkännas att arbetet stagnerade en period. Nu sker en nystart som jag välkomnar, precis som det viktiga arbete som sker, och kommer att ske framgent, inom de regionala serviceprogrammen ute i hela landet. 35 miljoner tillsätts, bland annat för att arbeta fram innovativa servicelösningar och stärka utvecklingen för lokal service.

Jag välkomnar också beslutet att Statskontoret kommer att ta fram ytterligare underlag för servicecentrum i varje kommun. Det var ett av förslagen i den så kallade Högdahlsutredningen.

Det är viktigt med levande, livskraftiga landsbygder med ökade möjligheter för människor att leva och bo, ha god service och kommunikationer. Därför är bredbandsstrategin så otroligt viktig. 90 procent av alla hushåll ska senast 2020 ha 100 megabits kapacitet. En halv miljard har tillsatts för detta. Det här kommer att betyda otroligt mycket.

Fru talman! Jag vill avslutningsvis räkna upp en del satsningar, lite grann för att ta udden av påståendet att regeringen skulle vara passiv. Jag anser att regeringen är mycket aktiv.

Jag har nämnt bredbandsatsningen. Matlandet Sverige har ni hört flera nämna. Det här har genererat mer än 200 livsmedelsprojekt. Eldrimner vill jag lyfta fram i sammanhanget, som har beviljats anslag om 35 miljoner fram till 2013. Det handlar om ökade turistsatsningar. Vidare är det Skogsriket, bättre betalt till bonden genom bland annat en djurvälståndspeng, lokal serviceutveckling, ökade krediter för att kunna bygga på landsbygden, och sist, men inte minst, fru talman, gigantiska infrastruktursatsningar, gynnande av landsbygdens folk och slutligen de skolreformer som har genomförts där de praktiska kunskaperna äntligen uppvärderas av en regering med välskött ekonomi och stora forskningsambitioner.

Fru talman! Jag yrkar bifall till förslaget i betänkandet och avslag på samtliga reservationer.

Jag vill också passa på att önska god jul till fru talmannen, kammarens kansli och till miljö- och jordbruksutskottets kansli. Till alla mina kolleger och vänner i opposition och i majoritet en riktigt god jul!
(Applåder)

Anf. 111 KEW NORDQVIST (MP) replik:

Fru talman! Jag vill inte förlänga debatten så värst mycket, men det finns två saker jag vill kommentera.

Den ena saken gäller kommentaren att vi globalt ser en fördubblad produktion av livsmedel – livsmedelsförsörjningen. Kommentaren bygger på en extrapolering av det vi har i dag, att det är vårt mönster som kommer att gälla för alla människor. Det måste vi ta i beaktande.

Jag blev uppvaktad av Eldrimner i veckan. De var mycket bekymrade för sin ekonomiska situation. Kan regeringens förlängda arm i jordbruksutskottet titta på vad som gäller? Det låter betryggande med 35 miljoner till 2013. Så lät det inte då.

Anf. 112 ANITA BRODÉN (FP) replik:

Fru talman! I den bedömning som har gjorts av beräkningarna för att klara en växande befolkning på vår jord har nämnts hela 70 procent. Jag nämnde i mitt anförande en nära nog dubblering. Vi vet givetvis inte. Vi har talat om olika typer av kosthållning och mathållning. Här kommer det att ske en enorm utveckling. Förhoppningsvis kan vi ge kommande generationer friska hav, friskt vatten och möjlighet att äta våra fiskar som god och näringsrik föda.

Sedan var det frågan om Eldrimner. Jag vet att i projektet Matlandet Sverige har det givits 80 miljoner under fyra år. 230 projekt har fått tillsammans 138 miljoner. Eldrimner har beviljats ett anslag på 35 miljoner till 2013. Det är de uppgifter som jag har fått, och jag hoppas att de är korrekta. Sedan har vi en tät kontakt med Eldrimner. De har till och med haft möjlighet att besöka oss i miljö- och jordbruksutskottet och föra en dialog med oss. Det kan vi säkert fortsätta att göra.

Anf. 113 STAFFAN DANIELSSON (C):

Fru talman! Varav hjärtat är fullt – jag kommer att tala något drygt, men givet det ska jag korta så gott jag kan.

Centerpartiet och Alliansen har en stark vision för att utveckla landsbygden och lantbruket, vilket sker genom en rad åtgärder för ökad kon-

kurrenskraft, genom bland annat programmen Sverige – det nya matlandet och Skogsriket och genom insatser för att utveckla fiske och vattenbruk.

De gröna näringarna är näringar med stor betydelse för jobben och ekonomin i Sverige och utgör landsbygdens ryggrad. Produktionen av bioenergi från jord och framför allt skog svarar i dag för cirka en femtedel av Sveriges tillförda energi. I reda pengar tillför de gröna näringarna Sveriges ekonomi långt över 200 miljarder kronor, och till exempel livsmedelsindustrin är Sveriges fjärde största industribransch med över 50 000 sysselsatta.

Alliansregeringen har från och med sitt tillträde genomfört en rad insatser för att öka det svenska jordbrukets konkurrenskraft. Den världsunika handelsgödselskatten har tagits bort liksom en hel del avgifter och kontrollkostnader. Regeringen för en ständig kamp för att minska byråkratin och förenkla regelverken.

De övergripande målen för utgiftsområdet är ett konkurrenskraftigt näringsliv och resurseffektiva gröna näringar som utmärks av bland annat hög etik. Regeringen föreslår nu ett nytt mål, att de gröna näringarna ska bidra till en globalt hållbar utveckling. Det är alldeles utmärkt. Det aktualiserar också frågan om det inte behövs ett bredare anslag vad gäller riksdagens mer precisa mål för jordbruket. Låt mig resonera lite om detta.

Sverige är tillsammans med åkerfattiga Norge bland de länder i Europa som nu har lägst självförsörjningsgrad på livsmedel, endast lite över 50 procent. Det är en dramatisk utveckling som har skett, med bäring på miljö, resurshushållning, sysselsättning och sårbarhet.

Utvecklingen strider dock inte mot något direkt politiskt uppsatt mål, mer än att jordbruket ska ha en god konkurrenskraft. Det har man inte haft om man har backat så mycket. Huvudfokus riktas i stället ofta mot hur just det ekologiska jordbrukets andel av den krympande produktionen ska kunna nå uppsatta mål – det har redan diskuterats mycket här i dag – och hur den offentliga sektorn ska förmås att köpa 25 procent ekologiska livsmedel var de än är producerade.

Riksdagens mål om och stora fokus på ekjordbrukets utveckling har varit framgångsrikt, eftersom ekoproduktionen med rejäla stöd till rådgivning, marknadsföring och miljö samt med växande efterfrågan och merpriser har mångdubblats under 25 år så att den nu svarar för 4–5 procent av produktionen och är en viktig nisch. Detta väcker respekt. Ekologisk produktion är ett bra miljöalternativ som kommer att fortsätta att utvecklas.

Det är samtidigt lika uppenbart att detta inte har stärkt jordbrukets konkurrenskraft i dess helhet mot importen, utan världens mest djur- och miljövänliga jordbruksproduktion i Sverige har i stället minskat med upp till en tredjedel på några decennier. Detta är inte alls i överensstämmelse med vårt nya mål, att Sverige i en värld där livsmedelsproduktionen, som Anita Brodén sade, behöver öka med 70 procent till år 2050 själv lägger ned och i stället ökar importen från andra länder.

Fokus i jordbruksdebatten torde i detta läge behöva riktas mot hur den dominerande miljövänliga produktionen i Sverige, den konventionella, ska kunna återta sin konkurrenskraft och vända utvecklingen. Detta

borde också, menar jag, på sikt återspegla sig i riksdagens mål. Mål styr och har betydelse!

För att ytterligare understryka denna frågas vikt vill jag hänvisa till FAO, FN:s jordbruksorgan, som i en ny rapport visar på de väldiga utmaningarna för världens – och Sveriges – jordbruk. Matproduktionen i världen behöver nära fördubblas under det kommande halvsekleet om vi ska kunna mätta dem som hungrar i dag. Vattenresurserna är redan hårt utnyttjade och ytterligare markresurser begränsade. FAO:s bedömning är att den absolut största delen av den ökning av matproduktionen som bedöms helt nödvändig ska komma från produktivitetsförbättringar.

FAO har inte fokus på att förbjuda handelsgodsl i en värld som svälter, Kew Nordqvist.

Jordbruksminister Eskil Erlandsson och regeringen har viktiga satsningar i årets budget. Bredband på landsbygden får en glädjande satsning på 300 miljoner kronor. Regeringen har tidigare låtit staten stå för 12 miljoner i kontrollkostnader för veterinärer på mindre slakterier – en värdefull kostnadsminskning för dem som slaktar där. I detta betänkande ställer sig Alliansen bakom regeringens förslag att även slakten vid större slakterier ska få samma typ av kostnadsreducering, 90 miljoner kronor. Regeringen vill också införa en djurvälståndssättning riktad till grisuppfödningen på 90 miljoner kronor per år inklusive EU-stöd för att kompensera för de högre djuromsorgskostnaderna och ge näringen stöd så att den negativa trenden kan brytas.

Socialdemokraterna och Vänsterpartiet motsätter sig i detta mycket kärva läge för svensk gris- och annan köttproduktion förslaget att minska kontrollavgifterna för slakterierna med 90 miljoner, vilket jag djupt beklagar. Varför ska just svenska bönder ha högre kontrollkostnader än andra i EU?

I tidningen Land i fredags redovisas att ytterligare något eller några stora slakterier står inför nedläggning på grund av den överkapacitet som råder sedan antalet slaktade grisar i Sverige på några decennier minskat från 4 miljoner per år till nu 2,5 miljoner per år. Grisarna i Danmark, som har mindre ytor, får mindre halm, har avklippta svansar och där suggorna ofta är fixerade, har under samma tid ökat från 20 miljoner grisar till 28 miljoner. Livsmedelsindustrijobben i Sverige flyttar alltså till bland annat Danmark, och sedan köper Ica, Coop och offentliga sektorn in alltmer gris- och nötkött från länder där djuren inte alls haft det så som vi kräver att djuren ska ha det i Sverige. Jag tycker att ordet dubbelmoral ligger nära till hands.

Särskilt nära ligger det tyvärr till hands när man läser de före detta rödgrönas motioner här i dag. Det är mycket tal om att det är viktigt att öka den svenska livsmedelsproduktionen, att det är viktigt med ett ännu starkare och bättre djurskydd i Sverige, att det är viktigt med mer kontrollanter och kanske en ny djurombudsman, för att kontrollera de allt färre svenska grisarna och kossorna. Det är mycket tal om att lägga ytterligare bördor på det moderna miljövänliga jordbruket, som ni sedan använder till allehanda behjärtansvärda ändamål. Det som ni lyfter fram främst är att ni vill ytterligare öka stödet till just det ekologiska jordbruket, trots att Sverige redan ligger i EU-tätn vad gäller både stödnivåer och ekoutveckling, och ni tar pengarna från det jordbruk som redan tappat så mycket.

Effekten av en sådan politik blir att den svenska livsmedelsproduktionen, mest miljö- och djuromsorgsvänlig i världen, får sänkt konkurrenskraft och minskar. Hur kan detta gagna vårt lantbruk, vår landsbygd, djurens väl och ve samt jobb i den svenska livsmedelsindustrin?

Det är förvånande att Socialdemokraterna, som ju brukat gilla jobb och industri i Sverige, är med på detta skattehöjartåg, med förmenta miljöargument. Vad jag förstår accepterar Miljöpartiet däremot att de 90 miljonerna i veterinärkostnader avlastas grisproducenterna, vilket MP i så fall ska ha heder för.

Det är ändå positivt att ni i Socialdemokraterna vill vara med och ta fram en livsmedelsstrategi, att ni vill diskutera målen för jordbruket och att ni lyfter fram vikten av tillgång till livsmedel mot bakgrund av Sveriges allt lägre självförsörjningsgrad. Men mot bakgrund av dessa era goda ambitioner blir era kostnadsökningsförslag alldeles obegripliga.

Jag vill också säga något om handelsgödselskatten. Den infördes 1995 av regeringen Göran Persson för att bönderna skulle betala en del av Sveriges EU-avgift. Dieselskatten höjdes i samma syfte med 600 miljoner kronor. Miljöargumenten var inget annat än påklistrade utanpåverk.

Sverige använder växtnäringstillförsel på ett internationellt sett balanserat sätt där tillförda gödselmängder motsvaras av ökad skörd. Handelsgödselpriset har genom oljeprisets uppgång ökat med 40 procent sedan 2005, det vill säga långt mer än den skatt som ni vill lägga ovanpå denna ökning, och ger redan tillräckligt starka incitament att gödsla försiktigt. Ändå vill oppositionen ovanpå redan gjorda prishöjningar införa en skatt på handelsgödsel – unikt i världen – på 300 miljoner kronor för just svenska bönder. Dess miljöeffekter är utomordentligt begränsade, annat än att den medverkar till att lägga ned jordbruksproduktion i Sverige som ersätts av ökad produktion i andra länder där läckagen är större, ofta också till vårt gemensamma innanhav Östersjön. Den skatt ni föreslår är direkt kontraproduktiv.

Det svenska jordbrukets driftsöverskott ligger på 4–5 miljarder kronor. Jordbrukets marginaler ligger enligt Konkurrensverket 10 procent lägre än EU-snittet, och produktionen minskar. Socialdemokraterna och Vänsterpartiet vill ta nära 400 miljoner kronor från detta driftsöverskott, ca 10 procent. Det skulle, om det genomfördes, komma ovanpå den höjning av jordbrukets koldioxidskatt för dieselolja med ca 500 miljoner som kommer att ske 2013 och 2015, trots att jordbrukets dieselkostnad redan ligger i EU-täten. Det innebär en kostnadschock med nära 1 miljard för ett jordbruk som redan krymper. Hur kan det öka det svenska jordbrukets konkurrenskraft och göra att det kan stå emot importen? Den frågan riktar jag till socialdemokrater, vänsterpartister och miljöpartister.

Det finns mycket mer att säga om detta viktiga område i statsbudgeten. Men jag får hänvisa till mina allianskollegers fylliga tidigare och kommande inlägg, som tillsammans ger en god helhetsbild.

Jag har sökt att visa hur Alliansen på olika sätt ökar jordbrukets konkurrenskraft så att både volymproduktion och viktiga nischer kan växa. Detta gagnar miljömålen i Sverige liksom det vi vill om en levande landsbygd och en god djuromsorg.

Jag har också gått igenom varför de rödgrönas förslag på några viktiga punkter är direkt kontraproduktiva mot detta. Jag följer nära för-

*Areella näringar,
landsbygd och
livsmedel*

svarsområdet, där Socialdemokraterna i år ökat sitt budgetförslag med 2 000 miljoner, 2 miljarder, jämfört med förra året. Jag hoppas att de skatte- och avgiftshöjningar som skiljer i år på detta område inte är med nästa år. Liksom på försvarsområdet är det väldigt bra om vi kan ha en bred samsyn även om de gröna näringarnas och jordbrukets förutsättningar och utveckling.

Herr talman! Med detta yrkar jag bifall till utskottets förslag i betänkandet.

(Applåder)

Anf. 114 KEW NORDQVIST (MP) replik:

Herr talman! Efter detta lite för mig provocerande anförandet kan jag konstatera att om jag vore centerpartist skulle jag passa mig för att tala om nisch och 5 procent.

Sanningen är att den ekologiska mjölken är på 11,6 procent enligt färsk statistik från Svensk Mjölk. Enligt Jordbruksstatistisk årsbok 2011 är den certifierade ekoarealen 11 procent. Plussar vi på den areal som är under omställning är vi uppe i 14 procent. Jag tror att vi ska korrigera siffrorna lite.

Det är intressant att notera att även utskottets vice ordförande kallar det för försvinnande lite. Jag tycker att man ska se det ekologiska jordbruket som spjutspetsen.

Jag blev provocerad av det som sades om det miljövänliga moderna konventionella jordbruket. Jag skulle i stället vilja säga: det mindre miljövänliga jordbruket.

Anledningen till att jag säger det är att det inte klarar miljömålen. Det har övergött Östersjön. Det bidrar till ett sämre klimat på jorden framför allt på grund av konstgödsel men också på grund av sojaimport och skövad regnskog.

Att andra skitar ned värre legitimerar inte att vi inte gör vad vi kan.

Vi är tvungna att ha en styrning eftersom miljön inte har något pris. Annars barkar det åt pipsvängen.

Jag har inte någon direkt fråga, utan detta var snarare en kommentar till Staffan Danielssons anförande. Naturligtvis är också jag för ökad självförsörjningsgrad.

Anf. 115 STAFFAN DANIELSSON (C) replik:

Herr talman! Det kom på slutet. Du är svaret skyldig i just den frågan. Jag har all respekt för ekoprodukter. Det är en viktig nisch. Det ligger på 4–5 procent om du väger ihop svensk matproduktion.

Jag är medveten om att ekoproduktion med stallgödsel lämpar sig bäst och fungerar bäst för mjölk. De flesta större nya mjölgårdar med 100, 200 eller 500 kor är ekogårdar. De får ett betydande stöd för att kunna etablera sig.

Där är vi överens. Mjölk passar ändå bäst om man har stora arealer. Det har inte familjelantbruk. De kan inte gå över, utan är begränsade av detta.

Min fråga är: Hur ser du på det dominerande jordbruket i Sverige? Det är bäst i världen. Vi har strängast miljö- och djuromsorgsregler. Vi använder växtnäring mest försiktigt.

Vi vet att över 900 miljoner hungrar i världen. Vi måste öka vår produktion kraftigt. Behovet är störst för Afrikas magra jordar. De kräver handelsgödsel och växtnäringstillförsel för att svara och ge avkastning. Det var vad vi löste våra hungerproblem med på 1800-talet.

Min fråga är: Du vill lägga mer tyngd på det miljövänliga svenska jordbruket och mer än vad andra länders liknande jordbruk har. Detta leder till att det minskar. Det har minskat med en tredjedel på några decennier. Vi är snart nere på 50 procents självförsörjningsgrad. Du vill öka belastningen ytterligare på detta.

Du vill ge lite mer stöd till ekoproduktion. Okej, det kan kanske öka till 10 procent av det krympande svenska jordbruket i övrigt. Men är inte det allra värsta att jordbruket och livsmedelsindustrin i Sverige minskar och att vi ökar importen? Är inte det värst för hur vi i Sverige kan ta vårt ansvar för miljö och matförsörjning i världen?

*Areella näringar,
landsbygd och
livsmedel*

Anf. 116 KEW NORDQVIST (MP) replik:

Herr talman! Det befinner sig på ett sluttande plan sedan 40 år tillbaka. Det kan näppeligen vara Miljöpartiets fel.

När det gäller global livsmedelsförsörjning är det en rad åtgärder som man måste ta till innan. Tanken att vi i västvärlden ska försörja resten av världen med livsmedel tror jag är helt fel. Det är till allra största delen en fördelningsfråga.

Vi har fattigdom och demokrati. Vi har utbildning och kunskap. Sådana frågor är väsentliga att få med. Det handlar om jämställdhet. FAO hade en rapport om jämställdhet. Du vet mycket väl att om kvinnor i Afrika får samma förutsättningar som män är det 150 miljoner färre som behöver svälta.

Det handlar om svinn på 40 procent. Är det rimligt att 80 procent av vår produktion ska bli foder? Jag bara ställer frågorna. Hur mycket ska vi ha av hästar och husdjur?

Vatten är begränsande. Det är ekologiskt jordbruk vi ska ha i Afrika. Det säger FAO:s rapportör de Schutter. Ekologiskt jordbruk passar där. Vi får fördubblingar av skörden. Det är inte för att man tillför mineralgödsel eller västerländsk teknik.

Man utnyttjar naturen och använder mullhaltshöjande medel. Man lär människor att göra komposter och gör terrassodlingar. Det finns en hel del saker.

Det är som att Peak Oil och Peak Phosphorus inte finns. Vi måste ha en beredskap för det. Det är så det fungerar.

Anf. 117 STAFFAN DANIELSSON (C) replik:

Herr talman! Nej, det håller inte, Kew, enligt min bestämda uppfattning. Det är en väldigt allvarlig fråga som vi nu diskuterar. Det är 900 miljoner människor som hungrar i världen. Vi måste försörja dem. Världens befolkning växer. Där har vi läget.

Min uppfattning är att utan modern teknik även i denna näring genom växtnäringstillförsel och andra metoder klarar vi inte detta. Du säger att Sverige inte ska försörja u-länderna med mat. Vi är helt överens om det. Men Sverige importerar hälften.

Det kanske inte kommer från utvecklingsländerna. Men vi importerar ändå. Det måste vi bryta. Att bryta det genom att öka den viktiga nischen

ekoproduktion, som vi med stort engagemang och kraft har lyckats mångdubbla från nästan ingenting till 5 procent på 25 år, och tro att detta kan stoppa det går inte i närtid.

Vi måste inrikta oss på det jordbruk vi har, de bönder vi har som sliter, kämpar och investerar men som får lägga av allt oftare. Det är min kritik mot er och era kompisar. Ni vill lägga en kostnadschock på jordbruket som redan har små marginaler och krymper.

Det handlar om jobben. Det vill jag säga till Socialdemokraterna. Matilda Ernkrans kommer snart här. När svenskt jordbruk lägger ned blir det mindre jobb i livsmedelsindustrin, och vi ökar importen. Det vill vi väl inte.

Ska vi klara det måste vi rikta fokus mot det moderna miljövänliga jordbruket. Jag tycker att det är ett bra miljöalternativ. Ekoproduktion är också ett mycket bra miljöalternativ. Vi har två goda alternativ att välja i Sverige.

Ska vi klara vårt ansvar globalt och inte öka den import som väller in måste vi rikta fokus och stärka konkurrenskraften hos det jordbruk som nu minskar.

Anf. 118 MATILDA ERNKRANS (S) replik:

Herr talman! Det handlar om jobben, Staffan Danielsson. De gröna näringarna är oerhört viktiga för att bygga jobb och skapa välfärd i hela vårt land – absolut! Just av den anledningen är det oerhört viktigt att vi inte fastnar i ett konservativt stillastående utan faktiskt tar ansvar för hur jobben och välfärden ska produceras också i framtiden i vårt land.

Jag respekterar Staffan Danielsson. Jag kan också förstå om man som centerpartist känner ett behov av att ta ut sin frustration på någon. Men du är en klok man, Staffan Danielsson. Visst vet du precis som jag att din frustration egentligen handlar om att ta ut den på dina kompisar Moderaterna i alliansregeringen! Det kan i alla fall vi som har lyssnat på anförandena och replikskiftena i debatten i dag konstatera. Du har en moderat kollega som här i riksdagens kammare står och säger att man inte vill styra från politiskt håll, att man inte ska centralstyra någonting och att det ekologiskt hållbara är en försvinnande liten del. Och så kommer centerpartisten Staffan Danielsson upp i talarstolen och låter som att du befinner dig på en helt annan planet!

Jag välkomnar att också Centerpartiet tycker att det ekologiska jordbruket är viktigt. Men det är inte mig du ska övertyga. Det är inte oss socialdemokrater du ska övertyga, Staffan Danielsson. Det är dina kompisar i alliansregeringen. Börja med Bengt-Anders Johansson från Moderaterna! Eller börja med att ta ansvar för Centerpartiets egna misslyckanden! För inte har antalet bönder ökat under de här fem åren, Staffan Danielsson. Den svenska försörjningsgraden har inte ökat. Det har inte blivit ett förbättrat djurskydd och en förbättrad djurtillsyn. De svenska mervärdena har urholkats.

Anser du att Matlandet Sverige ökar svensk självförsörjningsgrad? Hur svarar Matlandet Sverige på hur Sverige kan bidra till att minska trycket på markanvändning för att på så sätt se till att mätta världens befolkning?

Anf. 119 STAFFAN DANIELSSON (C) replik:

Herr talman! Vad gäller ekoodlingen tror jag att Matilda Ernkrans, jag och Bengt-Anders Johansson kan vara överens om att det är viktig del, men att det är en nisch. Det var ungefär så jag uppfattade det som Bengt-Anders sade. Den kommer nog att öka. Den har ökat från nästan 0 till 5 procent på 25 år. Vi kan säkert öka den mer. Men om vi ska klara att vända utvecklingen där det svenska jordbruket minskar så är det det vanliga miljövänliga jordbruket som vi måste koncentrera oss på.

Jag noterade att Matilda Ernkrans i sitt inlägg tidigare framför allt lyfte fram vikten av satsningar på den ekologiska nischen. Vi är överens om det, men blir det inte fel om fokus håller sig kvar där och inte på det jordbruk som backar?

Alliansen kämpar för konkurrenskraft. Alliansregeringen försöker verkligen att vända trenden. Men den är svår att vända, och vi har inte lyckats sedan 2006 – det är bara att se av statistiken. Men vi har gjort en rad insatser för att öka konkurrenskraften.

I betänkandet föreslår vi 90 miljoner i sänkta kontrollavgiftskostnader på slakterierna och en djurvälståndavgift. Vi är överens om avgiften; det är bra. Men hur kan ni gå emot att man stöttar gris- och annan köttuppfödning som blöder och minskar genom att man inte avlastar dem med 90 miljoner kronor? Jag begriper inte det.

Ni vill återinföra handelsgödselskatt med 300 miljoner. Ni vill inte ge 90 miljoner i avlastning. Stora skattehöjningar på diesel är redan på gång. Hur tror ni att konkurrenskraften hos jordbruket ska kunna öka så att man vänder utvecklingen? Er politik kommer tyvärr att öka takten med vilken jordbruk och slakterier läggs ned och livsmedelsindustrijobben minskar. Vi köper vår mat från Holland, Polen och Danmark i stället.

Det är därför jag med engagemang tar i för att få er att inse att vi likasom på försvarsområdet borde göra en revival.

Anf. 120 MATILDA ERNKRANS (S) replik:

Herr talman! Jag vill bara upprepa att jag respekterar Staffan Danielsson. Jag förstår att du behöver ta ut din frustration på någon, men det är absolut missriktat att ta ut denna frustration på oss socialdemokrater.

Du erkänner själv att ni inte har lyckats. Om man har misslyckats tycker jag att man borde vända sig till sig själv och dem som man samarbetar med. Ägna ditt engagemang och din frustration åt att göra någonting bättre för svenskt jordbruk! Det kanske skulle kunna vara en framgångsrik väg. Vi socialdemokrater föreslår att Sverige plockar fram en långsiktig svensk livsmedelsstrategi just därför att vi tycker att det är så viktigt. Jobben inom de gröna näringarna är oerhört viktiga för svensk välfärd. Vi måste ta oss an framtiden genom att klara av att tala om vilken mat vi ska producera i det här landet och hur vi ska inlemma det i våra klimatåtaganden. Hur ska vi kunna minska trycket på markanvändningen så att vi på så sätt kan ta vårt ansvar för att man kan odla mat på den uppodlade mark som i dag finns i vår värld? Det om någonting skulle göra det lättare att föda människor som svälter i dag.

Vi har tagit ansvar genom att föreslå obligatorisk ursprungsmärkning. Vi har tagit ansvar genom att tycka att konsumentinflytandet ska stärkas och genom att tycka att Livsmedelsverket ska få dela ut de råd som man

har plockat fram och som denna regering och din centerpartistiska ministerkollega har stoppat.

Så snälla Staffan Danielsson – jag förstår att du är frustrerad. Men det är oklokt att rikta denna frustration mot oss socialdemokrater. Vi har dessutom sagt att vi tänker tillföra området 110 miljoner kronor ytterligare. Det vore väl jättebra om Centerpartiet, Staffan Danielsson och vi vore överens om det? Rikta inte din frustration mot Socialdemokraterna! Rikta den inåt mot dig själv och de moderater som du samarbetar med!

När kommer den svenska långsiktiga livsmedelsstrategin?

Anf. 121 STAFFAN DANIELSSON (C) replik:

Herr talman! Det är sent, och jag ber om ursäkt för att detta drar ut på tiden. Men det är en viktig debatt, och jag uppskattar att vi diskuterar viktiga frågor. Jag respekterar Matilda Ernkrans och självfallet också det tidigare stora – nu lite mindre men dock fortfarande stora – partiet. Dock har ni inte alltid rätt.

Som har framgått här är jag frustrerad över att världens bästa livsmedelsproduktion med den bästa djuromsorgen och största miljöhänsynen minskar och att vi köper mer från andra länder, som läcker mer och har sämre omsorg. Det tror jag att vi allihop känner.

Jag är helt nöjd med samarbetet i Alliansen, där vi försöker öka konkurrenskraften hos jordbruket med en rad åtgärder. Vi har tagit bort handelsgodskatten. Vi inför en djurvälståndssättning – hoppas vi – på 90 miljoner. Vi tar bort kontrollkostnaden i slakterierna på 90 miljoner.

Det jag är glad för i det här läget är att vi har en alliansregering. Det skulle vara illa för svenskt jordbruk om ni kom till makten och kunde höja skatten på handelsgodsel med 300 miljoner. Det har inte någon miljöeffekt, och det gör att andra länders bönder tjänar på det hela. Ni vill inte heller avlasta slakterierna genom att ta bort kontrollkostnaden. Det är 390 miljoner. Sedan kommer 500 miljoner om några år i dieselskatt höjning. Då är det nästan 1 miljard. Det svenska jordbrukets nettoinkomst är 4–5 miljarder. Tror ni att denna kostnadschock skulle stoppa importökningen och stärka jordbruket?

Min frustration är i detta avseende riktad mot era förslag som när det gäller det här tyvärr är helt kontraproduktiva. Vi hörde Kew Nordqvist och Miljöpartiet här säga att konstgödsel är något förfärligt och nästan borde förbjudas. Ni går lite på det tåget, och det känner jag inte riktigt igen från det moderna industriparti som Socialdemokraterna har varit tidigare. Då ville ni främja sysselsättning och jobb i Sverige och hatade att det flyttar utomlands. Det gör det med denna politik.

Jag hoppas att vi får en bättre debatt och att vi står närmare varandra nästa år.

Anf. 122 IRENE OSKARSSON (KD):

Herr talman! Inget är så livsnödvändigt som luft att andas och mat på bordet. Alltså är de två betänkanden vi har behandlat här i kväll från miljö- och jordbruksutskottet de mest centrala betänkandena i den här kammaren – icke förty beroende av allt annat vi också gör

Jag vill börja med att likt mina allianskolleger lyfta fram ett antal punkter som regeringen har gjort och jobbar med. Det tycks vara så att bara för att man inte kommer med små skjutkanoner varje dag och lägger

någon liten ny idé på bordet så gör man ingenting. Jag tycker snarare att långsiktighet och uthållighet är att göra saker – att se till att det får effekt.

Jag tror att den satsning som alliansregeringen startade under den förra mandatperioden, nämligen ”Sverige – det nya matlandet”, även om en del i den här kammaren raljerar över det, är ett sätt att få upp kompetens och kunskap om vad svenska mervärden är och vad de kan göra. Därmed kan man få en ökad konsumtion av svenska produkter.

Nu har Jens gått, och det kan ju vara så att han har andra viktiga uppdrag. Det kan också vara så att vi klarar av att minska köttkonsumtionen en del och öka svensk produktion. Det ena behöver inte utesluta det andra.

Vill vi också se ett landskap som fungerar och en biologisk mångfald som fungerar måste vi se till att vi har ett lantbruk värt namnet och ett skogsbruk värt namnet. Där har regeringen och vår landsbygdsminister tagit nästa steg.

Herr talman! Det är inte alltid kronor och ören som avgör om man lyckas – det finns en allianskollega som brukar säga det – utan det är vad man gör med pengarna som visar om det händer saker och om man kan få fram en annan attityd och andra förhållningssätt.

Det är fyra punkter som man har valt att lyfta fram som huvudrubriker när det gäller skogen. Den första handlar om ett hållbart brukande. Jag kommer inte upp i Staffan Danielssons kaliber, herr talman, men jag kan nog bli något förtretad över att i denna kammare åter och återigen höra att alliansregeringen inte sätter de skogspolitiska målen likvärdigt vägande i vågskålarna. Det är inte sanning. Det här är lika viktigt. Det handlar om ett hållbart brukande, inte minst av skogsresurser som har en omloppstid som är längre än vad vi kommer att bevista denna kammare, i alla fall de flesta av oss. Det kan finnas något undantag. Det gör att vi måste ha långsiktighet i det vi gör. Skogen är kanske den viktigaste klimataktorn vi har att jobba med. Det var också någonting jag fick med mig från klimatmötet i Durban.

Dessutom handlar det om förädling och innovation, ny teknik, nya produktionsmetoder och nya sätt att förädla. Det är oerhört viktigt. Det är viktigt att bygga kontaktytor och kluster. Jag kommer från ett landskap som ligger i tre län, än så länge i alla fall. Där kan vi konstatera att landshövdingarna tar olika initiativ för att foga samman de här grupperna av människor, och då kommer nya idéer och nya produkter fram.

Jag tror att Anita Brodén i förra debatten lyfte fram upplevelse och rekreation, men det hör även hemma här. Landsbygden – inte minst skogen, men även det öppna landskapet – är central för turismen. Det är en del som regeringen har valt att satsa stora resurser på.

Vi har att göra ett gemensamt arbete globalt genom att exportera vårt kunnande och vår kompetens när det gäller skogen och jorden. Vi ska se till att göra det på två sätt, dels kommersiellt, dels via biståndspolitiken och en aktiv satsning på att få till stånd en produktion, inte minst i Afrika, som är hållbar. Jag ler ibland när Kew Nordqvist talar om hur viktigt det är att vi lagstiftar och reglerar. Jag tror att förebilder är det viktigaste som finns. Du är egentligen ett exempel på det, Kew. En bygd har ställt om, inte för att lagen säger så utan för att det finns de som går före. Jag tror att den mänskliga förebilden och förebilden i företagandet är mycket mer verkningsfulla. Det är viktigt att vi stimulerar detta. Det har

alliansregeringen visat mycket påtagligt i den budget som vi nu diskuterar och med de satsningar som är gjorda tidigare. Landsbygdsprogrammet är ett centralt redskap i det arbetet. De satsningar på skogen som jag nämnde i den förra debatten och resurser till Skogsstyrelsen är också oerhört viktiga för att öka kunskapen hos oss alla.

Herr talman! Jag kan inte heller låta bli att nämna någonting från den djurskyddskonferens som Anita Brodén tog upp. Det var Jordbruksverkets stora höstkonferens som hade djurskydd som tema. Där presenterade Eva Eriksson sin utredning. Där konstaterades samfällt av alla aktörer i rummet att det regeringen har gjort var rätt, nämligen att föra över djurskyddet och tillsynen till länsstyrelserna. Nu kan vi äntligen få en mer likvärdig tillsyn med kvalitet och tillsyn där kompetensen också finns. De som själva ska utöva tillsynen har möjlighet att ha kolleger och kan känna sig styrkta i att ibland leva under arbetsförhållanden som ingen av oss här ser som acceptabla. Man ska inte behöva bli hotad för att man jobbar med de här frågorna.

Eva Erikssons utredning lägger också tyngdpunkten på något som jag tycker är oerhört centralt. Det är vi som djurägare som har ansvar för våra djur. Det är vi som ska se till att de har en väl fungerande livsmiljö. Därför behövs det inte några nya ombudsmän, utan det behövs kompetens och kunskap hos de djurägare som finns. Det finns också goda förslag att jobba vidare med i den utredning som nu ligger på våra skrivbord och förhoppningsvis läses som jullektyr om vi inte har läst den.

Det ekologiska kan vara en spjutspets. Men har vi inte ett konventionellt, vad nu det är, jordbruk i det stora hela som också tar sitt ansvar och jobbar enligt Greppa näringen eller någonting annat? Jag är ganska trött på att det låter som om de konventionella, vanliga lantbrukarna inte tar miljöansvar. Det är återigen lätt att lyfta fram hembygden. Jag kommer från ett sammanhang där jag vet att många av dem har gjort minst lika mycket, men de har inte certifierat sig. De har inte gått över av olika skäl, men de är minst lika besjälade av att ta hand om natur och miljö. De släpper inte ut ett dugg mer handelsgödsel än vad som är absolut nödvändigt. Den ekonom finns inte i de småländska skogarna som lägger ut en krona mer än nödvändigt på det som inte ger någonting tillbaka. Jag tror att det är så på fler håll.

Det är också viktigt att säga att den reform som nu ligger framför oss när det gäller jordbrukspolitik och landsbygdspolitik är oerhört central. Det är viktigt att vi konstaterar att det är de företagare som bedriver modern näringen som är grunden för landsbygdens fortsatta utveckling. Det är de som ska ha villkor och förutsättningar som fungerar. Där har alliansregeringen vidtagit ett antal åtgärder, och fler måste vidtas för att lätta på kontrollsituationen och regelbördorna. Då är de resurser till slakteriverksamhet som flera har nämnt tidigare oerhört viktiga. De ska inte förringas. Såvitt jag har förstått har de också till största delen hamnat där de ska, nämligen för att se till att den lantbrukare som lämnar djur till slakt får nytta av detta.

Herr talman! Jag hade några minuter tillgodo på mitt förra anförande. Det var av ett enda skäl egentligen. Jag har haft förmånen att leda miljö- och jordbruksutskottets utvärderingsgrupp. Vi har tittat på ett antal saker. I den förra debatten tog Nina Lundström från Folkpartiet upp det som vi har gjort när det gäller biologisk mångfald. I det här betänkandet har vi

tittat på fiskefrågor och skrotningsspremier. Jag vet att Jan-Olof Larsson säkert kommer att ta upp detta i ett senare anförande.

Det som jag tycker är centralt och viktigt är att miljö- och jordbruksutskottet under många år systematiskt har följt utvärderingsfrågorna. Jag tror att vi är en av anledningarna till att det just nu här i kammaren och i riksdagsstyrelsen diskuteras hur vi ska jobba med utvärderingsfrågorna framöver. Jag ser med spänning fram emot att vi får bredare perspektiv och jobbar mer utskottsövergripande. Det skulle vara oerhört intressant att få vara med i en sådan process.

Den bredbandssatsning som vi nu talar så varmt för i den här debatten är lika relevant att diskutera på näringsutskottets område för landsbygdsfrågor. Vi behöver se på helheten. Att departementet nu heter Landsbygdsdepartementet är väl också en signal om att vi behöver ta ett samlat grepp över frågorna.

Jag förväntar mig att kollegerna framför mig har läst utvärderingsrapporterna. Till er som lyssnar på detta och som inte har läst dem vill jag säga: Gör det! Jag brukar säga att de är oerhört nyttiga läroböcker.

Herr talman! Med detta vill jag yrka bifall till förslaget i betänkandet och önska alla här och vårt eget kansli en god jul och ett gott nytt år.
(Applåder)

Anf. 123 JAN-OLOF LARSSON (S):

Herr talman! Som Irene Oskarsson sade ska jag beröra vår utvärdering, men först vill jag ge några kommentarer. Nu har jag suttit och lyssnat på två ämnesområden som miljö- och jordbruksutskottet diskuterat och därför har jag några kommentarer.

Det sades att Sverige har haft en urstark återhämtning inom ekonomi och så vidare. Det är fantastiskt att vi haft en urstark återhämtning och samtidigt, enligt finansministern, har en gigantisk arbetslöshet i Sverige. Vi har en ungdomsarbetslöshet som är bland de högsta i Europa och en långtidsarbetslöshet som ökat tre år i rad och också är gigantisk. Ändå har vi en urstark återhämtning. Jag är bara rädd för vad det innebär när vi nu går in i en kraftig lågkonjunktur.

Det har också sagts att regeringen vill utveckla det kustnära fisket. Nu har man haft ett antal år på sig för att göra det. Jag kan informera att det gått åt andra hållet. Det har gått bakåt, och vi har snart inget kustfiske kvar. Byråkratin har man satsat mycket på att minska hörde vi här. Tittar vi på fisket ser vi att det inte är så intressant att debattera i den här kammaren, för det är inte så himla många fiskare som sitter här. Det är mest bönder och skogsägare. Fisket är en oerhört viktig näring för en levande landsbygd, men vi håller på att slå undan fötterna på den. Och byråkratin är gigantisk. Den har inte minskat en enda procent. I stället har den ökat med 25–30 procent. Så är fallet. Fisket är inte mindre styrt av EU-regler än vad jordbruket är, men man har inte lagt ned någon större möda på att underlätta för fisket.

Bengt-Anders Johansson, vår vice ordförande i utskottet, var imponerad över att man kunde använda skogen till nästan allting, till kläder och annat. Man kunde snart börja äta den – ja, det kunde man redan för hundra år sedan då man åt barkbröd. Jag är säker på att om det här fortsätter är vi snart där igen. I sitt sista inlägg frågade Bengt-Anders om vi ville förbjuda konventionellt jordbruk. Nej, det vill vi inte göra, absolut

inte. Det är helt nödvändigt att ha konventionellt jordbruk, men vi vill att vi brukar jorden på ett ekologiskt hållbart sätt, så nära ekologiskt jordbruk som möjligt. Det är dit vi förhoppningsvis ska komma så att vi slipper ha två olika jordbruk. Vi vill att jorden ska brukas på ett hållbart sätt.

Anita Brodén tog upp att det finns förslag på hur vi ska se till våra katter på ett bra sätt. Där är hon och jag ense. Jag är kattälskare av stora mått. Det finns dock inget förslag. Eva Erikssons utredning finns, och vi ska noga följa upp att förslag kommer. Vi är helt överens om att det ska vävas in i den proposition som eventuellt kan komma.

Det talades också om konkurrenskraft. Vad gäller subventionen av drivmedelsskatt, som vi införde, tar ni bort den, Staffan Danielsson. Det kostar ett antal miljoner för bönderna. Kom ihåg det! Och de 90 miljoner som man lägger på slakterierna tar man från landsbygdsprogrammet. Det är alltså bönderna själva som får betala de 90 miljonerna. Så är verkligheten.

Låt mig så gå över till utvärderingen.

Miljö- och jordbruksutskottet har under ett antal år följt upp olika områden inom utskottets verksamhetsansvar. I år har vi bland annat valt att följa upp regeringens resultatredovisning inom de båda utgiftsområdena. Syftet med uppföljningen har varit att ta fram fördjupade kunskapsunderlag inför beredningen av budgeten för år 2012 samt ge ett underlag för den fortsatta dialogen kring utvecklingen av den ekonomiska styrningen. Till utskottets förfogande har vi haft en enastående hjälp av riksdagens utredningstjänst och inte minst av utskottets kansli. Ett fantastiskt arbete har de lagt ned.

Herr talman! Utskottet har i tidigare utvärderingar påpekat vikten av att det finns tydliga och uppföljningsbara mål och att det ska vara möjligt att följa kopplingen mellan gjorda insatser, uppnådda resultat och regeringens anslagsförslag. Regeringen har haft en förkärlek till att redovisa förbrukade insatsmedel i stället för att redovisa uppnådda resultat.

Mycket av den tidigare kritiken finns även i denna utvärdering. Om det funnits en större ambition hos regeringen att åstadkomma tydligare indikatorer för att följa upp i vilken grad målen nås skulle utvärderingsarbetet ha varit betydligt lättare. Indikatorer redovisas inte för alla delar som ingår i resultatredovisningen. Bland annat kan nämnas området som rör den småskaliga livsmedelsproduktionen, som ofta lyfts fram av utskottet. Här har regeringen ännu inte redovisat några indikatorer för att ge möjlighet att påvisa vilken riktning utvecklingen går inom detta område. I och med det är det omöjligt att påvisa om de ekonomiska satsningar som görs har någon effekt eller om det är ett slöseri med skatte-medel.

Uppföljnings- och utvärderingsgruppen konstaterar att den satsning som regeringen gör på kemikalieområdet med 100 miljoner är en av de politiska huvuduppgifterna under mandatperioden. Genom resursförstärkningen ska förutsättningar skapas för att Sverige ska bli ett av de ledande länderna när det gäller att ta fram förslag för effektivare tillämpning av lagstiftningen och vid behov verka för en strängare lagstiftning.

Resursförstärkningen används i huvudsak till personalförstärkningar. Gruppen anser att det är väsentligt att satsningen följs upp och utvärderas samt att uppnådda resultat redovisas i förhållande till satsningens kostna-

der. I detta bör ingå vilka långsiktiga effekter satsningen får för en giftfri miljö. Gruppen menar också att det är viktigt att regeringen återkommer till riksdagen i någon av de två kommande budgetpropositionerna beträffande de konsekvenser regeringen ser när den riktade satsningen upphör, detta inte minst med tanke på att större delen av satsningen går till personalförstärkningar. Det vore olyckligt om man på grund av att satsningen avbryts tappar kompetens.

Herr talman! Inom fisket har regeringen under ett antal år lagt många miljoner av våra skattemedel. Stora delar av dessa har lagts på att skrota ut fiskefartyg för att på så sätt öka lönsamheten inom fisket. Redan 2007 påpekade den dåvarande utvärderingsgruppen att skrotningsbidraget kunde göras betydligt träffsäkrare. I förra årets uppföljning av regeringens resultatredovisning konstaterade vi att regeringen inte följt upp konsekvenserna för lönsamheten inom fisket.

I årets uppföljning har det konstaterats att det finns olika syn på huruvida skrotningsbidraget är bra eller dåligt. Näringen menar att de senaste kampanjerna har motverkats av Fiskeriverkets egna beslut att bevilja torskfisketillstånd i Östersjön samt att nya fartygstillstånd beviljats till båtar under tio meter i Västerhavet. De menar att Fiskeriverket borde ha sett över sitt samlade regelverk innan kampanjen inleddes. Det kan tyckas att det vore naturligt att se till att stoppa inflödet av båtar innan man betalar stora summor för att minska antalet. Man kan säga att kritiken ligger helt i linje med vad utskottets utvärderingsgrupp framförde redan 2007.

Herr talman! Om det skett en lönsamhetsökning tack vare alla miljoner som satsats på skrotning är näst intill omöjligt att avgöra. Gruppen anser att rutinerna för uppföljning av genomförda insatser måste förbättras. Man vet i dag inte hur många som fortsatt inom näringen efter att de erhållit skrotningsbidrag. Man vet inte om eller hur lönsamheten har påverkats. Gruppen kan konstatera att regeringen inte kommenterat de synpunkter om skrotningen som miljö- och jordbruksutskottet framförde 2010. Det är anmärkningsvärt med tanke på de stora summor som satsades och den kritik som kom fram från flera håll. Gruppen vill i årets uppföljning därför betona vikten av att regeringen följer den fortsatta utvecklingen och återkommer till riksdagen med information i frågan.

Herr talman! En annan stor satsning som regeringen gjorde var att skänka den svenska pelagiska kvoten till ett antal fiskare. Detta motsvarade hundratals miljoner kronor. Det borde vara rimligt att regeringen återkom med en redovisning av vilken effekt denna enorma satsning fått. Hur blev det med lönsamheten? Hur blev det med ägarkoncentrationen? Var blev de utköpta fiskefartygen av? Alla dessa miljoner som tillfördes näringen, hur påverkade de andra fiskeslag i investeringar? Och hur påverkades koncentrationen av dessa fisken, om de påverkades? Ja, det finns många frågeställningar utifrån denna satsning, men inte en enda kommentar har återrapporterats om en av de största ekonomiska satsningar som vi svenska medborgare gjort inom fiskenäringen.

Herr talman! Det behövs utvärderingar inom respektive utskottsområde. Det är helt klart. Det är viktigt att riksdagen kan följa upp hur de olika satsningarna utfaller och ges möjlighet till omprioriteringar när budgeten ska fastställas. Likaså är det viktigt att regeringen tar lika seriöst på möjligheten till utvärderingar som riksdagen och också tar del av

de kommentarer som utskotten framför. Om det sker blir regeringens resultatredovisningar och utskottens utvärderingar än mer betydelsefulla i det kommande arbetet i riksdagen.

Med detta vill jag önska god jul och ett gott nytt år till kolleger och till er som arbetar i riksdagen.

(Applåder)

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut skulle fattas den 20 december.)

13 § Näringsliv

Föredros

näringsutskottets betänkande 2011/12:NU1
Utgiftsområde 24 Näringsliv (prop. 2011/12:1 delvis).

Anf. 124 BÖRJE VESTLUND (S):

Herr talman! Jag vill inledningsvis yrka bifall till reservation nr 1. Vi socialdemokrater kommer att lägga ned våra röster under punkt 3 och i detta sammanhang anmäla vårt särskilda yttrande, där vi närmare preciserar våra ståndpunkter kring vårt alternativ till anslagen inom detta utgiftsområde.

Herr talman! Det är nu dags att behandla näringsutskottets betänkande nr 1, nämligen *Utgiftsområde 24 Näringsliv*. Dessutom behandlas i detta betänkande 16 motioner från allmänna motionstiden, däribland de motioner från S, MP, SD och V som tar upp utgiftsramarna inom detta utgiftsområde.

Utgiftsområdet behandlar målet och inriktningen för näringspolitiken, anslagen till de olika anslagstyperna, bland annat till de myndigheter som hanterar näringsfrågor, frågor kring konkurrens, regelförenkling, statlig finansiering av företag, innovationsfrågor med mera. Betänkandet behandlar också förvaltningen av de statliga företagen, men i denna debatt kommer vi inte att ta upp de frågorna, då detta debatterades så sent som den 24 november i kammaren. Jag kommer inte att beröra det i detta anförande. Jag kommer inte heller att beröra innovationsfrågor i mitt anförande, utan dessa kommer att tas upp av ledamoten Nylund Watz i ett senare inlägg. Slutligen tar man i detta betänkande upp frågor om utrikeshandel samt handels- och investeringsfrämjande.

Herr talman! Jag noterar för jag vet inte vilken gång i ordningen att vi inte heller i år har äran att få diskutera näringspolitiken i ett allmänt perspektiv med vår näringsminister. Det har inte hänt en enda gång sedan alliansregeringen tillträdde att en näringsminister behagat närvara vid budgetdebatten. Det beklagar vi socialdemokrater djupt. Jag hade dock kunnat tycka att det varit okej om näringsministern hade varit anmäld men meddelat förhinder i sista minuten för att besöka Trollhättan eller diskutera Saabfrågan i någon mening.

Jag kan lova Annie Lööf följande: Jag kommer med utgångspunkt i detta anförande att lämna in minst fem interpellationer till Annie Lööf. Vill inte Annie Lööf komma till kammaren får kammaren komma till Annie Lööf. Det är min slutsats. Jag tycker att det är beklagligt och kor-

kat att hon inte kommer till kammaren när vi diskuterar viktiga frågor. Ett av löftena från talmannen Westerberg var att det skulle bli bättre på den fronten. Men när det gäller näringspolitiken och regionalpolitiken har vi inte sett något sådant. Det är väldigt beklagligt. Vi får nöja oss med att vi har en före detta minister med i denna debatt. Honom får vi återkomma till senare i något replikinlägg.

Herr talman! Innan jag presenterar vårt förslag till en aktiv näringspolitik och kommenterar regeringens förslag kan jag inte låta bli att denna dag lämna några kommentarer till den näringspolitiska nyheten för dagen, nämligen Saabs konkurs. Självklart beklagar vi alla den situation som uppstått. Naturligtvis känner vi också djupt för situationen för de anställda.

När nu en av de största aktörerna försvinner är det vanskligt att överblicka konsekvenserna för övriga delar av fordonsindustrin. Det är därför beklagligt att regeringen saknar visioner för svensk industri, i synnerhet fordonsindustrin, vilket riskerar Sveriges framtida konkurrenskraft. Många andra länders regeringar har varit betydligt mer intresserade av att söka konstruktiva lösningar i samverkan med fordonsindustrin, däribland Tyskland, Frankrike med flera. Vi är inte de enda som haft kriser i fordonsindustrin. Jag kan bara konstatera att även om också andra EU-länder har haft problem i sin fordonsindustri kan enbart Sverige ståta med en konkurs inom sitt land.

Jag kunde inte låta bli att lyssna på den presskonferens som näringsminister Löf hade i dag. Vad var det man hade att säga? Jo, man skulle åka till Trollhättan och lyssna in. Så hette det inte när Annie Löf var hos oss i näringsutskottet. Då sade man sig ha en beredskap om det värsta skulle ske, nämligen konkursen. Jag bara undrar i denna debatt: Var finns den beredskapen i dag? Jag kan inte se någon. Svenska folket har inte fått veta något. Jag hoppas verkligen för regeringens trovärdighets skull att Annie Löf har någonting att säga till de drabbade.

Herr talman! För att gå in på dagens ämne: Vi kan återigen notera att den svenska borgerliga regeringen bedriver en förvånansvärt passiv näringspolitik. Jag har som riksdagsledamot haft ansvaret för dessa frågor i princip sedan 2007, och jag kan inte säga att jag nött ut denna talarstol genom att diskutera annat än budgetbetänkanden.

Jag kan bara tolka det på två sätt. Det ena är att den tillträdande borgerliga regeringen år 2006 måste ha varit väldigt nöjd med den näringspolitik vi socialdemokrater hade bedrivit. Det andra är att man inte har några idéer.

Mot detta kan man invända att det inte är inom näringspolitikens område man ska fatta de stora besluten utan på andra områden, till exempel skatteområdet eller socialförsäkringsområdet. Men när vi tittar på de områdena kan vi konstatera att man vill plöttra lite här och lite där. Det är lite RUT-avdrag, lite ROT-avdrag och så lite restaurangmoms. Sedan har man klarat hela näringspolitiken. Det duger inte! Vad har man för besked till industrin, den privata tjänstesektorn, de sociala företagen och den ideella sektorn? I princip inget alls, för man vill ingenting på de här områdena.

Vår socialdemokratiska inriktning för svensk näringspolitik grundar sig på behovet av företagsfrämjande, entreprenörskap och näringslivsutveckling samt av att främja samspelet mellan industrin och tjänstesek-

torn. Vi socialdemokrater ska bygga på insikten om betydelsen av värdetillväxt och kunskapsbaserad ekonomi. Sverige måste konkurrera med hög kompetens och goda arbetsvillkor och inte med låga löner för att stå starkt i en globaliserad ekonomi. Den nuvarande tillväxten ska inte ske på bekostnad av framtida generationers möjligheter att leva ett gott liv. För att stå starkt i framtiden måste Sverige sträva efter en hållbar ekonomisk utveckling och ökad jämlikhet.

Herr talman! Sverige behöver fler företag som kan välfärd, tillväxt och näringslivsutveckling. I detta kan nog hela kammaren instämma. Men vi socialdemokrater vill mer. För oss räcker det inte med lite plottiga insatser här och där. Vi vill ha en generell näringspolitik där inte bara en liten del av den privata servicesektorn kan få fördelar. Vi vill ha en servicesektor som kan anställa, expandera men också exportera.

För detta, herr talman, krävs att den utredning som regeringen säger ska komma angående statliga insatser för företagsfinansiering nu verkligen kommer till stånd och att kammaren så snart som möjligt kan få en proposition att behandla. Det brådskar. Redan när regeringen tillträdde år 2006 fanns ett antal utredningar. Man lade fram en proposition år 2010 där man bara kunde skrpa fram ett förslag. Det gällde företagsrådgivning. Sedan skulle man fortsätta utredandet. Det duger inte, herr talman, att en regering som anser sig ha ambitioner för att förbättra näringslivsklimatet inte kan återkomma till kammaren med konkreta förslag för hur man ska anstränga sig för att nå bättre företagsfinansiering.

Ett område där denna regering har förhållit sig förvånansvärt passiv är forskning, innovation och branschprogram. Sveriges framskjutna plats i världsekonomin vilar på gemensamma investeringar i forskning och utveckling mellan staten och näringslivet. Men denna regering har snarast haft en beröringsskräck för att näringslivet ska vara inblandat i forskning och innovation. Man vill helt enkelt inte inse att för att företagen även långsiktigt ska kunna vara ledande och världsledande inom sina respektive produktionsområden krävs långsiktiga insatser vad gäller forskning och innovation.

Vi socialdemokrater införde branschprogrammen som ett sätt att i praktiken och inte bara i de stolta talen bedriva en aktiv näringspolitik. Detta var enligt den nuvarande regeringen gammalmodigt och förlegat och gav ingenting.

Vi kan nu konstatera att efter fem år med alliansregeringen frågar företagen fortfarande efter dessa. Något annat har ju inte kommit i stället. Det fanns säkert en del brister i branschprogrammen, men de lyfte fram respektive bransch på ett bra sätt. En befogad kritik mot dem var att de gällde endast traditionell industri. Vi menar därför att servicesektorn bör ha sådana program. Rimligen kan man ta fram ett sådant program vad gäller besöksnäringen.

Vi har därför inom detta utgiftsområde förslagit 500 miljoner kronor per år för att inrätta strategiska arbetsformer med forskning och näringsliv för att stärka svensk konkurrenskraft.

Anf. 125 JONAS ERIKSSON (MP):

Herr talman! En ansvarsfull politik handlar om att ta ansvar. För mig som miljöpartist är det ett ansvar inte bara för nuet utan också för fram-

tiden. De beslut vi fattar i våra liv och tillsammans här i riksdagen påverkar inte bara oss själva utan också liv på andra platser och i framtiden.

Vi lever i en tid med nya utmaningar som kräver nya lösningar. Utarmningen av naturresurser och ekosystem ökar. Enligt Naturvårdsverket är det till och med mycket svårt att skapa förutsättningar för att på sikt nå ett flertal av de miljötillstånd som miljömålen uttrycker.

Arbetslösheten och de sociala klyftorna växer. Sedan Sverige fick en borgerlig regering 2006 har människor med de allra lägsta inkomsterna i fått det sämre, medan de som har de högsta inkomsterna har fått det bättre.

De finansiella kriserna avlöser varandra. Den globala skuldskrisen har redan skapat ett mycket osäkert läge i världsekonomin, och det påverkar även oss i Sverige. Arbetslösheten bedöms öka från redan rekordhög nivåer.

Vårt samhälle behöver ändra färdriktning. Vad Sverige behöver är en politik som tar sig an de växande klimat- och miljöproblemen, arbetslösheten, de ökande klyftorna och den ekonomiska oron. Det kräver helhets-syn. Det kräver mod och ledarskap.

Herr talman! Vi i Miljöpartiet vill ta ansvar för framtiden och modernisera Sverige. För att klara detta behövs nytänkande. De olika politiska målen för ekologisk, social och ekonomisk hållbarhet står inte mot varandra utan kan lösas tillsammans och är också varandras lösningar.

Vi behöver en grön omställning och en modernisering av samhället där nya jobb växer fram i tjänstesektor och i miljöteknikföretag men även inom industrin. Genom investeringar i forskning och utveckling och genom investeringar i miljövänlig och efterfrågad infrastruktur som järnväg och bredband, i förnybar energi och i hållbara och energieffektiva bostäder, i ett gemensamt ansvarstagande för varandra inom skola, omsorg och hälso- och sjukvård bygger vi ett samhälle som är starkt och rustat för framtiden.

Ett dynamiskt näringsliv där människors kreativitet, skaparlust och vilja att ta ansvar för framtiden tas till vara skapar förutsättningar både för fler jobb och för en mer hållbar ekologisk, ekonomisk och social utveckling. Vi vill se en grön näringspolitik där entreprenörer, innovatörer och forskare ges ökat utrymme. Det ska vara lika självklart att starta företag som att söka arbete. Vi vill underlätta för människor att förverkliga en personlig dröm genom att starta eget.

Vi vill förbättra villkoren för entreprenörskap och företagande genom att sänka kostnaderna för att anställa och genom att minska regelkrånglet.

Industrin är också en nyckelaktör i denna omställning. Staten, näringslivet och fackföreningarna måste arbeta tillsammans för att utveckla industrin. Det handlar om att stimulera och stödja en utveckling av produktionsmetoder som använder mindre energi och eliminerar negativ miljöpåverkan. Det handlar om att hitta strategiska samarbeten, till exempel genom forsknings- och innovationssatsningar och genom stöd till människor under strukturomvandlingar. Det handlar om att främja utvecklingen av miljöteknik och miljöteknikföretag. Miljötekniksektorn har med rätt stöd möjlighet att bli en stor framtidsbransch för Sverige.

Herr talman! Företag med tio anställda eller färre utgör mer än 96 procent av det totala antalet företag i Sverige. De små företagen har en

stor potential att bidra till moderniseringen och omställningen av Sverige till ett hållbart samhälle.

För Miljöpartiet är det viktigt med en politik som gynnar entreprenörskap och innovation och som underlättar för nya företag att starta upp, utvecklas och anställa fler. Dagens småföretag kan bli morgondagens storföretag.

Sveriges småföretagare har pekat ut den höga nivån på arbetsgivaravgiften och sjuklöneansvaret som två stora hinder för att utvecklas och anställa fler. Vi föreslår därför en permanent sänkning av arbetsgivaravgiften och ett slopat sjuklöneansvar för företag med upp till tio anställda.

För att Sverige ska klara sig i en alltmer globaliserad värld med hårdnande konkurrens krävs att vi ständigt utvecklar och stimulerar den kunskapsintensiva industrin och tjänstesektorn. Vi vill därför i det närmaste fördubbla regeringens satsning på programmet Forska och väx.

Även den sociala ekonomin fyller en viktig funktion i Sverige och kan tillgodose behov som varken den privata eller offentliga sektorn lyckas möta. En näringspolitik som inte stöder den sociala ekonomin kommer att vara onödigt sårbar och lämna många människor utan möjlighet att få ett arbete.

Vi föreslår en ökad ram till Tillväxtverket för att fördjupa kunskapen om och arbetet med att stötta socialt företagande runt om i Sverige.

Miljöpartiet vill också minska trösklarna för människor att pröva företagsidéer. Det vill vi göra genom att satsa på ett entreprenörskapsprogram i gymnasieskolan och ge Tillväxtverket resurser att hjälpa egenanställningsföretag att etablera sig och sprida kunskap om så kallad egenanställning.

Herr talman! Under ett tidsbegränsat anförande är det svårt att hinna redogöra för alla Miljöpartiets förslag. Innan min talartid tar slut vill jag dock också ta upp vikten av tillgång till startkapital och vikten av ett jämställt näringsliv. Många människor som har kommit till Sverige från andra länder har erfarenhet av att driva företag. De skulle ganska enkelt kunna starta liknande företag i Sverige men hindras ofta på grund av brist på kapital och svårigheter att få lån. Miljöpartiet vill därför satsa på mikrokrediter till företag som startas av nyanlända svenskar.

Kvinnor är i dag underrepresenterade bland Sveriges företagare. För varje företag som startades av kvinnor förra året startade dubbelt så många av män. Vi vill öka jämställdheten inom näringslivet, bland annat för att vi är övertygade om att fler affärsidéer då kommer att tas till vara och nya affärsmodeller utvecklas. Vi föreslår därför bland annat ett ökat stöd till regionala resurscentrum för kvinnliga företagare.

Herr talman! Avslutningsvis yrkar jag bifall till reservation 4.

Anf. 126 LARS ISOVAARA (SD):

Herr talman! Jag yrkar bifall till reservation 2 och ber samtidigt att få notera att vi har ett särskilt yttrande under punkt 3.

Hur skulle Sverige te sig utan våra basnäringar? Jag har svårt att se hur vårt välstånd skulle ha kunnat utvecklas utan en satsning på malmen, skogen och stålet. Jag kommer ihåg tongångarna för snart 30 år sedan. En dåvarande minister och en så småningom blivande minister dömde båda ut gruvnäringen som ett meningslöst grävande av hål.

Sant är att det fanns problem då. Lika sant är det att finns problem även i dag. Men problemen i dag torde på sitt sätt vara betydligt angenämare än vad de var för 30 år sedan. Samhällen måste till och med flyttas på grund av den ökade efterfrågan på järnmalm.

I utvecklandet av svensk mineralnäring bör Sveriges geologiska undersökning, SGU, vara en naturlig partner. Vi sverigedemokrater vill därför i vårt budgetförslag ge ett extra stöd just till den formen av engagemang.

Skogsindustrin har upplevt flera konjunktursvängningar under dessa år, men likväl är skogsnäringen en grundbult i den svenska exportnäringen. Att basnäringarna har stor betydelse för Sveriges exportinkomster råder det inget tvivel om. Basindustrin sysselsätter direkt 350 000 personer, men indirekt rör det sig om långt över en miljon som har sin utkomst från den näringen.

Vi får ha i åtanke att basindustrin bland annat köper in kvalificerade konsulttjänster och avancerade servicetjänster. Många tjänsteföretag har startats just som kvalificerade underleverantörer till svensk basindustri. Under den senaste lågkonjunkturen var den svenska skogsnäringen en av de få ljuspunkterna, detta tack vare det svenska folkets nej till euron och ja till den svenska kronan.

Jag kan inte undvika att återkomma till detta med energipolitik, även om det inte direkt har att göra med dagens debatt som sådan. Men energipolitiken är en betydelsefull pusselbit i sammanhanget. Det måste till fasta spelregler som sträcker sig långt fram i detta sekel. Den elintensiva industrin förväntar sig detta.

Herr talman! Sverige är en exportberoende nation. Hur vi än vrider och vänder på orden och döper om olika näringslivsgrenar så är dessa för fortsatt tillväxts skull beroende av att få tillgång till en större marknad. Frihandel är något som vi givetvis ska försvara. Tulllättnader har gjort att svenska företag har fått tillgång till större marknader, och vi får hoppas att den trenden fortsätter långsiktigt, även om det har dykt upp en del mörka moln på himlen under den senaste tiden.

Det finns på många olika sätt stora fördelar med att inte vara beroende av en hemmamarknad. Att kunna dra fördel av skilda konjunkturlägen i olika delar av världen är ett viktigt argument. En annan sida av det hela är att mötet med en konkurrenssituation ute i världen ofta sporrar till utveckling och dynamiskt nytänkande. När det nu dessutom kan skönjas tecken på en konjunkturavmattning i vår del av världen kan det vara än viktigare att lyfta blicken bortom Europas horisont.

Det är väsentligt med flera ben att stå på när det stormar som värst i våra närområden. För många småföretag kan en ökad satsning eller till och med en nysatsning på export vara en tröskel som inte alltid är helt lätt att kliva över. Att kunna erbjuda svenska småföretag möjlighet att ta del av de snabbt växande ekonomierna i Asien är en verklig utmaning, men inte desto mindre kan det ha stor betydelse för den svenska tillväxten på sikt.

Sveriges export till Kina har i kronor räknat ökat med 40 procent bara på några få år, och jag är övertygad om att det finns mycket mer att göra på denna jättemarknad. Med den tillväxt som Kina har uppvisat under det senaste decenniet finns det helt säkert ett stort intresse för svenska produkter. Kina har på grund av den förda familjepolitiken som bekant en

lite knepig demografi, så jag kan tänka mig att det kommer att ställas större krav på till exempel medicinska hjälpmedel för den äldre kinesiska befolkningen.

Jag är övertygad om att det också kommer att ställas krav på miljöåtgärder i Kinas snabbt växande storstäder. Kinas städer växer med ca 50 000 invånare per dygn. Där finns det en möjlighet för svenska företag som är inriktade mot miljöteknik att visa framfötterna.

Mot bakgrund av detta vill vi Sverigedemokrater därför i vårt budgetförslag satsa mer på exportfrämjande åtgärder. Vi har i vårt budgetförslag föreslagit 16 miljoner mer än i Alliansens budgetförslag.

Herr talman! Till sist några ord om turistnäringen. Jag har med glädje tagit del av Tillväxtverkets rapport om turismen i Sverige 2010. Jag citerar:

”Turismens exportvärde, mätt som utländska besökares konsumtion i Sverige, ökade med 1,7 procent till drygt 87 miljarder kronor under 2010, vilket var drygt 50 procent mer än järn- och stålexporten och mer än dubbelt så mycket som värdet av den svenska personbilsexporten.”

Inget är dock så bra att det inte kan bli bättre. Vi sverigedemokrater har därför i vårt särskilda yttrande påpekat att stödet för att främja turismen i Sverige bör öka i förhållande till regeringens satsning.

Anf. 127 KENT PERSSON (V):

Herr talman! Jag vill börja med att yrka bifall till reservation 3 i betänkandet. Jag kommer att prata om innovationspolitiken – eller bristen på innovationspolitik – i mitt anförande.

Sveriges framtida välfärd är liksom sysselsättningen helt beroende av att industri- och tjänsteproduktionen hela tiden förnyas. Vi kan inte stillasittande vänta in marknadens lösningar, utan här krävs ett medvetet agerande från regeringens sida. Det gäller infrastruktursatsningar, utbildning och hårdare kontroll över den finansiella marknaden. Men det behövs också riskkapital som stöd, för att få till nya företag och ny sysselsättning i Sverige.

Vi kan inte ligga kvar i hängmattan och lapa sol och tro att stekta sparvar regnar från himlen. Den tiden är faktiskt förbi. Läget i dag är betydligt mycket allvarligare än vad man kanske tror när man tittar på den exportstatistik som presenteras.

För ett år sedan höll jag ett anförande i kammaren under den allmänpolitiska debatten om näringspolitiken. Jag kunde då konstatera att läget såg bra ut, att sysselsättningen ökade och att exporten gick väldigt bra. Men om man läste statistiken kunde man också se att det bakom hörnet redan det här året väntade en nedgång av exporten.

Vad är egentligen problemet i svensk industripolitik? Det man kan se, om man börjar studera det hela, är att produktiviteten i svensk industri har sjunkit de senaste tre åren. Att den ökade 2010 berodde på att det skedde från en oerhört låg nivå. Nu håller den på att sjunka igen. Vad beror det på? Det beror på att vi är väldigt beroende av basnäringen skog och mark samt lastbilar. De är lågproduktiva, framför allt när det gäller råvaruleverantörer.

Den andra delen som gör att vi är oerhört sårbara är att vi är ett litet land med stor export, där 50 procent av vår bnp är beroende av exporten. Tittar vi på vilka länder vi exporterar till ser vi att det till 70 procent är

till Europa och 3 procent till Asien. Det är allvarligt ur det perspektivet att det är en enorm kris i Europa, där efterfrågan faller och där arbetslösheten ökar, vilket direkt får återverkningar på svensk industri och export.

Vi kan också se att världskartan håller på att ritas om, från de rika industriländerna till de nya länderna i Asien, BRIC-länderna, Brasilien, Indien, Kina. Men där finns vi inte. Vi har missat det. Vi har tappat exportandelar de senaste åren.

Under perioden 1993–2000 ökade industriexporten från Sverige. Från 2000 fram till i dag har den minskat konstant nästan samtliga år. Under fyra av de åren har vi haft en borgerlig regering.

Det beror på att vi har en regering som inte tar tag i de stora utmaningar som vi har. I stället för att satsa på innovationer och utveckling av företag har man satsat på hushållsnära tjänster. Mitt under brinnande kris, när Astra Zeneca varslade 900 forskare, orkade vi inte lyfta blicken och diskutera det som är den stora utmaningen. Vi diskuterade i stället hushållsnära tjänster.

Ytterst få noterade att det här var väldigt allvarligt. I dag kan vi se att Astra Zeneca ska göra sig av med 1 400 forskare. En del kommer att få jobb i Mölndal, en del förhoppningsvis i det nya kluster som växer upp i Lund. Men det är inte tack vare regeringens aktiva politik, utan det beror på att det har funnits lokala företrädare som har jobbat för att försöka samordna det hela.

Det finns mycket att fundera över när man läser regeringens proposition när det gäller näringspolitiken. Sverige är ett industriland, men vi har ingen industripolitik. Vi har inte haft det på många år.

När man säger att tjänstenäringen är det viktiga som växer här i Sverige ska man komma ihåg att industrin har outsourcat en stor del av sin verksamhet, som i dag finns i den statistikgrupp som kallas tjänsteföretag. Det andra är att en stor del av tjänstenäringen består av restauranger, frisörer och så vidare som är helt beroende av hur hushållens ekonomi växer. För hushållens ekonomi är det helt avgörande att vi har en industripolitik och en export som går bra.

Det behöver göras mycket i Sverige. Vi satsar mycket på forskning i Sverige, och det är bra. Men vi får ut väldigt lite av den forskningen. Vi ligger i topp när det gäller forskning. Men när det gäller att kommersialisera, att göra affärer av de idéer och innovationer som finns, ligger vi i botten i OECD-statistik. Vi ligger också i botten i OECD-statistiken när det gäller investeringar i Sverige, från 2006 fram till 2010. Det säger mycket om att vi inte har tagit tag i de utmaningar som vi behöver ta tag i.

När det gäller forskning är vi till 75 procent beroende av våra stora företag. En tredjedel av forskningen står Ericsson och Astra Zeneca för. Då kan vi förstå hur pass allvarlig den här situationen är, om vi inte förmår att göra någonting åt den.

Vänsterpartiets politik i den här frågan är egentligen att vi ska utgå från de stora samhällsutmaningar vi har, de globala utmaningarna, alltså klimat- och miljöfrågan, samt hälsan, som är kopplad till åldrande och ökad befolkning. Gör vi det är vi åtminstone inne på rätt spår.

Men i en innovationspolitik, som vi ser det från Vänsterpartiet, behövs det också aktiva statliga åtgärder. Vi föreslår ett forskningsavdrag, ett skatteincitament för forskning och utveckling för små och medelstora

företag. Modeller finns att hämta från andra länder. Norge är ett av de länder där det här har visat sig framgångsrikt.

Vi föreslår att vi ska inrätta en riskkapitalfond för att helt enkelt hjälpa till att få statligt riskkapital där det i dag saknas. Det gäller alltså mellan det första skedet och det skede när företagen är mogna – för där finns det. Det är det som man kallar dödens dal. Där behövs det aktiva åtgärder, och vi föreslår en statlig riskkapitalfond.

Vi behöver också ha statliga medel för såddfinansiering, testbäddar och demonstrationsanläggningar där det finns möjlighet att under längre tid testa uthålligheten för nya innovationer som är på gång, som ännu inte är mogna.

Det är riskkapital, för vi vet inte om det här kommer att bära frukt och bli nya produkter eller tjänster. Där går inte det privata riskkapitalet in i dag – det är en för stor risk. Det finns på andra håll i stället, inom sjukvård och inom skola, där risken är minimal och där man är helt oberoende av konjunkturuppgångar. Det här finns ju hela tiden.

Det finns alltså en hel del för regeringen att göra.

Det finns en satsning som jag nu vill beröra. Det gäller lagen om offentlig upphandling. Den behöver ses över. Vi behöver också – och det vet jag att regeringen sitter och jobbar med – vässa den och skärpa till den. Det gäller det som man kallar innovativ upphandling. Upphandlingen innehåller då alltså en viss teknisk nivå med forskning och utbildning. Jag pratar inte om att man handlar upp redan befintlig teknisk kunskap, utan man går ett steg längre, som man har gjort i andra länder. Det finns exempel på det. Det skulle åtminstone vara ett steg i den riktningen, så att vi får någon form av innovativ politik här i Sverige.

Avslutningsvis, herr talman, kan jag inte låta bli att säga: I brist på politik hotar regeringen med att lagstifta – det gäller lagen om valfrihet – om inte kommunerna rättar in sig i leden och öppnar för konkurrens.

Det är väl som Torgny Lindgren så vackert har skrivit en gång i tiden i den vackra boken *Norrlands Akvavit*:

Det var en stor glädje att det fanns gamla och sjuka att vårda. Den dag ingen längre behövde vårdas var det slut med bygden. Ja, de sjuka och döende var en välsignelse. De utgjorde basen för näringslivet i trakten. Det var de enda som behövde föröka sig.

Anf. 128 MATS ODELL (KD):

Herr talman! Vi har att se fram emot en trevlig och kanske lång kväll tillsammans. Jag kommer tillsammans med mina allianskamrater att presentera vår syn på näringspolitiken. Min uppgift nu är att tala om den allmänna inriktningen på näringspolitiken.

Det är klart att alla inser att målet för näringspolitiken är just att stärka den svenska konkurrenskraften och skapa förutsättningar för fler jobb i fler och växande företag. Det är bara så som vi kan vända utvecklingen för de människor som fortfarande befinner sig i ett utanförskap, någonting som jag tror att vi alla här gemensamt är besjälade av att medverka till.

Goda villkor för företagande är avgörande för ekonomisk tillväxt. För att uppnå en hög nivå på privata investeringar, som redan har efterlysts här, krävs det att Sverige har ett bra företagsklimat. Politiken ska bidra till en hög produktivitetstillväxt – det har också berörts här i talarstolen.

Men det handlar om att skapa goda förutsättningar för konkurrens, forskning, innovation och lärande och kanske inte om att pytsa ut pengar till olika myndigheter i första hand.

Ett konkurrenskraftigt näringsliv förutsätter, som sagt, ett gott företagsklimat. Det skapas genom insatser på många olika områden. Det handlar om skatter, om transporter, om it, om forskning, om utbildning, om handels- och investeringsfrämjande, om hur arbetsmarknaden fungerar, om sociala trygghetssystem för företagare, om energi, om miljö, om landsbygdsutveckling, om kultur och om regional tillväxt. Ja, allt det är bara exempel på områden som har stor betydelse för näringslivets utveckling.

Det är klart att den alltmer globaliserade ekonomin innebär stora möjligheter. Men det innebär också en ökad konkurrens för de svenska företagen. Ett bra entreprenörs- och företagsklimat är, som sagt, avgörande för att ekonomin ska växa och vara livskraftig. Men det krävs också en positiv och öppen attityd till företagande och företagsamhet för ett ökat nyföretagande.

Fler företag och jobb kräver ett dynamiskt näringsliv med fler innovationer, och när ny kunskap och nya idéer omsätts i lönsamma verksamheter och nya produkter och tjänster skapas bättre förutsättningar för en långsiktigt hållbar tillväxt i hela landet.

Herr talman! Jag menar att regeringen bedriver en tillväxtpolitik som utgår från företagarperspektivet och som syftar till att skapa bättre förutsättningar för nystart av företag och tillväxt. Jag nämnde att det är många politikområden som är avgörande, men det handlar också om att näringspolitiken utgår från olika perspektiv. Makroekonomisk stabilitet är oerhört viktigt. Goda ramvillkor för företagande och näringspolitiska insatser är också nödvändiga för att främja en sådan här tillväxt.

Det här ställer krav på en flexibel arbetsmarknad, en väl fungerande kapitalmarknad, en utformning av skattesystemet som främjar att företag startas och växer och en anpassning av trygghetssystemen till företagarnas behov.

För att skapa förutsättningar för fler växande företag behövs både generella och riktade insatser för företagande. För att fler ska bli företagare krävs att fler individer ser företagande som lika självklart som en anställning.

Nu är det främst inom tjänstesektorn som nya företag etableras, och det är också där många av de växande företagen är verksamma. Dessa nya företag stärker konkurrensen och bidrar därmed också till utvecklingen av befintliga företag, och det förbättrar förutsättningarna för tillväxt och ökad sysselsättning.

I den takt som Sverige i allt högre grad blir en kunskapsbaserad ekonomi ökar också betydelsen av tjänsteinnovationer. Kvällens utgiftsområde 24, Näringsliv, rymmer väldigt många olika insatser för att främja alla de här sakerna som jag nu har talat om. Det handlar väldigt mycket om generella insatser men också om insatser för att främja forskning, utveckling och innovation, konkurrensfrämjande åtgärder och regel-förenkling.

Det rör sig också, herr talman, om mer riktade insatser, som åtgärder för att främja kvinnors företagande, företagande bland personer med utländsk bakgrund, social ekonomi och socialt företagande.

Nu har vi ett antal kommittémotioner från både Socialdemokraterna och Vänsterpartiet där man efterfrågar att riksdagen ska göra uttalanden i allmänna termer om näringspolitikens inriktning, om företagsfrämjande och om innovationsstrategi. Jag vill i det sammanhanget lyfta fram vad som sägs i budgetpropositionen om detta, nämligen att det krävs en ständig förnyelse för att Sverige ska behålla och stärka sin position som ett innovationsland i den globala konkurrensen, eftersom innovationsklimatet i andra länder hela tiden utvecklas. Långsiktiga och kraftfulla satsningar från privata och offentliga aktörer på innovationsaktiviteter som forskning och utveckling är också avgörande för framgångsrika företag.

Den nationella innovationsstrategi som regeringen började arbeta med under 2011 bygger just på att det svenska näringslivet måste utveckla sin innovationsförmåga. Det är helt avgörande. Det har också berörts att Sverige ligger väldigt högt när det gäller forskning och utvecklingsinsatser men att vi inte är så bra – ännu – på att kommersialisera dem. Där är det väldigt viktigt att de näringspolitiska insatser som görs är ägnade att lyfta också kommersialiseringen av innovationerna i Sverige.

I replikskiftet kommer vi, antar jag, att återkomma till vad olika partier har för förslag och hur det påverkar möjligheterna att kommersialisera innovationer i Sverige.

Inom EU och OECD framhåller man också betydelsen av vetenskaplig kunskap för innovation samtidigt som man pekar på att också andra källor till kunskap hos användare, entreprenörer och medarbetare behöver betonas mer än tidigare. Det handlar om regelverken som främjar innovation. Det är väldigt viktigt. It och internets betydelse för innovation lyfts också fram både av OECD och EU, liksom innovationsförmågan i både små och medelstora företag men också offentliga aktörer, till exempel genom offentlig innovationsupphandling.

Enligt Innovationsupphandlingsutredningens betänkande kan innovationsvänlig upphandling och innovationsupphandling stärka den offentliga verksamhetens förnyelse, kvalitet och effektivitet. Regeringen gör bedömningen att offentlig upphandling kan vara en drivkraft för innovation och därmed också bidra till förbättringar av offentliga tjänster. Här är satsning på information om möjligheterna att upphandla innovationer väldigt viktiga.

Regeringen föreslår också i budgetpropositionen att Vinnova ska få ytterligare 24 miljoner under nästa år och därefter 9 miljoner årligen för att just stödja uppbyggnaden och utbytet av kompetens, metod och erfarenhet för innovationsupphandling som ett komplement till det ordinarie upphandlingsstödet.

Jag vill också nämna att regeringen 2010 utformade en strategi för ökad tjänsteinnovation. Det var ett steg mot en politik för innovation som omfattar alla aspekter av innovation och alla delar av samhället. Genomförandet av tjänsteinnovationsstrategin har hittills fokuserat på att utveckla innovations- och näringspolitiska myndigheters verksamheter. Inom ramen för arbetet med strategin för en ökad tjänsteinnovation har man konstaterat att statistiken har brister och att olika indikatorer behöver utvecklas. Därför kommer också regeringen att ge Statistiska centralbyrån i uppdrag att samverka med Tillväxtanalys och Vinnova för att utveckla indikatorer för innovation.

I detta anförande instämde Jonas Jacobsson Gjörtler, Olof Lavesson, Hans Rothenberg och Boriana Åberg (alla M) samt Helena Lindahl och Marie Wickberg (båda C).

Näringsliv

Anf. 129 BÖRJE VESTLUND (S) replik:

Herr talman! Det var många vackra ord om näringspolitiken. Tyvärr finns det få exempel på hur detta ska omsättas i praktiken. Jag tänkte dock inte ta så mycket om det i mitt replikskifte, utan jag tänkte ställa tre frågor till Mats Odell.

Vi pratar väldigt ofta om begreppet ”nya och växande företag”, och jag vill ta upp frågan om växande företag. Det finns få exempel på företag som växer från små företag till medelstora företag. Det finns ännu färre exempel på medelstora företag som växer till att bli nya Ericsson och nya Astra Zeneca – nya aktörer på den marknad som kanske till viss del inte kommer att vara lika aktuell om några år.

Då är min fråga till ordföranden för näringsutskottet, Mats Odell: Vilka åtgärder har ni när det gäller detta? Ni har ju bara funderat och utrett, och när ni har utrett färdigt så kommer ni tillbaka med ett betänkande, och så ska ni utreda en liten stund till om hur vi ska få företag att växa.

Den andra frågan är: Var finns Annie Lööf? Varför är hon aldrig aktuell för någon riksdagsdebatt som handlar om näringspolitik?

Den tredje frågan gäller Saab. Varför har man inte kunnat ta denna fråga som handlar om hur man ska få den här aktivitetsplanen, aktiviteterna man skulle kunna göra som Annie Lööf presenterade för oss i utskottet? Hon talade om att man har en beredskap för vad som händer.

Det var mina konkreta frågor.

Anf. 130 MATS ODELL (KD) replik:

Herr talman! Det är spännande frågor som Börje Vestlund ställer. Hur får man små företag att växa till medelstora företag, och hur får man medelstora företag att växa till Ericsson och motsvarande?

Jag tror att det är väldigt olika vilka målsättningar företagare har. En del vill växa; andra vill inte växa. En del har bärkraftiga affärsidéer som kan skalas upp så att de blir globala. Ikea är ett sådant exempel. Det kan handla om en innovation. Våra största börsföretag är ofta byggda på innovationer i slutet av 1800-talet och början av 1900-talet.

Det handlar också om att det finns lämpliga aktörer som kan ta ett familjeföretag vidare. Då finns det i Sverige olika aktörer. Vi har en grupp som i dag är ganska hårt ansatt av olika skäl: riskkapitalbolagen som man benämner som om de nästan har bovstatus.

Sanningen är, herr talman, att exempelvis ordföranden för IF Metall, Stefan Löfvén, sade på ett seminarium i Almedalen för två somrar sedan att deras medlemmar har ett större inflytande i private equity-ägda företag än i börsnoterade företag. Där finns ägarna närmare. Där är det ett större inflytande och en bättre löneutveckling.

Jag vill peka på att den typ av företag som går in i till exempel ett familjeföretag och sätter in kapital och kompetens är ett av de bästa exemplen på hur mindre företag har kunnat växa och bli större. Det behövs andra metoder också, men det är aktörer som i Sverige har varit väldigt

duktiga på detta. Jag tycker att det är viktigt att nämna det i det här sammanhanget.

Anf. 131 BÖRJE VESTLUND (S) replik:

Herr talman! Jag fick svar på en fråga i alla fall. Får jag bara säga att vi vet att det inte är jättesvårt att få finansiering upp till 5 miljoner, även om det kan ha sina svårigheter också, eller över 20 miljoner, men däremellan är det svårt att få finansiering till företagen. Det är ju där som staten skulle kunna vara en aktör. Frågan är hur mycket aktör staten vill vara.

Sedan återstår mina frågor om Saab. Hur var det med beredskapsplanerna för Saab, och var är Annie Lööf?

Anf. 132 MATS ODELL (KD) replik:

Herr talman! Den sista frågan kan jag lätt svara på: Vet ej. Jag vet inte var Annie Lööf är.

När det gäller Saab finns det en beredskap. Regeringen satsar i budgetpropositionen 1,6 miljarder extra för 2012 för insatser i arbetsmarknadspolitiken. Det är en kraftig förstärkning av Arbetsförmedlingen och annat sådant som behövs.

Vad som kommer att hända med Saab vet vi inte. Vi vet att bolaget har varit oerhört intressant för ett antal kinesiska aktörer. Jag har i dag sett olika uppgifter om vilka som kan vara intresserade av att driva det här företaget vidare. Ingen av oss vet detta i dag, men jag tror att jag vågar säga att regeringen har gjort vad man har kunnat. Man har snabbt expedierat när det har kommit begäran från Saabs ledning om att exempelvis få förändringar i de pantar som staten har haft. Det har varit det mest konkreta som har kommit från Saab till regeringen. Och man har varit en samtalspartner. Men man har icke varit en aktör i den här processen.

Nu har staten en stor beredskap för att bidra till att de som i olika skeden inte kommer att få fortsätta att arbeta inom Saab Automobil också kan komma vidare på arbetsmarknaden.

Anf. 133 KENT PERSSON (V) replik:

Herr talman! Det var väldigt värtaligt av Mats Odell, mycket positiva, värdeladdade ord som togs upp. Men de frågor som du tog upp saknar konkret politiskt innehåll. Du pratade om produktiviteten, att näringslivet ständigt behöver förnyelse.

När vi har haft och har ett produktivitetsbortfall i svensk industri är det faktiskt allvarligt, väldigt mycket beroende på att vi är och har varit en råvaruförsörjare. Vi säljer väldigt mycket malm och skog i dag. Det är väl bra, men var är politiken när vi går till nästa steg i värdekedjan? Eller ska vi ständigt förbli producenten av råvaror? Risken är stor. Malmen och skogen samt maskindelar är ju de stora delarna i svensk nettoexport i dag, om vi talar om inkomster.

I den andra delen tog du upp regelförenkling och att det var viktigt med trygghetssystem för företag. Det första ni gjorde var att ändra och faktiskt försämra trygghetssystemet för företagen genom att förlänga antalet karensdagar. Nu är det på väg att återställas igen – med tanke på återställare.

Jag tänker ta upp sjuklöneansvaret som en form av regelförenkling som är väldigt väsentlig när det gäller trygghetssystemen. Vänsterpartiet har drivit den frågan i åtta nio år, tror jag att det är, och har alltid blivit ifrågasatt för den delen. Nu vet jag att Miljöpartiet har svängt i den frågan. Det är jag glad över. Jag hoppas att även andra kommer att göra det.

Hur ser Mats Odell på sjuklöneansvaret för småföretag? Är ni beredda att sänka det?

Anf. 134 MATS ODELL (KD) replik:

Herr talman! Låt mig börja med den senaste frågan, om jag är beredd att göra någonting åt sjuklöneansvaret. Jag kan bara tala för mitt eget parti. På vårt riksting i somras beslutade vi att avskaffa eller minimera kostnaderna för småföretagens sjuklöneansvar. Det var ett beslut som togs av vårt riksting och det är någonting som jag kommer att arbeta för.

När det gäller produktivitet är det ju så att det finns olika typer av produktivitet. Nu talar Kent Persson om gruvindustrin, malmen och skogen. Jag skulle ändå vilja säga att svensk gruvindustri, exempelvis LKAB, men också andra företag, är mycket produktiv. Det görs nu också stora investeringar i Malmbanan. När det gäller hela den processen är det bara att titta på lönsamheten i verksamheten som är helt fantastisk jämfört med andra länders gruvindustri. Jag tror att vi står oss väl när det gäller både malmen och skogen i fråga om produktivitet.

Produktivitet hänger ju ofta, Kent Persson, samman med hur många anställda det är i förhållande till omsättningen. Produktiviteten sjunker när man anställer fler människor, innan de har blivit fullt produktiva i en verksamhet. När vi har en lågkonjunktur brukar produktiviteten gå upp och när konjunkturen sedan vänder och man börjar nyanställa människor sjunker den.

Jag tror att Sverige ligger väl till när det gäller produktivitetens utveckling. Jag håller med Kent Persson om att vi ska hålla ett öga på detta, men det är inte en statlig uppgift att främja produktivitet i näringslivet. Det måste ske genom allmänt goda villkor för företagande och att det finns ett sådant regelverk som gör det möjligt att upprätthålla produktiviteten. Det finns det, skulle jag vilja säga, i huvudsak i Sverige. Det är betydligt värre i länder som Spanien och andra länder där man har en oerhört rigid arbetsrätt.

Anf. 135 KENT PERSSON (V) replik:

Herr talman! Först tycker jag givetvis att det är väldigt bra att Kristdemokraterna också har anammat det vi säger om sjuklöneansvaret för småföretag. Jag tror att vi börjar närma oss en majoritet i riksdagen för att kunna få igenom detta. Det är i sådana fall en av de viktigare reformerna för väldigt små företag.

När det gäller produktiviteten kan jag bara hänvisa till vad OECD skriver, att kunskapsinnehållet i svensk export är lägre än i motsvarande länder. Många av de industrianställda finns i branscher som klassas som låg- och mellanteknologiska. Det är deras analys när de går igenom detta.

Det här får givetvis återverkningar. Det är inte genom låga löner som vi ska konkurrera med vår omgivning. Vi måste höja värdet på varje arbetad timme i den varu- eller tjänsteproduktion vi har. Det är endast på det sättet som produktiviteten kan öka och vi får en tillväxt.

Sedan behövs det andra, också politiska, åtgärder givetvis om det här ska lyckas. Vi behöver ha stöd för exportindustrin så att den kommer ut, framför allt riktat till de små och medelstora företagen. Det är ju det som det handlar om. Vi har halkat efter. Vi har varit ganska nöjda. Vi har legat där vi ligger, och vi tror att det regnar stekta sparvar från himlen. Den tiden är förbi.

Om vi tittar på industriinvesteringar ser vi att vi också där ligger i botten enligt OECD-statistiken, och vi tappar exportandelar gentemot våra konkurrenter. Läget är faktiskt allvarligt.

Anf. 136 MATS ODELL (KD) replik:

Herr talman! Jag håller med Kent Persson om att det är viktigt att vi hela tiden inriktar politiken på att Sverige ska kunna höja sig i värdekedjan och så att säga ha mer added value i det som både konsumeras här hemma och det som vi exporterar.

Jag skulle nog vilja säga att svensk gruvindustri ligger högt. Ta pellets till exempel, som har utvecklats här. Lönsamheten för de produkter som exporteras från svensk råvaruexport är extremt hög jämfört med andra länder. Även här har Sverige faktiskt lyckats. Men det är klart att ett land som har både skog och malm som något av en ryggrad i sin näringslivsstruktur och därtill förädling av de här råvarorna är väldigt känsligt för detta.

Kunskapsinnehållet i svensk export är låg, säger Kent Persson. Ändå måste man konstatera att det är svensk exportindustri som är det stora dragloket också nu. I den konjunktursituation som vi befinner oss i är det fortfarande exporten som drar. Jag välkomnar alla initiativ som på ett långsiktigt hållbart sätt ytterligare kan höja kunskapsinnehållet här. Men jag är inte säker på att alla de förslag som finns i oppositionens motioner skulle bidra till detta, om jag uttrycker mig försiktigt.

Anf. 137 HANS ROTHENBERG (M):

Herr talman! Ett livskraftigt och dynamiskt näringsliv är en central förutsättning för ökad sysselsättning. Det är grunden för arbete, hållbar tillväxt och välfärd. Det här läggs inom fri företagsamhet.

Genom att stärka entreprenörskapet och bredda näringslivet blir det fler som kan och vill driva företag, inte minst bland kvinnor, unga personer och personer med utländsk bakgrund. Det är angeläget att fortsätta arbetet med att förenkla vardagen för entreprenörer och företag och förbättra trygghetssystemen för företagare.

Det är också betydelsefullt att det svenska skattesystemet utformas så att Sverige är ett attraktivt land att driva företag i, att investera i och att arbeta i. Det börjar någonstans med att man har en idé. Kreativiteten kräver tillåtande miljöer där man accepterar och tar till vara människors kunskap och ger möjlighet att pröva idéer, att våga göra fel.

När kreativa idéer har kommit vidare till att växa krävs kapitalförsörjning. Kapitalförsörjning ska ge möjlighet till att skapa morgondagens innovationer och förnyelser. En innovation blir inte sin egen affär av sig själv. Det krävs att den kan kommersialiseras. Därför är det viktigt att det i Sveriges affärsklimat ges möjlighet till företagsutveckling för såväl befintliga företag som mindre och nya företag. Det här kräver förenklningar.

Sverige är redan världens mest kreativa land, enligt en kanadensisk studie. Där jämför man antalet sökta patent per invånare. Man tittar på öppenhet, tolerans och andelen sysselsatta i kreativa yrken. Martin Prosperity Institute i Kanada har listat världens 82 mest kreativa länder. Där hamnar Sverige i topp, tätt följt av USA, Finland och Danmark. Rapporten bygger på forskaren Richard Floridas teorier. Den visar att länder med högt värde på kreativitetsskalan inte bara har god ekonomisk tillväxt utan också har lyckligare invånare. Länder som ligger högt upp på listan är också mer jämlika.

Tillgång till kapital är en grundläggande förutsättning för start och expansion av kreativa idéer som ska bli företag. Marknadskompletterande finansiering via de statliga aktörerna bidrar till en förbättrad finansieringssituation i skeenden och i segment där den privata marknaden verkar i begränsad utsträckning. Antalet företag som ägs eller leds av kvinnor som beviljats lån har fortsatt att öka i Sverige. Likaså gäller det den ökande andelen låntagare med utländsk bakgrund, som faktiskt utgjorde 21 procent förra året.

Ett viktigt insatsområde är marknadskompletterande finansieringsinsatser till små och medelstora företag. Många gånger krävs en extern finansiering i samband med företagsstart men även i skeden av utveckling och expansion. Insatser för att främja företags kapitalförsörjning är därför en självklar del i Alliansens arbete med att förbättra företags- och innovationsklimatet. För att bättre ta till vara potentialen till innovation och tillväxt hos företag i hela landet avser regeringen att reformera det statliga riskkapitalsystemet. Under såväl perioder med hög ekonomisk tillväxt som vid ekonomisk tillbakagång bör de statliga finansieringsinsatserna till företag vara marknadskompletterande.

Herr talman! För att Sverige ska behålla och stärka sin position som innovationsland i den globala konkurrensen krävs ständig förnyelse eftersom innovationsklimatet i andra länder också utvecklas. Långsiktiga och kraftfulla satsningar från privata och offentliga aktörer på innovationsaktiviteter som forskning och utveckling är helt avgörande för framgångsrika företag och för bättre livskvalitet för alla invånare. I arbetet med den tidigare nämnda nationella innovationsstrategin kommer därför frågan om en ökad samordning av innovationspolitiken med andra politikområden att behandlas. I internationella jämförelser av länders innovationsklimat ligger Sverige sedan många år bland de främsta. Det gäller också att ge goda förutsättningar för att kommersialisera innovationerna. Förutsättningarna för innovationsverksamhet förändras dock över tid. Det är därför också nödvändigt att förutsättningarna för innovation ständigt utvecklas och förbättras – även i Sverige.

De stora företagen i Sverige kommer att fortsätta att utgöra en viktig källa till innovation, tillväxt och sysselsättning. Men i en global kunskapsökonomi är det avgörande att Sverige även i fortsättningen är attraktivt för investeringar inom internationella koncerner. Var sådana investeringar ska ske bestäms alltmer utifrån var i världen de bästa förutsättningarna finns. Därför är det viktigt att arbetskraften, omkringliggande forskningsmiljöer och företag, inte minst små och medelstora, är attraktiva som samarbetspartner för de globala koncernerna i Sverige, liksom att förutsättningarna i form av regelverk, offentliga system, kultur och attityder också är gynnsamma.

Ett gynnsamt innovations- och företagsklimat är centralt för att företagen ska kunna hantera utmaningar i omvärlden och för att skapa fler jobb. Grundläggande förutsättningar för de statliga insatserna är att främja företagsutveckling, att de ska möta näringslivets behov, vara marknadskompletterande och inte snedvrída konkurrensen.

Herr talman! Ett livskraftigt och dynamiskt näringsliv är, som jag tidigare sade, en central förutsättning för ökad sysselsättning. Grunden för arbete, hållbar tillväxt och välfärd läggs genom fri företagsamhet.

Därmed vill jag yrka bifall till förslaget i näringsutskottets betänkande.

I detta anförande instämde Jonas Jacobsson Gjörtler, Olof Lavesson, Cecilie Tenfjord-Toftby och Borianana Åberg (alla M).

Anf. 138 BÖRJE VESTLUND (S) replik:

Herr talman! Tack för det inlägget! Det är inte mycket man inte kan ställa sig upp och applådera åt. Det mesta är allmångods, och nästan vilken aktör som helst i svenskt näringsliv och på svensk arbetsmarknad skulle kunna instämma i detta. Det finns ingenting som driver på.

Det finns en lång rad företag, industriföretag och företag i servicesektorn, som går in i en lågkonjunktur. Vi vet att vi går in i en lågkonjunktur. På vilket sätt har man genom en aktiv näringspolitik rustat företagen inför de kallare vindar som kommer att blåsa genom Europa – vår del av världen?

Sedan var det dagens fråga. Näringsministern är inte här, men däremot redovisar Mats Odell att det finns arbetsmarknadspolitiska åtgärder. Det finns många aktörer, till exempel kinesiska aktörer som kanske vill ta över Saab. Det vet vi ingenting om. Regeringen har gjort allt vad man har kunnat, men man vill inte vara aktör.

Det intressanta med hela Saabhistorien under tidens gång är att alla är bättre än att man ska kräva av Sveriges regering att vara aktiv. Alla är bättre, till och med ryska maffian är bättre än den svenska regeringen. Den svenska regeringen tycker att det är okej att den ryska maffian får gå in som delägare i Saab. Däremot stoppade ECB affären.

Varför har man inte försökt att lösa upp knutarna som har funnits med GM under de senaste månaderna? Varför har man inte gjort det? Man hade till och med kunnat göra det på högsta nivå med till exempel statsministern och president Obama. Men varför har man inte gjort det?

Anf. 139 HANS ROTHENBERG (M) replik:

Herr talman! Det är alltid lika inspirerande att debattera med Börje Vestlund för man vet aldrig vilken replik som ligger bakom knuten.

I Börje Vestlunds första anförande, som inledde debatten, tog det 7 minuter och 23 sekunder innan han över huvud taget nämnde något som handlade om Socialdemokraternas näringspolitik.

Jag vill ge en eloge till Kent Persson som slog Börje Vestlund med 11 sekunder. För honom tog det nämligen 7 minuter och 12 sekunder.

Det gläder mig att Börje Vestlund håller med om det jag säger. Men det finns en stor skillnad mellan vad Socialdemokraternas och oppositionens politik egentligen handlar om. Det var det som Börje Vestlund inte nämnde någonting om efter 7 minuter och 23 sekunder.

När det gäller att skapa förutsättningar för ett gott klimat undrar man ju. Ett gott företagsklimat ska leda till någonting. Det ska inte bara leda till att de som driver företagen tjänar pengar. Det är bra om de gör det. Det är jättebra om företagare kan tjäna pengar och investera i nya verksamheter, men de ska leda till jobb.

Det ligger ett paket från Socialdemokraterna med höjda socialavgifter på 16 miljarder för unga, en restaurangmoms som innebär 5 miljarder i höjda skatter och minskad RUT och ROT som leder till 2,5 miljarder i höjd skatt. Detta leder till ca 20 000 färre jobb. Det här är den politik som står emot alliansregeringens politik.

Vad gäller Saab och kopplingen till maffian var det nog en av de mest speciella kopplingar jag någonsin har hört. Med de kontakter som har varit på alla håll och kanter kan regeringen knappast anklagas för att ha gjort för lite. Och tack och lov att man inte har gjort för mycket och pratat med någon maffia, som kanske Börje Vestlund känner till bättre.

Anf. 140 BÖRJE VESTLUND (S) replik:

Herr talman! Det var väl Riksgäldens chef som tyckte att det var helt okej att Antonov fick köpa in sig i Saab. Det har i alla fall stått i de tidningar jag har läst, men vi kanske inte läser samma tidningar.

Visst är det intressanta svar när man ställer ett par konkreta frågor. Vad kommer att hända för företaget Saab och för de anställda på Saab? Min kanske viktigaste fråga var: Hur har man rustat de svenska företagen för den kommande konjunkturedgången? Då kommer alltid ett svar från Moderaternas stora och viktigaste arena, nämligen att man pratar skatter. Då känner sig Moderaterna hemma.

Men min fråga gällde inte det. Min fråga var: På vilket sätt har man rustat servicesektorn? Då menar jag inte bara dem man har pekat ut, nämligen restaurangbranschen eller de som omfattas av RUT- och ROT-avdragen, utan jag pratar generellt. Det är kemtvätten, som inte omfattas av det, och det kanske är tjänsteföretag som ligger närmare industrin, som definitivt kommer att bli av med sina avtal. Vi vet att industrin drabbas hårdare.

Min viktigaste fråga i dag, som det är uppenbart att ni inte vill prata om, var: Vad kommer man att göra för att inte hela bilindustrin i Västsverige ska försvinna helt och hållet? Det har vi inte fått något svar på.

Anf. 141 HANS ROTHENBERG (M) replik:

Herr talman! Tack alla goda krafter som har sett till att vi i dag inte står med ett statligt ägande och ett statligt ägaransvar för en biltillverkare! Det måste alltid vara det enskilda företaget som är den kraft som kan ta det enskilda företaget genom kriser.

Vad gäller den svenska regeringens insatser genom åren för att hjälpa Saab att skaffa egna krafter, att kunna ta sig vidare, har man bland annat så sent som i somras hjälpt till med att möjliggöra den fastighetsaffär som var aktuell.

När det gäller att en Antonov var inblandad som ville köpa in sig i Saab var det flera instanser som skulle godkänna detta för att det skulle bli möjligt. Och det var tack vare att regeringen sade att det är på det här viset som vi kan ställa upp. Det är genom att vi ska säga okej och att

Riksgälden ska säga okej; det måste vara flera instanser som gör den samlade bedömningen. Den samlade bedömningen visade – vilket vi väl i efterhand kan vara ganska tacksamma för – att det här inte var ett alternativ.

För att gå tillbaka till de mer övergripande frågorna som Börje Vestlund ställer: Rustat Sverige och svenska företag, och de kommande svenska företagen, för framgång även när krisen råder har man gjort bland annat genom att ta bort förmögenhetsbeskattningen, göra lättnader i 3:12-reglerna och se till att man kan göra forsknings- och utvecklingsavdrag för utgifter som inte bara är av rimligt intresse för kärnverksamheten utan även är av rimligt intresse för verksamhet i övrigt. Det är mycket vi gör, och det är mycket vi borde klara att göra.

God jul, Börje Vestlund!

Anf. 142 Tredje vice talman LISELOTT HAGBERG (FP):

Herr talman! Ett bra entreprenörs- och företagsklimat är avgörande för att vårt lands ekonomi ska kunna växa och vara livskraftig.

Själva begreppet entreprenör är vidare än begreppet företagare. En entreprenör är någon som ser nya affärsmöjligheter, nya kombinationer och nya marknader. För att utveckling ska ske krävs ett samhällsklimat som uppmuntrar entreprenörskap.

Vårt samhälle är helt beroende av kreativa människor. Därför är det så positivt att entreprenörskap och entreprenöriellt lärande numera löper som en röd tråd genom hela det svenska utbildningssystemet.

Entreprenörskap tar sig ofta uttryck i företagande. En person som har nya idéer om hur man tillgodoser behov förverkligar ofta sina idéer genom företagande. Vi, det vill säga Folkpartiet och Alliansen, arbetar aktivt för att människor ska tycka att det är lika naturligt att starta företag som att ta anställning.

En viktig förutsättning för ett ökat nyföretagande är förstås en positiv och öppen attityd till företagande och företagsamhet. Samtidigt måste det finnas ett gott ekonomiskt klimat med bra skatteregler som utformas så att vårt land är ett intressant land att investera och arbeta i.

Statens insatser ska möta näringslivets behov på ett marknadskompletterande sätt och inte genom att snedvrیدا konkurrensen. Företagsfrämjande insatser får heller aldrig tränga undan privata tjänster och utförare.

Låt mig nu nämna ett område som jag gärna vill lyfta fram, nämligen turistnäringen, en näring som inte alltid har tagits på allvar. Men under senare år har vi kunnat följa en näring som växt ordentligt och som fortsätter att växa. Här finns många olika typer av företag, allt ifrån börsnoterade företag till soloföretag. Många är innovativa och har lyckats där andra trodde att det inte var möjligt.

Regeringen fortsätter sin satsning på turismen. Här handlar det förutom marknadsföring om att bidra till att fler destinationer når en mognad. Under förra årets debatt var det känt att regeringen skulle komma att sänka restaurangmomsen, detta som ett led i att främja turismen och sysselsättningen. I år kan vi konstatera att det löftet kommer att bli verklighet – en viktig åtgärd som hyllas av många restauratörer som jag mött under senare tid.

Vad som är trist i detta sammanhang är det kompakta motståndet från oppositionen. Man kan ju inte låta bli att fråga efter oppositionens lösningar vad gäller ungdomars utanförskap och arbetslöshet, hur oppositionen tror att höjda arbetsgivaravgifter, nej till yrkesutbildning och bibehållen moms på restauranger ska kunna bidra till att unga människor får en plats eller en fot in på arbetsmarknaden. Det var en parentes i sammanhanget.

Jag tror för min del att det finns mycket mer att göra för att främja turismen i vårt land. Det behövs en politisk strategi för att tydliggöra och prioritera åtgärder som stöder just denna växande näring, som numera kan betraktas som vår nya basnäring. Det handlar om allt ifrån turistinriktade utbildningar till infrastruktur, momsfrågor etcetera.

Herr talman! Utmaningar för Sverige saknas inte. Konkurrenten är stenhård, och det är oroliga ekonomiska tider i vår närhet. Sverige har klarat sig bra. Vi har blivit rosade för hur vi sköter vår ekonomi i internationella sammanhang. Men nu är det oerhört viktigt med en näringspolitik som är utformad så att den bidrar till att stärka den svenska konkurrenskraften och skapa fler jobb i fler och växande företag.

Fler företag och jobb kräver ett dynamiskt näringsliv och fler innovationer. När ny kunskap och nya idéer omsätts i lönsamma verksamheter och nya produkter och tjänster skapas bättre förutsättningar för en långsiktigt hållbar tillväxt i hela vårt land.

Det budgetområde vi nu debatterar innehåller många olika delar. Ändå rymmer det förstås inte allt. Det finns många olika faktorer som styr utvecklingen inom detta näringsområde.

Det handlar förstås om människors utbildning, möjligheter till anställning, forskning, infrastruktur, skatter, regler, konkurrens, kapital etcetera. Låt mig i detta sammanhang nämna ett av regeringens initiativ. Det handlar om reformering av expertskatten, något som vi i Folkpartiet har drivit.

I vår omvärld är innovationsstrategierna under ständig utveckling. Om vårt land ska kunna behålla och stärka sin position som innovationsland krävs därför en ständig förnyelse inom området.

Folkpartiet har i olika sammanhang lyft fram behovet av en samlad strategi för entreprenörskap och företagande med fokus på växande, innovativa företag, detta med utgångspunkt i de krav och utmaningar som globaliseringen innebär. Därför är det särskilt glädjande att regeringen under nästa år kommer att presentera just en innovationsstrategi.

I arbetet med den nationella innovationsstrategin kommer bland annat behovet av en ökad samordning mellan innovationspolitiken och andra politikområden att behandlas.

Ett innovations- och näringsklimat som stärker vår konkurrens och ökar vår attraktionskraft kräver olika typer av insatser inom flera olika områden. Det handlar om sådant som till exempel skatter, transporter, it, forskning, utbildning, handels- och investeringsfrämjande, arbetsmarknad, sociala trygghetssystem, energi, miljö, landsbygdsutveckling, kultur och regional tillväxt.

Statens roll är att stödja utvecklingen av företagandet i vårt land och att prioritera åtgärder som bidrar till att fler företag i landet kan växa. Företagens innovationsförmåga är grundläggande för tillväxt och konkurrenskraft. Ett gynnsamt innovations- och företagsklimat är centralt för att

företagen ska kunna hantera utmaningar i omvärlden och för att fler jobb ska kunna skapas.

Under den resterande delen av min talartid tänker jag inte räkna upp alla delar som Mats Odell mycket förtjänstfullt redan presenterat här i kammaren. Jag tänkte ägna lite tid till att recensera tidigare talare, eftersom jag inte kunde begära replik på dem.

Precis som Hans Rothenberg sade använde Börje Vestlund större delen av sin tid åt helt andra saker än den egna socialdemokratiska politiken. Bland annat sade Börje Vestlund, för att han skulle slippa att tala om Socialdemokraternas politik, att regeringen är idélös. Jag undrar om Börje Vestlund har läst hela budgetpropositionen och om han har läst tidigare budgetpropositioner.

Om han inte har gjort det kan jag rekommendera läsning på Företagarnas hemsida. Där finns 16 åtgärder som har vidtagits av regeringen som rosas av Företagarna. Det finns elva åtgärder som är på gång, och så finns det rödljus för sex åtgärder som Företagarna skulle vilja se. Det finns mycket som visar på precis det motsatta. Detta är en regering som tar företagandets villkor på allvar.

När det gäller Jonas Erikssons anförande kan jag instämma i mycket av det Jonas Eriksson sade. Jonas Eriksson berättade om Miljöpartiets förslag om slopad arbetsgivaravgift. Han glömmer att berätta om alla de negativa saker som Miljöpartiet föreslår. I slutänden blir det minus när det gäller företagarnas villkor vad gäller skatter, ROT-avdrag och slopade arbetsgivaravgifter för unga. Det finns många saker som är negativa för företagen. Jag förstår att Jonas Eriksson valde att nämna just denna åtgärd men glömde det andra.

Det skulle vara trevligt om Kent Persson någon gång tog fram lite klara kulörer i stället för att använda en bred pensel och måla allting väldigt svart med svarta penseldrag. Det är mycket positivt som regeringen föreslagit.

När det gäller Vänsterpartiets egen politik inom området kan den verka kraftfull. Men då ska man komma ihåg att Miljöpartiet gjorde en helt annan uppskattning av reformutrymmet. Man skulle kunna säga att som motsats till de svarta penseldragen klär sig Vänsterpartiet i en lånad färgglad skrud eftersom de egna förslagen inte är finansierade.

I detta anförande instämde Jonas Jacobsson Gjörtler, Olof Lavesson, Cecilie Tenfjord-Toftby och Boriana Åberg (alla M) samt Mats Odell (KD).

Anf. 143 KENT PERSSON (V) replik:

Fru talman! Det var kanske lite för utmanande för att jag inte skulle ta replik. Varenda reform som vi föreslår i vår budget är finansierad, vilket du också vet.

Du hänvisar till intresseorganisationen Företagarna. Jag använder Anders Borgs uttryck intresseorganisationerna. Jag kommenterar inte det mer än så.

Det som är lite intressant att ta upp och förstå är varför man debatterar någonting. Det finns ingen anledning att stå här och hålla med Liselott Hagberg i de frågor där jag delar uppfattningen. Det blir ingen debatt, utan då står vi kliar varandra på ryggen och tycker att vi är bra.

Vad jag belyser är den skillnad som finns i vår politik utifrån den analys som vi har gjort av samhällsutvecklingen i Sverige, i Europa och i övriga världen. Då finns det orosmoln på himlen som är väldigt tydliga, som även Mats Odell bekräftade i sitt anförande.

Prot. 2011/12:51
19 december

Jag återgår till det som Liselott tog upp här om krogmomsen och arbetsgivaravgifterna för ungdomar. Vi har aldrig haft så hög ungdomsarbetslöshet som i dag trots sänkningen av arbetsgivaravgiften för ungdomar. Den sänkta krogmomsen, som inte har trätt i kraft ännu, kommer inte heller att leda till att fler ungdomar får jobb.

Varför då? Jo, därför att de branscher som dessa ungdomar får jobb i framför allt är helt beroende av att hushållens ekonomi växer och ingenting annat. Det är helt avgörande.

Anf. 144 Tredje vice talman LISELOTT HAGBERG (FP) replik:

Fru talman! Med tanke på detta är det väldigt förvånande att Vänsterpartiet vill minska hushållens köpkraft genom att belasta hushållen med högre skatter.

När det gäller ungas möjligheter till arbete är det förvånande att inte Kent Persson är mer självkritisk till den politik som Vänsterpartiet stöttat och som Vänsterpartiet driver när det gäller utbildningspolitiken.

Den utbildningspolitik som har bedrivits har gjort att unga i väldigt stor utsträckning inte är beredda för den arbetsmarknad som väntar dem. Där har Vänsterpartiet stöttat den förra regeringen, som fanns innan alliansregeringen, när det gäller utbildningspolitiken.

Jag för min del tror inte att Vänsterpartiets lösningar i utbildningspolitiken skulle bidra till att unga fick en bättre situation och var bättre förberedda för arbetsmarknaden.

Precis som jag sade i mitt anförande kan man inte diskutera detta område så snävt. Utbildningspolitik, hushållens köpkraft och många olika delar är avgörande för vad som händer när det gäller företag och företagande.

Anf. 145 KENT PERSSON (V) replik:

Fru talman! Det är absolut så. Jag kan lägga till att infrastruktursatsningarna är helt avgörande för näringslivets utveckling. Utan infrastruktur har vi heller inget näringsliv. Det finns en hel rad saker. Man kan inte lyfta ut näringspolitiken som en enskildhet och behandla den för sig. Man måste givetvis ta in samtliga politikområden för att förstå samhällsutveckling och vad som håller på att ske.

Om vi ska tala någonting om skolan har allt inte varit bra. Det är inte något konstigt med det. Så är det. Däremot har jag väldigt svårt att förlika mig med betongpolitiken som nu förs i utbildningspolitiken. Jag tycker att det mer liknar den skola som jag gick i när jag växte upp. Den var allt annat än rolig i många stycken. Den vill jag inte ha tillbaka. Däremot har den politik som förts på skolans områden de senaste 15 åren inte heller varit bra. Den har inte lett dit vi hade önskat.

Givetvis är det viktigt att man talar om kunskap och arbetskraftens kunskap när man talar om näringslivets utveckling. Vi halkar efter där. Vi har svårt att få utbildad arbetskraft därför att ungdomarna har valt fel vägar och gått ut i arbetslöshet.

Men vi måste komma ihåg – det är det viktiga – att de insatser som regeringen har gjort när det gäller sänkningen av arbetsgivaravgiften för ungdomar inte har lett till att fler ungdomar har fått jobb. Vi har aldrig haft så hög ungdomsarbetslöshet som i dag. Det är ett faktum.

Det hade varit bättre att sänka eller slopa sjuklöneavgiften för småföretag. Det hade varit en generell åtgärd som hade kunnat ge betydligt bättre effekt.

Prot. 2011/12:51
19 december

Näringsliv

Anf. 146 Tredje vice talman LISELOTT HAGBERG (FP) replik:

Fru talman! Jag förstår inte riktigt hur en höjning av arbetsgivaravgiften för unga skulle kunna gynna just unga människor.

Kent Persson har tyvärr inte någon ytterligare replik. Han debatterade i sitt förra replikskifte med Mats Odell företagets konkurrenskraft internationellt. Han såg åtgärder för internationella investeringar och så vidare i Sverige. Om man tittar på Vänsterpartiets förslag i budgeten som helhet ser man att Kent Perssons parti till exempel vill att bolagsskatten ska höjas. Han vill slopa expertskatten. Han är emot arbetskraftsinvandring sedan tidigare. Han vill återinföra förmögenhetsskatten. Det är en rad förslag där som verkligen inte är positiva och som förtjänar att nämnas som en reaktion på det förra replikskiftet.

Kent Persson har möjlighet att begära ytterligare talartid för att gå upp och förklara sig i två minuter här i slutet av debatten så att vi kan få klarhet i hur detta ska lösa de bekymmer som Kent Persson har för företagens villkor och investeringar i vårt land.

Anf. 147 BÖRJE VESTLUND (S) replik:

Fru talman! Jag har blivit kritiserad här från både det ena och det andra hållet för att jag uppenbarligen pratade i 7 minuter och 23 sekunder. Ni måste vara fantastiska som inte har annat att göra än att sitta och mäta hur länge jag pratar. Jag är stolt över det.

Fru talman! Låt mig då säga att jag gjorde bedömningen att jag behövde prata några minuter om Saab i dag, vilket ingen av er har gjort. Det kanske är ett av de största näringspolitiska problemen. Det handlar ju inte bara om Saab, utan det handlar om hela fordonsklustret. Detta kommer vi att få diskutera under lång tid framöver. Jag gjorde den bedömningen; det kanske var en felbedömning men det var den jag gjorde.

Det intressanta med Liselott Hagberg och även Hans Rothenbergs replikskiften är att ni inte vill tala om det som står i detta betänkande. Det vill ni inte prata ett dugg om. Ni vill prata om allt annat. Ni tycker nämligen att skattefrågor är så mycket intressantare att tala om.

Jag skulle kunna bemöta Liselott Hagberg bland annat när det gäller restaurangmomsen. Det är en bransch som jag känner mycket väl till. Men jag tänker inte göra det, för debatten handlar inte om skattepolitik. Den handlar om näringspolitik, och jag vidhåller att näringspolitiken är förvånansvärt passiv.

Liselott Hagberg kan få mitt anförande för att kunna läsa igenom vad jag hade tänkt säga under de tre fyra minuter jag pratade om Saab. Men det är inte det som är det viktigaste i sammanhanget. Det viktigaste för Liselott Hagberg är att få rabbla lite skatter. Då är Liselott Hagberg hemma på sin gata, och då kan hon skryta. Men när vi kommer till näringspolitiken är det tomt. Och det är tomma tunnor som skramlar mest.

Anf. 148 Tredje vice talman LISELOTT HAGBERG (FP) replik:

Fru talman! Jag har precis som Börje Vestlund följt Saab sedan den ekonomiska krisen hösten 2008, så man kan säga att vi har följt Saab gemensamt under drygt tre års tid.

Vi är alla bekymrade över situationen. Vi har väl alla känt hopp då och då om att det kommer en ny lösning som räddar situationen i Trollhättan. Dess värre kan vi i dag konstatera att så ser det inte ut så här långt, i alla fall.

När det gäller mitt anförande är det klart att jag förstår att Börje Vestlund blir upprörd över att jag recenserar hans anförande. Det kan ju hända att jag, som är van att sitta på den andra sidan podiet, är van att följa en klocka. Det kanske var därför jag gjorde på detta sätt; det kan finnas en sådan förklaring.

Jag avstod från att räkna upp alla olika delar och satsningar. Det är klart att jag skulle kunna ägna min tid åt att göra just detta, men jag hänvisade till Mats Odells anförande. Han redogjorde för detaljerna i betänkandet.

Man kan inte, precis som också Kent Persson konstaterade tidigare, isolerat prata bara om detta område eftersom det påverkas av så många andra delar, som utbildningspolitik, infrastruktur, energifrågor, exportfrämjande och alla möjliga olika delar.

Men det jag reagerade på i Börje Vestlunds anförande var när han sade att regeringen är idéfattig. Då hänvisade jag till budgetpropositionen i dess helhet, till tidigare budgetpropositioner och till en förenklad läsning genom att titta på en organisation som i allra högsta grad befinner sig i den verklighet som vi nu debatterar. Det var det jag gjorde för att förenkla för Börje Vestlund, om han nu inte hade sett alla effekter av regeringens politik.

Anf. 149 BÖRJE VESTLUND (S) replik:

Fru talman! Med de skattesänkningar ni har gjort är det klart att Företagarna är nöjda. Men det finns också andra frågor som både den nämnda företagarorganisationen och andra är mindre nöjda med. Det handlar om möjligheterna för företagen att växa, till exempel.

Jag tänkte ägna mitt sista inlägg i denna replikomgång åt att säga att första gången jag närvarade vid en budgetdebatt här i riksdagen satt jag i trafikutskottet. Då talade en av Liselott Hagbergs partikamrater bara om regeringens politik och inget om sin egen politik. Jag ägnar åtminstone halva mitt anförande åt att tala om vår politik. Jag tycker att det är ungefär vad man ska göra.

När man är i opposition har man trots allt att förhålla sig till vad regeringen har för politik och därmed också lägga våra förslag därefter. Nu blev det inte riktigt så i dag på grund av situationen med Saab, men jag brukar ägna ungefär en fjärdedel av anförandet åt att kritisera regeringen och tre fjärdedelar åt att tala om vår politik. Tyvärr blev det alltså inte så i dag, men jag tycker att jag gjorde en korrekt bedömning i sammanhanget. Men när man sedan kommer till replikskiftena och ska diskutera med er är det som sagt nästan bara skattefrågor ni vill diskutera.

De sista sekundernas talartid kan jag ägna åt att säga att restaurangbranschen inte tillhör de branscher som har varit på tillbakagång. Den har inte behövt extrastöd, och det är inte en bransch som inte har vuxit under de senaste åren. Låt mig bara säga att när jag började i restaurangbranschen i slutet av 70-talet var 50 000–60 000 människor sysselsatta där. I dag är det närmare 200 000 – så nog har det skett mycket utveckling där.

Anf. 150 Tredje vice talman LISELOTT HAGBERG (FP) replik:

Fru talman! Då kan jag rekommendera ytterligare läsning, och det är morgondagens protokoll. Där står vad jag har sagt när det gäller turism och innovationspolitik.

För att göra det enkelt för Börje Vestlund och för att han ska slippa gå till Företagarnas hemsida och slippa läsa om de skatteförslag som han påstår är de enda vi debatterar här i dag kan jag läsa några saker som står på sidan: större möjligheter till tidsbegränsade anställningar, slopad revisionsplikt och lagstiftning mot osund konkurrens – som har ansetts mycket viktigt. Det var ett förslag som Börje Vestlund röstade emot, det vill säga konfliktlösning vid offentlig säljverksamhet på marknaden. Vidare står det om valfrihetssystem inom vård och omsorg, bättre yrkesutbildning, bättre villkor för nystartsjobb, ökade satsningar på infrastruktur, avreglerad apoteksmarknad och en ambition när det gäller minskat regelkrångel. Även om vi inte har kommit i mål än är det i alla fall en ambition som har påbörjats av regeringen och där det finns ett klart och tydligt mål. Vidare står det om förbättrad offentlig upphandling, anpassade trygghetssystem etcetera. Så nog har det gjorts mycket, och nog finns det många förslag som inte är att hänvisa till skatter.

Det är precis dessa förslag som redan har genomförts och som jag redovisade till. Börje Vestlund påstår att detta är en visionslös regering. Jag vill hävda motsatsen. Precis som Börje Vestlund vill försvara den egna politiken på de två halva minuterna – och jag tillåter mig att säga att den socialdemokratiska politiken är tunn på detta område – vill jag peka på att regeringens politik är fyllig och full av visioner. Den innovationsstrategi som kommer nästa år blir av stor betydelse för det innovativa företaget i vårt land.

Anf. 151 HELENA LINDAHL (C):

Fru talman! Jag tänker börja med några lugnande ord till Börje. Det där var nästan lite roligt. Annie Lööf har varit minister i tolv veckor. Vi har inte haft någon budgetdebatt när det gäller hennes ansvarsområden förrän nu. Vi kan kanske inte beskylla henne för att inte har varit uppe här i talarstolen i våra debatter.

Jag tycker också att det är fint av Börje Vestlund att han säger att han bekymrar sig för regeringens trovärdighet när det gäller Saab. Det tycker jag var mycket galant. Jag tror nog, utan att veta det, att Annie Lööf besöker eller prioriterar Saab och Trollhättan i stället för näringsutskottet. Jag tycker också att hon gjorde rätt val.

Att vara entreprenör är att skapa, att förverkliga en idé och arbeta för ett bättre liv. Det är genom entreprenörens drivkraft som företag skapas. Det är genom fler företag som fler jobb skapas. Tillväxt handlar om företagare, entreprenörer, som vågar nyttja lokala och unika förutsättningar.

Det handlar om företagare som när de utvecklar sin idé upplever stöd från sin omgivning, myndigheter, långivare och andra.

Som politiker är det omöjligt att skapa jobb. Jobb skapas genom fler och växande företag. Politiken kan däremot bidra med ett gott näringslivsklimat baserat på stabila och långsiktiga spelregler som gynnar och uppmuntrar företagande. Det handlar om att skapa bästa möjliga grundläggande förutsättningar för företagande och för framväxten av innovativa miljöer där nya idéer blir företag och jobb.

Regeringens övergripande mål för näringspolitiken är därför att stärka den svenska konkurrenskraften och skapa förutsättningar för fler jobb i fler och växande företag. Vi arbetar aktivt med att främja ett dynamiskt och innovativt näringsliv genom att utforma spelregler och ramvillkor så att start och utveckling av företag främjas. En helt central uppgift blir därför att skapa ett klimat där företagarna ska få så mycket tid som möjligt att lägga på sin kärnverksamhet. Entreprenören startade inte sitt företag för att ägna tiden åt att fylla i K10-blanketter.

Centerpartiet känner till företagarnas vardag och har tagit på sig en av näringspolitikens viktigaste uppgifter, nämligen att bekämpa regelkrånglet. Som exempel kan nämnas att de 200 största informationskraven står för 92 procent av företagens administrativa kostnader. I Myndighetssverige händer det ständigt att företagare krävs på samma uppgift vid flera tillfällen. Det kan låta som en självklarhet, men inom regeringen har vi länge drivit målsättningen att en och samma uppgift bara ska lämnas en gång och till ett ställe.

Med ett idogt och genomtänkt arbete har alliansregeringen också lyckats med någonting som ingen annan regering tidigare klarat av. Vi har vänt den historiska trenden och för första gången i svensk historia minskar företagens kostnader till följd av regelkrångel. Under sitt långa regeringsinnehav ägnade Socialdemokraterna i stället tiden åt att skapa mer byråkrati och större kostnader för företagarna. Det här är väl värt att komma ihåg när Socialdemokraternas tidigare stödparti Miljöpartiet står här i talarstolen och säger sig vara småföretagarnas bästa vän. När Miljöpartiet hade inflytande över regeringspolitiken klarade ni aldrig av att minska kostnaderna för småföretag. I skarp kontrast till det levererar alliansregeringen den typ av resultat som ni enbart pratar om.

Jag kommer att koncentrera ganska mycket av det jag ska säga nu till kvinnors företagande. Vi har även valt att prata om turism, men det kommer min eminenta kollega Marie Wickberg att ägna sig åt.

Fru talman! Alliansregeringen ser också att kvinnor fortfarande är underrepresenterade bland företagare i Sverige. Andelen företagande kvinnor av samtliga sysselsatta kvinnor är ynka 5,3 procent. Motsvarande siffra för män är 13,8 procent. Totalt av alla företagare i Sverige är 25 procent kvinnor. Det är dock positivt att notera att andelen kvinnor ökar. Under 2008 var till exempel 32 procent av nyföretagarna kvinnor.

Av de här siffrorna finns en tydlig slutsats att dra. Vi har inte råd att låta kvinnors affärsidéer och innovativa lösningar för nya produkter och tjänster gå till spillo. Potentialen för ekonomisk tillväxt är enorm om antalet kvinnor som driver företag ökar och deras företag växer.

För att skapa ett jämställt näringsliv är det viktigt att vi bryter utanförskap och strukturer i Sverige som konserverar fördelningen av makt och resurser mellan kvinnor och män. Ökad jämställdhet och entrepre-

nörskap är viktigt, inte bara för individen utan också för att nå en hållbar tillväxt och konkurrens i hela landet. Regeringens mål är att kvinnor och män ska ha likvärdiga förutsättningar att nå inflytande i tillväxtarbetet och få tillgång till statliga tillväxtresurser.

Regeringen har därför gjort särskilda satsningar för att främja kvinnors företagande. Sedan 2007 har regeringen till exempel satsat 100 miljoner kronor per år för att främja kvinnors företagande. Tillväxtverket har sedan 2007 drivit ett speciellt främjandeprogram. Insatserna omfattar bland annat rådgivningsinsatser, finansiering och programmet Styrelsekraft, som Almi Företagspartner AB driver.

Tillväxtverkets program omfattar också ett uppmärksammat förebildsarbete som görs av ett nätverk med knappt 900 ambassadörer för kvinnors företagande. Ju fler kvinnor som driver företag och får operativa erfarenheter, desto större blir rekryteringsbasen till bolagsstyrelser och företagsledning. Drygt 140 000 personer har hittills haft nytta av programmet. Totalt har drygt 700 regionalt beslutade affärs- och innovationsutvecklingsprojekt genomförts under mandatperioden 2007–2010. I de regionala projekten anser 91 procent av dem som redan driver företag att deras deltagande har varit till nytta för företaget. Av dem som vid programstarten inte var företagare har 50 procent startat företag, och ytterligare 46 procent planerar att göra det inom fem år. Av de ca 200 kvinnor som har deltagit i Styrelsekraft har ungefär hälften blivit erbjudna en styrelseplats. Centerpartiet och alliansregeringen har varit pådrivande för det här arbetet, och det kommer också att fortsätta.

Regeringen har också arbetat medvetet för att bolag ska rekrytera fler kvinnor till styrelser. Det är fortfarande mycket kvar att göra, men arbetet med jämställdhet i de statliga bolagen har gett resultat. Antalet kvinnor på ordförandeposter ökade till 37 procent, och andelen kvinnor bland ledamöterna uppgår nu till ungefär hälften.

En viktig anledning till att få kvinnor driver företag är att den offentliga sektorn, inom vilken många kvinnor arbetar, länge har varit stängd för konkurrens och företagande. Regeringen har ökat möjligheterna för kvinnor att driva företag, bland annat genom införande av lagen om valfrihetssystem inom vård och omsorg, den så kallade LOV, vårdval i primärvården, barnomsorgspong samt genom omregleringen av apoteksmarknaden. Rätten att tjäna pengar på sitt företag borde vara en självklarhet även för kvinnor.

Sedan kan jag inte låta bli att kommentera några saker. Kent Persson från Vänsterpartiet kommenterade RUT-tjänsterna och sade någonting i stil med att regeringen prioriterade RUT-tjänster i stället för att se vad som hade med Astra Zeneca under finanskrisen. Kent Persson får rätta mig om jag har fel. Jag tycker att det är så typiskt att jämföra det med RUT-tjänster. Varför inte jämföra med ROT-tjänster eller någon annan sektor? Varför just RUT? Den kritik som kommer från oppositionshåll när det gäller RUT tror jag egentligen grundar sig på en speciell syn på kvinnor. Traditionellt är det så att kvinnor ofta har jobbat inom vård och omsorg och har stådat hemma hos människor. Nu när man har möjlighet till vita jobb och dessutom kanske får möjlighet att öka sin lön är det helt plötsligt något fult. Jag har aldrig hört talas om drängtjänster, men däremot kallar oppositionen RUT-tjänsterna för piggtjänster. Det tycker jag är väldigt orättvist.

Slutligen har jag ett litet bilkluster här framme. Det är en grön och en rosa bil. Jag tänkte att den rosa bilen ska gå till Kent Persson. Den kan han få tugga på medan han funderar på hur regeringen kommer att lösa Saabkrisen på bästa sätt. Han kan kanske också fundera över de arbets-tillfällen som RUT-sektorn ger till samhället. Sedan har jag en grön liten bil. Det är till Börje Vestlund med en hälsning från näringsminister Annie Lööf.

I detta anförande instämde Marie Wickberg (C), Jonas Jacobsson Gjørtler, Olof Lavesson, Cecilie Tenfjord-Toftby och Borian Åberg (alla M) samt Mats Odell (KD).

Anf. 152 BÖRJE VESTLUND (S) replik:

Fru talman! Det är helt okej att ha olika uppfattningar i politiken, men man ska låta bli att ljuga. Jag tycker att man ska hålla sig till sanningen.

Var det verkligen, Helena Lindahl, den borgerliga majoriteten som beslutade att påbörja regelförenklingsarbetet? Hur var det egentligen? Vem var det som fattade beslut i kammaren om de 25 procenten? Jag hade inte tänkt begära replik på Helena Lindahl, men när man står i kammaren och ljuger, för det var en ren lögn, måste jag göra det.

Om man ska vara riktigt noga minskade vi regelbördan riktigt ordentligt, framför allt på skatteområdet. Vi gick från att ha ett av Västeuropas krångligaste skattesystem till att få ett av Västeuropas kanske enklaste skattesystem att hantera. Det var en insats som gjordes.

Det sades att många företag startades så fort alliansregeringen tillträdde. Var det riktigt sant? Hade inte det börjat några år tidigare? Sanningen är den att det var problem med nyföretagandet. Det var ett problem vi läste om i OECD-rapporter – jag tittar på Mats Odell – i flera år, och mycket av det berodde på att vi fortfarande låg och skvalpade i vågorna av 90-talskrisen. Det tog inte bara 90-talet att reda ut det, utan vi var nästan inne på 00-talet innan alla de problemen var utredda.

Tycker verkligen Helena Lindahl att hon ska stå i talarstolen och ljuga inför kammaren?

Anf. 153 HELENA LINDAHL (C) replik:

Fru talman! Min ambition har inte varit att stå och ljuga inför kammaren. Jag kan bara konstatera att Socialdemokraterna inte bidrog till att skapa regelförenklningar. Kan Börje Vestlund presentera några siffror på hur det regelförenklingsarbetet såg ut? Då tänker jag på alla departement. Det skulle vara intressant att höra. Ja, Mona Sahlin startade den processen, men gav den någon effekt? Det är det jag kritiserar.

På tal om att ljuga kan jag säga att det är lite intressant. Jag skulle nämligen vilja kasta tillbaka en fråga till Börje Vestlund, och den har absolut att göra med näringsfrågor. Det gäller den så kallade Norrbotnia-banan, som är oerhört viktig för skogsnäringen och gruvnäringen i norra Sverige.

Företrädare för Socialdemokraterna går på debattplats ut, senast i dag, i en av de norrländska tidningarna – och det har jag också hört i många andra sammanhang – och säger att det finns finansiering till Norrbotnia-banan i Socialdemokraternas skuggbudget. Där finns inga pengar över

huvud taget till den. Vad gäller att ljuga och lura väljarna måste jag därför säga: Ståda framför egen dörr!

Jag tycker att det verkligen är att lura väljarna. Det enda som finns i Socialdemokraternas skuggbudget om detta står på s. 84, där det sägs att ni ska återkomma med något slags infrastrukturplan. När kommer den infrastrukturplanen? Ni har ju redan gått ut och lovat vitt och brett, precis som ni gjort om kilometerskatten, som ska finansiera tunnelbanebygget i Stockholm.

Jag skulle vilja ha svar framför allt om Norrbotniabanan, Börje Vestlund.

Anf. 154 BÖRJE VESTLUND (S) replik:

Fru talman! Jag diskuterar gärna infrastrukturpolitik. Jag tycker dock inte att det hör hemma i den här debatten där vi behandlar näringspolitiken. Det är klart att det är mycket som ingår i näringspolitiken, men jag tänker inte ta upp det nu.

Det finns andra saker som ni gjorde när ni tillträdde, Helena Lindahl. Arbetsgivaravgiften höjdes med 37 000 kronor per anställd för de allra minsta företagen. Det gavs ingen kompensation för det när man sedan arbetade vidare på det.

Jag måste också säga en sak om RUT. Vi från Socialdemokraterna har beträffande RUT och ROT bara sagt att vi tycker att det är komplicerat när man vill dutta i näringspolitiken – lite RUT här, lite ROT där, en sänkning av restaurangmomsen här, möjligen lite LOV där. Däremot vill man inte göra någonting helt, någon generell näringslivssatsning. Och så säger man att vi skulle vara emot RUT-avdraget för att det handlar om kvinnor, men inte mot ROT-avdraget.

Eftersom ni säger att det handlar om kvinnors företagande måste det vara så att ni gör bedömningen att kvinnor ska vara företagare inom just RUT-sektorn. Det måste jag säga gör mig förvånad. Vår företagarpolitik och näringspolitik går ut på att kvinnor ska finnas inom alla delar av näringspolitiken. Vi skapar ingen särskild politik för att det ska passa just kvinnor. Vi vill stimulera kvinnor att bli företagare men inte på det sättet som ni gör. Vi anser att det är fel väg att gå.

Jag måste säga ytterligare en sak. Man ska inte slå sig för bröstet, för ungdomsarbetslösheten har aldrig varit högre.

Anf. 155 HELENA LINDAHL (C) replik:

Fru talman! Jag tycker visst att Norrbotniabanan hör till näringspolitiken. Det är en av de viktigaste satsningarna för att näringslivet i norra Sverige ska kunna vara konkurrenskraftigt. Näringslivet i norra Sverige bidrar till en stor del av Sveriges ekonomi, så jag tycker att Börje Vestlund ska gå hem och läsa på om han vill hänvisa Norrbotniabanan till att enbart vara ett infrastrukturprojekt. Det är mycket mer än så.

När det gäller RUT och ROT minns jag att Mona Sahlin för kanske tio år sedan kom ut med någon bok där hon hyllade RUT och trodde att det skulle skapa fler vita jobb så att kvinnor inte skulle behöva jobba svart. Dessutom skulle det ge kvinnor större möjligheter att göra karriär och eventuellt höja lönen. Men helt plötsligt gick Socialdemokraterna i förra valrörelsen ut och sade att nej, RUT är fult, det är pigjobb, och jag antar att de med pigjobb menade traditionella kvinnojobb. Inte en enda

gång hörde man talas om drängjobben, och det är det jag vänder mig mot. Det skapar en bild av att traditionella kvinnoyrken skulle vara någonting fult. Det är det jag är ute efter.

Sedan har vi ungdomsarbetslösheten, Börje Vestlund. Ni vill ju ta bort den dubbla sänkningen av arbetsgivaravgiften för ungdomar. Ni säger att det inte har skapat några jobb. Tror ni verkligen att om man lägger på den avgiften kommer det att skapa fler ungdomsjobb? Jag var på Max i Skellefteå i fredags. Där välkomnade man sänkt restaurangmoms och tyckte att det var jättebra med en sänkning av arbetsgivaravgiften för ungdomar. På det sättet har de kunnat anställa många. Max är ett föregångsföretag, för de anställer många som kanske inte skulle få anställning på andra ställen, det vill säga människor från alla samhällsskikt. Börje Vestlund och jag skulle nog kunna ha en särskild debatt om det, för jag tycker att han har fel.

Anf. 156 KENT PERSSON (V) replik:

Fru talman! Låt mig börja med RUT och ROT. Vi har gjort en annan prioritering när det gäller RUT, vilket nog är väl känt för de flesta i kammaren, av den enkla anledningen att vi använder pengarna till andra insatser, till insatser i barnomsorgen. Det har inte att göra med någonting annat. Det är du, Helena, som tycker att RUT-avdrag ger bra möjligheter för kvinnor att starta företag. Det är som Börje Vestlund sade, att du hänvisar kvinnorna till RUT. Den typen av uppdelad företagsamhet avvisar Vänsterpartiet.

Vad beträffar ROT har vi från Vänsterpartiet alltid sagt att vi ska använda den när konjunkturen viker. Det har nämligen visat sig vara ett mycket bra instrument att sätta in i en lågkonjunktur, det absolut bästa för att stimulera ekonomin.

När det gäller diskussionen om Astra Zeneca, när de gick ut med sitt varsel, var det just så. Vi orkade inte lyfta blicken och diskutera de stora samhällsproblemen, utan vi höll fast vid en diskussion om hushållsnära tjänster. Det var det som präglade pressen, och det var det som präglade debatterna i kammaren. Jag säger inte att vi ska lasta regeringen för det. Inte heller oppositionen orkade lyfta blicken. Den kritiken faller lika mycket tillbaka på oppositionen. Jag ska inte säga att jag försökte lyfta blicken. Det vore att ta åt sig mer än jag orkar med i ett pressmeddelande. Jag var också fast i det. Det är det som är så farligt. Det är där svagheten ligger. Vi ser inte de stora samhällsförändringar som är på gång, utan vi fastnar i småttigheter.

Anf. 157 HELENA LINDAHL (C) replik:

Fru talman! Det var bra att jag fick ett litet klagande från Kent Persson, för jag kände med ens att jag blev ganska besviken på Vänsterpartiet och Kent Persson.

Samtidigt undrar jag fortfarande varför du jämförde RUT med Astra Zeneca. Det är så typiskt: Det är aldrig några diskussioner när det gäller gubbavdragen och ROT, men pigjobben diskuterar man. Sedan står ni och funderar över varför jag pratar om RUT och att det skulle vara lika med kvinnojobb. Men varför kallar ni det för pigjobb då? Ni pratar aldrig om några drängjobb. Det ska alltså vara finare att sätta in fönster än att tvätta dem. Det är rena rama dumheterna.

Jag tror att RUT-tjänsterna har skapat ungefär 5 000–7 000 nya arbetstillfällen. Tar man bort RUT-avdraget kommer många av de personer som tidigare har jobbat svart att inte ha några jobb. En av min mammas väninnor, som kommer från Polen, jobbade svart i många år. Äntligen har hon fått möjlighet att få in pensionspengar. Hon har fått ett vitt jobb, och äntligen får hon ett lönekuvert. Det är verkligheten för många människor.

Jag skulle vilja ställa en fråga till Kent Persson angående Norrbotniabanan. Jag ställde den även till Börje Vestlund. Jag blev väldigt besviken på Jonas Sjöstedt och Vänsterpartiet när ni gick ut och sade att det fanns en finansiering till Norrbotniabanan medan det i er skuggbudget inte finns några pengar avsatta till Norrbotniabanan. Inte med ett ord nämns Norrbotniabanan i skuggbudgeten. Då undrar jag: Varför gör ni inte det i skuggbudgeten, om det är så att ni vill prioritera ett bygge av en så viktig satsning som Norrbotniabanan är för Norrland? Då tycker jag, Kent Persson, att det känns som att det är att lura väljarna. Är det så?

Anf. 158 KENT PERSSON (V) replik:

Fru talman! Jag vet inte, Helena, vilka pigjobb det är jag har pratat om här. Och vilka drängjobb är det jag har tagit upp i den här debatten? Jag använder över huvud taget inte orden ”drängjobb” eller ”pigjobb”. Det gör inte Vänsterpartiet. Det där har du säkert fått om bakfoten.

Inte vet jag om du inte hör vad jag säger. Det är möjligt att jag är väldigt otydlig. Men jag tog upp RUT-avdraget och hushållsnära tjänster. Det var vad vi orkade diskutera i kammaren när vi samtidigt hade de stora varslen på Astra Zeneca i Lund. Det var ingen diskussion eller debatt om det, som är så oerhört viktigt för svensk industriell utveckling. Vi satt fast i diskussionen om hushållsnära tjänster.

Jag hoppas att du hör vad jag säger. Jag skulle aldrig använda orden ”pigjobb” eller ”drängjobb” när jag eller min hustru går hemma och städar. Det är väldigt förnedrande att över huvud taget benämna det på det sättet. De oavlönade jobb som görs i hemmen, oavsett om de görs av kvinnor eller män – nu är merparten kvinnor – är oerhört värdefulla. De görs och ska göras, om man så vill. Jag gör det inte gärna, men jag gör det i alla fall, på onsdag till exempel.

Anf. 159 HELENA LINDAHL (C) replik:

Fru talman! Det var väldigt bra. Jag ska komma ihåg det. Kent Persson får ta med sig den passningen till Lars Ohly, som vid ett flertal tillfällen har fört debatten om pigjobb.

Nåväl! Det var synd att jag inte fick svar på frågan om Norrbotniabanan. Det är en oerhört viktig näringslivssatsning i norra Sverige. Men jag hoppas att vi kanske kan återkomma till den diskussionen, Kent Persson. Det känns heller inte rätt att jag står och diskuterar när jag inte får något svar.

Jag tackar så mycket för debatten och hoppas att ni vill tugga på varsin bil från mitt lilla bilkluster.

Anf. 160 INGELA NYLUND WATZ (S):

Fru talman! Jag vill inledningsvis instämma i Börje Vestlunds anförande tidigare i den här debatten som på ett ganska tydligt sätt redovisade

skiljelinjerna mellan å ena sidan regeringens och majoritetspartiernas politik på det här området och å andra sidan den socialdemokratiska politiken.

Fru talman! Regeringens mål för näringspolitiken är mycket tydligt. Mats Odell nämnde det alldeles själv i inledningen av sitt anförande. Jag citerar rakt ur propositionen: ”Målet för näringspolitiken är att stärka den svenska konkurrenskraften och skapa förutsättningar för fler jobb i fler och växande företag, för att därigenom bryta utanförskapet.” Som sagt inledde Mats Odell sitt anförande med just detta. Det är alltså regeringens viktigaste mål för näringspolitiken som presenteras på detta väldigt tydliga sätt: fler jobb och minskat utanförskap. Därför är också det regeringen har åstadkommit väldigt lätt att mäta. Det är väldigt enkelt att utvärdera hur man lyckas med dessa viktiga målsättningar.

Är regeringen på rätt väg? Har regeringens näringspolitik den kraftfulla effekt på Sveriges tillväxt som man önskar? Ger regeringens politik fler jobb? Minskar regeringens politik utanförskapet? Låt oss granska fakta.

För det första – jobben. Enligt Arbetsförmedlingens statistik var 8,2 procent av arbetskraften öppet arbetslösa eller inskrivna i program i slutet av november i ett läge då alla tecken pekar på att arbetsmarknaden viker nedåt och att antalet nyinskrivna arbetslösa återigen vänder uppåt. Sverige är i dag ett land med en massarbetslöshet som bitit sig fast och riskerar att öka när konjunkturen nu faller. I detta ljus, fru talman, vill jag påstå att regeringens näringspolitik misslyckats jämfört med de egna uppsatta målen.

För det andra – utanförskapet. Enligt en färsk undersökning från riksdagens utredningstjänst är utanförskapet kvar på i princip samma nivå som 2006 enligt den definition som Moderaterna själva använde i valrörelsen 2006. Att 1,2 miljoner människor lever i utanförskap och att socialbidragskostnaderna skenar när vi står inför en period med ökande arbetslöshet är mycket oroande. Mot den bakgrunden, fru talman, kan man återigen inte säga annat än att regeringens mål med näringspolitiken havererat.

Fru talman! Vi socialdemokrater har högre ambitioner med näringspolitiken än regeringen. Näringspolitiken ska bygga på insikten att Sverige i den globala konkurrensen ska konkurrera med högt kunskapsinnehåll, höga förädlingsvärden, forskning och innovationskraft. Sverige ska vara en ledande kunskaps- och forskningsnation. Vår vision bygger på att Sverige ska vara bäst, inte billigast.

Grundläggande för en modern näringslivspolitik måste därför vara kraftfulla satsningar i vårt utbildningssystem – satsningar som presenterades av socialdemokratiska företrädare i utbildningsutskottet i en tidigare debatt i dag. Men det krävs också en mer strategisk samverkan mellan staten, näringslivet och akademien.

I den meningen, fru talman, har de senaste fem åren med borgerliga regeringar varit bortkastade år, vill jag påstå. Regeringens passivitet i relationsbyggandet med näringslivet och akademien kan inte kännetecknas som något annat än ren och skär beröringsskräck, en beröringsskräck som är djupt olycklig och fullkomligt obegriplig. Runt om i världen har regering efter regering tagit stora steg i riktning mot ökad samverkan med näringslivet och akademien. Inom EU är samma färdriktning tydlig.

Risken är att Sverige blir ifrånsprunget eller i varje fall får kämpa väldigt hårt för att komma i kapp. Först till hösten ska regeringen presentera sin politik på forsknings- och innovationsområdena.

Fru talman! Vi socialdemokrater lider inte av beröringsskräck inför akademien och näringslivet, tvärtom. Genom historien har vi också visat värdet av en nära samverkan med näringslivet och forskarsamhället.

Jag vill faktiskt påstå att just den insikten, som vi socialdemokrater har burit med oss, har bidragit till att göra Sverige till ett av världens mest framgångsrika industriländer. I budgetmotion efter budgetmotion har vi socialdemokrater också föreslagit att staten ska avsätta resurser för att utveckla en strategisk samverkan med näringslivet och akademien, och under de kommande fyra åren vill vi socialdemokrater avsätta 500 miljoner kronor årligen för ett nytt anslag, som vi har valt att kalla Strategisk samverkan. Medlen ska användas för att utveckla olika former av samverkan mellan forskning och näringsliv. Det handlar om att skapa innovationskluster, attrahera internationella forskningsinvesteringar, förbättra tillgången till riskkapital och bygga upp strategiska samverkansprogram för att möta de framtida behoven och därmed klara den nödvändiga omställningen av svensk industri. Några områden som vi vill rikta särskilt fokus mot är transporter, miljö och energi, hälsa och livsvetenskap.

Som ett komplement till detta vill vi också inrätta en riskkapitalfond på 3 miljarder kronor. Fonden ska ha fokus på små och medelstora industri- och tjänsteföretag, agera marknadskompletterande och på ett sådant sätt att det statliga engagemanget kan avslutas när företaget nått en mognad som möjliggör privat finansiering.

Dessutom vill vi införa ett riskkapitalavdrag för dem som investerar upp till 100 000 kronor i mindre företag. Detta är exempel på vår politik för att lösa problem som många mindre företag möter när de vill växa.

Vi vill skapa en strategi för innovation som innehåller kraftfulla satsningar på innovationsområden och att det byggs upp effektiva strukturer för kunskapsöverföring och teknikutveckling mellan akademien och industrin genom innovationskluster. Om Sverige ska fortsätta vara en ledande industrination måste forskning, högre utbildning och innovation bilda ett väl fungerande sammanhang.

Industriforskningsinstitutens roll måste stärkas, och särskilt viktigt är att framhålla deras vikt för att stärka högskolornas koppling till de mindre företagen. Vi vill också inrätta ett särskilt tjänsteforskningsinstitut.

Fru talman! Under hösten har en mängd inspel gjorts till Näringsdepartementet inför de förslag regeringen i höst ska presentera när det gäller forsknings- och innovationsfrågor, och glädjande nog kan jag konstatera att vår politik på de här områdena svarar väl upp mot de synpunkter som nu presenteras av såväl industrins som akademins företrädare. Nu är det upp till bevis för regeringen, och vi får verkligen hoppas att de synpunkter som lämnats in tas till vara. Efter fem förlorade år får regeringen finna sig i att förväntningarna är höga.

Fru talman! Jag vill sluta där jag började, nämligen med frågan om regeringens mål med näringspolitiken. Jag upprepar: Regeringens mål är att ”stärka den svenska konkurrenskraften och skapa förutsättningar för fler jobb i fler och växande företag för att därigenom bryta utanförskapet”.

Jag skulle inte bli förvånad i fall regeringens kreativa spinndoktorer och strateger snart väljer att formulera sig annorlunda, för så smärtsamt dålig måluppfyllelse på ett för Sverige så viktigt politikområde har vi sällan skådat. Det är mycket långt till målen.

Anf. 161 MARIE WICKBERG (C):

Fru talman! Jag skulle vilja börja med att fundera lite över hur tjock plånbok man kan ha som socialdemokrat om man dristar sig till att kalla det för ”duttande” när det handlar om miljardsatsningar på sänkta arbetsgivaravgifter, sänkt restaurangmoms och satsningar på RUT- och ROT-avdrag. Det är ett ganska rejält duttande, skulle jag vilja säga.

Man kan också fundera över om den globala finanskrisen helt har gått socialdemokratien förbi. Det verkar som om det inte har hänt någonting sedan 2006, då den borgerliga regeringen tog över. Det är som om världen inte har varit nere i en av de djupaste kriser vi någon gång har sett. Det är både märkligt och en aning ansvarslost!

Generella insatser för företagande är viktigt för att man i hela landet ska kunna skapa tillväxt och ett attraktivt företagsklimat. Förutsättningarna i olika delar av Sverige ser olika ut. Utöver det generella reformarbetet är det därför nödvändigt med specifika insatser.

Det är genom företagande som alla delar av Sverige kan bidra till vårt lands tillväxt. Regeringens mål är utvecklingskraft i alla delar av landet. Människor i hela Sverige ska kunna växa och utvecklas av egen kraft. Det är nämligen summan av alla regioners tillväxt som bygger Sverige, och för att detta ska bli verklighet krävs en stark lokal och regional konkurrenskraft.

Ett exempel på en näring som finns över hela Sverige är turismen. Turistnäringen har, mätt i exporttermer, ökat med smått otroliga 115 procent på tio år. Det betyder att i dagsläget arbetar 160 000 människor med turism, vilket är 25 procent fler än för bara tio år sedan.

Den här branschen står för 2,9 procent av Sveriges totala bnp. Detta gör att turistnäringen nu konkurrerar i storlek med till exempel järn-, stål-, trä- och massaindustrin, eller bilindustrin för den delen.

Jag tycker att det är fantastiskt att vi i hela vårt avlånga land har kvinnor och män, unga och gamla med varierande kulturella bakgrunder som med nytänkande och entreprenörsanda skapar denna växande basnäring. Turistnäringen är en näring som kan frodas i alla delar av landet. I glesbygd och landsbygd är turistsektorn ofta en av de allra viktigaste arbetsskaparna.

Jobben inom turismen går dessutom ofta till ungdomar, kvinnor och invandrare. Över hälften av de anställda inom turistsektorn är under 35 år. En tredjedel av alla som jobbar inom restaurangbranschen har utländsk bakgrund.

Till detta kan man lägga att andelen kvinnor och andelen kvinnligt företagande är särskilt hög inom turistnäringen, och då ser man vilken dynamik som den här näringen bidrar med till det svenska näringslivet.

För att ytterligare bidra till branschens tillväxt satsar regeringen 60 miljoner under de närmaste tre åren på turistnäringen. Tanken med detta är naturligtvis att hela Sverige ska dra nytta av den positiva utvecklingen. Pengarna ska gå till att stärka och utveckla turistdestinationer, framför

allt i glesbygd. De ska gå till kvalitets- och affärsutveckling hos små och medelstora turistföretag.

Till detta ska läggas att det har blivit enklare att säsongsanställa. Centerpartiet har tillsammans med regeringen sett till att det blir sänkt moms på restaurang- och cateringtjänster. Detta är bara några exempel på generella åtgärder som har fått extra stort positivt genomslag i turistbranschen.

Turistnäringen består till största del av små företag med verksamheter som ofta är i gränslandet mellan en mängd nationella och regionala myndighetsområden. Detta innebär att offentliga strukturer och utformningen av regelverk ofta inte är särskilt anpassade till företag inom turistnäringen. Risken är att man drabbas extra hårt av krångliga regler och oklar byråkrati. Detta är något som Centerpartiet och alliansregeringen jobbar hårt för att komma till rätta med.

Det är därför viktigt att också ha ett turistperspektiv när det gäller till exempel nyttjande av kulturhistoriska fastigheter, regler kring vägs skyltar, naturleder och jakt, liksom att man tar hänsyn till kommersiella intressen och att handläggning av utskänkningstillstånd sker smidigt. Allt detta hänger ihop. Dessutom är det viktigt att myndigheter vars ansvarsområden påverkar turistföretags vardag verkligen pratar med varandra.

Att utformningen av regelverk även passar turistföretag är lika viktigt som samordning. Vi och regeringen har därför valt att särskilt fokusera på turistnäringen i det regelförenklingsarbete som till exempel min eminenta kollega Helena Lindahl har pratat mer om här i dag.

Regeringen har arbetat aktivt med att förbättra näringslivsklimatet genom utformning av goda ramvillkor för företagande. Utöver de åtgärder som jag tidigare har berört har regeringen också insatser i budgeten som handlar om kapitalförsörjning, skatter, konkurrens och innovationsfrämjande.

Det är klart att vi ska vara ärliga. Vi kan naturligtvis säga att det finns mycket kvar att göra för svenskt företagsklimat och för att skapa ett företagsklimat som inte bara är bra utan som faktiskt är i världsklass. Men med den samlade budgetpropositionen tar vi ytterligare steg i rätt riktning. Jag tror också att kombinationen av generella åtgärder och riktade åtgärder är en klok lösning.

För oss i Centerpartiet är det solklart att fler företag är bra för Sverige. Vi uppmuntrar därför till entreprenörskap och företagande. Det är bara genom fler och växande företag som alla regioner i Sverige kan bidra till vår gemensamma tillväxt och till vår välfärd.

Anf. 162 OLA JOHANSSON (C):

Fru talman! Jag valde att hoppa in i debatten efter att ha funderat lite över en del inlägg och utläggningar som har varit kring biltillverkaren Saab. Jag känner att frågor som rör fordonsindustrin triggas mig – jag har varit verksam i svensk fordonsindustri i 25 år, och den dag detta värv eventuellt är över räknar jag med att kunna träda tillbaka i tjänst som säljare och utvecklare av tjänster till en livskraftig men alltmer global fordonsindustri som ligger långt framme miljömässigt, förutsatt att inte Börje Vestlund och hans kamrater i Vänsterpartiet och Miljöpartiet ser till att slå undan benen för transporter på hjul i vårt eget land, med koldioxidskatter och annat.

Jag vet också att det går upp och ned i branschen. Det är varken första eller sista gången som vi råkar ut för att arbetstillfällena är hotade. När det gäller Saab tror jag att det är få utanför en väldigt trång krets som vet vilka hot som har funnits och vilka möjligheter som nu återstår när det gäller att rädda bolaget och arbetstillfällena.

Trots försöken att få det att låta annorlunda tror jag att vi kan känna oss helt trygga i att regeringen i samverkan med duktiga regionpolitiker, varav många är socialdemokrater, har gjort och gör det som är möjligt för att ta till vara den gnutta hopp som ändå syns i denna långa, mörka tunnel.

Om inte annat visade man det under den förra fordonskrisen, när samspelet mellan de regionala samordnarna – Lars Bäckström, landshövdingen, och Kent Johansson – och Näringsdepartementet och regeringen med Maud Olofsson visade sig fungera väldigt väl.

Vi lider självklart med de anställda och förundras över alla turer som ändå i slutändan stod och föll med ett principbeslut från det mäktiga bilföretaget GM:s ledning, världens näst största biltillverkare efter Toyota med fyra amerikanska märken, två europeiska och två asiatiska.

Men jag erinrar mig också hur det var under de år då Sveriges statsminister hette Göran och hade en näringsminister som jag inte riktigt kommer ihåg namnet på. Frågan var då var den nya europeiska Chevroletmodellen med tillhörande plattform skulle tillverkas. Skulle den tillverkas i Trollhättan eller i tyska Rüsselsheim?

Mot löften att satsa på riksväg 45 och bättre kommunikationer i Götaälvdalen kunde Trollhättefabriken ändå leva vidare. Men det var först sedan Alliansen tillträdde i regeringen som man insåg att det helt och hållet saknades ekonomisk täckning för att infria det löftet.

Därför är det ödets ironi att vi nu, när projektet Bana väg i väst nästan är färdigt, ser vad som dess värre verkar vara slutet på eran Saab Automobil i Trollhättan.

Vi ser slutet på Saab men knappast slutet för fordonsindustrin i Västsverige. Tack vare att vi nu har genomfört satsningen på infrastruktur ser vi möjlighet för de personer som bor i Fyrbodalsområdet och arbetar i fordonsindustrin att hitta arbeten inom det området och möjlighet för företag att etablera sig där – där industritraditionen finns, där teknikkunnandet finns och där arbetskraften finns.

I stället för att klaga på att Annie Lööf inte är här borde Börje Vestlund fundera lite grann över hans eget partis olika utspel kring Saab. Att staten skulle gå in och i praktiken köpa bilföretaget utan att veta någonting om dess framtid och dess förutsättningar att överleva, nej, fru talman, med facit i hand vet vi att det inte hade varit någon bra lösning.

Därför är det svårt att finna någon som helst trovärdighet i den kritik som man nu passar på att framföra denna dag mot regeringen.

Anf. 163 BÖRJE VESTLUND (S) replik:

Fru talman! Tack så mycket, Ola Johansson, för ett klagande inlägg som jag tycker att vi hade kunnat få från de andra kamraterna på den borgerliga sidan under kvällen! Jag tycker att det var bra att vi kunde få det.

Jag frågade egentligen var den beredskap fanns som Annie Lööf berättade om. När Annie Lööf var nytillträd kom hon ju till näringsutskot-

tet och berättade om Saab och situationen för Saab. Det hade vi begärt sedan lång tid tillbaka, men det hade inte varit möjligt att någon annan hade kommit förrän just då.

Vi var tacksamma för den informationen. Men någonstans fanns en risk även vid det tillfället att det kanske inte skulle gå hela vägen utan gå mot konkurs. Och det måste vara så att det är vid det tillfället man kan göra något ordentligt från politikens sida.

Vi frågade efter beredskap, och då sade Annie Lööf: Vi har en beredskapsplan. Det var den beredskapsplanen som jag snarare efterlyste i dag.

Låt mig också säga: Det blir lite tjtigt när ni sitter i era borgerliga kammare och ska häckla oss socialdemokrater och tar en liten, liten lögn och gör den större och större.

Det finns ingen socialdemokratisk politiker som seriöst har sagt att vi ska köpa Saab! Det finns ingen som har gjort det. Det har förekommit spekulationer om på vilket sätt man kan stödja Saab, och så har det förts ett resonemang om detta. Men att gå in som ägare av Saab har vi faktiskt inte föreslagit i något sammanhang.

Det kan ni sluta med, så ska jag lova att jag ska sluta häckla er för andra saker. Men vi kan sluta med detta och försöka prata om vad vi faktiskt har föreslagit och inte föreslagit.

Anf. 164 OLA JOHANSSON (C) replik:

Fru talman! Jag vet inte hur jag ska kommentera Börje Vestlunds tack. Jag tar naturligtvis emot det och är glad för de uppskattande orden.

När det gäller beredskapen handlar det inte om några nyheter – fordonskriser har inträffat förut. Senast var det många av våra stora tillverkare som inte blev av med sina lager därför att det inte var möjligt att låna pengar för att iscensätta de leveranser som var planerade.

Då fanns det en beredskap hos näringsministern tillsammans med de regionala samordnarna för att skapa en utvecklingskraft som genererade arbeten. Den typen av beredskap finns hela tiden.

När det gäller just Saabfrågan är jag helt övertygad om att processen har varit så utdragen att den beredskapen finns.

Jag är inte närvarande när näringsutskottet får sina dragningar av ministern. Men jag är säker på att även Börje Vestlund känner en trygghet.

Beträffande vad som är sagt och gjort kan jag bara erinra mig den debatt som har varit. Det var Mona Sahlin som var ute i den diskussionen, bland annat i samband med valrörelsen.

Anf. 165 BÖRJE VESTLUND (S) replik:

Fru talman! Det var hon inte, men vi kan diskutera det vid ett annat tillfälle. Då får i så fall Ola Johansson plocka fram det citatet. Det ska bli intressant att se. Vi har diskuterat detta med Mona Sahlin, och det stämmer inte.

Men det är något jag möjligen kan efterlysa. När vi hade den förra fordonskrisen, när den ekonomiska krisen var, gjorde vi ett antal saker. Jag tror faktiskt att det var just denna kväll för ett antal år sedan som vi hade en debatt om hur man skulle se till att hjälpa fordonsindustrin. Man tillsatte då, precis som Ola Johansson sade, Kent Johansson och Bäckström för att rodde det.

Det är väl snarare något sådant vi behöver, snarare i de omgivningerna vi behöver hitta en lösning för att hjälpa Saab i det här sammanhanget. Det skulle ha varit paketet. Det skulle ha varit beredskapen, att det faktiskt finns en möjlighet att se på hur man ska kunna göra. Det handlar ju inte bara om Saab, utan det handlar om hela fordonsklustret i Västsverige, som kommer att få väldigt stora problem nu.

Jag förstår att Ola Johansson inte har varit på våra sammanträden. Men jag kan garantera Ola Johansson att det har varit ett uppvaktande och en diskussion, brevskrivande och mejlskrivande från fordonsindustrin och inte minst underleverantörerna, som har varit bekymrade och förmodligen är ännu mer bekymrade i dag.

Det är väl snarare den typen av aktivitet som skulle behövas när Saab har hamnat i den situation som man har hamnat i.

Anf. 166 OLA JOHANSSON (C) replik:

Fru talman! Jag kan inte säga exakt på dagen hur länge sedan det var Saabfabriken stannade. Men det faktum att ingen har haft någonting att göra med att bygga bilar under en väldigt lång tid i bilfabriken i Trollhättan eller att underleverantörerna inte har haft några delar att leverera är ju ingen nyhet.

När det gäller de arbetstillfällena som vi säger måste skapas handlar det framför allt om de Saabarbetare som i dag står inför utsikten att för en gångs skull få lön. Men när det gäller övriga arbetstillfällena i Saab är det en pågående process.

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut skulle fattas den 20 december.)

14 § Regional tillväxt

Föredrogs
näringsutskottets betänkande 2011/12:NU2
Utgiftsområde 19 Regional tillväxt (prop. 2011/12:1 delvis).

Anf. 167 KRISTER ÖRNFJÄDER (S):

Fru talman! Även jag tänker börja med ett litet uttalande om Saab.

Vi har i dag tyvärr fått beskedet att alla möjligheter tydligen är uttömda när det gäller Saab Automobile, Saab Automobile Tools och Saab Powertrain och att de därför har begärts i konkurs.

Vi har därmed ett praktiskt exempel framför oss när det gäller tillämpning av både svensk regionalpolitik och svensk näringspolitik. Nu är det så ordnat att det är samma minister för båda ansvarsområdena, nämligen Centerpartiets ordförande Annie Lööf.

Fru talman! Vi är i en situation där Trollhättan före denna händelse hade en arbetslöshet på 14,4 procent. Till detta kommer nu 3 500 personer som är direkt berörda och i runda tal 75 företag som är underleverantörer belägna i både Västra Götalandsregionen och i andra delar av Sverige.

Som alla ledamöter vet har vi under en längre tid haft möjlighet att följa denna fråga i näringsutskottet. På en direkt fråga till representanter för regeringen har vi fått till svar att regeringen har en beredskap för att möta olika händelseutvecklingar när det gäller de berörda företagens framtid. Nu är det därför dags att redovisa dessa insatser.

Fru talman! Vi socialdemokrater vill ha ett samhälle där människor har frihet att förverkliga sina drömmar och där välfärd och möjligheter kommer alla till del. Tyvärr går inte utvecklingen åt det hållet när den borgerliga alliansregeringen styr Sverige med stöd av Sverigedemokraterna.

Nej, fru talman, i stället ökar i dag klyftorna mellan människor och mellan regioner i Sverige. Långtidsarbetslösheten biter sig fast. Resultaten i skolorna har försämrats. Och de ojämlika förutsättningarna mellan landets olika delar har ökat.

Fru talman! Den som märker hur klyftorna ökar vet att samhället glider isär. Den som känner att den gemensamma välfärden håller på att försvinna rustar sig för ojämlikhet. Men, fru talman, det gäller naturligtvis bara för dem som har de ekonomiska förutsättningarna och kan göra det. De som saknar pengar tillhör förlorarna och får klara sig själva när de till exempel blir sjuka eller förlorar sitt jobb.

Denna utveckling är inget framgångsrecept för ett land. Det är bara tillsammans som vi kan utveckla ett modernt, jämlikt och konkurrenskraftigt Sverige. En stark gemensam grund ökar både vår gemensamma frihet och vår individuella frihet och ger oss möjlighet att växa och utvecklas.

Fru talman! Vi socialdemokrater vill vända trenden och minska samhällsklyftorna. Om Sverige ska bli ett land där människor har samma möjligheter att utvecklas måste politiken kretsa kring sociala investeringar. Därför vill vi socialdemokrater göra den regionala utvecklingspolitiken till en central fråga, där konsekvenserna av politiken är närvarande i utformningen av strategiska politiska beslut. Detta förutsätter en samordning mellan olika politiska nivåer och politikområden. Därför måste den nationella nivån samverka mer med regioner och kommuner för att skapa bästa möjliga utvecklingsmöjligheter.

Fru talman! I motsats till den borgerliga alliansregeringen duckar vi socialdemokrater inte inför de problem som regionalpolitiken står inför. Vi har pekat ut ett antal områden som måste prioriteras i detta arbete.

För det första handlar det om den demografiska utmaningen. Befolkningsökning och förändrad sammansättning av åldersgrupperna gör att kommunernas kostnader kommer att öka med i genomsnitt 0,5 procent per år.

För det andra handlar det om en globalisering som har varit märkbar när det gäller sysselsättning och tillväxt.

För det tredje handlar det om den urbana tillväxten, som vi ser som en möjlighet men där bland annat boendesegregation och en alltmer ojämn tillgång till välfärd måste brytas.

För det fjärde handlar det om en landsbygdsutveckling. Vi socialdemokrater ser inte ett motsatsförhållande mellan storstäder och landsbygd. Vi ser i stället möjligheter i form av arbetstillfällen och utveckling när satsningar görs så att landsbygden har rätt att utvecklas på samma villkor som andra geografiska områden.

För det femte handlar det om EU-programmen, där det i dag finns resurser som Sverige måste använda sig av för att få regional utveckling och tillväxt.

För det sjätte handlar det om grundläggande samhällsfunktioner. Vi socialdemokrater vill att tillgängligheten till myndighetsutövande statliga funktioner värnas, oavsett var i landet man bor.

Mot denna socialdemokratiska politik, fru talman, står den borgerliga alliansregeringens politik, som tyvärr är Sveriges politik i dag. Vad säger då den? Det kan man fråga sig.

Jo, fru talman, den svenska regionalpolitiken är i dag den europeiska sammanhållningspolitiken. Om den inte fanns skulle det inte finnas någon regionalpolitik i Sverige. Jag tycker att det är ett sorgligt faktum. Men tyvärr, fru talman, understryks detta av att den nya ministern, Annie Lööf, inte prioriterar detta viktiga politikområde utan lyser med sin frånvaro i denna debatt.

Fru talman! Jag yrkar bifall till reservation 1 som behandlar motiveringen till inriktningen av den regionala utvecklingspolitiken och förklarar att vi, när nu riksdagens majoritet genom rambeslutet väljer en annan inriktning av politiken än den som vi socialdemokrater förespråkar, inte deltar i beslutet om anslagsfördelningen inom utgiftsområde 19 Regional tillväxt.

Fru talman! Avslutningsvis vill jag önska alla en god jul och ett gott nytt år.

Anf. 168 JONAS ERIKSSON (MP):

Fru talman! Jag står förstas bakom samtliga reservationer innehållande Miljöpartiets partibeteckning i betänkandet. Men för tids vinnande yrkar jag bifall endast till reservation 1.

Miljöpartiet är och förblir ett parti för både stad och landsbygd. Vi vill att hela Sverige ska leva. Hela landet hänger ihop, och alla delar är beroende av varandra. Välfärd och möjligheter ska komma alla till del, oavsett var i landet man bor. En rättvis och väl fungerande regionalpolitik måste därför göra det möjligt för alla regioner att utvecklas efter sina olika förutsättningar.

Vi måste tillsammans skapa en långsiktig, ekologiskt, socialt och ekonomiskt hållbar utveckling med väl fungerande lokala arbetsmarknadsregioner och en god servicenivå i alla delar av landet.

Den gröna omställningen av samhället som vi menar är nödvändig för att möta klimathot och miljöförstöring skapar nya möjligheter både i stad och på landsbygd. Landsbygden blir allt viktigare när vi i stället för att förbruka ändliga resurser satsar på att använda förnybara råvaror, förnybar energi och producera livsmedel utan miljögifter.

För att stödja en utveckling i denna riktning tillför vi i Miljöpartiet i vårt budgetförslag närmare 750 miljoner kronor till åtgärder för utveckling av landsbygdens miljö och struktur, i första hand genom landsbygdsprogrammet.

Fru talman! Vi ser ett ökat behov av satsningar på grundläggande offentlig service i glesbygd och föreslår därför en satsning på 100 miljoner kronor till servicekontor för offentlig service i hela landet.

För att hela Sverige ska leva behövs också fungerande och miljövänliga kommunikationer. Under decennier har underhåll och investeringar i

järnväg varit kraftigt eftersatta. Det har drabbat industrier och företag i Sverige hårt, inte minst i glesbygd. Många enskilda resenärer har också fått erfara vad bristande underhåll leder till, väntande förgäves på stillastående tåg.

Miljöpartiets budgetförslag, med historiska satsningar på järnväg och kollektivtrafik, ökar möjligheterna för människor i hela landet att resa miljövänligt och ger företag större möjligheter att etablera sig och vara verksamma utanför våra största tätorter.

Väl medvetna om att kollektivtrafik och räls inte går fram till varje by eller stuga i vårt land vill vi förstås också stödja människor som bor eller reser utanför kollektivtrafikstråken. De ska ha möjlighet att tanka förnybara bränslen i sina motordrivna fordon.

Vi föreslår i vår budget en nystart för klimatinvesteringsprogrammet som kommer att underlätta investeringar i ökad produktion och distribution av biogas. Vi vill också införa ett stöd för att göra biogas av gödsel och ett stöd till bensinstationer som installerar pump för biogas. För dem som i dag har fossilbränsle drivna fordon vill vi införa en konverteringspremie för ombyggnation till biogasdrift.

Miljöpartiets generella satsningar på småföretagare, som vi debatterade tidigare, bidrar också till landsbygdens utveckling. Utöver dessa föreslår vi en riktad satsning på 50 miljoner kronor per år på mikrokrediter till landsbygdsföretagare.

Sverige med sin fantastiska natur har stora möjligheter att erbjuda upplevelser och miljöer för återhämtning. Det här vill vi ta vara på och anslår därför i vårt budgetförslag 50 miljoner kronor per år för stöd till utveckling av ekoturismföretag och bättre samordning av insatser för ekoturism på regional och statlig nivå.

Fru talman! Den svenska regionalpolitiken baseras till stor del på EU:s strukturfondsprogram. Jag har i ett annat sammanhang framfört synpunkter på den kommande programperioden och hur jag vill att EU:s sammanhållningspolitik ska utvecklas. I detta sammanhang vill jag poängtera att Sverige måste få bättre utväxling av de resurser som kanaliseras via EU-programmen. Kortsiktiga resultat måste också resultera i långsiktiga effekter. De projekt som bedrivs inom ramen för programmen måste i större utsträckning än i dag syfta till att varaktigt påverka de grundläggande förutsättningarna för långsiktig ekologisk, social och ekonomisk utveckling.

I utvärderingar av de nuvarande programmen har det konstaterats att det finns en del kortsiktiga positiva sysselsättningseffekter men att det samtidigt saknas belägg för att insatserna skulle påverka den långsiktiga utvecklingen i regioner och företag. Enligt min uppfattning, fru talman, är detta bekymmersamt.

I detta anförande instämde Tina Ehn (MP).

Anf. 169 LARS ISOVAARA (SD):

Fru talman! Jag vill börja med att yrka bifall till reservationerna 4 och 7 samt ber att få notera att vi också har ett särskilt yttrande under punkt 8.

I en artikel i Ny Teknik vecka 49 kan man under rubriken ”Staten skriker efter tusentals ingenjörer” läsa: ”9 500 ingenjörsjobb kommer att

finnas inom den statliga sektorn de närmaste fem åren. Behovet är störst i storstäderna, eftersom personalomsättningen är störst där. Bara två procent behövde rekrytera ingenjörer till glesbygdsområden.

Den främsta orsaken till behovet är personalomsättningen, men pensionsavgångar spelar också in.”

Samtidigt kan vi läsa om svår bostadsbrist i bland annat Stockholm. Vi kan läsa om bilköer och restider som i många fall uppgår till timmar. Vägbyggen för tiotals miljarder planeras kring storstadsregionerna. Vi kan läsa om tågträngsel – allt detta på grund av just en stor befolkningstillväxt. Är det inte rimligt att i det läget via regleringsbrev och ägardirektiv ge tydliga signaler om att staten har ett grundläggande ansvar för att hela landet ska leva? Är det inte i och med de stora pensionsavgångarna rimligt att ta tillfället i akt att fundera på en omlokalisering av statlig verksamhet? Modern it-teknik gör att beroendet av en central lokalisering inte är lika påtaglig nu som bara för några decennier sedan. Märk väl att det inte alltid behöver handla om att öka resurserna utan att i högre grad se till att de tillgängliga resurserna fördelas likartat.

Fru talman! Principen om att hela Sverige ska leva är mycket viktig för oss sverigedemokrater. Tyvärr har tendensen de senaste decennierna gått mot en återlokalisering av statlig verksamhet från mindre orter till storstadsregioner. Det finns ett flertal sådana exempel. Jag menar inte att det alltid har varit av ondo. Ett effektiviserings- och rationaliseringstryck måste alltid finnas där, men det finns verkligen skäl att vara mer eftertänksam när arbetstillfällena återflyttas till storstadsregionerna. Hundra arbetstillfällena på en mindre ort betyder oerhört mycket mer än hundra arbetstillfällena i en storstad.

I sammanhanget får inte glömmas bort att många mellanstora orter i Sverige oftast är beroende av en kanske ensidig och dessutom konjunkturkänslig näringsverksamhet. Att ha flera ben att stå på är aldrig av ondo i sammanhanget. Det kan lätt bli en nedåtgående spiral då arbetstillfällena inom servicebranschen minskar med en motsvarande faktor eller kanske till och med en ännu större faktor. Det finns också en uppenbar risk för att vi får demografiskt skeva samhällen när ungdomar flyttar in till storstäderna och endast medelålders och äldre blir kvar på landsbygden.

Fru talman! Nu ska inte allt målas med mörka färger. En omställningsprocess kan i många fall skapa grogrund för en ny livskraftig näringsverksamhet. De flesta inlandskommuner i övre Norrland har genomgått en radikal strukturomvandling inom skog, jordbruk och gruvindustri. Detta får mig i sammanhanget att tänka på Arjeplogsområdet som har satsat på högteknologisk biltestverksamhet.

Arjeplog är nu ett världscentrum inom vintertest av fordon och komponenter. Vintertid är ca 4 500 personer från fordons- och komponenttillverkare i Europa och Asien sysselsatta med att testa fordon och komponenter. Mer än 1 000 personer av lokalbefolkningen har direkt eller indirekt arbete inom näringen, och investeringarna har uppgått till över 1 miljard kronor. Onekligen ganska imponerande för en kommun med drygt 3 000 invånare.

Utan att veta det säkert kan jag tänka mig att det förekom en debatt om eventuella bidrag till biltestsatsningar på den tiden då allt startade. Hur det än var med den saken är jag helt övertygad om att de offensiva

satsningar som gjordes då har inneburit stora vinster för bygden och samhället i stort.

Fru talman! Till sist några ord om transportstödet. I den ideala marknadsekonomin finns allt på det jättelika torget tillgängligt för alla. Vilka kostnader som har uppstått i samband med att transportera varor till marknadsplatsen tas det inte direkt hänsyn till. För att göra marknaden mer lättåtkomlig – använd ordet ”rättvis” om ni vill – är transportstödet för de fyra nordligaste länen en alldeles utmärkt stödform. I vår budget avsätter vi således 50 miljoner kronor mer till transportstödet än Alliansen.

Anf. 170 KENT PERSSON (V):

Fru talman! Jag vill börja med att yrka bifall till reservation 1, men står givetvis bakom samtliga övriga reservationer. Jag vill också anmäla det särskilda yttrande som Vänsterpartiet har avgett.

Det finns kanske anledning att fundera lite grann på utvecklingen i Sverige och vår devis Hela Sverige ska leva. Vi har i dag en omflyttning i Sverige där majoriteten av svenska kommuner minskar befolkningsmässigt. Vi kan också se att servicen minskar och försämras i en stor del av landets kommuner. Det gäller inte bara kommuner på landsbygden utan det handlar också om kommuner i anknäpning till de stora städerna och förorterna. Det är givetvis allvarligt om vi menar allvar med att hela Sverige ska leva.

Ett av problemen, tror jag, är att regionalpolitiken är uppdelad på en rad olika politikområden. Det gör att risken är stor att den liksom blir fjuttifierad, att det blir ett stuprörstänk över den och att man inte får en helhetssyn där man ser de stora dragen och vad som behöver göras. I värsta fall kan den rent av vara kontraproduktiv i vissa avseenden. Därför borde det till en samordning, som Vänsterpartiet också föreslår i vår stora landsbygdsmotion, där man får en övergripande strategi över utvecklingen i Sverige.

Det handlar inte bara om de statliga insatserna. De är nog så viktiga, men det handlar även om politikområdena. Det handlar om landsbygdsprogrammet. Det handlar om de regionala strukturfonder som finns. Det här måste vi samordna betydligt bättre om vi ska få ut det vi vill ha.

Det finns också vissa andra saker som vi föreslår i vår budgetmotion som är helt avgörande om vi på allvar vill att hela Sverige ska leva. Då är infrastruktursatsningar livsnödvändiga. Det handlar faktiskt om att företagen ska kunna få ut sitt virke från skogen, många gånger på dåliga vägar, till sågverken och pappersbruken som inte ligger vid avverkningsplatsen. Det är livsviktigt att vi har fungerande vägar.

Jag pratar om vägar därför att landsbygdskommunerna inte är de mest prioriterade områdena när det gäller järnvägar. Därför behövs det upprustning av landsväg i landsbygdskommunerna. Där behöver det satsas väldigt mycket.

Vi vet också att upprustningen av järnvägsnätet är livsviktig för landsbygden och utvecklingen rent regionalpolitiskt. Det förekom för bara två år sedan hot eller diskussioner bland stora företag ute i landsbygdskommunerna där man funderade på att flytta verksamheter på grund av icke fungerande infrastruktur. Det är givetvis oerhört allvarligt om vi inte åtgärdar den delen. Därför är det viktigt.

Den andra delen jag också vill ta upp när det gäller regional utveckling är de regionala högskolornas betydelse för en regional utveckling. Vi har sett en rad positiva exempel på vilken betydelse satsningen på regionala högskolor hade när den genomfördes och fick verka. Det utvecklades ett tredje ben. Samarbetet mellan akademi och näringsliv fick spin-off-effekter på de omgivande landskapen. Därför är det oroväckande när man vill göra om fördelningssystemen. Risken är stor att de regionala högskolorna får stryka på foten till förmån för satsningar på de stora. Det skulle vara en politik som direkt skulle slå mot den regionala utvecklingspolitiken så som tanken är. Vi vill lyfta fram den betydelsen här.

Det sista jag vill ta upp av alla de förslag som vi har i vår budgetmotion när det gäller regionalpolitik, som ni gärna kan läsa, är kapitalförsörjning och den försörjning som tidigare talare har varit inne på behövs på grund av ålderssammansättningen. Det behövs förstärkning av Almis medel när det gäller den stora och växande del av befolkningen som går mot en generationsväxling. Almi har fått ytterligare medel av regeringen, men de har också sagt att det inte räcker till. Vi har väldigt stora pensionsavgångar.

Vi vet att det blir svårt att rekrytera folk framöver, och vi skulle också behöva ha en särskild satsning på företagare som är på gång att gå i pension. Där skulle behövas rådgivningsmöjligheter och lånemöjligheter. Det behövs stöd av de lokala sparbankerna för att man ska kunna få en generationsväxling till stånd som gör att företagen inte försvinner.

Med de orden tror jag att det räcker. Jag hade så många replikskiften i den förra debatten att jag kortar ned mitt anförande lite grann.

Anf. 171 MARIE WICKBERG (C):

Fru talman! Jag skulle vilja börja med att yrka bifall till förslaget i näringsutskottets betänkande och därmed också avslag på motionerna.

Alliansregeringens mål är utvecklingskraft i alla delar av Sverige. Alla regioner kan och ska bidra till vårt lands tillväxt. Alla människor, oavsett var de bor, ska kunna växa och utvecklas av egen kraft.

Varför sätter man ett sådant mål? Svaret är egentligen ganska enkelt. Vi har helt enkelt inte råd att låta bli. Summan av alla ansträngningar vi gör tillsammans, summan av alla regioners tillväxt bygger nämligen den svenska tillväxten.

Men låt oss inte göra misstaget att tro att det bara är i centrala Stockholm som vi skapar tillväxt. Här sitter vi och hundratusentals andra och vänder papper. Vår ekonomi bygger på samspelet mellan dynamiska storstadsregioner och en landsbygd som sjuder av företagsamhet, innovationer och inte minst de råvaror som vårt land är så oerhört beroende av.

Låt oss inte heller göra misstaget att räkna ut en enda plats eller en enda människa. Vem hade för några år sedan trott att Årjängs arbetslöshet skulle vara obefintlig, att bostadstrycket i Kiruna skulle vara bland de tuffaste i landet, att världens bilindustri skulle vallfärda till Arjeplog eller att Facebook skulle etablera sig i Luleå.

Det är nämligen så att där någon ser problem ser någon annan en möjlighet. Där någon ser en oändlig granskog ser någon annan grönt guld. Där någon ser mörker och kyla ser någon annan exotiska turistdes-

tionationer. Där någon ser enorma avstånd ser någon annan en eftertraktad avskildhet.

Sverige bjuder på allt det här, på iskall kyla, mineralfyndigheter, stora skogar, ändlösa sommarnätter, fantastiska fjällmiljöer och mycket annat. Lägg därtill nio miljoner människor med kreativa idéer, handlingskraft och en vilja att påverka det samhälle man bor i.

Fru talman! Det handlar inte om när siste man släcker lyset på svensk landsbygd. Det handlar om hur vi kan ge rätt verktyg för att omsätta alla de här tillgångarna i praktisk verkstad. Strukturfonderna är tillsammans med landsbygdsprogrammet några av våra viktigaste verktyg för regional och lokal utveckling.

Men politiken för regional utveckling måste vara mycket mer än så. Den måste genomsyra alla andra politikområden. Regionerna behöver inte bara investeringsstöd och projektmedel. De behöver en fungerande infrastruktur, god offentlig service och ett näringsklimat som främjar konkurrenskraft, som får företag att starta, växa och utvecklas.

I det här sammanhanget skulle jag särskilt vilja nämna några av de saker som regeringen gör för att skapa tillväxt i alla delar av landet.

Genom visionen Matlandet Sverige lyfter alliansregeringen det svenska jordbruket och den svenska livsmedelsproduktionen, som i många regioner faktiskt är ryggraden i det lokala näringslivet. Målet är naturligtvis att skapa nya jobb på den svenska landsbygden och att Sverige ska vara Europas nya matland.

Det sjuder i Matlandet Sveriges gryta. När Danmark, Sverige och Norge knep de tre första platserna i kock-VM i våras tystnade den siste tvivlaren. Sverige är på god väg att bli ett matland i världsklass.

I våras lanserades matlandets syskon – Skogsriket. Det handlar om att vi ska bli bäst i världen på att ta till vara alla de värden som skogen genererar. Då kan fler jobb skapas med anknytning till vårt gröna guld. 20 miljoner per år i fyra år satsas nu på vidareförädling och innovation kopplat till skogen. Det är en satsning som är viktig för hela landet, men framför allt för de mest glest befolkade delarna.

Fru talman! Det ska vara enkelt, roligt och lönsamt att driva företag. Regeringens arbete med att minska företagens regelbörda är ett viktigt led i det arbetet. Målet sattes till 25 procents minskning av kostnaden för administrativt krångel. Dit har vi tyvärr inte nått än. Arbetet måste intensifieras.

Kom ändå ihåg att alliansregeringen, precis som vi har varit inne på tidigare, är den första regering någonsin som faktiskt har lyckats i sina ansträngningar att minska krånglet. Det är oerhört betydelsefullt för alla de företagare som gör betydligt större nytta som tillväxtskapare än som hobbybyråkrater.

Den sista åtgärden som jag skulle vilja lyfta fram är regeringens satsning på en innovationsstrategi. Någon klok människa sade en gång att om man gör som man alltid har gjort blir det som det alltid har blivit. Det är en tanke som några av våra mer nostalgiska oppositionspartier skulle kunna ta med sig i hjärtat. 60-talet gör sig nämligen bäst i tv-serier som *Mad Men* eller *Pan Am* och kanske mindre bra som idéer för samhällsbyggande.

Om vi ska klara av att vända utvecklingen och hitta framtidens briljanta idéer och nya lösningar krävs ett målmedvetet arbete med innovat-

ion. Det är därför oerhört välkommet att regeringen med Näringsdepartementet i spetsen nu jobbar med sektorsövergripande innovationsstrategi. Jag ser fram emot att följa det arbetet.

I årets budgetproposition fortsätter regeringen sitt arbete med att stärka den lokala servicen. Under tre år ska 15 miljoner fördelas för att stärka den lokala nivån, främst kommunernas arbete med att effektivisera och samordna olika typer av service i gles- och landsbygder. Det är just så att den lokala nivån har en avgörande funktion för en fungerande service i alla delar av landet.

Nu satsar man från och med i år till 2014 ytterligare 80 miljoner kronor för att främja tillgången till kommersiell service på landsbygden. Pengarna ska gå till investeringar i butiker och bensinstationer och även till att stimulera fram de kreativa lösningar som så väl behövs för att människor i sin vardag som företagare ska få livet att fungera.

Sammantaget innebär detta att nivån på anslaget för service har ökat från 34 miljoner kronor från 2006 till nästan det dubbla under 2012.

Fru talman! För drygt ett år sedan passerade antalet människor som bor i städer globalt sett antalet människor som bor på landsbygden. Världen förändras i ett rasande tempo. Våra regioner står inför tuffa utmaningar, inte minst ur ett demografiskt perspektiv.

Låt oss ändå fokusera på möjligheterna. Tidsmässigt har det aldrig varit närmare mellan Sunne och New York eller mellan Burträsk och Peking. Vi har aldrig haft mer välutbildade människor, vi mår bättre och vi lever längre. Vi har teknik som kan byta ut hjärtan och placera folk på månen. Rimligtvis borde vi väl också kunna skapa livskraftiga regioner i hela Sverige. Det handlar om att ge kreativa och driftiga människor rätt förutsättningar.

Anf. 172 KRISTER ÖRNFJÄDER (S) replik:

Fru talman! Jag vill börja med att göra ett tillkännagivande. Om man från Alliansens sida, som vanligt, tänker använda sista repliken till att göra uttalanden, ställa frågor eller på annat sätt komma med påståenden som inte går att besvara har jag för avsikt att begära ordet efteråt för en ny talaromgång. Bara så att ni vet om det!

Jag har två klarlägganden så att inte Marie Wickberg behöver leva i okunnighet. Det var den socialdemokratiska regeringen som mellan 2002 och 2006 startade arbetet mot regelkrånglet.

Jag vill också påpeka att de 15 miljonerna till kommersiell service varje år som Marie Wickberg tycker är så bra hade vi inledningsvis problem med att övertyga den nuvarande regeringen om behovet av när vi tog med dem i vår budget. Regeringen ansåg att de skulle läggas på de kommersiella aktörerna. Vi välkomnar att ni har tagit det första myrsteget. Jag säger myrsteget därför att vi betraktar detta som en liten summa i förhållande till behovet.

Marie Wickberg sade att alla delar av Sverige ska kunna leva och att det ska ske satsningar. Då vill jag ställa en fråga till Marie Wickberg. Hur kommer det sig, om man tycker att värdet av strukturfonderna är så stort, att regeringen motarbetar själva systemet?

Anf. 173 MARIE WICKBERG (C) replik:

Fru talman! Jag ska försöka avhålla mig från att ställa frågor i sista repliken, så kanske vi kan få komma hem i kväll också.

Låt mig börja med regelförenklingarna. Jag tycker att det är av mindre vikt vem det var som påbörjade arbetet, utan det är av mer vikt vilka resultat som uppnåtts. Om Krister Örnfjäder har några fina resultat att sätta i hatten får han gärna visa dem för mig. Vi är den enda regeringen som har klarat av att göra en konkret faktisk minskning av företagarernas regelbörda i vardagen. Det är ändå det som räknas. Vem som började kan vi tjabbla om efteråt.

Jag fick också en fråga om strukturfonderna. Jag förstår inte riktigt vart Krister Örnfjäder vill gå. Regeringen har varit tydlig med ståndpunkten att pengarna behövs. De bidrar till en hållbar utveckling i hela landet. Sedan handlar det om hur man använder pengarna. Jag tror inte att vi ska säga att det sättet vi använder dem på i dag är av Gud givet. Jag tror att det finns många sätt att fokusera pengarna bättre, att se till att de kommer till bättre nytta. Men att pengarna finns är en viktig del av utvecklingen för hela Sverige.

Anf. 174 KRISTER ÖRNFJÄDER (S) replik:

Fru talman! Jag börjar med resultaten. En del av de resultat som ni tillgodogör er är effekten av beslut som har fattats under den tidigare socialdemokratiska regeringen men som inte fick någon praktisk betydelse på grund av att det tar X år eller månader innan de får praktisk betydelse. Jag föreslår att Marie Wickberg börjar i den änden att hon ser efter när besluten fattades och när effekterna kom. Börja där!

Vad jag åsyftar är att regeringen motarbetar strukturfonderna på europeisk nivå. Man tycker inte att vi i Sverige ska ha dem. Man säger att de ska gå till de länder som har störst behov i relation till andra länder, inte inom länder. Jag föreslår att Marie Wickberg tittar på resonemanget och argumenteringen även på den punkten. Det är en sak att stå här, men det är en annan sak att se vad som utförs där. Då pratar jag om Bryssel och Strasbourg. Det ena är något som står emot det andra. Det är lite olyckligt.

Vi har sagt att det är självklart att den typen av stöd ska finnas. Vi har också sagt att alla länder ska finnas med inom ramen för systemet därför att det inom länder också finns skillnader. Marie Wickberg gjorde klart för oss i sitt anförande att det fanns olika behov i Sverige. Därför tycker vi att stödet ska finnas i alla länder och att det ska utformas på ett sådant sätt att de som har störst behov ska ha, men i en fallande skala.

Anf. 175 MARIE WICKBERG (C) replik:

Fru talman! Men då kan vi väl konstatera att vi är ganska överens, för det är precis det vi har sagt: Pengarna ska gå dit där de behövs bäst. Där är till exempel glesheten ett viktigt kriterium, där man kan titta på: Var behövs pengarna? Det är precis det som den svenska regeringen har sagt.

Sedan har man också sagt att vi ska titta på EU:s totala utgiftsram, att vi ska se om alla dessa utgifter verkligen behövs. Där är naturligtvis både jordbrukspolitiken och sammanhållningspolitiken föremål för översyn, precis som allting annat. Men det handlar om att inse att vi befinner oss i ett läge där vi måste vända på varje skattekrona.

Jag vet inte om det är Socialdemokraternas linje att vi fritt ska sprida pengar omkring oss, oavsett om det handlar om EU eller om det handlar om Sverige. Det tycker inte jag låter som en ansvarsfull och ansvarstagande politik.

När det gäller regelförenklingarna kan jag bara titta på ett område som jag känner till ganska väl, och det är det jordbrukspolitiska området, där vi har regelförenklats med 37,4 procent. Där kan jag meddela att det minsann inte fanns några förslag liggande från den socialdemokratiska regeringen. Där har vi fått kapa en mängd administrativa bördor som har lagts på våra jordbrukare runt om i Sverige. Sedan finns det andra exempel: kvartalsredovisning av moms, förenklade redovisningsregler och avskaffad revisionsplikt för vissa bolag. Det har haft stor betydelse i företagares vardag. Såvitt jag vet är inte det socialdemokratiska förslaget.

Anf. 176 BORIANA ÅBERG (M):

Fru talman! Regional utveckling handlar i stor utsträckning om regional mobilisering kring gemensamma visioner och mål. Det innebär att alla delar av Sverige kan och ska utvecklas på sina egna villkor och med beaktande av helheten. Lokala förutsättningar och resurser för tillväxt och hållbar utveckling ska tas till vara, men det är också viktigt att identifiera svagheter och faktorer som hämmar utvecklingen samt initiera insatser som motverkar dessa. Det finns stora olikheter mellan de olika delarna av Sverige, men dessa olikheter är berikande. De utgör en styrka och ger den dynamik som krävs för Sveriges utveckling. Utveckling i en del av Sverige sker inte på någon annan dels bekostnad. Sveriges tillväxt är summan av den tillväxt som skapas i landets alla delar.

Det är viktigt med nedifrån-och-upp-perspektivet där de som berörs är involverade i besluten. Regionalpolitik som inte har med sig de lokala nivåerna kan inte vara framgångsrik. ”Synen är noll på de långa distanserna! På nära håll finns de många nyanserna!”, om jag får citera Tage Danielsson. Investeringar, företagande, innovation och förnyelse, kompetensförsörjning och arbetskraftsutbud är områden där det krävs en varierande dialog mellan berörda aktörer och samordning mellan insatser på lokal, regional och nationell nivå.

Målet med den regionala tillväxtpolitiken är att hela Sveriges utvecklingskraft, hållbara tillväxtpotential och sysselsättningsmöjligheter ska tas till vara på ett hållbart sätt. Naturligtvis omfattar den regionala tillväxtpolitiken betydligt fler åtgärder än de som finansieras av anslag inom utgiftsområde 19. Regionala hänsynstaganden och åtgärder finns i princip inom samtliga utgiftsområden.

Ett exempel är landsbygdsprogrammet och den särskilda satsningen på Sverige – det nya matlandet, som omfattar 160 miljoner kronor för åren 2010–2013.

Livsmedelssektorn omsätter ca 200 miljarder kronor och sysselsätter 62 000 personer. Sektorn är större än både metall- och pappersindustrin men står ofta politiskt i skuggan av dessa. Livsmedelssektorn är avgörande för levande städer och landsbygd, för att skapa tillväxt och utveckling och för att bidra till framtidens sunda matvanor.

Jag vill ge ett exempel från mina hemtrakter, Smaka på Skåne, som är regionens samordnare i utvecklingen av skånska matföretag. Projektet drivs av Region Skåne, och målet är att öka intresset för den skånska

maten, både i Sverige och utomlands för att på så vis öka tillväxten för skånska matföretag. Det är en verksamhet som verkligen stärker länkarna mellan landsbygden och städerna och bidrar till att nya arbetstillfällen skapas.

Fru talman! Generella satsningar på företagande gynnar alla oavsett om man bor på landsbygden, i mellanstora städer eller i storstaden. Regeringen har under de senaste fem åren arbetat för att skapa ett bättre svenskt företagsklimat. Vi har exempelvis avskaffat förmögenhetsskatten, reformerat 3:12-reglerna för att minska regelkrånglet och därmed öka drivkraften att våga nyanställa samt höjt schablonbeloppet i förenklingsregeln.

Tillväxt skapas av män och kvinnor i företag i alla delar av landet. Offentliga aktörer har en viktig roll i att underlätta och stödja företagets utveckling, men den viktigaste rollen spelas av individen. Det är individens drivkraft, mod och idéer som ligger bakom alla framgångsrika satsningar.

Trots att vi har ett jämställt samhälle är kvinnliga företagare fortfarande underrepresenterade i statistiken. Kanske behöver kvinnor mer uppmuntran och stöd när det gäller att starta företag. De flesta män ser sig själva som nya Ingvar Kamprad när de startar företag, medan kvinnor oroar sig för kostnader och krav och i slutändan ofta väljer en anställning framför företagande.

Vi vill därför uppmuntra fler kvinnor att våga ta steget till att bli företagare.

I december 2009 fattade regeringen beslut om ett treårigt verksamhetsbidrag till resurscentrum för kvinnor på sammanlagt 108 miljoner kronor under en treårsperiod. Målet för dessa resurscentrum är bland annat att synliggöra kvinnors villkor och öka kvinnors inflytande. Verksamheten prioriterar insatser inom följande områden: entreprenörskap och innovativa miljöer, kompetensförsörjning och ökat arbetskraftsutbud, tillgänglighet, strategiskt gränsöverskridande samarbete samt landsbygdsutveckling.

Jag nämnde Ingvar Kamprad tidigare i mitt anförande. Just Ingvar Kamprad är ett exempel på att det går utmärkt att starta företag i glesbygd bara man har en bra affärsidé. Och affärsidéer saknas inte på landsbygden. Den har en unik potential för turism och rekreation, äventyr och upplevelser.

I Åre startade 1991 tre driftiga kvinnor – Eva-Lena Grape, Marina Hansson och Marie Söderhielm – Åre Chokladfabrik. I dag, 20 år senare, omsätter man 30 miljoner per år och har 25 helårsanställda. Detta är ytterligare ett framgångsrikt exempel på att det genom innovation, envishet och flexibilitet går att starta och driva företag i glesbygden.

Fru talman! Slutligen vill jag säga några ord om reservation 1, eller snarare den del av reservationen där det påstås att integrationsfrågorna har behandlats styvmoderligt inom den regionala tillväxtpolitiken. Min uppfattning är att regeringen sedan valet 2006 har arbetat målmedvetet och gjort mycket för att underlätta integrationen.

Jag yrkar bifall till propositionen och avslag på samtliga motioner.

I detta anförande instämde Jonas Jacobsson Gjörtler, Olof Lavesson, Hans Rothenberg och Cecilie Tenfjord-Toftby (alla M).

Anf. 177 KRISTER ÖRNFJÄDER (S) replik:

Fru talman! Vi har hört många vackra ord från talarstolen både nu och tidigare. Det har pratats om utbildning, om att minska utanförskap, om att man ska se till att arbetsmarknaden får tillgång till den arbetskraft man behöver och så vidare.

Just nu pratar vi alltså om den regionalpolitik som bedrivs i Sverige. Ett av de ben som regionalpolitiken står på när det gäller samordningspolitiken – det är den enda regionalpolitik vi har för närvarande – är Socialfonden.

Vi har alla de senaste veckorna fått information om att regeringen inte har för avsikt att genomföra det som man tidigare har sagt ska gälla för programperioden 2007–2013. Det handlar om att man inte tänker söka motsvarande 1,4 miljarder kronor.

Man är tydligen inte beredd att gå in med egna pengar trots att man säger att behovet finns och att man anstränger sig. En del säger till och med att det är den bästa regeringen på det hela, vilket motbevisas av den här situationen.

Jag undrar om man från Moderaternas sida tycker att det är ett rimligt sätt att lösa problemet med utanförskap på. Man avstår från pengar som vi tidigare har varit med och betalat till EU.

Om man nu tycker det, har man för avsikt att tillskjuta de pengarna på något annat sätt? Vi har nämligen inte sett någonting sådant i budgeten.

Anf. 178 BORIANA ÅBERG (M) replik:

Fru talman! Jag håller inte med Krister Örnfjäder om att den enda regionalpolitik som bedrivs är den politik som sker i samband med fördelningen av de regionala strukturfonderna. Det görs mycket mer på alla nivåer.

Regeringen vill verkligen att alla delar av landet ska utvecklas. Storstäderna och landsbygden ska utvecklas i symbios som helhet och föra landets utveckling framåt.

När det gäller integrationen har sedan regeringen tillträdde 2006 arbetslinjen varit en av de viktigaste reformer som man har genomfört.

Människor ska växa och utvecklas genom eget arbete. Det är det enda möjliga sättet för utveckling att människor bidrar och har starkare självförtroende. Fördelningen av pengar är en annan regerings signum.

Anf. 179 KRISTER ÖRNFJÄDER (S) replik:

Fru talman! Jag fick inte svar på frågan, men jag kan kommentera det som skulle vara svaret.

Vi har tidigare här i dag hört att utanförskapet inte har minskat. Det ligger fortfarande kvar. Arbetslinjen har inte blivit någon större succé. Vi har en arbetslöshet på över 8 procent, och vi har en ungdomsarbetslöshet som aldrig har varit så hög som nu. Det bara rullar på med misslyckandena.

Jag kanske uttryckte mig lite otydligt när det gäller vad som är regionalpolitik. Det jag talar om är de pengar och åtgärder som i budgeten anses vara regionalpolitisk tillväxt. Det är vad vi står här och diskuterar.

Jag vet att det finns även andra områden. Men även på andra områden får regeringen stryk. Om vi till exempel talar om infrastruktur innebär det att regeringen är sämre på infrastruktur.

Trots att den säger att den ska lösa problemet och att det ska bli bättre blir det sämre. Sedan får man komma lite grann i efterhand och lösa problemen.

Prot. 2011/12:51
19 december

Regional tillväxt

Anf. 180 BORIANA ÅBERG (M) replik:

Fru talman! Vi diskuterar nu budgeten för 2012. I de regionala strukturfondsprogrammen satsas 3,6 miljarder på utvecklingsinsatser år 2013.

Vi får också insatser genom europeiska socialfonden, som Krister Örnfjäder nämnde. Det är 2,8 miljarder under samma period. Jag skulle vilja att vi håller oss till det år vi diskuterar.

När det gäller diskussionen om de framtida satsningarna inom strukturfondsprogrammen i den europeiska socialfonden pågår förhandlingarna. Beslut kommer inte att fattas förrän 2013. Låt oss inte gå händelserna i förväg.

När det gäller ungdomsarbetslösheten vågar jag påstå att anledningen till att så många ungdomar har svårt att hitta jobb är det havererade socialdemokratiska utbildningssystemet, där eleverna tillåts gå genom skolan utan att lära sig någonting och utan att få några praktiska färdigheter och kunna vara attraktiva på arbetsmarknaden. Detta har vi försökt vända genom den nya skollagen och genom införandet av praktiska utbildningar som rustar ungdomarna bättre.

Dessutom har vi sänkt arbetsgivaravgifterna för att anställa ungdomar. Vi har också insatsen med sänkt restaurangmoms, som ni skrattar åt. Den kommer också att ge tusentals jobb till ungdomar och andra som står långt från arbetsmarknaden.

(forts. prot. 52)

15 § Beslut om uppskjuten ärendehantering

Kammaren beslutade på förslag av förste vice talmannen att pågående ärende samt återstående ärende på dagens föredragningslista skulle uppskjutas till morgondagens sammanträde.

16 § Bordläggning

Anmäldes och bordlades

EU-dokument

KOM(2011)785 Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om inrättande av programmet Kreativa Europa

KOM(2011)788 Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om inrättande av ”Erasmus för alla” Unionens program för allmän utbildning, yrkesutbildning, ungdom och idrott

Finansutskottets utlåtande

2011/12:FiU19 Utlåtande över grönbok om möjligheterna att införa stabilitetsobligationer

17 § Anmälan om interpellation

Anmälades att följande interpellation framställdes

den 19 december

2011/12:175 Svensk klimatpolitik efter Durban
av *Helena Leander* (MP)
till miljöminister *Lena Ek* (C)

Interpellationen redovisas i bilaga som fogats till riksdagens snabbprotokoll tisdagen den 17 januari.

18 § Anmälan om fråga för skriftligt svar

Anmälades att följande fråga för skriftligt svar framställdes

den 19 december

2011/12:262 Avtal om upphörande av entreprenadkontrakt
av *Anders Ygeman* (S)
till statsrådet *Catharina Elmsäter-Svärd* (M)

Frågan redovisas i bilaga som fogats till riksdagens snabbprotokoll tisdagen den 17 januari.

19 § Kammaren åtskildes kl. 23.06.

Förhandlingarna leddes
av andre vice talmannen från sammanträdet början till och med 7 §
anf. 31 (delvis),
av tredje vice talmannen därefter till och med 8 § anf. 61 (delvis),
av andre vice talmannen därefter till och med 11 § anf. 84 (delvis),
av förste vice talmannen därefter till och med 12 § anf. 113 (delvis),
av andre vice talmannen därefter till och med 13 § anf. 142 (delvis) och
av förste vice talmannen därefter till sammanträdet slut.

Vid protokollet

KARI HASSELBERG

/Eva-Lena Ekman

Ajournering.....	1
Återupptagna förhandlingar	1
1 § Justering av protokoll.....	1
2 § Anmälan om inkomna protokollsutdrag från utskott	1
3 § Anmälan om inkomna faktapromemorior om förslag från Europeiska kommissionen.....	1
4 § Anmälan om inkomna uppteckningar från EU-nämndssammanträden	2
5 § Hänvisning av ärenden till utskott	2
6 § Förnyad bordläggning.....	2
7 § Utbildning och universitetsforskning.....	2
Utbildningsutskottets betänkande 2011/12:UbU1	2
Anf. 1 MIKAEL DAMBERG (S).....	2
Anf. 2 JABAR AMIN (MP)	5
Anf. 3 RICHARD JOMSHOF (SD).....	7
Anf. 4 ROSSANA DINAMARCA (V)	10
Anf. 5 MARGARETA PÅLSSON (M).....	15
Anf. 6 JABAR AMIN (MP) replik	17
Anf. 7 MARGARETA PÅLSSON (M) replik	17
Anf. 8 JABAR AMIN (MP) replik	18
Anf. 9 MARGARETA PÅLSSON (M) replik	18
Anf. 10 ROSSANA DINAMARCA (V) replik	18
Anf. 11 MARGARETA PÅLSSON (M) replik.....	19
Anf. 12 ROSSANA DINAMARCA (V) replik	19
Anf. 13 MARGARETA PÅLSSON (M) replik.....	20
Anf. 14 MIKAEL DAMBERG (S) replik	20
Anf. 15 MARGARETA PÅLSSON (M) replik.....	21
Anf. 16 MIKAEL DAMBERG (S) replik	21
Anf. 17 MARGARETA PÅLSSON (M) replik.....	22
Anf. 18 TINA ACKETOFT (FP)	22
Anf. 19 JABAR AMIN (MP) replik	25
Anf. 20 TINA ACKETOFT (FP) replik	25
Anf. 21 JABAR AMIN (MP) replik	25
Anf. 22 TINA ACKETOFT (FP) replik	26
Anf. 23 MIKAEL DAMBERG (S) replik	26
Anf. 24 TINA ACKETOFT (FP) replik	27
Anf. 25 MIKAEL DAMBERG (S) replik	27
Anf. 26 TINA ACKETOFT (FP) replik	28
Anf. 27 ROSSANA DINAMARCA (V) replik	28
Anf. 28 TINA ACKETOFT (FP) replik	29
Anf. 29 ROSSANA DINAMARCA (V) replik	29
Anf. 30 TINA ACKETOFT (FP) replik	29
Anf. 31 ULRIKA CARLSSON i Skövde (C).....	30
Anf. 32 ROSSANA DINAMARCA (V) replik	32
Anf. 33 ULRIKA CARLSSON i Skövde (C) replik	33

Anf. 34	ROSSANA DINAMARCA (V) replik	33
Anf. 35	ULRIKA CARLSSON i Skövde (C) replik	34
Anf. 36	MIKAEL DAMBERG (S) replik	34
Anf. 37	ULRIKA CARLSSON i Skövde (C) replik	35
Anf. 38	MIKAEL DAMBERG (S) replik	35
Anf. 39	ULRIKA CARLSSON i Skövde (C) replik	36
Anf. 40	ANNIKA ECLUND (KD)	37
Anf. 41	LOUISE MALMSTRÖM (S)	39
Anf. 42	MICHAEL SVENSSON (M)	42
Anf. 43	LOUISE MALMSTRÖM (S) replik	44
Anf. 44	MICHAEL SVENSSON (M) replik	44
Anf. 45	LOUISE MALMSTRÖM (S) replik	44
Anf. 46	MICHAEL SVENSSON (M) replik	45
Anf. 47	NINA LUNDSTRÖM (FP)	45
Anf. 48	LOUISE MALMSTRÖM (S) replik	47
Anf. 49	NINA LUNDSTRÖM (FP) replik	47
Anf. 50	LOUISE MALMSTRÖM (S) replik	48
Anf. 51	NINA LUNDSTRÖM (FP) replik	48
Anf. 52	EMIL KÄLLSTRÖM (C)	48
Anf. 53	LOUISE MALMSTRÖM (S) replik	51
Anf. 54	EMIL KÄLLSTRÖM (C) replik	51
Anf. 55	LOUISE MALMSTRÖM (S) replik	52
Anf. 56	EMIL KÄLLSTRÖM (C) replik	52
Anf. 57	ROGER HADDAD (FP)	52
Anf. 58	RICHARD JOMSHOF (SD)	54
	(Beslut fattades under 10 §.)	55
8 §	Allmän miljö- och naturvård m.m.	55
	Miljö- och jordbruksutskottets betänkande 2011/12: MJU1	55
Anf. 59	JOHAN LÖFSTRAND (S)	55
Anf. 60	HELENA LEANDER (MP)	59
Anf. 61	JOSEF FRANSSON (SD)	62
Anf. 62	JOHAN LÖFSTRAND (S) replik	64
Anf. 63	JOSEF FRANSSON (SD) replik	64
Anf. 64	JOHAN LÖFSTRAND (S) replik	65
Anf. 65	JOSEF FRANSSON (SD) replik	65
Anf. 66	JENS HOLM (V)	65
Anf. 67	LARS HJÄLMERED (M)	68
Anf. 68	JOHAN LÖFSTRAND (S) replik	71
Anf. 69	LARS HJÄLMERED (M) replik	71
Anf. 70	JOHAN LÖFSTRAND (S) replik	72
Anf. 71	LARS HJÄLMERED (M) replik	72
Anf. 72	JENS HOLM (V) replik	73
Anf. 73	LARS HJÄLMERED (M) replik	73
Anf. 74	JENS HOLM (V) replik	74
Anf. 75	LARS HJÄLMERED (M) replik	74
Anf. 76	HELENA LEANDER (MP) replik	75
Anf. 77	LARS HJÄLMERED (M) replik	75
Anf. 78	HELENA LEANDER (MP) replik	76
Anf. 79	LARS HJÄLMERED (M) replik	76

(forts. 11 §).....	77	Prot. 2011/12:51
Ajournering	77	19 december
Återupptagna förhandlingar	77	
9 § Beslut om ärenden som slutdebatterats den 15 december	77	
FöU1 Utgiftsområde 6 Försvar och samhällets krisberedskap – budgetåret 2012	77	
FiU14 Utlåtande om EU:s långtidsbudget 2014–2020	79	
JuU1 Utgiftsområde 4 Rättsväsendet	80	
UbU2 Utgiftsområde 15 Studiestöd	84	
SoU1 Utgiftsområde 9 Hälsovård, sjukvård och social omsorg.....	84	
10 § Beslut om ärende som slutdebatterats vid dagens sammanträde	86	
UbU1 Utgiftsområde 16 Utbildning och universitetsforskning	86	
11 § (forts. från 8 §) Allmän miljö- och naturvård m.m. (forts. MJU1)	86	
Anf. 80 ANITA BRODÉN (FP).....	86	
Anf. 81 ROGER TIEFENSEE (C)	89	
Anf. 82 JOHAN LÖFSTRAND (S) replik	91	
Anf. 83 ROGER TIEFENSEE (C) replik	92	
Anf. 84 JOHAN LÖFSTRAND (S) replik	92	
Anf. 85 ROGER TIEFENSEE (C) replik	93	
Anf. 86 HELENA LEANDER (MP) replik.....	93	
Anf. 87 ROGER TIEFENSEE (C) replik	94	
Anf. 88 HELENA LEANDER (MP) replik.....	94	
Anf. 89 ROGER TIEFENSEE (C) replik	95	
Anf. 90 IRENE OSKARSSON (KD).....	95	
Anf. 91 JENS HOLM (V) replik	97	
Anf. 92 IRENE OSKARSSON (KD) replik.....	98	
Anf. 93 JENS HOLM (V) replik	98	
Anf. 94 IRENE OSKARSSON (KD) replik.....	98	
Anf. 95 SARA KARLSSON (S)	99	
Anf. 96 NINA LUNDSTRÖM (FP).....	101	
(Beslut skulle fattas den 20 december.).....	102	
12 § Arcella näringar, landsbygd och livsmedel	102	
Miljö- och jordbruksutskottets betänkande 2011/12: MJU2	102	
Anf. 97 MATILDA ERNKRANS (S)	102	
Anf. 98 KEW NORDQVIST (MP)	106	
Anf. 99 JOSEF FRANSSON (SD).....	107	
Anf. 100 KEW NORDQVIST (MP) replik	109	
Anf. 101 JOSEF FRANSSON (SD) replik.....	109	
Anf. 102 KEW NORDQVIST (MP) replik	109	
Anf. 103 JOSEF FRANSSON (SD) replik.....	110	
Anf. 104 JENS HOLM (V).....	110	
Anf. 105 BENGT-ANDERS JOHANSSON (M).....	112	
Anf. 106 MATILDA ERNKRANS (S) replik.....	114	
Anf. 107 BENGT-ANDERS JOHANSSON (M) replik.....	115	

Anf. 108	MATILDA ERNKRANS (S) replik.....	115
Anf. 109	BENGT-ANDERS JOHANSSON (M) replik	116
Anf. 110	ANITA BRODÉN (FP).....	116
Anf. 111	KEW NORDQVIST (MP) replik	119
Anf. 112	ANITA BRODÉN (FP) replik.....	119
Anf. 113	STAFFAN DANIELSSON (C).....	119
Anf. 114	KEW NORDQVIST (MP) replik	123
Anf. 115	STAFFAN DANIELSSON (C) replik	123
Anf. 116	KEW NORDQVIST (MP) replik.....	124
Anf. 117	STAFFAN DANIELSSON (C) replik	124
Anf. 118	MATILDA ERNKRANS (S) replik.....	125
Anf. 119	STAFFAN DANIELSSON (C) replik	125
Anf. 120	MATILDA ERNKRANS (S) replik.....	126
Anf. 121	STAFFAN DANIELSSON (C) replik	127
Anf. 122	IRENE OSKARSSON (KD).....	127
Anf. 123	JAN-OLOF LARSSON (S).....	130
	(Beslut skulle fattas den 20 december.).....	132
13 §	Näringsliv	133
	Näringsutskottets betänkande 2011/12:NU1	133
Anf. 124	BÖRJE VESTLUND (S).....	133
Anf. 125	JONAS ERIKSSON (MP)	135
Anf. 126	LARS ISOVAARA (SD)	137
Anf. 127	KENT PERSSON (V).....	139
Anf. 128	MATS ODELL (KD).....	141
Anf. 129	BÖRJE VESTLUND (S) replik	143
Anf. 130	MATS ODELL (KD) replik.....	144
Anf. 131	BÖRJE VESTLUND (S) replik	144
Anf. 132	MATS ODELL (KD) replik.....	145
Anf. 133	KENT PERSSON (V) replik.....	145
Anf. 134	MATS ODELL (KD) replik.....	146
Anf. 135	KENT PERSSON (V) replik.....	146
Anf. 136	MATS ODELL (KD) replik.....	147
Anf. 137	HANS ROTHENBERG (M).....	147
Anf. 138	BÖRJE VESTLUND (S) replik	149
Anf. 139	HANS ROTHENBERG (M) replik.....	149
Anf. 140	BÖRJE VESTLUND (S) replik	150
Anf. 141	HANS ROTHENBERG (M) replik.....	150
Anf. 142	Tredje vice talman LISELOTT HAGBERG (FP)	151
Anf. 143	KENT PERSSON (V) replik.....	153
Anf. 144	Tredje vice talman LISELOTT HAGBERG (FP) replik.....	154
Anf. 145	KENT PERSSON (V) replik.....	154
Anf. 146	Tredje vice talman LISELOTT HAGBERG (FP) replik.....	155
Anf. 147	BÖRJE VESTLUND (S) replik	155
Anf. 148	Tredje vice talman LISELOTT HAGBERG (FP) replik.....	156
Anf. 149	BÖRJE VESTLUND (S) replik	156

Anf. 150 Tredje vice talman LISELOTT HAGBERG (FP) replik	157
Anf. 151 HELENA LINDAHL (C)	157
Anf. 152 BÖRJE VESTLUND (S) replik.....	160
Anf. 153 HELENA LINDAHL (C) replik.....	160
Anf. 154 BÖRJE VESTLUND (S) replik.....	161
Anf. 155 HELENA LINDAHL (C) replik.....	161
Anf. 156 KENT PERSSON (V) replik.....	162
Anf. 157 HELENA LINDAHL (C) replik.....	162
Anf. 158 KENT PERSSON (V) replik.....	163
Anf. 159 HELENA LINDAHL (C) replik.....	163
Anf. 160 INGELA NYLUND WATZ (S).....	163
Anf. 161 MARIE WICKBERG (C)	166
Anf. 162 OLA JOHANSSON (C)	167
Anf. 163 BÖRJE VESTLUND (S) replik.....	168
Anf. 164 OLA JOHANSSON (C) replik	169
Anf. 165 BÖRJE VESTLUND (S) replik.....	169
Anf. 166 OLA JOHANSSON (C) replik	170
(Beslut skulle fattas den 20 december.).....	170
14 § Regional tillväxt	170
Näringsutskottets betänkande 2011/12:NU2	170
Anf. 167 KRISTER ÖRNFJÄDER (S)	170
Anf. 168 JONAS ERIKSSON (MP).....	172
Anf. 169 LARS ISOVAARA (SD)	173
Anf. 170 KENT PERSSON (V)	175
Anf. 171 MARIE WICKBERG (C)	176
Anf. 172 KRISTER ÖRNFJÄDER (S) replik	178
Anf. 173 MARIE WICKBERG (C) replik	178
Anf. 174 KRISTER ÖRNFJÄDER (S) replik	179
Anf. 175 MARIE WICKBERG (C) replik	179
Anf. 176 BORIANA ÅBERG (M)	180
Anf. 177 KRISTER ÖRNFJÄDER (S) replik	182
Anf. 178 BORIANA ÅBERG (M) replik.....	182
Anf. 179 KRISTER ÖRNFJÄDER (S) replik	182
Anf. 180 BORIANA ÅBERG (M) replik.....	183
(forts. prot. 52).....	183
15 § Beslut om uppskjuten ärendehandling	183
16 § Bordläggning.....	183
17 § Anmälan om interpellation	184
18 § Anmälan om fråga för skriftligt svar	184
19 § Kammaren åtskildes kl. 23.06.....	184

Prot. 2011/12:51
19 december

Tryck: Elanders, Vällingby 2012